

Tilinpäätös ja toimintakertomus 2018

Sipoon kunta

Kunnanhallitus 26.3.2019

Sipoon kunnan tilinpäätös ja toimintakertomus 2018

26.3.2019

Sisällysluettelo

1	TOIMINTAKERTOMUS	4
1.1	OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	4
1.1.1	Kunnanjohtajan katsaus.....	4
1.1.2	Sipoon kunnan hallinto.....	5
1.1.3	Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	12
1.1.4	Sipoon kunnan toimintaympäristö ja talouden kehitys	16
1.1.5	Kunnan henkilöstö	20
1.1.6	Ympäristö	21
1.1.7	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	22
1.1.8	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	23
1.2	SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ...	24
1.3	TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS.....	26
1.3.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	26
1.3.2	Toiminnan rahoitus	32
1.4	RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET.....	33
1.5	KOKONAISTULOT JA -MENOT	35
1.6	KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	36
1.6.1	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	36
1.6.2	Konsernin toiminnan ohjaus	36
1.6.3	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	38
1.6.4	Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	38
1.6.5	Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	38
1.6.6	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	38
1.7	TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	42
1.7.1	Tilikauden tuloksen käsittely	42
1.7.2	Talouden tasapainottamistoimenpiteet	42
2	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	43
2.1	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	43
2.2	MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN	43

2.3	KÄYTTÖTALOUDEN TOTEUTUMINEN	44
2.3.1	Keskusvaalilautakunta	44
2.3.2	Tarkastuslautakunta	44
2.3.3	Kunnanhallitus	45
2.3.4	Sosiaali- ja terveystoimikunta	54
2.3.5	Sivistystoimikunta	66
2.3.6	Tekninen toimikunta, Rakennus- ja ympäristötoimikunta	77
2.3.7	Peruskunta yhteensä	92
2.3.8	Poikkeamat tilinpäätösvuoden talousarviosta ja edellisestä vuodesta	93
2.4	TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN	94
2.5	INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN	95
2.6	RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN	99
2.7	YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA	101
3	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	102
3.1	TULOSLASKELMA	102
3.2	RAHOITUSLASKELMA	103
3.3	TASE	104
3.4	KONSERNILASKELMAT	106
4	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	110
4.1	ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET SEKÄ MENETELMÄT	110
4.2	KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET	111
4.3	TOIMINTATUOTOT KUNNAN MÄÄRITTELEMINÄ TEHTÄVÄKOKONAISUUKSINA	112
4.4	VEROTULOJEN ERITTELY	112
4.5	VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY	112
4.6	PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY	112
4.7	SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEET JA NIIDEN MUUTOKSET	113
4.8	PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET	113
4.9	PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT JA -TAPPIOT	114
4.10	OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY	114
4.11	SATUNNAISIIN TUOTTOIHIN JA KULUIHIN SISÄLTYVÄT ERÄT	114
4.12	AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET	115
4.13	SAAMISTEN ERITTELY	117
4.14	LYHYTAIKAIISIIN SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT	117
4.15	OMAN PÄÄOMAN ERITTELY	117
4.16	PITKÄAIKASEEN VIERAASEEN PÄÄOMAAN KUULUVAT VELAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT MYÖHEMMIN KUIN VIIDEN VUODEN KULUTTUA	118

4.17	PAKOLLISET VARAUKSET	118
4.18	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	118
4.19	VIERAS PÄÄOMA	119
4.20	MUIDEN VELKOJEN ERITTELY.....	119
4.21	LYHYTAIKAISEN VIERAAN PÄÄOMAN SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät .	119
4.22	HUOLLETTAVIEN VARAT	119
4.23	LEASINGVASTUIDEN YHTEISMÄÄRÄ	120
4.24	KUNNAN ANTAMAT VASTUUSITOUUMUKSET	120
4.25	VASTUU KUNTIEN TAKAUSKESKUKSEN TAKAUSVASTUISTA.....	120
4.26	HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.	120
4.27	HENKILÖSTÖKULUT.....	121
4.28	LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT 121	
4.29	TILINTARKASTAJAN PALKKIOT	121
4.30	INTRESSITAHOTAPAHTUMAT	122
5	SIPOON VESI, LIIKELAITOS	123
5.1	SIPOON VESI, TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA TUNNUSLUVUT	123
5.2	SIPOON VESI, JOHTOKUNNAN HYVÄKSYMÄN TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU ..	126
5.3	SIPOON VESI, TOIMINTAKERTOMUS.....	130
5.4	SIPOON VESI, TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT.....	136
5.5	SIPOON VESI-LIIKELAITOS, TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET	141
5.6	SIPOON VESI -LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TALOUTEEN	142
6	TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	147
7	TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT	148
7.1	TILIKAUDEN 1.1.–31.12.2018 AIKANA KÄYTETYT TILIKIRJAT, RAPORTIT JA KORTISTOT	148
7.2	TASE-ERITTELY 31.12.2018	150

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Sipoon valtuustossa on 43 jäsentä, joista 23 on miestä ja 20 naista. Seuraavat ryhmät ovat edustettuina valtuustossa: Suomen ruotsalainen kansanpuolue 17 jäsenellä, Kokoomus 11 jäsenellä, Sosialidemokraatit 5 jäsenellä, Vihreät 5 jäsenellä, Perussuomalaiset 2 jäsenellä, Keskusta 1 jäsenellä, Kristillisdemokraatit 1 jäsenellä ja Poliitikasta iloa 1 jäsenellä. Kunnanvaltuuston puheenjohtaja on Heikki Vestman (kok) ja kunnanhallituksen puheenjohtaja Kaj Lindqvist (RKP).

Valtuustonvaihdon yhteydessä tehtiin paljon töitä uuden, vuorovaikutteisemman, konkreettisemman ja tavoitteellisemman kuntastrategian luomiseksi. Tämä hyväksyttiin kunnanvaltuuston vuoden ensimmäisessä kokouksessa. Samalla uusittiin kunnan brändi, joka oli tehty yhteistyössä Haaga-Helian media-alan opiskelijoiden kanssa brändikilpailun kautta.

Tämän valtuustokauden uusi poliittinen elin on elinkeinojaosto, jonka valmisteleva elinkeino-ohjelma hyväksyttiin valtuustossa syyskuussa. Söderkullan uuden työpaikka-alueen ensimmäiset tontit saatiin myyntiin ja kysyntä on ollut hyvää.

Sipoo on jatkanut myönteistä kehitystään vuoden 2018 aikana. Olimme neljättä vuotta Suomen prosentuaalisesti nopeimmin kasvavien kuntien joukossa. Asukasmäärä kasvoi 1,6 % tai 333 henkilöllä ollen vuoden lopussa 20 643 henkilöä. Voimakas kasvu tulee myös jatkumaan lähivuosina. Rakentaminen käynnistyi Söderkullasta, ja on nyt laajentunut Nikkilään. Lähivuosina kasvu laajenee edelleen Talmaan. Sipoon kasvu vaikuttaa luonnollisesti myös palveluverkon muotoutumiseen. Useat rakennusprojektit ovat käynnissä, kuten Sipoonlahden koulun laajennus, Nikkilän Sydämen päiväkotit ja Ison Kylätien bussiterminaali sekä tienparannus. Peruskorjattu Nikkilän kirjasto avattiin syksyllä.

Kunnan organisaatiokehityksen huomio on ollut strategisesti keskeisen yhdyskunnan kehitysprosessin parantamisessa. Osana tätä työtä lähes 50 henkilöä Kehitys- ja kaavoituskeskuksesta sekä Tekniikka- ja ympäristöosastosta muutti syksyllä yhteisiin tiloihin Yhdyskuntataloon, Lival Oy:n entiseen pääkonttoriin. Olemme myös yrittäneet minimoida kansallisen SoTe- ja maakuntauudistuksen valmistelun vaikutuksia kunnan operatiiviseen toimintaan.

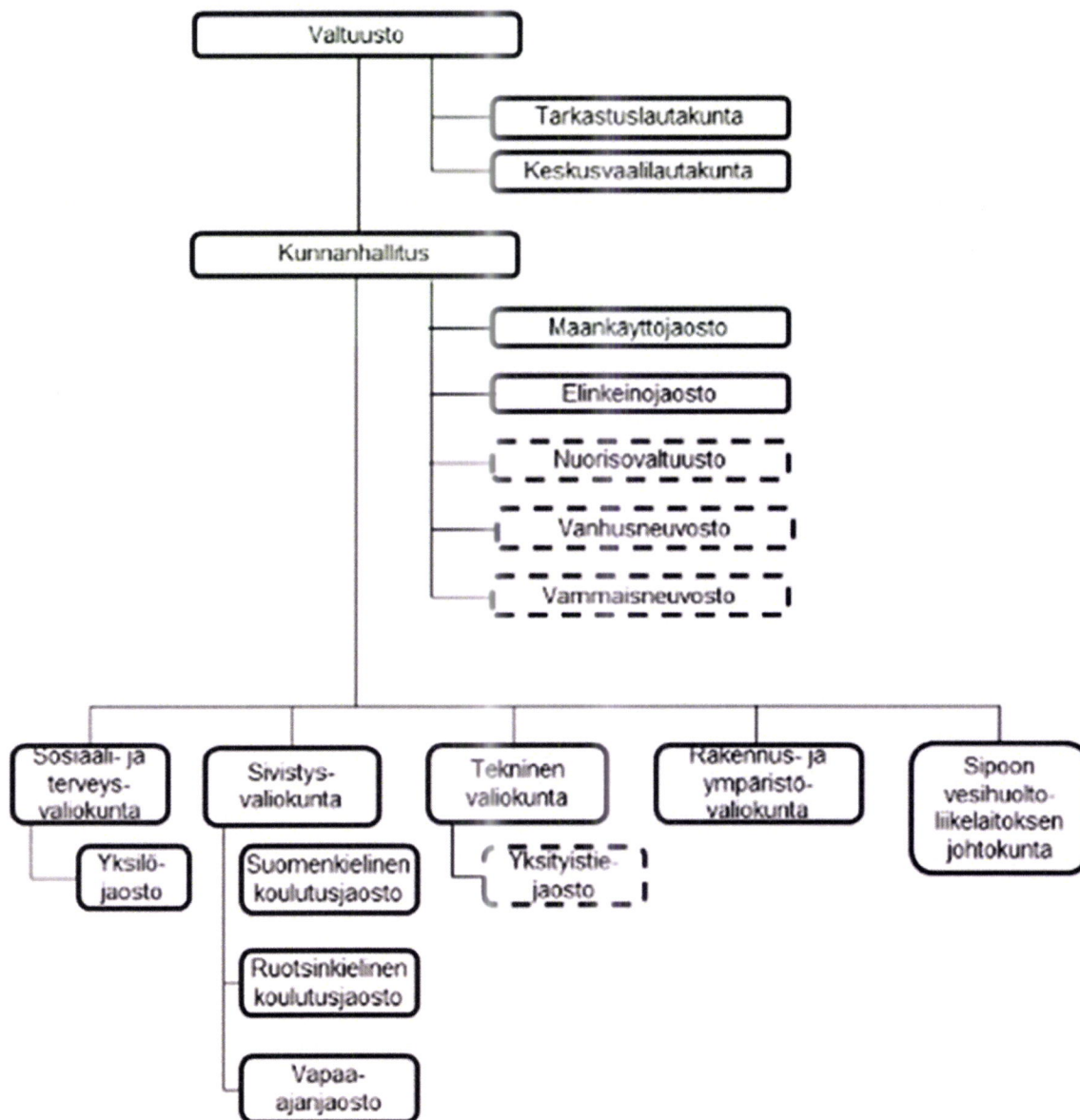
Kunnan kasvaessa olemme pyrkineet parantamaan tuottavuutta laskemalla ulkoisia toimintakuluja asukasta kohti. Vuonna 2017 luku oli 6 045 euroa per asukas ja 6 210 euroa per asukas vuonna 2018. Tässä tavoitteessa emme valitettavasti ole onnistuneet. Jotta kunta pystyy kestävästi rahoittamaan kasvun aiheuttaman investointipaineen, meidän pitää pystyä täysimääräisesti käyttämään tontinmyyntitulomme investointiemme rahoittamiseksi. Tilikauden tulos ennen tontinmyyntituloja oli miljoona euroa vuonna 2017. Vuonna 2018 se oli -4 miljoonaa euroa. Tässäkin tavoitteessa emme valitettavasti ole onnistuneet. Kunnan tulos oli 172 992,32 euroa 2018 (3,03 miljoonaa euroa 2017) ja ylijäämä 1,53 miljoonaa euroa (2017 4,37 miljoonaa euroa). Kunnan lainamäärä ylitti budjetoidun tason ollen 69 miljoonaa euroa. Muutosta edellisvuodesta oli 17,4 miljoonaa euroa. Positiivista on se, että tilikausi 2018 oli kuitenkin ylijäämäinen.

Kuluneen vuoden aikana Talous- ja hallintojohtajamme Pekka Laitasalo siirtyi eläkkeelle. Talousjohtajaksi valittiin Pekka Kivilevo ja hallintopäälliköksi viime vuoden puolella valittiin Lilian Andergård-Stenström. Henkilöstöpäällikkö Merja Soosalu vaihtoi työpaikkaa ja hänen tilalleen valittiin Jan Rosenström. Pitkäaikainen vt. kehitysjohtaja Pekka Söyriä vaihtoi työpaikkaa, ja yhdyskuntakehityksen johtajuus on suunnittelun alla.

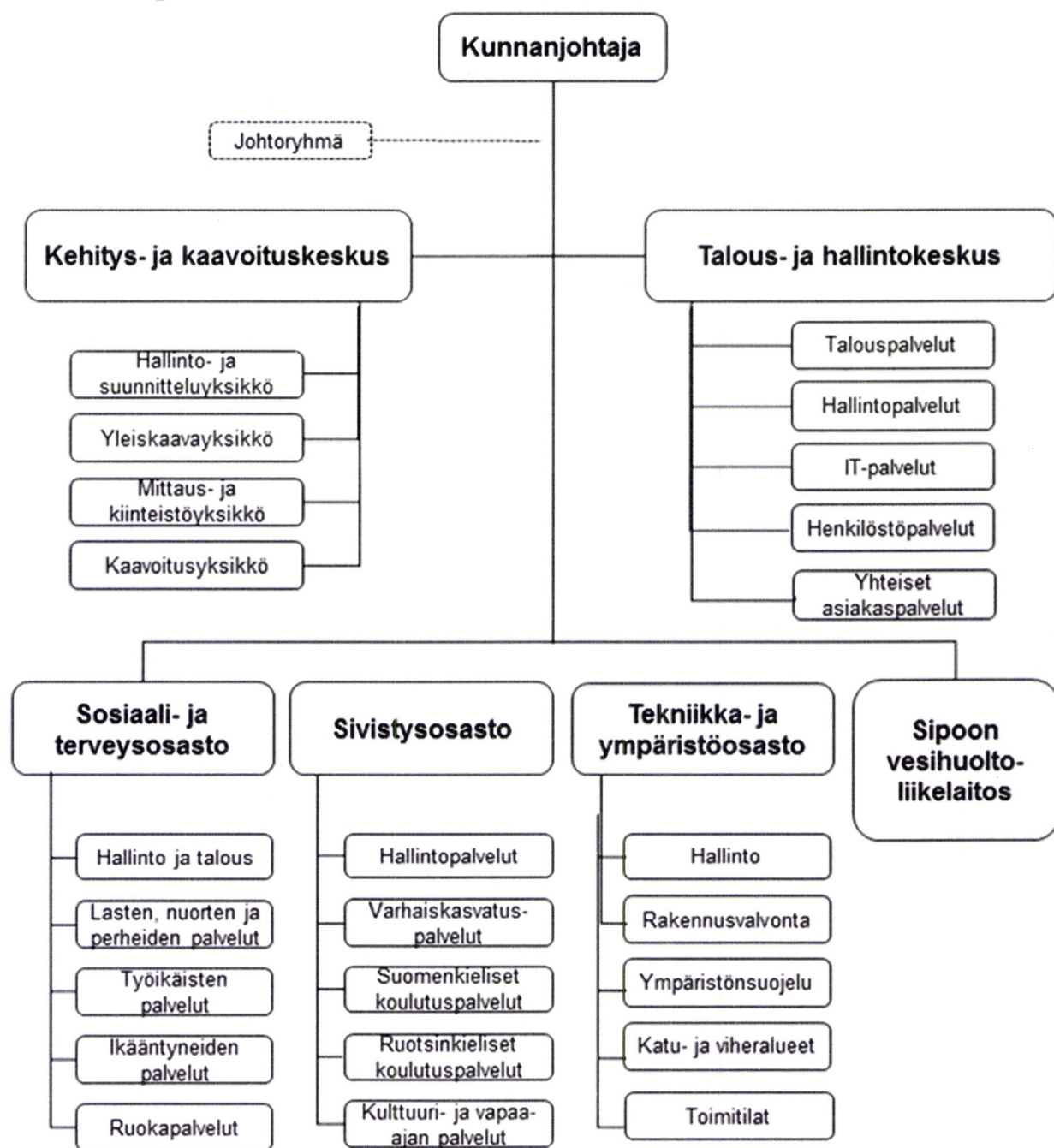
Mikael Grannas

1.1.2 Sipoon kunnan hallinto

Luottamushenkilöorganisaatio

Henkilöstöorganisaatio

Valtuusto, 43 jäsentä

Puheenjohtaja

1. varapuheenjohtaja

2. varapuheenjohtaja

3. varapuheenjohtaja

Heikki Vestman (Kok.)

Kasper Nyberg (RKP)

Sini-Pilvi Saarnio (Vihr.)

Eva Kuntsi (SDP)

Valtuuston voimasuhteet

Suomen ruotsalainen kansanpuolue

17 paikkaa

Kokoomus

11 paikkaa

Sosialidemokraatit

5 paikkaa

Vihreät

5 paikkaa

Perussuomalaiset

2 paikkaa

Keskusta

1 paikka

Politiikasta Iloa

1 paikka

Kristillisdemokraatit

1 paikka

Ann-Cathrine Helling, valtuusto myönsi
eron 3.9.2018. Henrik Möller hänen
tilalleen 12.10.2018 lähtien.

Kunnanhallitus, 11 jäsentä

Kaj Lindqvist, puheenjohtaja (RKP)

Ari Oksanen, 1. varapuheenjohtaja (Kok.)

Marketta Mattila, 2. varapuheenjohtaja (Vihr.)

Tim Kankfelt (RKP)

Thomas Elfgren (RKP)

Kicka Lindroos (RKP)

Clara Lindqvist (RKP)

Tapio Virtanen (SDP)

Juha Salo (Kok.)

Marja Manninen-Ollberg (Kok.)

Linda Karhinen (Kok.)

Esittelijä: Kunnanjohtaja

Varajäsenet

Tom Sundbäck (RKP)

Juhani Rantala (Kok.)

Riitta-Kaisa Kosonen (Vihr.)

Magnus Åström (RKP)

Stefan Sandström (RKP)

Maria Liljeström (RKP)

Mia Wikström (RKP)

Maija Kuntsi (SDP)

Juha Suuronen (Kok.)

Mari Viita (Kok.)

Virpi Karjalainen (Kok.)

Kunnanjohtaja

Talousjohtaja (KH päätös 16.1.2018)

Henkilöstöpäällikkö

Chief Digital Officer

Mikael Grannas

Pekka Kivilevo

Merja Soosalu (→ 1.12.2018)

Ethel Eriksson

Palvelupäällikkö

Hallintopäällikkö

Susanne Fredriksson

Lilian Andergård-Stenstrand

Maankäyttöjaosto, 7 jäsentä

Juhani Rantala, puheenjohtaja (Kok.)
Maria Liljeström, 1. varapuheenjohtaja (RKP)
Magnus Åström (RKP)
Mia Wikström (RKP)
Mari Viita (Kok.)
Kjell Grönqvist (SDP)
Lauri Kajander (Vihr.)
Kunnanhallituksen edustaja: Tim Kankfelt
Esittelijä: Kehitysjohtaja

Vt. kehitysjohtaja

Yleiskaavapäällikkö
Asemakaavapäällikkö (1.5.2018 →)
Tonttipäällikkö (1.10.2018 →)

Elinkeinojaosto, 5 jäsentä

Juha Suuronen, puheenjohtaja (Kok.)
Pekka Petäkoski, varapuheenjohtaja (SDP)
Christel Liljeström (RKP)
Tanja Åkerfelt (RKP)
Timo Rope (PI)
Kunnanhallituksen edustaja: Kicka Lindroos
Esittelijä: Elinkeinopäällikkö

Elinkeinopäällikkö**Tarkastuslautakunta, 5 jäsentä**

Harri Lehtonen, puheenjohtaja (Vihr.)
Hannele Rauha, varapuheenjohtaja (SDP)
Hans-Peter Lindgren (RKP)
Minna Lindblom (Kok.)
Kirsti Toivola (PS)

Ammattitilintarkastuksesta vastasi
KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy
Tilintarkastaja Martin Slotte, JHT, HT

Keskusvaalilautakunta, 5 jäsentä

Michael Mellin, puheenjohtaja (RKP)
Maija-Liisa Sahlbom, varapuheenjohtaja (Vihr.)
Liisa Jankkari (Kok.)
Sami Siltaloppi (SDP)
Mervi Hursti (PS)

Varajäsenet

Simo Lehvonen (Kok.)
Kicka Lindroos (RKP)
Jan Hindsberg (RKP)
Clara Lindqvist (RKP)
Suvi Vuoksenranta (Kok.)
Rainer Boman (SDP)
Sini-Pilvi Saarnio (Vihr.)

Mikael Grannas

Kaisa Jama
Jarkko Lyytinen
Anna-Leena Rouhiainen

Pasi-Ilkka Väyrynen (Kok.)

Sanna Tiivola (SDP)
Tim Kankfelt (RKP)
Antti Skogster (RKP)
Petri Haikonen (PI)

Elina Duréault**Varajäsenet**

Maija Lepistö (Vihr.)
Janne Nickström (SDP)
Sakarias Liimatainen (RKP)
Pauliina Tapio (Kok.)
Kristiina Ovaskainen (PS)

Varajäsenet

1. Peter Stenvall (RKP)
2. Juha Maristo (Vihr.)
3. Matti Viita (Kok.)
4. Kjell Grönqvist (SDP)
5. Maarit Virtanen (PS)

Sosiaali- ja terveysvaliokunta, 9 jäsentä

Micaela Röman, puheenjohtaja (RKP)
Marja Manninen-Ollberg,
varapuheenjohtaja (Kok.)
Maria Forss (RKP)
Hans-Eric Christiansson (RKP)
Henrik Gustafsson (RKP)
Kadir Turan (Kok.) (varajäsen sijaistaa toistaiseksi)
Riitta-Kaisa Kosonen (Vihr.)
Suvi Vuoksenranta (Kok.)
Juha Huotari (SDP)
Kunnanhallituksen edustaja: Thomas Elfgren
Esittelijä: Sosiaali- ja terveysjohtaja

Yksilöjaosto, 3 jäsentä

Eva Kuntsi, puheenjohtaja (SDP)
Thomas Elfgren, varapuheenjohtaja (RKP)
Sirpa Pöllönen (Vihr.)

Sosiaali- ja terveysjohtaja
Palvelujohtaja
Johtava lääkäri
Vanhustyön päällikkö
Ruokapalvelupäällikkö

Sivistysvaliokunta, 9 jäsentä

Antti Skogster, puheenjohtaja (RKP)
Mandi Alaterä, varapuheenjohtaja (Kok.)
Kenneth Albrecht (RKP)
Elvira Kaiser (RKP)
Tom Sundbäck (RKP)
Sami Alasara (Kok.)
Juha Kytö (Kok.)
Lilli Kahri (Vihr.)
Maija Kuntsi (SDP)
Kunnanhallituksen edustaja: Juha Salo
Esittelijä: Sivistysjohtaja

Sivistysjohtaja
Opetuspäällikkö
Varhaiskasvatuspäällikkö
Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö

Varajäsenet

Anna-Karin Nygren (RKP)
Pasi-Ilkka Väyrynen (Kok.)

Johanna Saxén (RKP)
Christer Silén (RKP)
Rolf Törrönen (RKP)
Liisa Jankkari (Kok.)
Matti Hyhkö (Vihr.)
Laura Lindell (Kok.)
Eva Kuntsi (SDP)

Varajäsenet

Merja-Hannele Vuohelainen (SDP)
Klaus-Mauritz Nikander (RKP)
Tuula Räikkönen (Vihr.)

Leena Kokko
Bodil Grön
Anders Mickos
Helena Räsänen
Marianne Putus

Varajäsenet

Johan Granqvist (RKP)
Camilla Långsjö (Kok.)
Charlotta Engblom (RKP)
Johanna Saxén (RKP)
Henrik Möller (RKP)
Juha Kopra (Kok.)
Virpi Karjalainen (Kok.)
Janne Inkeroinen (Vihr.)
Teija Virtanen (SDP)

Kurt Torsell
Hannu Ollikainen
Mervi Keski-Oja
Anne Laitinen

Suomenkielinen koulutusjaosto, 5 jäsentä

Mandi Alaterä, puheenjohtaja (Kok.)
Pasi Ylirisku varapuheenjohtaja (Vihr.)
Jussi Merikanto (Kok.)
Teija Virtanen (SDP)
Kari-Matti Syrjäläinen (RKP)
Kunnanhallituksen edustaja: Kicka Lindroos
Esittelijä: Sivistysjohtaja

Ruotsinkielinen koulutusjaosto, 5 jäsentä

Elvira Kaiser, puheenjohtaja (RKP)
Camilla Långsjö, varapuheenjohtaja (Kok.)
Mari Berg (RKP)
Mikael Grönroos (RKP)
Kjell Grönqvist (SDP)
Kunnanhallituksen edustaja: Linda Karhinen
Esittelijä: Opetuspäällikkö

Vapaa-ajanjaosto, 5 jäsentä

Tom Sundbäck, puheenjohtaja (RKP)
Juha Kopra, varapuheenjohtaja (Kok.)
Caroline Högel (RKP)
Esa Mäkinen (Vihr.)
Tiina Sinkkonen (KD)
Kunnanhallituksen edustaja: Marketta Mattila
Esittelijä: Kulttuuri- ja vapaa-ajanpäällikkö

Tekninen valiokunta, 9 jäsentä

Rainer Boman, puheenjohtaja (SDP)
Charlotta Engblom, varapuheenjohtaja (RKP)
Karl-Erik Oljemark (RKP)
Juha Kopra (Kok.)
Anna-Karoliina Mattila (Vihr.)
Bob Myrberg (PS)
Monika Hämäläinen (Kesk.)
Kunnanhallituksen edustaja: Ari Oksanen
Esittelijä: Tekninen johtaja

Tekninen johtaja
Kuntatekniikan päällikkö
Tilapalvelupäällikkö
Toimialan kehittämispäällikkö
Investointipäällikkö

Varajäsenet

Anna Kajander (Kok.)
Esa Mäkinen (Vihr.)
Jani Nieminen (Kok.)
Eva Kuntsi (SDP)
Micaela Röman (RKP)

Varajäsenet

Charlotta Engblom (RKP)
Claudia Lundberg (Kok.)
Daniela Suomi (RKP)
Rasmus Öhman (RKP)
Rainer Boman (SDP)

Varajäsenet

Kenneth Udd (RKP)
Juha Kytö (Kok.)
Viola Mickos (RKP)
Janne Inkeroinen (Vihr.)
Anne Pircklén (KD)

Varajäsenet

Tarmo Ojala (SDP)
Maria Forss (RKP)
Bjarne Ståhl (RKP)
Sami Alasara (Kok.)
Sami Nykter (Vihr.)
Jari Hursti (PS)
Jaana Laine (Kesk.)

Ilari Myllyvirta
Heidi Saarenpää
Juha Pohjonen
Lari Sirén
Edward Frisk

Rakennus- ja ympäristövaliokunta, 7 jäsentä

Kasper Nyberg, puheenjohtaja (RKP)
Sini-Pilvi Saarnio, varapuheenjohtaja (Vihr.)
Christer Lindqvist (RKP)
Ann-Christine Nokelainen (RKP)
Heikki Vestman (Kok.)
Simo Lehvonen (Kok.)
Pirkko Buddas (Kok.)
Kunnanhallituksen edustaja: Tapio Virtanen
Esittelijä: Rakennusvalvontapäällikkö

Ympäristönsuojelupäällikkö
Rakennusvalvontapäällikkö

Sipoon Vesi, johtokunta, 5 jäsentä

Stefan Sandström, puheenjohtaja (RKP)
Ilkka Janhunen (PS)
Ari Tamminen (Kok.)
Gunilla Holmberg (RKP)
Sirpa Pöllönen (Vihr.)
Kunnanhallituksen edustaja: Thomas Elfgren
Esittelijä: Liikelaitosjohtaja
Liikelaitosjohtaja

Varajäsenet

Christer Lindqvist (RKP)
Mika Myllynen (Vihr.)
Björn Backström (RKP)
Monika Zakowski (RKP)
Ari Tamminen (Kok.)
Juhani Rantala (Kok.)
Pauliina Tapio (Kok.)

Christel Kyttälä
Ulla-Maija Upola

Varajäsenet

Maarit Virtanen (PS)
Kim Simonsén (RKP)
Sami Alasara (Kok.)
Maria Liljeström (RKP)
Tapani Pöllönen (Vihr.)

Matti Huttunen

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Vuoden 2018 talouskasvuksi ennustetaan 2,5 %, joten vuodesta 2017 näyttää muodostuvan tämän suhdannenousun nopein kasvuvaihe. Alkuvuoden tilastot ovat pehmentäneet suhdannetta. Teollisuusyritysten tuotanto-odotukset ovat jo maltillistuneet ja kasvun esteet yleistyneet, työvoiman saatavuusongelmat ovat lisääntyneet rakennustoiminnassa sekä palvelualoilla ja myönnettyjen rakennuslupien määrä on kääntynyt laskuun.

Työllisyyden kasvu on vuoden 2018 aikana ollut jopa nopeampaa kuin mitä taloudellisen aktiviteetin perusteella voisi olettaa. Työllisten määrä nousi työvoimatutkimuksen mukaan tammi–lokakuussa 2,7 % vuodentakaiseen verrattuna. Työllisyysasteen trendi oli lokakuussa 71,8 %.

Vuonna 2019 talous kasvaa enää 1,5 %. Hidastuminen on laaja-alaista, mutta varsinkin laskevat asuntoinvestoinnit heiluttavat kasvua. Kaupan esteiden lisääntyminen hidastaa viennin kasvua vuonna 2019. Nettovienti pysyy talouden kasvua tukevana metsäteollisuuden lisääntyneen kapasiteetin tukemana. Parantunut hintakilpailukyky tukee myös viennin kasvua. Ennen kaikkea asuntoinvestointien palautuminen lähemmäs normaalia tasoa alentaa investointien kasvua. Kaupan esteiden lisääntyminen ja maailmantalouden heikentyvät kasvunäkymät vähentävät teollisuuden ja muiden toimialojen investointihalukkuutta. Suuret investointihankkeet erityisesti metsäteollisuudessa kiihdyttävät investointeja.

Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kehitys jatkuu nopeana ansiotason nousun kiihtyessä. Inflaation kiihtymisestä huolimatta reaalitytulot kasvavat selvästi ja kotitalouksien kulutus kiihtyy ensi vuonna tähän vuoteen verrattuna.

Talouskasvun hidastumisesta huolimatta reaali-palkkojen maltillinen kehitys ylläpitää työvoiman kysyntää vuonna 2019. Työttömien ja piilotyöttömien melko suuresta määrästä sekä työvoiman tarjontaa lisäävistä toimenpiteistä johtuen työvoiman tarjonta ei koko talouden tasolla vielä rajoita työllisyyden ja talouden kasvua. Työttömyysaste laskee 6,9 prosenttiin vuonna 2019.

Hyvä suhdannetilanne ja menojen kasvua hillitsevät toimet vahvistavat julkista taloutta. Vielä muutama vuosi sitten reilusti alijäämäinen julkinen talous on vuosikymmenen vaihteessa tasapainon tuntumassa. Myös julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen laskee lähivuosina.

Julkinen talous alkaa kuitenkin vähitellen heikentyä 2020-luvun alkuvuosina, kun talouskasvu hidastuu ja kuluneella vaalikaudella tehdyt sopeutustoimet päättyvät. Julkista taloutta heikentää väestön ikääntyminen, joka kasvattaa vuosi vuodelta eläke-, terveys- ja hoivamenoja. Väestön ikääntyminen luo merkittäviä paineita julkiseen talouteen pitkällä aikavälillä. Vanhusväestön määrän kasvu lisää ikäsidonnaisia menoja, joiden rahoittamiseksi julkisen talouden näköpiirissä olevat tulot eivät tulevaisuudessa riitä. Lisäksi työikäinen väestö, joka veroilla rahoittaa hyvinvointipalvelut ja sosiaaliturvan, supistuu. Myös tuottavuuden varaan jäävän talouskasvun arvioidaan pysyvän vaimeana tulevina vuosikymmeninä. Julkisen talouden tulojen ja menojen välillä on siksi pitkällä aikavälillä epätasapaino eli kestävyysvaje, jonka mittaluokka on lähes neljä prosenttia suhteessa BKT:hen.

Keskeiset ennusteluvut, VM:n kansantalousosasto 17.12.2018

	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	216	224	233	241	249	256
Työllisyysaste, %	68,7	69,6	71,6	72,4	73,0	73,3
Työttömyysaste, %	8,8	8,6	7,5	6,9	6,7	6,6
Kuluttajahintaindeksin muutos, %	0,4	0,7	1,2	1,4	1,6	1,7
Ansiotasoindeksin muutos, %	0,9	0,2	1,8	2,7	3	2,8
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,3	-0,3	-0,3	0	0,2	0,4
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	0,4	0,5	0,7	1	1,5	2,1
Julkisyhteisöjen bruttovelka suhteessa BKT:een, %	63	61,3	59,2	58,4	57,6	57,5
Valtionvelka suhteessa BKT:een, %	47,4	47,3	45	44,4	43,8	43,8

Lähde: VM, Taloudellinen katsaus, Talvi 2018

Tilastokeskuksen otospohjainen kuntataloustilasto vuoden 2018 alkupuolelta kertoo, että kuntatalous kehittyi odotuksiin nähden varsin heikosti. Kuntien menot kasvoivat viime vuoden tammi–syyskuussa välillisten maksujen laskusta ja lomarahaleikkauksesta huolimatta reippaasti. Kasvua selittää muun muassa kunta-alan työehtosopimuksen yleiskorotus. Tammi–syyskuun verotulot näyttävät vielä kasvaneen, mutta loppuvuodelle ajoittuvat kunnallisveron oikaisut painavat kuntien verotulot vuonna 2018 miinukselle. Tällä hetkellä näyttää, että verotulot yhteensä laskivat 0,5 prosenttia vuodesta 2017. Myös valtionosuudet laskevat valtionosuusleikkausten myötä. Kuntayhtymissä menot ja lainakanta ovat reippaassa kasvussa.

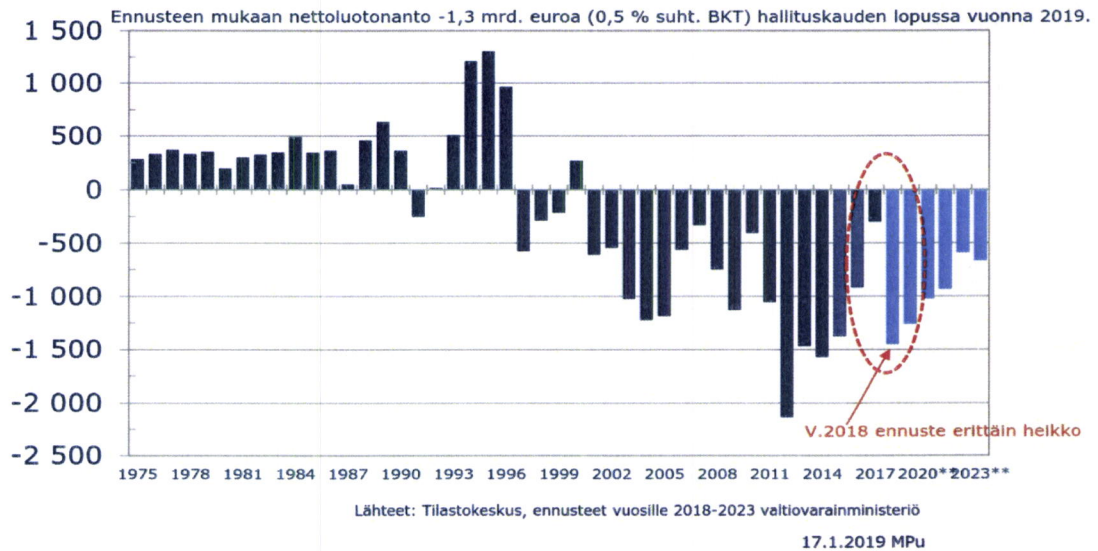
Myös VM:n tuore talven ennuste kansantalouden tilinpidon mukaiselle kuntasektorille eli paikallishallinnolle on varsin synkkä. Paikallishallinnon nettoluotonanto heikkenee vuonna 2018 peräti 1,1 mrd. euroa vuoden 2017 poikkeuksellisen hyvältä tasolta.

Vuosi 2018 oli kunnille huonojen yhteensattumien summa. Veropohjan heittelemiseen ei ole löydetty selvää syytä. Oletuksena on, että verokorttien asettelussa tehtiin kiky-sopimuksesta johtuen arviovirheitä ja veroja perittiin liikaa. Isot veronpalautukset ovat hyvä asia kansalaisille, mutta huono veronsaajille. Lisäksi kuntien tuloveroja nipistettiin myös siksi, että hyvä pörssivuosi kerrytti pääomatuloja odotettua enemmän. Pääomatulot tilitetään pelkästään valtiolle.

Samaan aikaan kuntien menot kasvoivat reippaammin kuin muutamana edellisenä vuonna. Vaikka palkankorotusten nollalinja jäi vuoteen 2017, palkkamenojen kasvu jäi vuonna 2018 kunnissa maltillisiksi. Sen sijaan esimerkiksi ikääntyvän väestön hoitomenojen kasvu, päivähoitomaksujen alentaminen, sekä maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelu kurittivat kuntien kassaa.

Vuonna 2019 verotuloihin ennustetaan reipasta kasvua. Kuntien tuloja kasvattaa muun muassa jäännösverojen maksun aikaistamisesta johtuva lisäys. VM:n arvion mukaan kuitenkin myös menot jatkavat kasvuaan: Sote-palvelutarve kasvaa edelleen, kilpailukyky sopimuksen lomarahaleikkaukset päättyvät ja kunta-alan palkkoja korotetaan. Valtionavut puolestaan laskevat yhä vuodesta 2018, eikä valtionosuuksiin myöskään vuonna 2019 tehdä indeksikorotuksia.

Kansantalouden tilinpidon paikallishallinnon tulojen ja menojen erotus eli nettoluotonanto 1975-2023, miljoonaa euroa

Lähde: Kuntatalouden tila 2018, Minna Punakallio/Kuntaliitto

Uudenmaan ja Helsingin seudun kehitys, KUUMA-seutu

Ennakkotietojen mukaan Uudellamaalla oli 1 673 519 asukasta vuoden 2018 lopussa. Väkiluku kasvoi 15 875 henkilöllä, josta nettomaahanmuuton osuus oli 2 119 henkilöä.

Uudenmaan kuntien alueella oli joulukuun 2018 lopussa yhteensä 72 349 työtöntä työnhakijaa. Tämä oli 8 396 (10,4 %) vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Alle 25-vuotiaita työnhakijoita oli alueella yhteensä 6 860, mikä on 1 013 vähemmän kuin vuonna 2017 ja pitkäaikaistyöttömiä 22 419, mikä oli 5 324 vähemmän kuin vuoden 2017 joulukuun lopussa. Uudenmaan työttömyysaste, 8,5 %, alitti 1,2 prosenttiyksiköllä koko maan työttömyysasteen. Avoimia työpaikkoja Uudellamaalla oli 16 604 eli 1 929 enemmän kuin vuotta aiemmin. Helsingin seutukunnan työttömyysaste oli myös 8,5 prosenttia ja työttömiä seudun 14 kunnassa oli kaikkiaan 67 468 ja avoimia työpaikkoja oli 13 776 (11 427/2017). Pitkäaikaistyöttömyyden nopein lasku on taittunut, mutta nuorten työttömyyden lasku voimistunut. Työvoiman kysynnän kasvu jatkui koko vuoden.

KUUMA-kuntien väestönlisäys oli 2 240 henkilöä vuonna 2017 (2 105/2017). Suurin väestönlisäys oli Järvenpäässä (+838) ja suurin vähennys Hyvinkäällä (-243). Korkein työttömyysprosentti oli Keravalla (9,1) ja matalin Pornaisissa (4,1).

Vuoden 2018 kolmannella neljänneksellä uusia yrityksiä aloitti Uudellamaalla 3 149, josta KUUMA-kunnissa 459. Vastaavasti vuoden 2018 toisella neljänneksellä uusia yrityksiä aloitti 3 203 ja yrityksiä lopetti Uudellamaalla 2 129, josta KUUMA-kunnissa aloittaneita 449 ja lopettaneita 311.

KUUMA-kunnissa vanhojen osakeasuntojen hinnat säilyivät samalla tasolla kuin vuotta aikaisemmin ja keskimääräinen neliöhinta oli 2 097 euroa (2 065/2017).

Lähteet: Tilastokeskus, ELY-keskus

Uudenmaan yritysten suhdannetilanne pysyi tavanomaista parempana vuoden 2018 lopussa ja vuoden 2019 alussa. Tämänhetkistä tilannetta kuvaava saldoluku oli tammikuussa 17, kun vastaava saldoluku oli viime lokakuussa 22. Tammikuussa 2019 tehdyssä tiedustelussa 24 % alasta arvioi tilanteen tavanomaista suotuisammaksi ja 7 %:lla suhdannekuva oli normaalia harmaampi.

Lähikuukausien suhdanneodotukset kääntyivät alkutalven aikana laskuun. Suhdannenäkymien viimeisin saldoluku oli -3, kun syksyllä tehdyssä tiedustelussa saldoluku oli 1. Tammikuussa 13 % alasta ennakoi suhdanteiden hiipuvan ja 10 % odotti paranemista. Uudenmaan yritysten suhdanneodotukset ovat lähellä koko maan keskiarvoa.

Yritysten tuotanto- ja myyntimäärät kasvoivat vuoden 2018 viimeisinä kuukausina. Nousun ennakoidaan jatkuvan edelleen alkuvuoden aikana. Henkilöstöodotukset ovat varovaisen myönteiset ja työvoimaa palkattaneen vähän lisää myös lähikuukausina. Ammattitaitoisen työvoiman puute oli tammikuussa yleisin tuotantokapeikko 30 %:n osuudella (viime lokakuussa 35 %). Kysyntä oli heikkoa 24 %:lla alasta. Kannattavuus oli viime vuoden viimeisellä neljänneksellä hieman vuoden takaista parempi. Aivan viime kuukausina tuotantokustannusten nousu on kuitenkin ollut hieman hintojen nousua yleisempää.

Lähde: EK, Suhdannebarometri/Uusimaa, Tammikuu 2019

1.1.4 Sipoon kunnan toimintaympäristö ja talouden kehitys

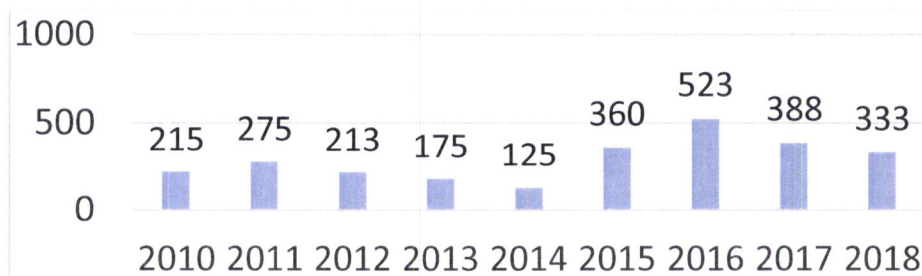
Kunnan operatiivisessa ja juridisessa rakenteessa ei tapahtunut muutoksia vuoden 2018 aikana.

	2015	2016	2017	2018	2017-2018, %
Väestö	19399	19922	20310	20643	1,6 %
Kuntien välinen nettomuutto	326	434	312	304	-2,6 %
Nettomaahanmuutto	11	28	35	10	-71,4 %
Syntyneitä	148	171	165	170	3,0 %
Kuolleita	124	132	159	151	-5,0 %
Työllisyysaste (2018 arvio)	79	79	79,1	79,2	0,1 %
Työttömyysaste . %	7,3	7,4	6,1	5,5	-9,8 %
Työttömien määrä Sipoossa	693	710	605	565	-6,6 %
Alle 25 v työttömien määrä	110	113	100	98	-2,0 %
Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömät	229	270	207	192	-7,2 %
Avoimet työpaikat	89	31	138	93	-32,6 %
Työvoiman määrä, henkilöä	9541	9610	9890	10202	3,2 %

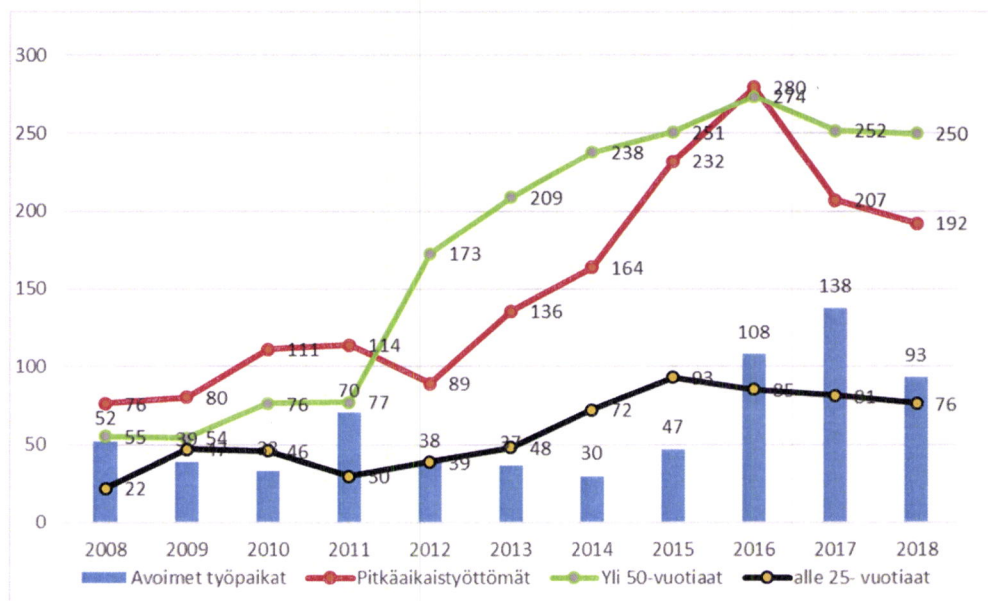
Myönnetyt rakennusluvut	322	225	202	189	-6,4 %
Vastaavien asuntojen lukumäärä	300	558	785	237	-69,8 %
Toimenpideluvut	109	69	76	74	-2,6 %

Väestön kehitys

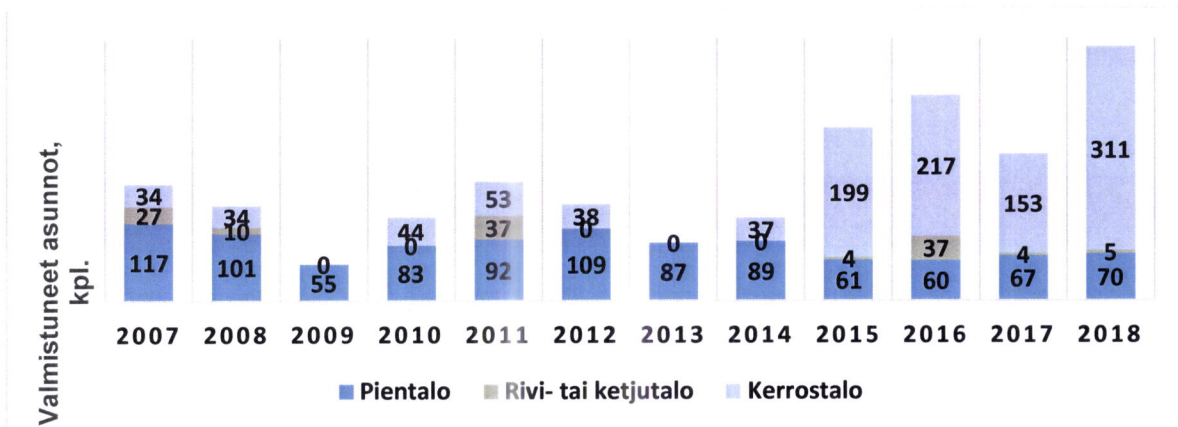
Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan Sipoon väkiluku oli 20 643 henkilöä vuoden 2018 lopussa. Väestö kasvoi vuoden 2018 aikana 333 henkilöllä (1,6 %).

Työttömyys

Valmistuneet asunnot

Perustetut ja lopettaneet yritykset

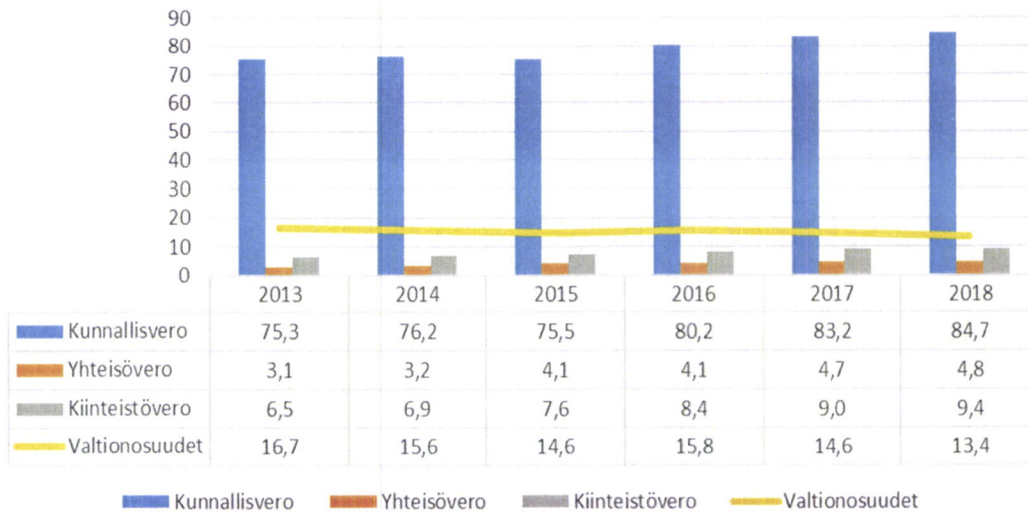
Vuoden 2018 syyskuun loppuun mennessä aloittaneita uusia yrityksiä oli Sipoossa 94 ja kesäkuun loppuun mennessä lopettaneita 42 kappaletta. Yrityksiä Sipoossa oli 1 608 kesäkuun 2018 lopun tilanteessa.

Kunnan talous

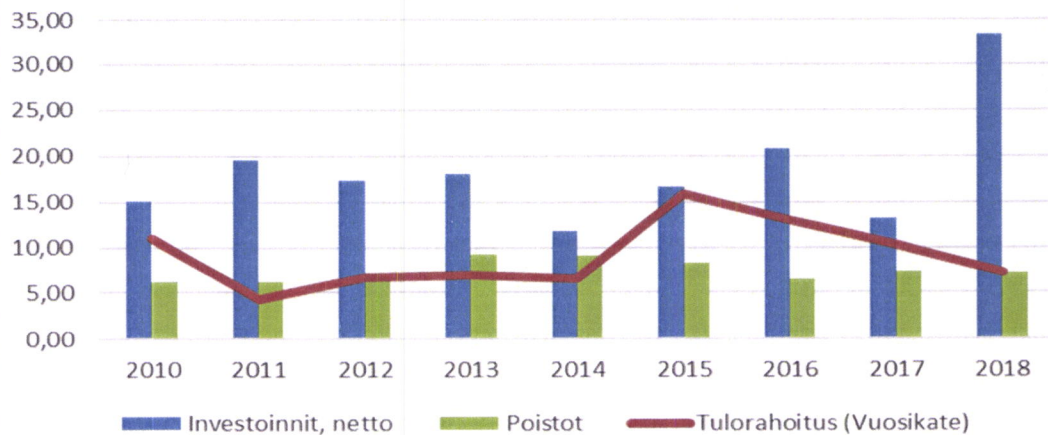
Sipoo, avainluvut 2016-2018	Kunta ml 2 Sipoon vesi				Osakonserni		
	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TA 2018	TP 2017, Osakonserni	TP 2018, Osakonserni	TA 2018, Osakonserni
Kunnan asukasluku	19922	20310	20643	21200	20310	20643	21200
Toimintatuotot	18,4	22,1	21,7	20,0	21,1	20,4	19,1
Myyntivoitot	6,0	2,0	4,2	5,6	2,1	4,2	5,6
Toimintakulut	119,6	124,9	130,6	129,4	122,8	128,2	127,2
Toimintakate, m€	-95,2	-100,8	-104,7	-103,8	-99,6	-103,6	-102,6
Kunnallisvero	80,2	83,2	84,7	84,5	83,2	84,7	84,5
Yhteisövero	4,1	4,7	4,8	4,6	4,7	4,8	4,6
Kiinteistövero	8,4	9,0	9,4	9,7	9,0	9,4	9,7
Verot yhteensä	92,7	96,9	98,9	98,8	96,9	98,9	98,8
Valtionosuudet	15,8	14,6	13,4	13,3	14,6	13,4	13,3
Rahoitus (kulu on -merkinen)	-0,4	-0,4	-0,3	-0,5	-0,4	-0,3	-0,5
Vuosikate, m€	13,0	10,3	7,4	7,8	11,5	8,4	9,0
Poistot	6,5	7,3	7,2	7,0	8,3	8,5	8,1
Satunnaiset tuotot	6,4				0	0	0
Tilikauden tulos, m€	13,0	3,0	0,2	0,8	3,2	-0,1	0,9
Poistoeron lisäys			1,3	1,5		1,4	1,5
Tilikauden Yli-jäämä, m€	1,0	4,3	1,5	2,3	3,2	1,2	2,4

Bruttoinvestoinnit	21,0	12,1	33,5	32,6
Käyttöomaisuuden myynti	6,8	2,3	4,5	5,6
Nettoinvestoinnit, m€	14,1	9,8	29,0	27,0
Henkilöstön lukumäärä v lopussa	1 219	1 295	1 311	1 301
Henkilötyövuodet	1 103	1 142	1 205	1 175
Pitkäaikaiset lainat, m€	41,8	51,6	54,1	54
Kaikki lainat yhteensä, m€	46,8	51,6	69	67,2
Lainat/asukas,€	2 354	2 540	3 343	3 170

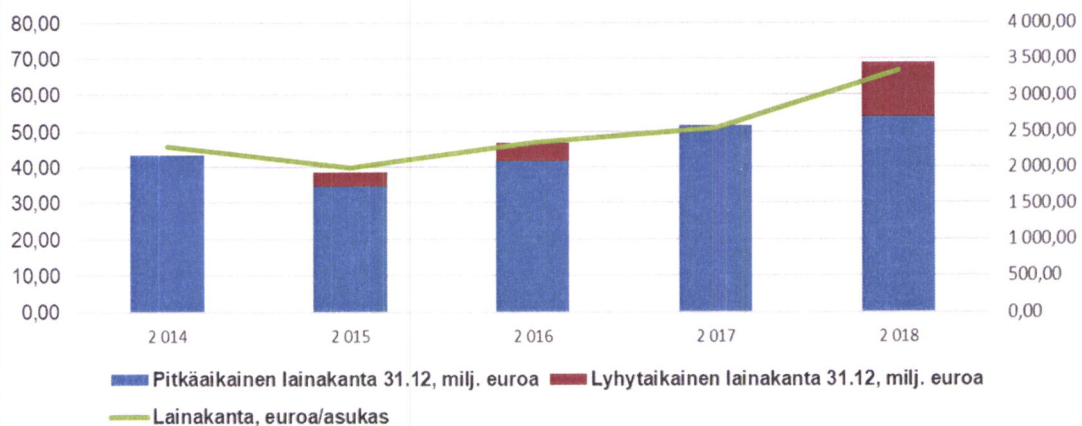
Verorahoitus, milj. euroa 2013 - 2018

Vuosikate, nettoinvestoinnit ja poistot, milj. eur 2010 - 2018

Lainakannan kehitys 2013 - 2018

Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Vuonna 2018 Sipoon kunnan toimintaan vaikuttivat edelleen korkeana pysytelleet asuntorakentaminen ja väestönkasvu. Kansantalouden kasvun myötä työttömyys laski edelleen vuonna 2018. Korkeasta pysyneestä investointitasosta johtuen kunnan velkamäärä kasvoi.

Valtuusto hyväksyi tammikuussa 2018 yksimielisesti Sipoon kunnan valtuustokauden strategian (Strategia 2018–2021), joka korvasi edellisen strategian (Sipoo 2025).

Vuoden 2018 aikana toteutuneita tai käynnissä olevia investointihankkeita olivat mm. Sipoonlahden koulun laajennus- ja muutostyöt, Nikkilän pääkirjaston peruskorjaus, Nikkilän Sydämen päiväkotij ja Nikkilän bussiterminaali.

Rakentamistoiminta oli vilkasta vuoden 2018 aikana ja kuntaan valmistui yhteensä 386 asuntoa.

Valtuusto hyväksyi maaliskuussa Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymän purkamisen. Toimintaa jatkaa uusi EdupoliPointcollege Oy -niminen ammatillisen koulutuksen osakeyhtiö.

Kunta antoi Uusimaa 2050-kaavan luonnosvaiheesta lausunnon, jossa tuotiin esille mm. että Kerava–Nikkilä-radon kehityskäytävä tulisi kokonaisuudessaan merkitä uudeksi raideliikenteeseen tukeutuvaksi taajamatoimintojen kehitysalueeksi kaavakarttaan.

Lokakuussa henkilöstölle maksettiin kertaluonteisena palkkiona 200 euroa per 8 kuukautta kunnan palveluksessa vuonna 2017 ollut työntekijä. Palkkion sai joko rahana tai Smartum-kortille.

Vuoden 2018 tilinpäätöksen käyttötalouden nettomenot ylittivät 1,3 miljoonalla eurolla muutetun talousarvion. Kunnanhallituksen nettotulot alittuivat 0,9 miljoonaa euroa, mikä johtui lähinnä maanmyyntituottojen alittumisesta 1,4 miljoonalla eurolla. Kunnanhallituksen vastualueen toimintakulut alittuivat 0,4 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveystalouden nettomenot ylittivät 0,2 miljoonaa euroa. Yliytettiin vaikuttivat palveluiden ostojen ja avustusten ylittyminen Ikäntyneiden ja vammaisten palvelut -tulosalueella ja avustusten ylittyminen myös Työikäisten palvelut -tulosalueella sekä henkilöstölle maksetuista kertakorvauksista. Sivistystalouden nettomenot ylittivät 0,75 miljoonaa euroa, mikä aiheutui henkilöstökulujen osalta suurimmaksi osaksi henkilöstölle maksetuista kertakorvauksista, joita ei ollut budjetoitu. Palveluiden ostoihin tarkoitetuissa määrärahoissa oli alibudjetointia verrattuna vuoden 2017 toteutumaan. Myös materiaalin ostoihin tarkoitettut määrärahat ylittivät. Talousarvion investointiosassa oleva irtaimen omaisuuden hankintaan tarkoitettu määräraha alittui sivistystalouden osalta 0,16 miljoonaa euroa. Tekniikka- ja ympäristövaliokunnan nettomenot alittuivat 0,1 miljoonaa euroa.

Kunnan henkilöstökulut kasvoivat 3,3 miljoonaa euroa eli 6,4 prosenttia ja toimintakulut yhteensä 5,7 miljoonaa euroa eli 4,6 prosenttia edellisvuodesta.

Kunnan verorahoitus toteutui hieman budjetoitua parempana. Verotuloja kertyi 98,95 miljoonaa euroa, mikä on 2,1 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Valtionosuuksia kunta sai 13,4 miljoonaa euroa, mikä on 8,4 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna.

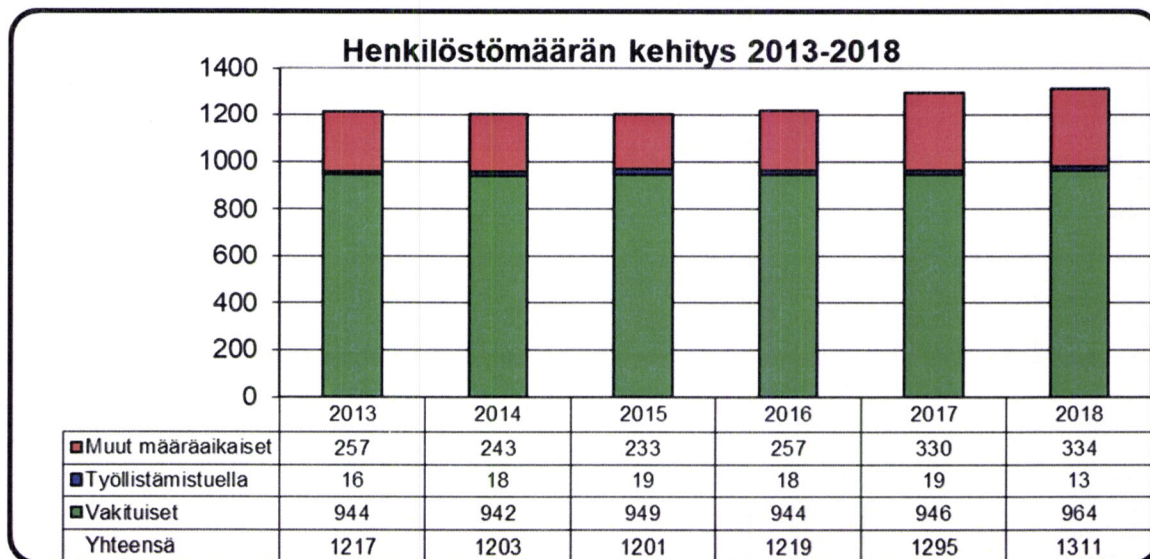
Maanmyynnistä saadut myyntivoitot olivat yhteensä 4,2 miljoonaa euroa vuonna 2018, mikä on 1,4 miljoonaa euroa budjetoitua vähemmän.

Tilikauden 2018 vuosikate (ml. Sipoon Vesi) oli 0,4 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos 0,6 miljoonaa euroa talousarviota heikompi. Tilikauden tulos oli vain 0,17 miljoonaa euroa, mutta 1,36 miljoonaa euron poistoeron vähennyksestä johtuen tilikauden ylijäämäksi muodostui 1,53 miljoonaa euroa.

Kunta velkaantui lisää vuoden 2018 aikana ja lainamäärä vuoden lopussa oli 17,4 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisvuonna eli 69 miljoonaa euroa. Lainakannasta 15 miljoonaa euroa oli lyhytaikaisia kuntatodistusluottoja. Asukaskohtainen lainamäärä oli vuoden lopussa 3 344 euroa.

1.1.5 Kunnan henkilöstö

Henkilöstömäärän kehitys 2013-2018

Sipoossa oli vuoden 2018 lopussa voimassa yhteensä 1 312 päätoimista palvelusuhdetta, mikä on 17 enemmän kuin edellisvuonna. Palvelussuhteista oli vakituisia 964 ja määräaikaisia 335. Määräaikaisen henkilöstön osuus oli 27 %, mikä on selvästi suurempi kuin kunta-alalla keskimäärin. Tavoitteeksi tuleekin asettaa, että määräaikaisen henkilöstön osuus alenee lähemmäksi kunta-alan keskiarvoa.

Työllistämistoimenpiteenä palkattuja työntekijöitä oli vuoden lopussa 13 ja oppisopimusopiskelijoita oli kunnassa 29.

Palvelussuhteiden lukumäärä on kasvanut erityisesti Sosiaali- ja terveysosastolla ja Sivistysosastolla, kun henkilöstömäärän muutokset muilla osastoilla ovat olleet vähäisempiä. Henkilöstömäärältään suurin osasto on Sivistysosasto, jonka palveluksessa on 53 % kunnan henkilöstöstä.

Henkilöstömäärän vaihtelun ja osa-aikatyötä tekevien osuuden vuoksi henkilöresurssin käyttöä tietyssä ajankohtana on parempi kuvata tehtyjen henkilötyövuosien määränä kuin henkilöstömääränä. Kokonaisina henkilötyövuosina ilmaistuna kunnan henkilöstöresurssin käyttö vastasi yhteensä 1 203 henkilötyövuotta, mikä oli 61 enemmän kuin vuonna 2017. Henkilöstöresurssin käytön kasvuun on merkittävästi vaikuttanut lisääntynyt sairaspöissaolo ja siitä seurannut sijaistarve.

Rekrytointimäärät kasvoivat peräti 21 % edellisvuodesta, mikä johtuu kunnan ja palvelutarpeen kasvusta sekä entistä suuremmasta henkilöstön vaihtuvuudesta. Noin joka kymmenes Sipoon kunnan vakituisista työntekijöistä on rekrytoitu vuoden 2018 aikana. Kilpailu työvoimasta on kiristynyt ja monella alalla on vaikeuksia rekrytoida uusia työntekijöitä. Sipoon kunnan palkkakilpailukykyä on kuitenkin parannettu, minkä toivotaan vähentävän vaihtuvuutta ja lisäävän kunnan houkuttelevuutta työnantajana. Lisäksi olemme panostaneet merkittävästi uusien työ- ja toimintatapojen kehittämiseen, johtamisen kehittämiseen ja koulutukseen. Vuonna 2018 käynnistettiin henkilöstön kielikoulutukset, joita on tarkoitus laajentaa lähivuosina. Erilaisia koulutuspäiviä kirjattiin henkilöstötietojärjestelmään yhteensä 2 404 kpl ja henkilöstökoulutusten kustannukset nousivat 271 000 euroon.

Kunnan henkilöstömenot sivukuluineen olivat kokonaisuudessaan 56 876 617 euroa. Henkilöstömenot kasvoivat siten 6,4 % vuodesta 2017. Palkkamenoja nostivat erityisesti 1.5.2018 toteutettu kunta-alan palkkojen yleiskorotus sekä kunnan maksamat palkitsemis- ja kertaerät. Palkkamenojen kasvuun vaikutti myös edellisvuotta oleellisesti suurempi henkilöstöresurssien kokonaiskäyttö.

Henkilöstöresurssin käyttö kokonaisina henkilötyövuosina (HTV)

HTV 2017-2018			
	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Kehitys- ja kaavoituskesk. &	20,7	24,0	21,1
Talous- ja hallintokeskus	50,3	48,0	48,3
Sosiaali- ja terveysosasto	346,5	352,0	375,2
Sote/hallinto ja talous	9,4	10,0	10,1
Työikäisten palvelut	129,5	131,0	138,5
Ikääntyneiden palvelut	128,9	132,0	133,9
Lnp palvelut	44,9	45,0	61,1
Ruokahuolto	33,8	34,0	31,6
Sivistysosasto	613,7	626,0	645,7
Sivistys/hallintopalvelut	4,0	4,0	3,4
Varhaiskasvatuspalvelut	232,9	250,0	240,0
Koulustuspalvelut	331,8	326,0	356,3
Kultturi- ja vapaa-aikapalvelut	45,0	46,0	46,0
Tekniikka- ja ympäristöosast	102,5	116,0	104,0
Rakennusvalvonta	9,3	11,0	10,7
Ympäristönsuojelu	5,1	6,0	5,0
Kehittäminen ja tuki	10,5	11,0	10,9
Katu- ja viheralueet	14,7	15,0	15,4
Toimitilat	63,1	73,0	62,0
Sipoon vesi	8,2	10,0	8,6
Yhteensä	1141,8	1176,0	1202,9

Sairauspoissaolojen määrä kasvoi merkittävästi vuodesta 2017. Sairauden takia menetettiin yhteensä 19 275 kalenteripäivää ja sairauspäivien määrä oli noin 20 % edellisvuotta suurempi. Eniten kasvoi keskipitkien, 8–30 päivää kestävien poissaolojen osuus. Suhteutettuna henkilöstömäärään sairauspoissaolot olivat 14,7 kalenteripäivää työntekijää kohden. Jokaista täyttä henkilötyövuotta kohden kertyi 16,0 sairauspäivää, mikä tarkoittaa, että sairauspoissaolo Sipoon kunnassa on edelleen kuntakeskiarvoa alemmalla tasolla. Joka kolmannella työntekijällä ei ollut yhtään sairaspäivää vuonna 2018. Työtapaturmia kirjattiin yhteensä 90 kpl ja näistä aiheutui yhteensä 592 poissaolopäivää. Vakavilta työtapaturmilta välttyttiin ja tapaturmien vuoksi menetettyjen työpäivien määrää on pidettävä verraten pienenä, sillä se muodostaa vain noin 3 % koko sairauspoissaolosta.

Vuonna 2018 jäi 18 henkilöä vanhuuseläkkeelle. Kahdelle myönnettiin eläke työkyvyttömyyden vuoksi. Vanhuuseläkkeelle jääneiden keski-ikä oli Sipoossa 63,9 vuotta.

1.1.6 Ympäristö

Kunnan kestävän kehityksen työtä tehdään poikkihallinnollisesti ja kokonaisuutta koordinoidaan keskitetysti. Budjettivuonna energia- ja ilmastoasioita onkin edistetty monella rintamalla.

Vuoden 2018 aikana laadittiin selvitys henkilöliikenteen käynnistämisestä Kerava–Nikkilä-rataosuudella. Selvitys osoitti että KeNi-radan avaaminen henkilöraide liikenteelle tulee sijoittaa MAL 2019 -suunnitelmassa ennen 2030 tehtäviin liikenneinvestointeihin. Tavoitteena on käynnistää henkilöjunaliikenne jo vuonna 2025. Tämä edellyttää erityisesti maankäytön nopeaa kehittämistä Nikkilässä ja käytön alkuvaiheessa Sipoon kunnan tukea käynnistyvälle henkilöliikenteelle. Kerava–Nikkilä-radan henkilöliikenteelle avaaminen lisää merkittävästi erityisesti Nikkilän ja sen ympäristön julkisen liikenteen käyttöä ja vähentää henkilöauton käyttöä liikkumisessa. KeNi-radan käyttöönotto pienentää vuosittaisia hiilidioksidipäästöjä noin 500 tonnia, ja hanke on käytännössä Sipoon ainoa mahdollisuus saavuttaa kunnalle asetetut MAL-tavoitteet.

Sipoon keskukset Nikkilä ja Söderkulla sijoittuvat sekä liikenteellisesti että julkisen liikenteen kehittämisen näkökulmasta hyville paikoille. Nikkilän ja Söderkullan keskeisiä alueita on asemakaavoitettu, mikä on alkanut kasvattaa asuntorakentamista näillä alueilla. Tämä mahdollistaa paremmat julkisen liikenteen yhteydet ja lähipalvelut.

Kaavoituksessa ja yhdyskuntakehittämisessä on otettu käyttöön uudenlaisia kestävän kehityksen mukaisia toimintatapoja, kuten rakennusten harjansuuntien osoittaminen siten, että aurinkoenergian hyödyntäminen on helppoa mahdollisimman monille. Uuden rakennusjärjestyksen myötä aurinkokeräimiin liittyvä lupamenettely kevenee.

Tekniikka ja ympäristöosasto linjasi vuonna 2015, että energiatehokkuus ja hajautetun energiantuotannon mahdollisuudet huomioidaan kaikissa uusissa ja peruskorjattavissa kiinteistöissä. Vuonna 2017 päätetyistä, linjauksen mukaisesti toteutettavista toimenpiteistä on esimerkkinä Sipoon pääkirjaston energia- ja sisävalaistusratkaisu. Paikallinen ja ekologinen energiantuotannon ratkaisu on päätetty toteuttaa Sipoonlahden koulun laajennus- ja muutostöiden yhteydessä ja tullaan toteuttamaan myös esimerkiksi Nikkilän Sydämeen ja Nikkilän Sydämen päiväkotiin.

Ympäristönäkökulma otettiin huomioon sähkönhankinnassa, jonka seurauksena Sipoon kunta siirtyi vuoden 2018 alusta käyttämään kokonaan uusiutuvilla energialähteillä tuotettua sähköenergiaa. Uusiutuvan sähköenergian käytön lisäksi Keravan energia on siirtynyt käyttämään Nikkilän kaukolämmön energialähteenä uusiutuvaa polttoainetta.

Rakentamisen olosuhteiden tunteminen alueita suunniteltaessa on kaavatalouden, rakenteiden elinkaaren ja ympäristön kannalta tärkeää. Esimerkiksi happamien sulfaattimaiden sijainti on kartoitettu, jolloin maaperän ominaisuudet voidaan huomioida riittävän ajoissa.

Vesistöjen kuormitusta vähentävät keskitetyn vesihuollon laajeneva verkosto, jätevesien johtaminen Viikin puhdistuslaitokseen sekä vesiosuuskuntien kehittyminen. Hulevesien käsittely ja johtaminen uusilla asemakaava-alueilla on huomioitu jo alueen rakentumisen alkuvaiheessa. Hulevesien imeytys- ja viivytysrakenteet voivat toimia myös ympäristön elävöittämisen keinoina.

Päätös liittyä Itämerihaasteeseen, kevyen liikenteen yhteyksien toimivuuden edistäminen, tavoite huomioida energia- ja ilmastovaikutukset kaavoituksessa sekä kasvisruoan lisääminen kouluruokailussa ovat esimerkkejä kunnan kestävän kehityksen kokonaisuudesta. Kestävän kehityksen edistäminen vaatii osaprosessien sijaan kunnan koko kokonaisuuden huomioimista. Tällöin myös kunnan sisäinen ja ulkoinen viestintä sekä yhteistyö naapurikuntien, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa nousevat erityiseen rooliin.

1.1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sipoon kunnanvaltuuston joulukuussa 2018 hyväksymä talousarvio vuodelle 2019 perustuu 0,1 miljoonan euron tilikauden tulokseen sekä 21 miljoonan euron nettolainanottoon. Vuoden 2018 selvästi talousarviota heikompi tilinpäätös kuitenkin vaikeuttaa vuoden 2019 talousarvion toteutumista. Lähtökohtana kuitenkin on, että talousarvion kehityksessä pysytään, koska nettomenoihin on talousarviossa varattu 3,8 prosenttia enemmän kuin mitä tilinpäätöksen 2018 toteutuma oli. Vuoden 2019 talousarvion toteutuessa olisi nettomenojen kasvu vuodesta 2017 yhteensä 7,8 prosenttia, mikä on kahden vuoden kasvuksi melko paljon. Kulukurin on oltava tiukkaa koko vuoden 2019 aikana ja tilivelvollisten on huolehdittava vastuualueensa ja tulosityksikkönsä alaisten yksiköiden talouden säännöllisestä seurannasta.

Yleisen talouden ja työttömyyden positiivinen kehitys vaikuttaa tulevaan verotulokasvuun. Väestönkasvu luo kuitenkin jatkuessaan paineita myös kunnan palveluiden järjestämiseen sekä investointiohjelmaan. Investointiohjelmassa kunnan kasvuun on jo varauduttu.

Kunnan palvelutuotannon kustannuksia tullaan tarkastelemaan nk. Maisema-mallin avulla, jossa Sipoon kustannusrakennetta verrataan muihin mallissa mukana oleviin kuntiin. Ensimmäinen vertailu tehdään vuoden 2017 tilinpäätöksen tiedoilla helmikuussa 2019 ja seuraava vertailu vuoden 2018 tilinpäätöksen tiedoilla kevään 2019 aikana. Vuoden 2018 tilinpäätöksen tiedoista ensimmäisenä tehdään vertailu koulutuspalvelut-tulosalueen kustannuksista.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat:

Sipoorantaa koskevan maankäyttösopimuksen purkamisesta päästiin Sipoonranta Oy:n kanssa sopimukseen.

Kunnanhallitus päätti, että Sipoon kunta siirtyy vaiheittain KuntaPro Oy:n/Sarastia Oy:n asiakkaaksi 1.4.2019 alkaen ja että talous- ja palkanlaskentapalveluiden osittaisen ulkoistamisen valmistelu Sarastia Oy:lle aloitetaan.

1.1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Kansantalouden kasvun hidastuessa erityisenä riskinä on kunnan käyttötalouden kustannusten kasvu suhteessa tulopohjaan ja investointiohjelmasta aiheutuvan velkaantumisen tuomiin kustannuksiin. Korkeana pysyvistä investointitasosta johtuen kunta velkaantuu nopeassa tahdissa, ja koska ennusteiden mukaan korot lähtevät nousuun kuluvan vuoden aikana ja pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v.) olisivat tasolla 2,1 prosenttia parin vuoden päästä, voivat korkokulut jopa nelinkertaistua muutamassa vuodessa. Tulevan suunnittelukauden merkittävä epävarmuustekijä on myös eduskuntavaalien jälkeisen hallituksen linjaukset sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisesta organisoimisesta.

1.2 SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kuntalain mukaan valtuuston tehtävänä on päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Kunnanhallituksen vastuulla on kuntalain mukaan sisäisen valvonnan järjestäminen.

Kunnanhallituksen on tilinpäätöksen yhteydessä annettava selvitys siitä, miten sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa sekä riskienhallintaa on tarkoitus kehittää.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen Sipoossa

Sisäinen valvonta on osa kunnan ja kuntakonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää. Sisäisen valvonnan toimijat ja vastuut on kuvattu Sipoon kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa. Päätösvalta on tarkemmin kuvattu hallintosäännössä, osastojen toimintasäännöissä sekä kunnanhallituksen ja valiokuntien päätöksissä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaisuus rakentuu hallinnon järjestämisestä, selkeistä johtamisvastuista, valvontatoimenpiteistä, raportoinnista, seurannasta ja arvioinnista. Tavoitteena on jatkuva, vuosittain kehittyvä prosessi toimintatapojen edistämiseksi. Arvioimme säännöllisesti asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Kunnanjohtaja, johtavat viranhaltijat ja tulosalueiden ja yksiköiden esimiehet vastaavat kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ja valvonnan viemisestä käytäntöön sekä säännöllisestä raportoinnista hallitukselle ja valiokunnille.

Päivittäistä toimintaa ohjaavat lisäksi toimenkuvien, tilausten ja laskujen hyväksymisvaltuuksien sekä varamiesmenettelyjen määrittelyt.

Talouden seuranta perustuu osaltaan toimivaan kuukausiraportointiin, jota analysoidaan säännöllisesti sovittujen aikataulujen puitteissa. Analyysissä keskitytään poikkeamien seurantaan ja tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin. Kunnan johtoryhmälle ja kunnanhallitukselle toimitetaan kuukausittain operatiivinen kuukausiraportti, välitilinpäätökset tehdään neljän kuukauden välein. Keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä seurataan normaalin kuukausiraportoinnin yhteydessä. Tytäryhtiöiden As Oy Sipoon Tiltalhti ja Sipoon Jäähalliyhtiö Oy:n osalta tulosta seurataan välitilinpäätöksissä ja lisäksi asianomaisen osaston edustaja osallistuu tarvittaessa hallituksen kokouksiin.

Sisäisen tarkastuksen rooli

Sisäinen tarkastus toimii kunnanjohtajan alaisuudessa ja raportoi kunnanjohtajalle sekä kunnanhallitukselle.

Sipoon kunnalla ei ole palveluksessaan erillistä sisäistä tarkastajaa eikä vuoden 2018 aikana sisäistä tarkastusta toteutettu myöskään ostopalveluna. Keväällä 2019 laaditaan sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelma ainakin vuodelle 2019, joka koordinoidaan yhdessä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan, sisäisen tarkastusyhteisön, kunnanjohtajan sekä talousjohtajan kanssa ulkoisen ja sisäisen tarkastuksen päällekkäisyyksien välttämiseksi.

Sisäisen valvonnan hoitamisessa ja kehittämisessä hyödynnetään myös ulkoisen tilintarkastuksen raportteja ja havaintoja.

Riskit

Kevään 2017 riskikartoitus suoritettiin osastokohtaisesti ja prosessin yhteydessä tunnistettiin aiemmin mainittujen lisäksi mm. seuraavanlaisia riskejä: kunnan asukasluku ei toteudu suunnitellulla tavalla ja toisaalta kasvun toteutuessa sen hallitseminen; investointien toteutus ei onnistu aikataulun mukaisesti; maanhankintaan ja -myyntiin liittyvät ongelmat; hankkeiden hidastuminen kaavavalitusten johdosta; erikoissairaanhoidon ja työttömyyden hoitoon liittyvät ennakoimattomat kustannukset; sipolaisten nuorten syrjäytyminen; lainakantaan liittyvä korkoriski ja IT-toimintaan liittyvät riskit. Hallintokuntien välisessä yhteistyössä on edelleen kehittämisen varaa. Vuoden 2018 aikana ei tehty erillistä riskikartoitusta.

Rahoitus- ja korkoriskit

Kunnan rahoitus- ja korkoriskien hallinnan tavoitteena on suojata kuntaa rahoitusmarkkinoilla tapahtuvilta epäsuotuisilta muutoksilta. Lainanoton kustannuksiin ja niiden vaihteluihin vaikuttavat ensisijaisesti euroalueen yleinen korkotaso ja sen muutokset. Kustannuksiin ja riskeihin vaikutetaan pääasiassa hallitsemalla velan korkorisiasemaa sekä toteuttamalla kunnan lainanotto mahdollisimman kustannustehokkaasti. Korkoriskiä hallinnoidaan pääasiallisesti tasapainottamalla kiinteä- ja vaihtuvakorkoisia luottoja.

Kunnanhallitus on hyväksynyt toimintaohjeen johdannaissopimusten käytöstä Sipoon kunnan korko- ja velkasalkun hallinnassa. Johdannaissopimuksia ei tällä hetkellä ole.

Kunnan lainasalkkua arvioidaan säännöllisesti Apollo-lainaohjemiston analyysien avulla. Pitkiin korkoihin sidottujen lainojen osuus oli 47 prosenttia koko lainasalkusta 31.12.2018. Tavoitteena on nostaa suojausaste (= pitkään viitekorkoon sidottujen lainojen osuus) 50 prosenttiin vuoden 2019 aikana.

Vahinkoriskit

Vahinko- ja vastuuriskit on rajattu vakuuttamalla. Kunta on käyttänyt vakuutusmeklari Novumin palveluita vuoden 2016 alusta. Kunnan pääasiallisesti käyttämä vakuutusyhtiö on nyt If. Niiltä osin kuin kunnan vakuutukset eivät korvaa omaisuutta kohdanneita vahinkoja, ne katetaan kyseisen tulosalueen määrärahasta. Hallinnon vastuuvakuuden kattavuutta laajennettiin 1.1.2018 alkaen.

Oikeudenkäynnit ja hallinto-oikeusprosessit

Immersbyn osayleiskaavasta oli yksi valitus käsittelyssä Korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Helsingin hallinto-oikeus käsitteli valituksen rakennusjärjestyksestä ja antoi päätöksensä joulukuussa 2018. Palvelussuhteeseen liittyviä riita-asioita oikeudessa on käynnissä yksi, jonka maksimikorvausvaade toteutuessaan on oikeudenkäyntikulujen lisäksi asianosaisen henkilön kahden vuoden palkka.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Takausvastuita ei ole realisoitunut vuoden 2018 aikana.

Sopimustoiminta

Sopimukset on laadittava kunnan edut turvaten ja jokaiselle sopimukselle on nimettävä valvontavastuussa oleva taho. Sopimuksia koskevia sitovia ohjeita on sekä hankintaohjeissa, toimintasäännöissä että talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa.

Riskien hallinnassa korostamme sopimusten esivalmistelun merkitystä ennen varsinaisten sopimusten allekirjoitusta/hyväksymistä.

Sosiaali- ja terveysosasto on sovitun mukaisesti käynyt lukuisia valvonta- ja yhteistyöpalavereja sopimuskumppaneiden kanssa. KUUMA-kuntien kanssa on sovittu myös yhteistyöstä valvonnan osalta. Palveluntuottajien omaavaltontasuunnitelmat, toimintakertomukset, tilinpäätökset ym. tarpeelliset asiakirjat ovat kunnan käytettävissä valvontaa suoritettaessa.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tuleva kehitys

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila kunnassa selvitetään tarvittaessa ulkopuolisen asiantuntijan toimesta vuoden 2019 aikana. Toteutetaan/päivitetään esimerkiksi kevään 2017 kaltainen riskianalyysi.

1.3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma, peruskunta & Sipoon Vesi

	1 000 €	2018	2017
Toimintatuotot		25 941	24 072
Toimintakulut	-	130 615	-124 915
Toimintakate	-	104 674	-100 843
Verotulot		98 946	96 899
Valtionosuudet		13 390	14 621
Rahoitustuotot ja -kulut	-	307	-361
Vuosikate		7 356	10 316
Poistot ja arvonalentumiset	-	7 183	-7 279
Satunnaiset tuotot			
Satunnaiset kulut			
Tilikauden tulos		173	3 037
Tilinpäätössiirrot		1 359	1 339
Yli-/ (ali)jäämä		1 532	4 376

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
	2018	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	19,9	19,3
Vuosikate prosenttia poistoista	102,4	141,7
Vuosikate, €/asukas	356	508
Asukasmäärä	20 643	20 310

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

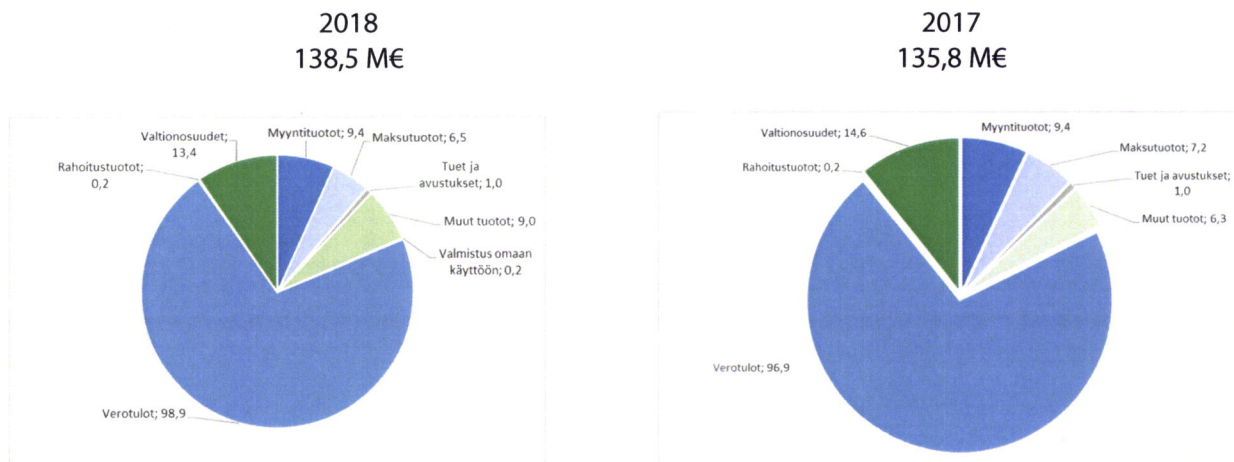
= 100 x Toimintatuotot / (Toimintakulut – Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

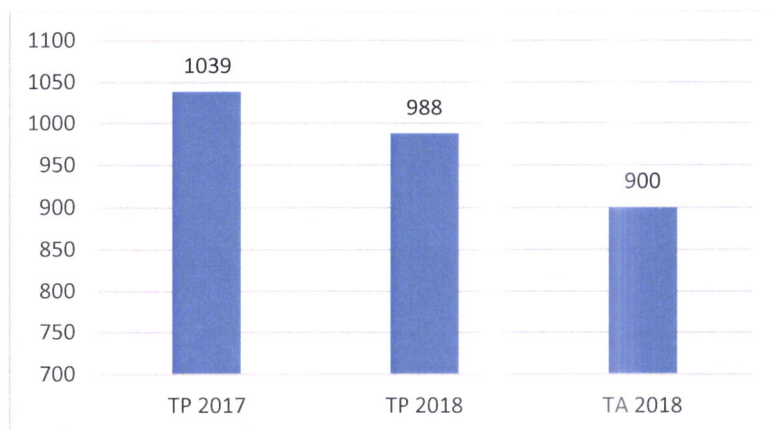
= 100 x Vuosikate / Poistot

Tuotot

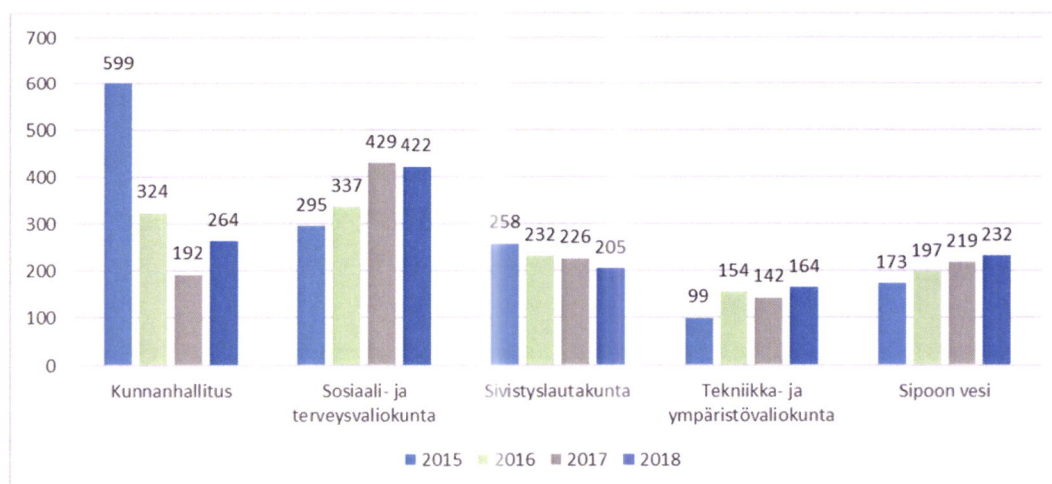
Ulkoiset tuotot yhteensä (peruskunta ja Sipoon Vesi)

Ulkoiset toimintatuotot €/asukas ilman myyntivoittoja, osakonserni

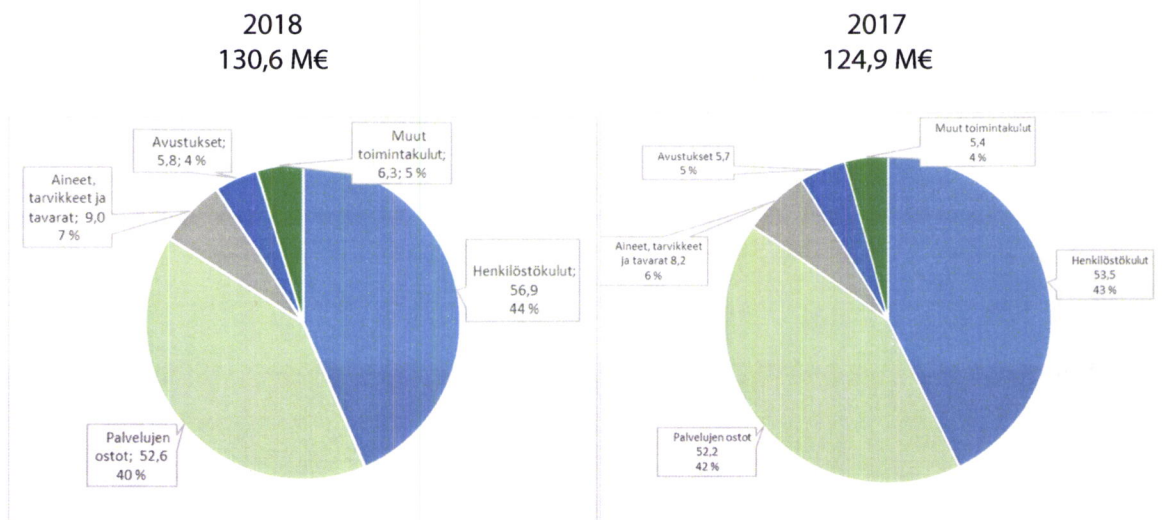
Ulkoiset toimintatuotot osastoittain €/asukas (sisältää myyntivoitot), mukana peruskunta & Sipoon Vesi

Kulut

Vuonna 2018 Sipoon kunnan kulujen kokonaismäärä oli 130,6 milj. euroa (2017 124,9 milj. euroa), kasvua 5,7 milj. euroa (4,6 %). Kuluista merkittävimmät olivat henkilöstökulut ja palveluiden ostot, joiden määrä vuonna 2018 oli yhteensä 109,5 milj. euroa (84 % kokonaiskuluista).

Ulkoiset kulut yhteensä (peruskunta ja Sipoon Vesi)

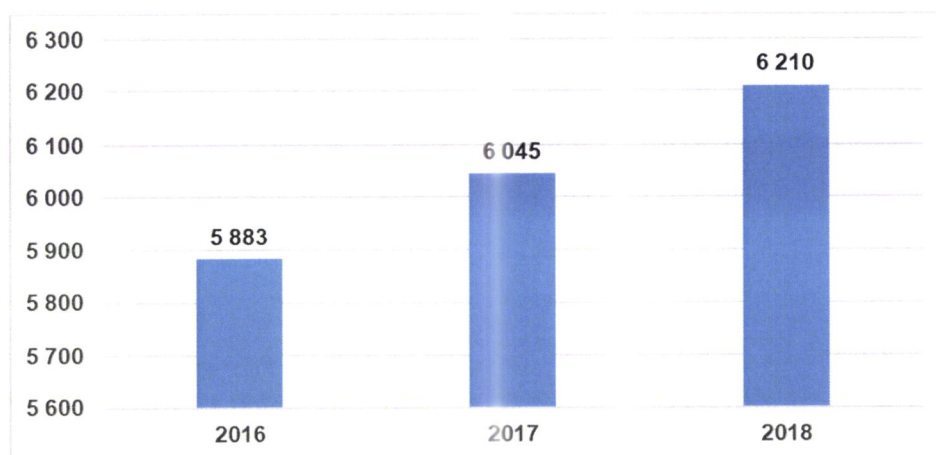

Toimintakulut peruskunta & Sipoon Vesi

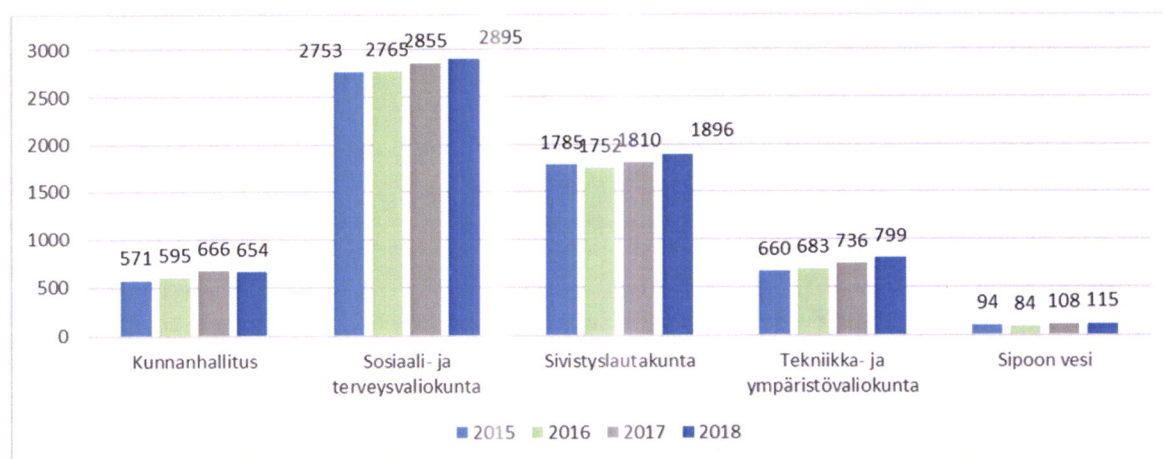
Toimintakulut, ulkoiset	2015	2015	2016	2017	2018	2018	Tot/TA %
1000 €	Tot	TA	Tot	Tot	Tot	TA	
Henkilöstökulut	51 224	52 563	51 433	53 469	56 877	56 856	0,0 %
Palvelujen ostot	46 778	47 448	49 625	52 192	52 601	51 967	1,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	6 906	7 110	7 169	8 157	9 041	8 332	8,5 %
Avustukset	6 281	5 908	6 363	5 675	5 818	5 830	-0,2 %
Muut toimintakulut	2 575	2 574	2 970	5 422	6 277	6 203	1,2 %
Toimintakulut yhteensä, ulkois	113 764	115 603	117 560	124 915	130 615	129 188	-4,4 %

Ulkoiset toimintakulut kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 5,7 milj. euroa. Muissa toimintakuluissa on mukana noin 2,7 milj. euroa kiinteistöyhtiöille maksettuja vastikkeita. Vertailukelpoiset toimintakustannukset (osakonserni) olivat 128,2 milj. euroa, jolloin kustannukset/asukas olisivat 6 210 euroa. Valtio/ELY maksoi kunnalle turvapaikan saaneiden nuorten kotouttamisesta aiheutuneita kuluja 2,3 milj. euroa vuonna 2018.

Ulkoiset toimintakulut euroa asukasta kohti ovat kehittyneet alla olevan taulukon mukaisesti (osakonserni):

Ulkoiset toimintakulut osastoittain €/asukas, mukana peruskunta & Sipoon Vesi

Kunnan nettomenojen kasvu vuonna 2018 vuoteen 2017 verrattuna oli 3,8 milj. euroa (3,8 %). Toimintakulut kasvoivat 5,7 milj. euroa ja toimintatuotot 1,7 milj. euroa. Toimintatuotot kattoivat vuonna 2018 19,7 % (2017 16,1 %) toimintakuluista.

Vuosikate vuonna 2018 oli 7,35 milj. euroa (2017 10,3 milj. euroa), asukasta kohden laskettuna 356 euroa (2017 497 euroa).

Tilikauden tulos on vuonna 2018 +173 000 euroa (2017 +3,03 milj. euroa). Tilikauden tulos heikkeni siis 2,8 milj. euroa edellisvuodesta.

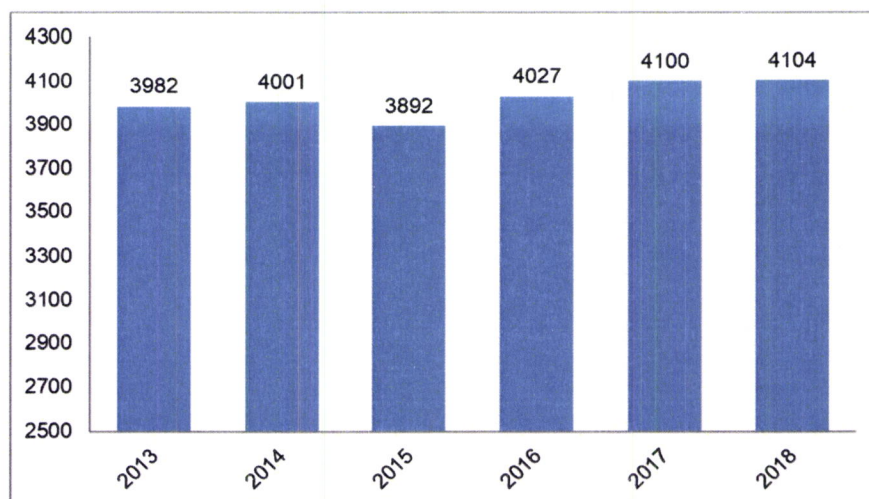
Tilinpäätössiirtojen jälkeinen ylijäämä vuonna 2018 oli 1,53 milj. euroa (2017 +4,37 milj. euroa).

Säännösten mukaan kunnilla on velvollisuus kattaa olennaisia ja pitkäkestoisia alijäämiä sellaisissa kuntayhtymissä, joissa kunta on jäsen. Tällaisia alijäämiä ei ole mukana tilinpäätöksessä 2018.

Verotulot ja valtionosuudet

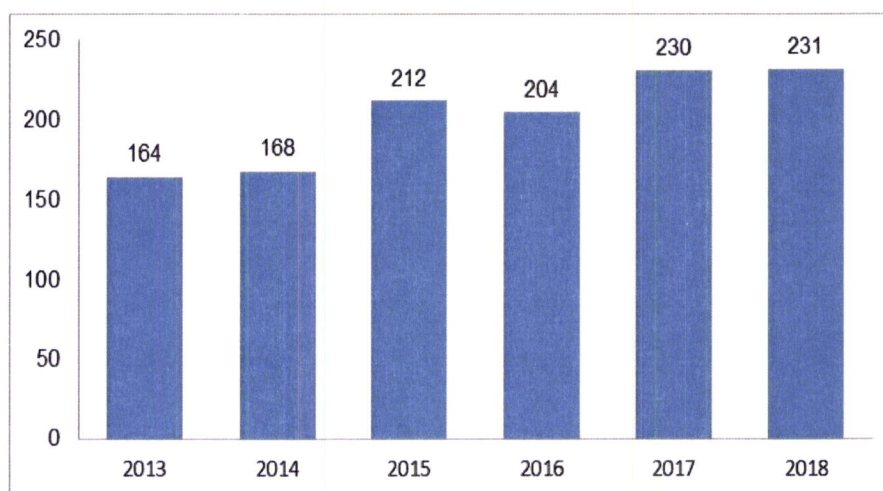
Verotulot & valtionosuudet	2014	2015	2016	2017	2018	2018	2018 TA/ 2018 tot
m€	Tot	Tot	Tot	Tot	Tot	TA	
Kunnallisvero	76,2	75,5	80,2	83,2	84,7	84,5	0,2 %
Kiinteistövero	6,9	7,6	8,4	9,0	9,4	9,7	-3,1 %
Yhteisövero	3,2	4,1	4,1	4,7	4,8	4,6	4,3 %
Yhteensä verotulot	86,3	87,2	92,7	96,9	98,9	98,8	0,1 %
Kehitys % edelliseen vuoteen							
Valtionosuudet	21,6	19,0	20,2	19,4	18,8	18,7	0,5 %
‘./ Verotulontasaus (kunn&yht.vero)	-6,0	-4,4	-4,4	-4,8	-5,4	-5,4	0,0 %
Valtionosuus yhteensä	15,6	14,6	15,8	14,6	13,4	13,3	0,8 %

Kunnallisverotulojen kehitys per asukas

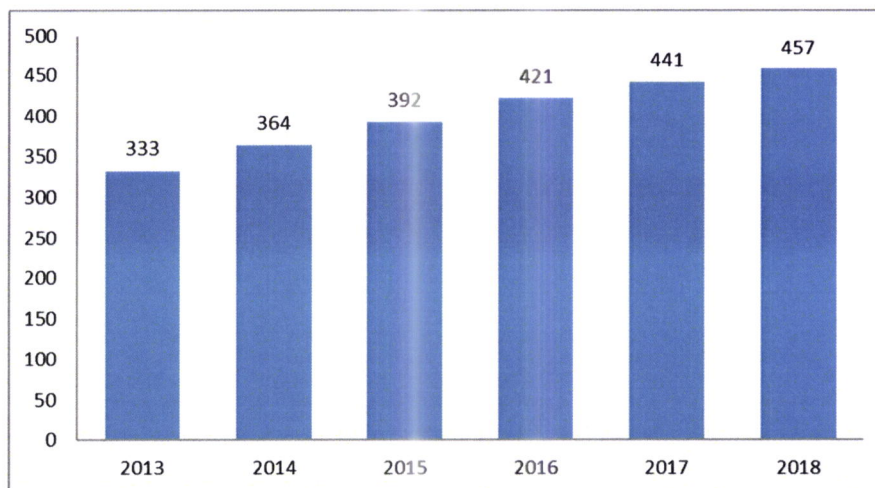
Kunnallisveron kasvu viime vuodelta selittyy lähinnä kunnan jako-osuuden nousulla ja väestön kasvulla. Sipoon jako-osuus kuntien tuloveroista oli helmikuussa 2018 0,0043292025 ja joulukuussa 2018 0,0044786365.

Yhteisöverotulojen kehitys per asukas

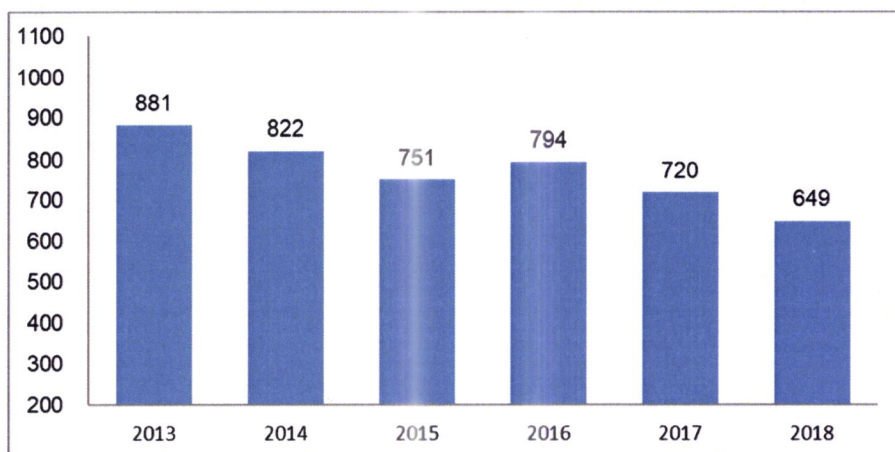
Kuntien jako-osuus nousi 30,34 prosentista 31,35 prosenttiin vuonna 2018. Kuntien yhteisöverotulot (1,86 mrd. euroa) pysyivät kuitenkin samalla tasolla kuin vuonna 2017.

Kiinteistöverotulojen kehitys per asukas

Kiinteistöveron kasvun suurin yksittäinen tekijä oli yleisten rakennusten verotusarvon nousu edelliseltä vuodelta noin 30 milj. eurolla, mikä toi kunnan kassaan noin 300 000 euroa enemmän veroa kuin edellisellä vuonna.

Valtionosuuksien kehitys per asukas

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma, peruskunta & Sipoon Vesi

	1 000 €	2018	2017
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate		7 356	10 316
Tulorahoituksen korjaukset	-	4 237	-1 883
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-	33 482	-13 262
Rahoitusosuudet investointimenoihin		20	120
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		4 505	2 413
Toiminnan ja investointien rahavirta	-	25 839	-2 296
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten vähennys		-	0
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		12 000	18 300
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	9 554	-13 557
Lyhytaikaisten lainojen muutos		15 000	0
Oman pääoman muutokset		-	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		6 357	3 967
Rahoituksen rahavirta		23 803	8 710
Rahavarojen muutos	-	2 036	6 414
Rahavarat 31.12.		7 135	9 171
Rahavarat 1.1.		9 171	3 246

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Investointien tulorahoitus, %	22,0	78,5
Pääomamenojen tulorahoitus, %	17,1	38,6
Lainanhoitokate	0,8	0,8
Kassan riittävyys, pv	15	22

Investointien tulorahoitus

= 100 x Vuosikate / Investointien omahankintameno

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys, pv

= 365 x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Rahoituslaskelman sisältö

Toiminnan rahavirran määrä vuonna 2018 oli +3,1 milj. euroa. Bruttoinvestointimenojen määrä oli vuonna 2018 yhteensä 33,5 milj. euroa.

Toiminnan rahavirran ja investointien rahavirran erotuksena laskettu välitulos oli tilikaudella 25,8 milj. euroa negatiivinen. Vuonna 2017 vastaava määrä oli 2,3 milj. euroa negatiivinen.

Rahoituksen rahavirta oli vuonna 2018 yhteensä +20,8 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja nostettiin yhteensä 12 milj. euroa ja niitä lyhennettiin 9,6 milj. euroa. Lyhytaikaisten lainojen muutos oli +15 milj. euroa.

Kunnalla oli kassavaroja vuoden alussa 9,2 milj. euroa ja lopussa 7,1 milj. euroa. Käyttämättömiä, valmiiksi neuvoteltuja luottolimiittejä oli vuoden lopussa 10 milj. euroa.

1.4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

Tase ja sen tunnusluvut, peruskunta & Sipoon Vesi

	1 000 €	31.12.2018	31.12.2017
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT		229 917	203 905
Aineettomat hyödykkeet		168	166
Aineelliset hyödykkeet		182 722	156 731
Sijoitukset		47 027	47 008
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		259	269
VAIHTUVAT VASTAAVAT		16 297	17 944
Vaihto-omaisuus		22	21
Saamiset		9 139	8 752
Rahat ja pankkisaamiset		7 135	9 170
VASTAAVAA YHTEENSÄ		246 473	222 118
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA		84 228	82 696
Peruspääoma		68 113	68 113
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä		14 583	10 207
Tilikauden yli-/alijäämä		1 532	4 376
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSI		42 885	44 244
PAKOLLISET VARAUKSET		163	163
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		259	269
VIERAS PÄÄOMA		118 937	94 746
Pitkäaikainen		67 036	59 401
Lyhytaikainen		51 901	35 345
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		246 473	222 118

TASEEN TUNNUSLUVUT	31.12.2018	31.12.2017
Kertynyt ylijäämä/alijäämä, 1000 €	16 115	14 583
Kertynyt ylijäämä/alijäämä, €/asukas	781	718
Omavaraisuusaste, %	53,8	61,1
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	78,6	65,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, -%	78,6	59,4
Lainakanta 31.12., milj. €	69,0	51,8
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 342	2 550
Lainasaamiset, 1000 €	2,3	2,3
Asukasmäärä	20 643	20 310

Kertynyt yli-/alijäämä

= Yli-/alijäämä aikaisemmilta tilikausilta ja tilikauden Yli-/alijäämä

Omavaraisuusaste, %

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja Vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Rahoitusvarallisuus euroa/asukas

= $(\text{Saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) - (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$
/Asukasmäärä

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Liittymismaksut ja muut velat})$

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt Joukkovelkakirjalainasaamiset ja Muut lainasaamiset

1.5 KOKONAISTULOT JA -MENOT

Peruskunta ja Sipoon Vesi

Kunnan kokonaismenot vuonna 2018 olivat 174,2 milj. euroa ja kokonaistulot 165,8 milj. euroa. Kokonaismenot ylittivät kokonaistulot 8,4 milj. eurolla. Koska rahoituslaskelman ulkopuoliset muut maksuvalmiuden muutokset olivat 3,4 milj. euroa, muodostui rahavarojen vähenemiseksi 5 milj. euroa.

TULOT	2018	2017
1 000 €		
Toiminta		
Toimintatuotot	25 790	24 072
Valmistus omaan käyttöön	151	
Verotulot	98 946	96 899
Valtionosuudet	13 390	14 621
Korkotuotot	26	24
Muut rahoitustuotot	192	172
Satunnaiset tuotot		-
Tulorahoituksen korjauserät		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	- 4 237 -	1 883
Investoinnit		
Rahoitusosuudet		
investointimenoihin	20	120
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 505	2 413
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset		-
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	12 000	18 300
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	15 000	-
Oman pääoman lisäykset		-
Kokonaistulot yhteensä	165 783	154 738
MENOT		
Toiminta		
Toimintakulut	- 130 615 -	124 915
Korkokulut	- 516 -	547
Muut rahoituskulut	- 10 -	9
Investoinnit		
Investointimenot	- 33 482 -	13 262
Rahoitustoiminta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 9 554 -	13 557
Kokonaismenot yhteensä	- 174 176 -	152 290

Rahoituslaskelmassa:

Muut maksuvalmiuden muutokset itseisarvoltaan	3,4 milj. euroa
Rahavarojen muutos itseisarvoltaan	-8,4 milj. euroa
Summa	-5,0 milj. euroa

1.6 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Kunnan konsernitilinpäätös laaditaan kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä niiden kuntayhtymien, joissa kunta on jäsenenä, tilinpäätösten yhdistelmänä. Kunnan konsernitilinpäätökseen yhdistellään lisäksi konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta.

Sipoon kunnan konserniin kuului vuoden 2018 lopussa viisi yli 50 % omistettua tytäryhtiötä, jotka yhdisteltiin konsernitilinpäätökseen. Yksi osakkuusyhteisö (As Oy Sipoon Mäntykangas) jätettiin epäolennaisena tekijänä ulkopuolelle. Voimassa olevien määräysten mukaisesti kunta laati täydellisen konsernitilinpäätöksen.

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen		
	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)	
Tytäryhteisöt			
Yhtiöt			
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	5		
Kuntayhtymät	9		
Osakkuusyhteisöt	4		1
Yhteensä	18		1

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntalain sekä kunnanvaltuuston vahvistamien konserniohjeiden mukaan konsernia johtaa ja ohjaa kunnanhallitus. Kunnanjohtaja vastaa operatiivisesta johtamisesta.

Kunnanhallitus valvoo, että yhteisöt noudattavat kunnan tavoitteiden ja tarkoitusten mukaisia ohjeistuksia. Nämä toteuttavat saamaansa tehtävää ja niiden tavoitteena on hoitaa tehtävänsä tehokkaasti ja taloudellisesti kunnanjohtajan alaisuudessa.

Konsernivalvonnasta vastaa kunnan johto, johon kuuluvat kuntalain mukaan kunnanhallitus ja kunnanjohtaja sekä muut johtosäännössä määrätyt viranomaiset. Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja omaisuus ja voimavarat turvataan.

Toimivallan jako ja vastuunjako konserniohjauksessa

Kuntalain 14 §:n mukaan kunnanvaltuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Lisäksi valtuusto päättää kuntakonsernin strategisista tavoitteista, jotka ohjaavat konsernin johtoa sekä tytäryhteisöjä.

Sipoon valtuusto päättää kunnan omistajapoliittisista linjauksista ja konserniohjeista.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Tavoitteena on, että tytäryhtiöiden lisäksi myös kuntayhtymissä ja osakkuusyhteisöissä noudatetaan konserniohjauksen periaatteita. Vastaavaa periaatetta noudatetaan myös esimerkiksi naapurikuntien liikelaitoksissa, joiden toiminnassa olemme mukana ja joiden tuloksesta olemme osaltamme vastuussa.

Konserniohjeiden mukaan merkittäviä toimenpiteitä koskevista kannanotoista päättää kunnanhallitus. Tytäryhteisöjen hallinnossa toimivien tulee noudattaa konsernijohtoon antamia ohjeita, jotka voidaan yksilöidä valtakirjalla tai pöytäkirjanotteella tai erillisellä päätöksellä.

Valvontavastuuhenkilö huolehtii siitä, että omistajan kannanotot toimitetaan tytäryhteisöille ja että kannanotot tehdään konserniohjeissa säädetyllä tavalla.

Valtuusto hyväksyi uuden konserniohjeen 23.4.2018.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden osalta tavoitteena ollut nollatulos saavutettiin. Muut konsernin tytäryhteisöt, eli As. Oy Sipoon Tiltalti ja Sipoon Jäähalli -yhtiö, ovat toimineet suunnitelmiansa mukaisesti eikä niiden operatiivisessa toiminnassa ole tapahtunut oleellisia muutoksia.

Tytäryhteisöjen toimintaa ja taloutta seurattiin tilikauden aikana ja yhteisöt raportoivat toiminnastaan ja taloudestaan kunnan ao. osastoille ja Talouspalvelut-yksikköön.

Omistajapolitiittisia linjauksia on kunnanhallituksen käsityksen mukaan noudatettu tilikauden aikana.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritetty. Konserniyhteisöllä tulee olla hallituksen hyväksymät riskienhallintaohjeet. Rahoitusriskien hallinnan osalta tulee olla erillisiä rahoitusriskien hallintaa koskevia ohjeita. Kunnanhallituksen käsityksen mukaan tytäryhteisöjen riskienhallinta on toteutettu asianmukaisesti. Merkittäviä riskejä ei toteutunut tilikauden aikana.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunto nro 113, kuntayhtymän alijäämän kirjaamisesta jäsenkunnan kirjanpidossa

Kuntalain 56 §:n mukaan jäsenkunnat vastaavat perussopimuksen mukaisesti kuntayhtymän sellaisten menojen rahoituksesta, joita ei muuten saada katetuiksi. Edellä mainittuun säännökseen perustuva rahoitusriski saattaa realisoitua jäsenkunnan erotessa kuntayhtymästä, kuntayhtymän purkamisessa tai kuntayhtymän tehtävän lakkauttamisessa tai siirtämisessä jäsenkunnalle tai toiselle kuntayhtymälle. Jäsenkunnan tulee kirjata kirjanpitoonsa osuus kuntayhtymään kertyneestä alijäämästä pakollisena varauksena, mikäli kuntayhtymän alijäämää ei todennäköisesti saada lähitulevaisuudessa katetuksi.

Edellä mainittujen säännösten myötä kunnille on tullut velvollisuus kattaa olennaisia ja pitkäkestoisia alijäämiä sellaisissa kuntayhtymissä, joissa kunta on jäsen. Sipoon kunnan ei ole tarvinnut tehdä toimintavuonna tällaisia pakollisia varauksia.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Merkittävimmät Sipoon kuntayhtymäomistukset ovat HUS ja HSL. HUS-kuntayhtymän tilikauden tulos sisältäen Töölön kiinteistön myyntivoiton oli 89,7 milj. euroa (TP 2017 110,3 milj. euroa). Operatiivisesta tuloksesta, 51,3 milj. euroa, palautetiin ylijäämän palautuksena jäsenkunnille 49,3 milj. euroa ja asiakashyvityksenä Hyksin erva-sairaanhoidopiireille 2,1 milj. euroa. Töölön kiinteistön myyntivoitto 38,4 milj. euroa palautettiin kokonaisuudessaan jäsenkunnille. Virallinen tilikauden tulos oli nolla euroa. HSL:n tilikauden tulos (alustava tieto) oli 1,9 milj. euroa, kun talousarviossa oli varauduttu 21,1 milj. euron alijäämävaihteluun.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

HUS:n taloussuunnittelukauden 2019–2021 tuloslaskelma on 20 milj. euroa alijäämäinen vuonna 2019, mutta taloussuunnitteluvuosien 2020–2021 vuosittainen tulostavoite on nollatulot.

HSL ennakoii talousarviossaan vuodelle 2019 alijäämäksi 35,85 milj. euroa. Myös suunnitelmavuodet 2020 ja 2021 ovat 22 milj. euroa alijäämävaihteluja.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Tytäryhteisöjen osalta kiinteistöosakeyhtiöiden tulosta seurataan kuukausittain kk-raportoinnissa, muiden tytäryhtiöiden osalta seuranta tapahtuu osavuositarkastusten yhteydessä.

Kuntayhtymiä seurataan ao. vastuuosastoilla, joille toimitetaan kuntayhtymien tilinpäätös- ja talousarviolaskelmat. Raportointi kunnanhallitukselle tapahtuu tarpeen vaatiessa näiden yhtymävaltuustoon/hallituksiin valittujen edustajiemme kautta.

Muita omistusyhteisöjä valvotaan asianomaisen vastuuosaston toimesta muun muassa talouslukujen kautta.

1.6.6 Konsernitalinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernin tilikauden tuloksen muodostuminen

Konsernin toimintatuotot olivat 74,7 milj. euroa. Toimintatuotoista kunnan osuus oli 25,8 milj. euroa ja ulkopuolisten osuus 48,9 milj. euroa. Ulkopuolisten osuudesta kaksi suurinta oli HUS 30,9 milj. euroa sekä HSL 11,6 milj. euroa. Toimintatuottojen kasvu oli konsernin osalta 3,8 milj. euroa, joka syntyi suurimmalta osin kunnan aiempaa isoimmista maanmyyntituotoista. Toimintatuottojen kasvun osalta ulkopuolisten keskinäisissä osuuksissa ei ollut merkittävää vaihtelua.

Konsernin toimintakulut olivat 177,3 milj. euroa. Toimintakuluista kunnan osuus oli 130,5 milj. euroa ja ulkopuolisten osuus 46,8 milj. euroa. Ulkopuolisten osuudesta kaksi suurinta oli HUS 29,3 milj. euroa sekä HSL 11,3 milj. euroa. Toimintakulujen kasvu oli konsernin osalta 10,3 milj. euroa, suurin osa kunnan osuutta. Toimintakulujen kasvun osalta ulkopuolisten keskinäisissä osuuksissa ei ollut merkittävää vaihtelua. Konsernin toimintakate oli -101,6 milj. euroa. Tästä ulkopuolisten osuus paransi katetta 3,1 milj. eurolla.

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	1000 €	2 018	2 017
Toimintatuotot		74 669	70 852
Valmistus omaan käyttöön		0	0
Toimintakulut		-177 288	-167 663
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		1 000	266
Toimintakate		-101 619	-96 545
Verotulot		98 946	96 899
Valtionosuudet		15 644	14 621
Rahoitustuotot ja -kulut		-434	-503
Korkotuotot		32	25
Muut rahoitustuotot		260	232
Korkokulut		-553	-580
Muut rahoituskulut		-173	-179
Vuosikate		12 538	14 472
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot		-11 128	-11 106
Omistuksen eliminointierot		-25	
Arvonalentumiset		-24	
Satunnaiset erät		0	90
Arvonalentumiset			
Tilikauden tulos		1 361	3 456
Tilinpäätössiirrot		-5	0
Tilikauden verot ja laskennalliset verot		-17	0
Tilikauden verot		-5	
Laskennalliset verot		-12	
Vähemmistöosuudet		-237	-2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		1 102	3 453

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2 018	2 017
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	42,1 %	42,3 %
Vuosikate/Poistot, %	112,4 %	130,3 %
Vuosikate, euroa/asukas	607	713
Asukasmäärä	20 643	20 310

Konsernin toiminnan rahoitus

Konsernin bruttoinvestoinnit olivat 20,3 milj. euroa suuremmat kuin vuotta aiemmin. Kunnan nettoinvestoinnit olivat noin 18 milj. euroa edellisvuotta suuremmat. Investointien omahankintamenosta 34 % katettiin tulo-rahoituksella. Konsernin korolliset velat kasvoivat 15,1 milj. eurolla.

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut 2018

	1 000 €	2 018	2 017
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate		12 538	14 472
Satunnaiset erät		0	90
Tilikauden verot		-5	
Tulorahoituksen korjauserät		-5 799	-1 869
Investointien rahavirta			
Investointimenot		-36 895	-16 520
Rahoitusosuudet investointimenoihin		70	147
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		5 406	2 538
Toiminnan ja investointien rahavirta		-24 685	-1 142
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset		0	-350
Antolainasaamisten vähennykset		0	0
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		12 852	16 088
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-10 283	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos		15 233	-3 112
Oman pääoman muutokset		-6	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		5 789	-4 578
Rahoituksen rahavirta		23 585	8 048
Rahavarojen muutos		-1 100	6 905
Rahavarat 31.12., 1 000 €		12 072	13 171
Rahavarat 1.1., 1 000 €		13 171	6 266

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2 018	2 017
Investointien tulorahoitus, %	34,0 %	88,4 %
Lainanhoitokate	1,2	4,1
Kassan riittävyys, pv	19,6	26,3

Konsernin rahoitusasema ja sen muutokset

Konsernin lainakanta vuoden päättyessä oli 77,7 milj. euroa (59,8 milj. euroa v. 2017). Konsernin lainat asukasta kohden olivat 3 762 euroa (2 945 euroa v. 2017). Kuntayhtymien osuus lainakannasta oli 12,6 %, tytäryhteisöjen osuus 0,46 % ja emoyhteisön eli kunnan osuus oli 82,8 %. Konsernin koko vieraan pääoman määrä vuoden lopussa oli 129,3 milj. euroa. Lisäystä edelliseen vuoteen oli 21,2 milj. euroa. Konsernin omavaraisuusaste oli tänä vuonna 51,8% (56,4 % v. 2017). Konsernitaseen loppusumma 31.12.2018 oli 260,1 milj. euroa.

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	(1 000 €)	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		238 988	212 995
Aineettomat hyödykkeet		2 646	2 163
Aineelliset hyödykkeet		228 096	203 246
Sijoitukset		8 245	7 585
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		704	446
VAIHTUVAT VASTAAVAT		20 413	24 176
Vaihto-omaisuus		489	434
Saamiset		7 853	10 571
Pitkäaikaiset saamiset		65	208
Lyhytaikaiset saamiset		7 788	10 363
Rahoitusarvopaperit		1 249	1 214
Rahat ja pankkisaamiset		10 823	11 957
VASTAAVAA YHTEENSÄ		260 105	237 617
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA		128 912	127 841
Peruspääoma		68 113	68 113
Arvonkorotusrahoisto			
Muut omat rahastot		664	553
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)		59 032	55 721
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		1 102	3 453
VÄHEMMISTÖOSUUDET		373	67
PAKOLLISET VARAUKSET		856	1 148
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		705	448
VIERAS PÄÄOMA		129 259	108 112
Pitkäaikainen		66 688	63 492
Lyhytaikainen		62 571	44 619
YHTEENSÄ		260 105	237 617

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2 018	2 017
Omavaraisuusaste, %	51,8 %	56,4 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	62,4 %	53,2 %
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	69,9 %	59,0 %
Kertynyt ylijäämä/alijäämä, euro	60 134 291	59 174 522
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	2 913	2 914
Konsernin lainat, €/asukas	3 762	2 945
Konsernin lainakanta 31.12., euro	77 650 960	59 821 741
Konsernin lainasaamiset 31.12., euro	2 967	3 145
Henkilöstön lukumäärä	1 774	1 413

1.7 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

1.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä sekä tarvittaessa esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen vapaaehtoisia varauksia ja rahastosiirtoja. Kunnan tilikauden tulos on +172 992,32 euroa.

Kunnanhallitus ehdottaa tilikauden 2018 tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan 1 358 878,54 euroa
- tuloutetaan uusien kaava-alueiden kunnallistekniikan rakentamista varten tehdystä investointivarauksesta 4 016 943,67 euroa, ja tehdään kohteeseen liittyvä poistoerolisäys, 4 016 943,67 euroa
- kirjataan +1 531 870,86 euroa taseeseen tilikauden ylijäämäksi.

Kunnanhallitus toteaa, että kunnan taseessa ei esiinny aikaisemmilta tilikausilta kertyneitä alijäämiä, jotka kuntalain 110 §:n mukaan tulisi kattaa.

1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Vuoden 2018 tilinpäätös ei täyttänyt Strategia 2018–2021:n tavoitteita talouden osalta. Kunnan käyttötalouden (tuloslaskelman) tulos ilman tontinmyyntituloja oli –4 214 571 euroa, kun sen strategisen tavoitteen mukaan pitäisi olla positiivinen. Toimintamenot per asukas nousivat 151 euroa, kun strategisena tavoitteena on, että ne laskevat joka vuosi.

Alkuvuodesta 2019 valmistuu nk. Maisema-mallilla tehty kustannusvertailu muihin mallissa mukana oleviin kuntiin vuosien 2017 ja 2018 tilinpäätösten luvuista. Vertailututkimus antaa tietopohjaa kunnan kustannusrakenteesta mahdollisia kehittämistoimenpiteitä varten.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Sipoon kunnassa ei ole asetettu taloudellisia tavoitteita tilinpäätökseen vertailtavissa olevalla konsernitasolla. Sen sijaan taloudelliset tavoitteet on asetettu ns. osakonsernille, johon kuuluu Sipoon kunta ja kolme sosiaali- ja terveystalouden keskinäistä kiinteistöosakeyhtiötä. Tämän osakonsernin tulostavoite ei toteutunut, tuloksen ollessa 1,2 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi.

Kunnan (peruskunta & Sipoon Vesi) tulostavoite ei toteutunut, tuloksen ollessa 0,7 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi. Toimintakate oli 1,1 milj. euroa budjetointia heikompi.

Osastojen, Teknistä osastoa lukuun ottamatta, taloudelliset tulokset olivat talousarviota heikompia.

Sitovia tavoitteita oli määritelty talousarvioon yhteensä 43 kpl, joista toteutui yhteensä 32 kpl.

2.2 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN

Osakonsernin ulkoisten toimintatuottojen määrä oli 24,6 milj. euroa vastaavan talousarvion ollessa 24,7 milj. euroa, ero siis 0,1 milj. euroa. Kunnan Toimintatuotoissa toteuma oli 0,2 milj. euroa yli tavoitetason. Osakonsernin ulkoiset toimintakulut ylittyivät 1 milj. euroa toteuman ollessa 128,2 milj. euroa ja talousarvion 127,2 milj. euroa.

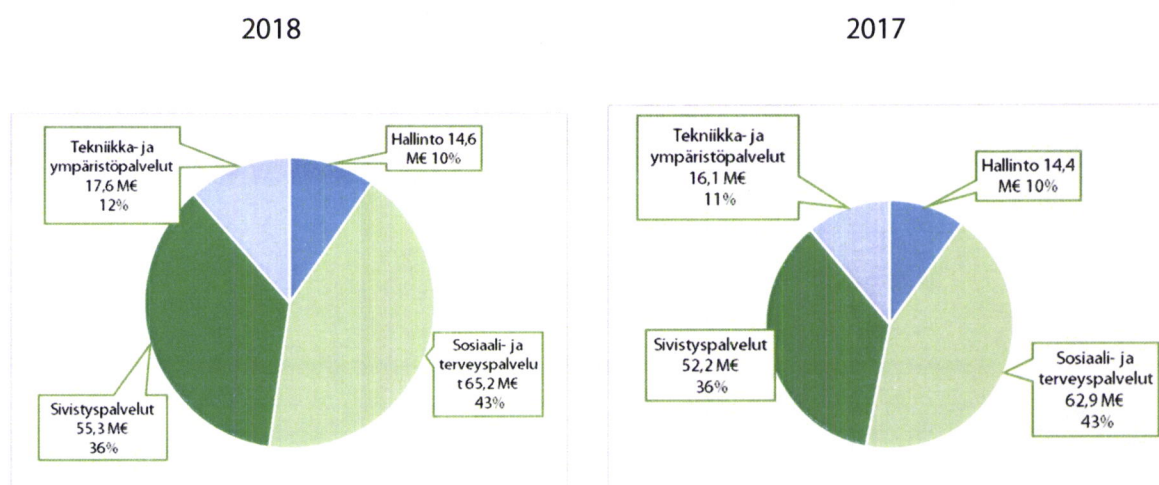
Kaikki osastot Teknistä osastoa lukuun ottamatta ylittivät talousarvionsa. Kunnanhallituksen vuoden 2018 talousarviossa maanmyynnin myyntivoittojen arvioitiin olevan 5,6 milj. euroa. Toteuma jäi kuitenkin 4,2 milj. euroon ja kunnanhallituksen toimintakatteen toteuma jäi 0,6 milj. euroa alle budjetoidun.

Sosiaali- ja terveystalouden osasto ylitti toimintakulunsa n. 0,7 milj. eurolla ja toimintatuotot 0,5 milj. eurolla, osaston toimintakatteen ylittyessä 0,2 milj. eurolla.

Sivistysosasto ylitti toimintakulunsa n. 1,1 milj. eurolla ja toimintatuotot 0,4 milj. eurolla, osaston toimintakatteen ylittyessä 0,7 milj. eurolla.

2.3 KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN

KULUJEN (Ulkoiset ja sisäiset) jakautuminen toimialoittain vuosina 2017–2018, peruskunta

2.3.1 Keskusvaalilautakunta

VASTUUALUE: VAALIT

VASTUHENKILÖ: Kunnansihteeri - Hallintopäällikkö 1.3.2019 alkaen

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	87		87	33		-54		
Toimintamenot	-86		-85,9	-21		65	31	
Toimintakate	1		1,1	11		10	31	

Toiminta vuonna 2018

Tammikuussa 2018 toimitettiin presidentinvaalin ensimmäinen kierros. Toista kierrosta ei järjestetty, koska yksi ehdokkaista sai enemmän kuin puolet annetuista äänistä ensimmäisellä kierroksella. Tarkoituksena oli, että maakuntavaalit olisi toimitettu 28.10.2018, mutta ne eivät toteutuneet.

2.3.2 Tarkastuslautakunta

VASTUUALUE: TILINTARKASTUS

VASTUHENKILÖ: Lautakunnan puheenjohtaja

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot								
Toimintamenot	-45		-45	-27	58,5	19	-31	-14,5
Toimintakate	-45		-45	-27	58,5	19	-31	-14,5
Tilikauden tulos	-45		-45	-27	58,5	19	-31	-14,5
Tarkastuspäiviä	35		35	40	114,3	5	31	29,0

Toiminta vuonna 2018

Kunnan vuoden 2018 hallinto ja talous tarkastetaan kuntalain ja kunnan hallintosäännön mukaisesti. Lakisääteisten tilintarkastuspäivien lukumäärä on arviolta 37 tarkastuspäivää. Sen lisäksi tulevat lautakunnan sihteerintehtävät ja mahdollisesti ostettavat asiantuntijapalvelut. Tilintarkastusyhteisö antaa lautakunnalle kirjallisia ja suullisia raportteja tarpeen mukaan. Tilintarkastuskertomus annetaan tilinpäätöksen tarkastamisen jälkeen valtuustolle. Tarkastuslautakunta valmistelee ja tekee valtuustolle ehdotuksen tilintarkastusyhteisön valinnasta.

Tilintarkastusyhteisöksi valtuustokaudeksi on valittu KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy. Arviointitehtävänsä toteuttamiseksi lautakunta on kuullut kokouksissaan viranhaltijoita. Lisäksi tarkastuslautakunta on seurannut tilintarkastuksen tarkastussuunnitelman toteutumista ja pitänyt yllä viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden sidonnaisuusrekisteriä.

2.3.3 Kunnanhallitus

ASTUUALUE: YLEISHALLINTO JA KUNNAN JOHTO

ASTUUHENKILÖ: Kunnanjohtaja

Kuntaa koskevien sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2018

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2018	Mittari	
a) Asiointi kunnan kanssa on helppoa ja sujuvaa.			
1. Asiakaskokemuksen mittaus on jatkuvaa. Asiakaskokemuksen mittaustulos julkaistaan kuukausittain.	Asiakaskokemuksen mittausta kehitetään. Mittaustulos julkaistaan kuukausittain.	75 prosenttia vastanneista on tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä.	
	Toteuma Mittarit ja järjestelmä ovat käytössä. Mittaustulokset on julkaistu sipoo.fi:ssä kuukausittain. Tulos kunnan osalta 1–12/2018 on se, että 85,2 prosenttia vastanneista asiakkaista on ollut tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä.		
2. Teemme palvelupyynnön käsittelyn läpinäkyväksi.	Keskeiset palvelut tunnistetaan, palvelupyyntöprosesseja parannetaan ja kuvaukset julkaistaan. Tekninen arkkitehtuuri kuvataan ja ensimmäiset moduulit hankitaan.	Tavoite saavutettu.	
	Toteuma Tekninen vaatimusmäärittely on tehty. Järjestelmän kilpailutus tehtiin elokuussa. Hankintaa ei ole tehty, koska tarjouspyynnön mukaisia tarjouksia ei saatu.		

3. Määritämme palvelulupaukset keskeisille asiakaspalveluille.	Tunnistetaan kaikilta osastoilta asiakkaille keskeisimmät ja merkityksellisimmät palvelut.	Vähintään 5 palvelulupausta annettu.	
	Annetaan vähintään 5 palvelulupausta.		
	Toteuma		
	Kartoitustyö on aloitettu ja rajapintakeskusteluita on käyty. Palvelulupauksia on määritelty IT-palveluiden ja HR-palveluiden osalta.		
4. Asiakas voi käyttää kunnan palveluita 24/7 digitaalisten välineiden avulla. Yli 50 prosenttia digitalisoitujen palvelujen asioinneista tehdään sähköisesti.	Kartoitetaan digitalisoinnille keskeiset palveluprosessit ja tehdään digitalisointiohjelma aikatauluineen.	Tavoite saavutettu.	
	Sisältää myös viestinnän ja asiakasohjauksen.		
	Toteuma		
	Tekninen vaatimusmäärittely on tehty. Järjestelmän kilpailutus tehtiin elokuussa. Hankintaa ei ole tehty, koska tarjouspyynnön mukaisia tarjouksia ei saatu. Digitalisaatio-ohjelma on tehty ja aikataulutettu IT-Järjestelmähankkeiden osalta.		
b) Sipoo kasvaa 600–800 asukkaalla vuosittain.			
	Sitova tavoite	Mittari	
5. Sipoon kunnalla on noin 2 vuoden kaavavaranto eri asumismuodoille tällä valtuustokaudella.	Tavoite kirjattu Kehitys- ja Kaavoituskeskuksen sitovaksi tavoitteeksi.	Tavoite täyttyy.	
6. Henkilöjunaliikennetarkaisu Nikkilä–Kerava–Helsinki on tehty valtuustokauden aikana.	Tavoite kirjattu Kehitys- ja Kaavoituskeskuksen sitovaksi tavoitteeksi.	Neuvottelut meneillään.	
7. Rakennamme vähintään yhden liityntäpysäköintialueen lisää Nikkilään ja yhden Söderkullaan.	Tavoite kirjattu Teknisen osaston sitovaksi tavoitteeksi.		
8. Lisäämme kevyen liikenteen väyliä vähintään 20 km valtuustokauden aikana.	Tavoite kirjattu Teknisen osaston sitovaksi tavoitteeksi.		
9. ARA- ja ASO-vuokratuotanto on valtuustokaudella alueittain (Nikkilä, Söderkulla, Talma) enintään 25 prosenttia kokonaisasuntotuotannosta.	Tavoite kirjattu Kehitys- ja Kaavoituskeskuksen sitovaksi tavoitteeksi.		

c) Sipoon elinkeinoelämä vahvistuu ja yksityiset palvelut lisääntyvät.			
10. Sipoon yritysten määrä kasvaa vähintään sadalla.	Tavoite kirjattu Kehitys- ja Kaavoituskeskuksen sitovaksi tavoitteeksi.		
11. Sipoon työpaikkaomavaraisuus nousee 70 prosenttiin.	Tavoite kirjattu Kehitys- ja Kaavoituskeskuksen sitovaksi tavoitteeksi.		
12. Vähintään 1 iso (väh. 500 työntekijää tai liikevaihto 200M€) yritys on päättänyt etabloitua Sipooseen.	Tavoite kirjattu Kehitys- ja Kaavoituskeskuksen sitovaksi tavoitteeksi.		
13. Sipoolaisten matkailu- ja vapaa-ajanyritysten liikevaihto kasvaa 25 prosenttia valtuustokauden aikana.	Matkailu- ja vapaa-ajanyritysten tilannekatsaus tehdään ja kunnan keinovalikoima kartoitetaan.	Tavoite saavutettu.	●
	Nykytila ja ennuste Tilannekatsaus on tehty ja keinovalikoima tarkasteltu.		
d) Sipoon kuntaorganisaation toimintaa ja rakenteita uudistetaan.	Sitova tavoite	Mittari	
14. Suunnitelma kuntaorganisaatiosta uudessa tilanteessa ja sen toiminnasta on tehty 2019. Toiminta on käynnistynyt vuoden 2020 alusta. Henkilöstön perehdytys on suoritettu ennen toiminnan käynnistämistä.	Suunnitelma (tavoitteet, vaihtoehdot) kuntaorganisaatiosta uudessa tilanteessa tehdään.	Tavoite saavutettu.	●
	Toteutuma Ei ole aloitettu. Odotetaan sote-lakien läpimenoa eduskunnassa ennen kuin käynnistetään.		
15. Työntekijöiden hyvinvointiin ja johtamisen muutokseen panostetaan. Uudet tehtäväkuvaukset on tehty ja organisaatio on selkeä.	Työntekijöiden hyvinvoinnin ja johtamisen suunnitelma (tavoitteet, vaihtoehdot) tehdään.	Tavoite saavutettu.	●
	Toteuma Hyvinvoinnin ja johtamisen suunnitelma on mm. henkilövaihdosten vuoksi toteuttamatta ja tavoite muotoillaan tältä osin uudelleen vuonna 2019. Uudesta strategiasta on johdettu uusia johtamisen ja esimiestyön tavoitteita Chef i Sibbo -valmennuskokonaisuuden puitteissa. Kehityskeskusteluille on laadittu uusi rakenne ja sisältö. Uusien työntekijöiden perehdyttämismenettely ja -materiaali on uusittu. Esimiehille suunnattuja koulutuksia on järjestetty kolmella eri teemalla: palvelussuhdeasiat, työhyvinvointi ja työelämän haastavat tilanteet. Kolmas ryhmä esimiehiä aloitti Kuntaliiton EKJ-valmennuksen ja osana valmennusohjelmaa ryhmä suorittaa yhteisen organisaatiokohtaisen kehittämistehtävän. Sote- ja maakuntauudistuksen viivästymisen vuoksi organisaatiorakenteen tarkistamista ei ole aloitettu, siten ei myöskään siihen liittyviä uuden organisaatiorakenteen mukaisia tehtäväkuvia ole laadittu. Palkka- ja		

	taloushallintopalveluiden vaihtoehtoisia järjestämistapoja on kuitenkin selvitetty.		
16. Työhyvinvointikysely tehdään vuosittain.	Tavoite kirjattu Talous- ja Hallintokeskuksen sitovaksi tavoitteeksi.		
17. Kunnan toimitilat ovat terveet ja turvalliset.	Tavoite kirjattu Teknisen osaston sitovaksi tavoitteeksi.		

Taloudellinen tulos

(sisältää Kunnanjohtoon, Talous- ja hallintokeskuksen ja Kehitys- ja kaavoituskeskuksen)

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	18 697		18 697	17 766	95,0	-931	15 448	15,0
Toimintamenot	-14 762		-14 762	-14 483	98,1	279	-14 429	0,4
Toimintakate	3 935		3 935	3 283	83,4	-653	1 019	222,2
Suunnitelmapoistot				-164			-110	
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	73,0		73,0	70,4	96,4	-2,6	65,5	7,5

Toimintatuotot jäivät talousarviota pienemmiksi johtuen tontinmyyntitulojen alittumisesta 1,36 milj. eurolla.

Tulosityksikkö: Kunnanhallituksen johto

VASTUUHENKILÖ: Kunnanjohtaja

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	14 248		14 248	12 918	90,7	-1 330	11 108	16,3
Toimintamenot	-2 816		-2 816	-2 861	101,6	-45	-2 639	8,4
Toimintakate	11 432		11 432	10 057	88,0	-1 375	8 469	18,8
Suunnitelmapoistot				-46			-36	
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	1,0		1,0	1,0	100,0		1,0	

Toimintatuotot 1,33 milj. euroa alle talousarvion johtuen tontinmyyntitulojen alittumisesta. Tontinmyyntituloja oli budjetoitu 5,6 milj. euroa toteutuman ollessa 4,2 milj. euroa.

Tulosyksikkö: Talous- ja hallintokeskus

VASTUUHENKILÖ: Talousjohtaja

Sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2018

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2018	Mittari	
1. Asiakaskokemuksen mittaaminen on jatkuva. Asiakaskokemusmittaus julkaistaan kuukausittain.	Asiakaskokemuksen mittaamiseen käytettävät järjestelmät kilpailutetaan vuoden 2018 aikana.	Asiakaskokemuksen mittaamiseen tarkoitettu järjestelmä on otettu käyttöön vuoden 2018 loppuun mennessä.	
	Toteuma Kilpailutus on tehty. Järjestelmä on otettu käyttöön.		
16. Työhyvinvointikysely tehdään vuosittain.	Kevan työhyvinvointikysely / Sosiaalisen pääoman kysely tehdään.	Työhyvinvointikyselyyn/ sosiaalisen pääoman kyselyyn vastanneista 75 % on tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä.	
	Toteuma Sosiaalisen pääoman kysely avattiin joulukuussa 2018. Vastausaika jatkui tammikuun puolelle. Kyselyn vastausten keskiarvo koko kunnassa oli 3,9/5 eli 78%.		

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	3 876		3 876	3 883	100,2	8	3 382	14,8
Toimintamenot	-7 741		-7 741	-7 445	96,2	296	-7 314	1,8
Toimintakate	-3 865		-3 865	-3 562	92,2	303	-3 932	-9,4
Suunnitelmapoistot	-25			-104			-58	
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	48,0		48,0	48,3	100,6	0,3	46,4	4,1
IT-toiminta								
Toimintatulot	3 544		3 544	3 611	101,9	67	2 964	21,8
Toimintamenot	-3 544	-100	-3 644	-3 421	93,9	223	-3 112	9,9
Toimintakate	1	-100	-99	190	-191,6	290	-148	-228,7

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Kunnanhallitus päätti tammikuussa 2019, että Sipoon kunta siirtyy vaiheittain KuntaPro Oy:n/Sarastia Oy:n asiakkaaksi 1.4.2019 alkaen ja ostaa ensimmäisessä vaiheessa tarvittaessa vuoden 2019 aikana vaativaa laskentatoimen asiantuntijatyötä yhtiöltä ja valmistelee laajempaa talouspalveluiden osittaista ulkoistamista Sarastia Oy:lle. Tavoitteena on kustannussäästöjen ohella päästä mukaan suurempaan, yhteiseen kehitystyöhön sekä saavuttaa tehokkuutta, tuottavuutta ja sujuvuutta taloushallinnon prosesseihin.

Talous- ja hallintojohtaja sekä kunnankamreeri jäivät eläkkeelle vuoden 2018 aikana. Uusi talousjohtaja aloitti kesäkuussa 2018. Lisäksi laskentapäällikkö irtisanoutui tammikuussa 2019. Kunnankamreerin ja laskentapäällikön tehtäviin ei ole palkattu uusia henkilöitä, vaan tehtävät pyritään hoitamaan tehtävien uudelleenjärjestelyillä ja osittain ostopalveluilla.

Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset uusittiin 2018 ja sopimuksiin tehtiin useita muutoksia, jotka edellyttivät toimeenpanoa kunnissa. Sopimuksenmukaiset ja paikalliset palkankorotukset sekä kunnallisen pääsopimuksen KVTE:n työaikaluvun uudistaminen lisäsivät merkittävästi henkilöstöhallinnon työtaakkaa. Erityisesti tämä heijastui palkkahallintoon, jonka resurssit ovat niukat. Syksyllä 2018 aloitettiin kansalliseen tulorekisteriin siirtymiseen valmistautuminen 1.1.2019 lukien. Näiden vuoksi kaikkia toiminnallisia tavoitteita ei ole täysin voitu saavuttaa. Myös henkilövaihdokset hidastivat jossain määrin tavoitteiden toteuttamista.

Vuoden 2018 aikana IT-palveluihin palkattiin kuusi uutta työntekijää, joten perehdytykseen käytettiin runsaasti aikaa erityisesti toisella vuosipuoliskolla. Vuoden alussa otettiin käyttöön uusi toiminnanohjausjärjestelmä ja sen kehittämistä jatketaan edelleen. Palvelukatalogin rakentaminen aloitettiin, palveluita kuvattiin ja useita prosesseja parannettiin vuoden aikana. Erityisesti keväällä tehtiin paljon työtä tietosuoja-asetuksen (GDPR) noudattamiseksi, jolloin henkilöstölle pakollinen tietoturvakoulutus uudistettiin täysin. Kesäkuussa IT-palvelut muutti Kuntalasta OPn kiinteistöön. Kunnan useat väistötila- ja remonttihankeet ovat työllistäneet IT-palveluita tavallisen operatiivisen työn lisäksi.

Hallintopalveluissa kunnansihteeri jäi eläkkeelle, ja virka muutettiin hallintopäällikön viraksi. Uusi hallintopäällikkö aloitti maaliskuussa 2018. Myös asiakirjahallinnon suunnittelijan tehtävään, kielenkääntäjän tehtävään ja asianhallintasihteerin tehtävään rekrytoitiin uusia työntekijöitä vuoden aikana. Hallintopalveluissa panostettiin vuoden aikana paljon hallinnon käytäntöjen ja prosessien sekä asiakirjahallinnon kehittämiseen. Tiedonohjaussuunnitelman (TOS) laatimiseen tähtäävä hanke valmisteltiin loppuvuoden aikana, ja TOS:ien laatiminen alkaa alkuvuodesta 2019. Kunnan toimielinten kokoukset siirtyivät kesän jälkeen pääsääntöisesti Juhlatalolle, ja tähän luotiin uusia käytäntöjä.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2018

<u>Määrätavoitteet</u>	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
E-myyntilaskujen osuus	11,1%	14,7%	37%	17,1%
E-ostolaskujen osuus	71,2%	84,4%	82%	89%

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja selonteko

Talous- ja hallintokeskuksen suurimmat toiminnalliset riskit liittyvät henkilöstön jaksamiseen. Kunnan jatkuva kasvu aiheuttaa painetta toimintaan erityisesti keskitetyissä, koko kuntaa palvelevissa yksiköissä, joita Talous- ja hallintokeskuksen kaikki yksiköt ovat. Jatkuva kasvu lisää työmäärää ja vaatii laajempaa osaamista. Henkilöstöresurssien niukkuus ei ole mahdollistanut osaamisen ja prosessien kehittämistä vaan operatiivisen toiminnan ylläpito vaatii lähes kaiken resurssin. Käytössä olevat järjestelmät eivät tue toimintaa riittävästi. Koko kunnan tasolla kehittämishankkeiden suuri lukumäärä, ajallinen päällekkäisyys ja se, ettei niitä ole priorisoitu on myös tunnistettu riski.

Arvio tulevasta kehityksestä

Panostukset tietoturvaan ja tietosuojaan tulevat näkymään parempina ohjeistuksina ja dokumentointina. Vuoden 2019 aikana rakennamme uuden Intranetin ja käynnistämme verkkosivu-uudistuksen. Tiedonohjaussuunnitelmien laatiminen aloitetaan. Tavoitteenamme on ottaa käyttöön sähköinen kokousjärjestelmä vuoden 2019 aikana. Pyrimme laajentamaan kunnan viestintää siten, että laajennamme Info-TV-verkoston entisestään.

IT-palveluissa siirrytään toimimaan ns. Ratkaisutoimiston konseptin mukaisesti järjestelmäkehitysmuutospyyntöjen osalta.

Peruskirjanpidon ja palkanlaskennan ulkoistamista valmistellaan. Tavoitteena on ulkoistaa palkanlaskenta vuoden 2019 aikana kokonaan. Peruskirjanpidon osalta tavoitellaan osittaista ulkoistusta vuoden 2019 aikana. Selvitämme mahdollisuuksia tuotteistaa palveluita. Lisäksi vuoden 2019 aikana selvitetään kunnan palveluiden kustannusrakennetta Maisema-vertailukehittäminen-menetelmällä.

Jatkamme vuonna 2018 aloitettua kehittämishanketta, jossa kuvataan ja kehitetään palvelussuhteen elinkaareen liittyviä prosesseja kuten uusien ja lähtevien työntekijöiden aloitus- ja lopetusprosesseja. Esimiehiä valmennetaan palvelussuhdeasioiden hoitamiseen.

Johtamisen kehittämiseen panostetaan koko kunnan tasolla ja vuonna 2018 aloitettua palkitsemisjärjestelmän rakentamista jatketaan edelleen.

Tulosyksikkö: Kehitys- ja kaavoituskeskus

VASTUUHENKILÖ: Kehitysjohtaja

Toiminta-ajatus

Kehitys- ja kaavoituskeskus toimii suoraan kunnan johdon alaisuudessa maankäytön ja liikenteen suunnitteluyksikkönä. Keskukseen tehtäviin kuuluvat myös maapolitiikan hoito, kiinteistönmuodostus ja mittaus- ja paikkatietotehtävät sekä elinkeinopolitiikkaa ja matkailua koskevat asiat. Keskus seuraa aktiivisesti toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja pystyy reagoimaan niihin tehokkaasti.

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2018

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2018	Mittari	
5. Sipoon kunnalla on noin 2 vuoden kaavavaranto eri asumismuodoille tällä valtuustokaudella.	Aloitetaan pääsääntöisesti omakotitaloille varattujen alueiden asemakaavoitus.	Massbyn omakotialueen asemakaava ehdotusvaiheessa.	
	Nykytilanne ja ennuste Massbyn omakotialueen asemakaava on ehdotusvaiheessa.		
6. Henkilöjunaliikennetarkaisu Nikkilä–Kerava–Helsinki on tehty valtuustokauden aikana.	Luodaan yhteinen hanke Keravan kanssa. Käynnistetään neuvottelut valtion kanssa.	Keravan kanssa on perustettu yhteinen hanke ja neuvottelut ovat käynnissä.	
	Nykytila ja ennuste Kerava–Nikkilä-henkilöliikennetietojen loppuraportti on valmistunut marraskuussa.		
9. ARA- ja ASO-vuokratuotanto on valtuustokaudella alueittain (Nikkilä, Söderkulla, Talma) enintään 25 prosenttia kokonaisasuntotuotannosta.	Tontteja myytäessä huolehditaan, ettei ARA-tuotannon määrä ylitä 25 % alueittain.	Kalliomäen tonteista enintään 20 % on ARA-tuotantoa.	
	Nykytila ja ennuste Kalliomäestä on varattu yksi tontti ARA-tuotantoon (10 %). Päätös on tehty, ettei kunta myy enemmän tontteja ARA-tuotantoon.		
12. Vähintään 1 iso (väh. 500 työntekijää tai liikevaihto 200M€) yritys on päättänyt etabloitua Sipooseen.	Tehdään suunnitelma yrityksen houkuttelemiseksi.	Suunnitelma tehty.	
	Nykytila ja ennuste Suunnitelma on tehty.		

10. Sipoon yritysten määrä kasvaa vähintään sadalla.	Tehdään toimintasuunnitelma yritysten houkuttelemiseksi.	Sipooseen perustetaan / tulee nettona 30 uutta yritystä	
	Nykytila ja ennuste Suunnitelma on tekeillä.		
11. Sipoon työpaikkaomavaraisuus nousee 70 prosenttiin.	Sipooseen laaditaan elinkeinopoliittinen ohjelma.	Elinkeinopoliittinen ohjelma on hyväksytty kunnassa.	
	Nykytila ja ennuste Elinkeinopoliittinen ohjelma on hyväksytty.		

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	574		574	964	168,1	391	958	0,7
Toimintamenot	-4 206		-4 206	-4 177	99,3	28	-4 476	-6,7
Toimintakate	-3 632		-3 632	-3 213	88,5	419	-3 518	-8,7
Suunnitelmapoistot				-14			-16	-12,5
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	24,0		24,0	21,1	87,9	-2,9	18,1	16,6

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Vuokratuottoja kertyi vuonna 2018 yhteensä 540 000 euroa, josta vuoden aikana tehdyistä sopimuksista kertyi 3 300 euroa. Jos nämä vuoden 2018 aikana tehdyt vuokrasopimukset olisivat toteutuneet tontinmyyntinä, niin vastaava tontinmyyntitulo olisi ollut noin 1,3 milj. euroa nykyistä korkeampi. Suurin osa vuoden 2018 vuokrasopimuksista laadittiin vuoden loppupuolella.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2018

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Määrätavoitteet				
Asemakaavoja k-m ²	134 100	95 756	190 000	186 659 ³⁾
- työpaikka-alueet	134 100	76 500 ¹⁾	60 000	155 074
- asuinalueet	0	19 256 ²⁾	130 000	31 585
Kyläosayleiskaavoja, kpl	1	0	1	0
Strategisia osayleiskaavoja, kpl	0	0	2	1
Tonttien myynti- ja vuokrapäätöksiä, kpl	25	24	30	23
Maanhankinta, ha	31	38	30	39
Maanmyynti, ha	68	4	30	6,5

1) Työpaikka-aluetta 76 500 kem² luonnosvaiheessa olevassa kaavassa

2) Asuinkerrosalaa 3 256 kem² valmiissa kaavoissa + 16 000 kem² luonnosvaiheessa olevassa kaavassa

3) Vuonna 2018 hyväksytyt kaavat (K 8B, 17B, N 45A ja N56)

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja selonteko

Kaavoituksen osalta suurimpana riskinä on kaavoista tehtävät valitukset, joita ei voida ennakoida. Tontinmyynnin osalta kaikki varaukset eivät toteudu ja osa kaupoista toteutuu ajateltua myöhemmin.

Arvio tulevasta kehityksestä

Tonttien kysyntä hieman heikkenee, mutta varauksia tehdään tasaiseen tahtiin. Pähkinälehdon alueella iso osa tonteista on myyty tai varattu ja Kalliomäen tontit laitetaan myyntiin. Tonttimarkkinointiin tullaan panostamaan aikaisempaa enemmän.

Asemakaavoituksessa merkittävimmät hankkeet ovat Nikkilän asemanseudun ja kartanon asemakaava, Söderkullan kartanon asemakaava, Massbyn omakotialueen asemakaava (ehdotusvaiheessa) ja Talman asemakaava. Näistä ainakin Talman ja Söderkullan kartanon asemakaavat viedään ehdotusvaiheeseen vuonna 2019.

Pohjois-Paippisten osayleiskaava (jossa käytetään uutta mitoitusjärjestelmää) viedään valtuustoon ja Gumbostrandin osayleiskaavoitus aloitetaan. Kerava–Nikkilä-ratahanketta viedään aktiivisesti yhteistyössä eteenpäin Keravan kanssa ja hanketta tukevaa kaavoitusta painotetaan.

2.3.4 Sosiaali- ja terveystoiminta

VASTUUALUE: SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO

VASTUUKANNUKSEKAS: Sosiaali- ja terveysjohtaja

Toiminta-ajatus

Sosiaali- ja terveystoiminnan tehtävänä on yhdessä muiden hallintokuntien kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen ja väestöryhmien välisen terveyserojen kaventaminen.

Sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti, kunnan kokonaistaloudellisuutta ja peruspalveluja painottaen.

Palveluntarjonta on laajaa sisältäen myös muita kuin perinteisiä sosiaali- ja terveyspalveluja. Käytämme moniammatillista asiantuntijuutta ja innovointia asiakkaalle räätälöityjen palveluiden järjestämisessä.

Hyödynnämme teknologian mahdollisuuksia oikea-aikaisten, joustavien ja asiakkaalle lisäarvoa tuottavien palveluiden järjestämisessä.

Panostamme tietoisesti hyvinvoinnin edistämiseen ja ennaltaehkäiseviin palveluihin suurempien ongelmien ja syrjäytymisen välttämiseksi. Toteutamme tämän vaikuttamalla yksilöihin, yhteisöihin ja yhteiskuntaan.

Kuntouttavalla asenteella tuemme asiakkaan toimintakykyä, aktiivisuutta ja kykyä ottaa vastuuta omasta hyvinvoinnistaan.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2018

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2018	Mittari	
1. Asiakaskokemuksen mittausta on jatkuva. Asiakaskokemuksen mittaustulos julkaistaan kuukausittain.	Sosiaali- ja terveysosaston asiakaskokemusta mitataan Nikkilän sotetalon kolmessa pisteessä (pohja-, 1. ja 2. kerroksessa), Söderkullan neuvolassa ja suunterveydenhuollossa, Söderkullan terveysasemalla ja Kuntalassa.	75 % vastanneista on tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä.	
	Vastanneista 90,5 % oli tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä. Tavoite toteutui.		
3. Määritämme palvelulupaukset keskeisille asiakaspalveluille.	Kuntalaisten mm. kirjeitse ja s-postilla lähettämiin kysymyksiin ja palautteisiin vastataan 5 työpäivän sisällä.	Vastaukset annettu 5 työpäivän sisällä 90 %:sti.	
	Vastauksista 93,7 % annettiin 5 työpäivän sisällä. Tavoite toteutui.		
4. Asiakas voi käyttää kunnan palveluita 24/7 digitaalisten välineiden avulla.	Esimerkiksi täydentävän ja ennaltaehkäisevän toimeentulohakemuksen, omaishoidon tukihakemuksen ja vammaispalveluhakemuksen sähköisten lomakkeiden digitalisointisuunnitelma laaditaan Kunta-Älyä ajatellen.	Digitalisointisuunnitelma valmis.	
	Digitalisointisuunnitelma valmistui. Tavoite toteutui.		
14. Suunnitelma kuntaorganisaatiosta uudessa tilanteessa ja sen toiminnasta on tehty 2019. Toiminta on käynnistynyt vuoden 2020 alusta. Henkilöstön perehdytys on suoritettu ennen toiminnan käynnistymistä.	Maakunta ja sote-uudistuksen toteutuessa vuoden 2020 alusta, kun uudet sote-lait hyväksytty, käynnistetään soten irrottaminen kuntaorganisaatiosta. Vuoden 2018 aikana selvitetään kuntaan jäävät toiminnot.	Selvitys on valmis.	
	Valtuusto on kokouksessaan 12.11.2018 § 89 siirtänyt tavoitteen vuodelle 2019 sote-uudistuksen lykkäytymisen johdosta.		
15. Työntekijöiden hyvinvointiin ja johtamisen muutokseen panostetaan. Uudet tehtäväkuvaukset on tehty ja organisaatio on selkeä.	Maakunta ja sote-uudistuksen toteutuessa vuoden 2020 alusta, kun uudet sote-lait hyväksytty, käynnistetään tukipalveluhenkilöstön uudelleen järjestelyjen suunnittelu.	Suunnittelu on käynnistetty.	

	Valtuusto on kokouksessaan 12.11.2018 § 89 siirtänyt tavoitteen vuodelle 2019 sote-uudistuksen lykkääntymisen johdosta.		
16. Työhyvinvointikysely tehdään vuosittain.	Vuoden 2017 KEVA-kyselyn seurantakysely toteutetaan, vastaajien määrä lisääntyy 10 %.	Vähintään 275 soten työntekijää on vastannut kyselyyn.	
	Tavoite ei toteutunut, ainoastaan 223 työntekijää vastasi kyselyyn.		
19. Sipoon kunnan verrannolliset toimintamenot asukasta kohden laskevat joka vuosi.	Sote osallistuu Kuntaliiton Keskisuurten kuntien sosiaali- ja terveystoimen kustannukset vuonna 2018 -vertailuun.	Ikävakioidut kustannukset e/asukas pysyvät vertailukuntien edullisimmassa neljänneksessä.	
	Vuonna 2017 Sipoo sosiaali- ja terveystoimen ikävakioidut kustannukset olivat vertailukuntien toiseksi edullisimmat. Tavoite toteutui. Vuoden 2018 osalta tiedot saadaan kesäkuussa 2019.		

Yksikkökohtaiset tavoitteet			
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (Muita kuntastrategian tavoitteita)	"LNP Akatemia" käynnistyy käsittäen perehdytyksen ja tulosyksikössä olevan tietotaidon jakamisen uusille sekä jo työssä oleville työntekijöille.	Akatemia kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa ja yleisiä perehdytystilaisuuksia järjestetään vähintään neljä kertaa vuodessa.	
	Tavoite toteutui.		
Työikäisten palvelut (Muita kuntastrategian tavoitteita)	Uusille työntekijöille nimetään mentori, joka osallistuu perehdytykseen ja tukee työssä oppimista ja työhyvinvointia.	Vuonna 2018 aloittaneista työntekijöistä vähintään 80 %:lle on nimetty mentori.	
	Uusista vakituisesti palkatuista työntekijöistä 86 %:lle nimettiin mentori. Tavoite toteutui.		
Vanhusten ja vammaisten palvelut (Muita kuntastrategian tavoitteita)	Kotihoito siirtyy itseohjautuvaan toimintatapaan (Buurtzorg).	Kaikki tiimit ovat siirtyneet.	
	Itseohjautumisen periaatteita on otettu tiimeissä käyttöön, mutta lopullinen siirtyminen itseohjautuvuuteen jäi toteutumatta johtuen mm. henkilökuntavajeesta, lähiesimiehen vaihtumisesta ja ulkopuolisen asiantuntijan siirtymisestä muihin tehtäviin. Työ jatkuu.		
Ruokapalvelut (Muita kuntastrategian tavoitteita)	Kouluissa ja päiväkodeissa siirrytään Portaat luomuun -ohjelman portaalle 3.	Koulut ja päiväkodit ovat portaalla 3.	
	Koulut ja päiväkodit ovat portaalla 3. Tavoite toteutui.		

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	11 474		11 474	11 978	104,4	503	12 012	-0,3
Toimintamenot	-64 223	-300	-64 523	-65 237	101,1	-713	-62 899	3,7
Toimintakate	-52 749	-300	-53 049	-53 259	100,4	-210	-50 887	4,7
Suunnitelmapoistot	-300		-300	-7,7			-12	-33,4
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	352,0		352,0	375,2	106,6	23,2	332,4	12,9

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Sosiaali- ja terveysosasto ylitti toimintakulut noin 0,7 milj. eurolla. Myös toimintatuotot ylittyivät 0,5 milj. eurolla, ts. toimintakate ylittyi 0,2 milj. eurolla ollen 100,4 %. Tästä toimintakateen ylityksestä noin 0,15 milj. euroa on kunnan vuoden 2017 tuloksesta henkilöstölle maksettua kertapalkkiota ja tammikuussa 2019 maksettua virka- ja työehtosopimuksien mukaista tuloksellisuuteen perustuvaa kertaerää, näitä ei talousarviossa ollut huomioitu.

Valtuusto myönsi 12.11.2018 käyttötalouteen 0,3 milj. euron määrärahalisäyksen. Sitovien tavoitteiden osalta valtuusto siirsi tavoitteita 14 ja 15 vuodelle sote-uudistuksen siirtymisen johdosta.

Sosiaali- ja terveysosastolla onnistuttiin toteuttamaan valtuuston osastolle linjaamasta 9 sitovasta tavoitteesta 7, kesken jäi 1 ja toteutumatta 1.

Tulosityksiköiden ikävakioidut tunnusluvut saadaan Kuntaliiton "Keskisuurten kuntien sosiaali- ja terveystoimen kustannukset vuonna 2018" -raportista, joka valmistuu kuluvan vuoden kesäkuussa. Vuoden 2017 kustannusvertailuissa Sipoon sosiaali- ja terveystoimen ikävakioidut kokonaiskustannukset (euroa/asukas) olivat noin 20 vertailukunnan toiseksi pienimmät.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja selonteko

Osaston toimintasäännön päivitys vastaamaan osastolla tehtyjä toiminnan muutoksia jatkui. Tavoitteena on saada toimintasääntö hyväksyttyä kevään 2019 aikana. Laskujen hyväksymisvaltuudet varahenkilöineen määriteltiin.

Talouden seuranta ja analysointi perustuivat kuukausiraportteihin ja osavuosisikatsauksiin. Vertailutietoa muihin kuntiin saatiin Kuntaliiton Keskisuurten kuntien sosiaali- ja terveystoimen kustannukset -hankkeesta.

Sopimuksia hallinnoitiin sähköisessä järjestelmässä. Osastolla tehtiin sopimuksissa sovitun mukaisesti lukuisia valvontakäyntejä sopimuskumppaneiden luokse, osassa käynneistä Aluehallintoviraston edustajat olivat mukana.

Kaikki osaston työntekijät suorittivat tietoturvakurssin sovitusti. Henkilöstö on toiminut tavoitteiden ja annettujen sääntöjen mukaisesti, kehittänyt toimintaa ja ylläpitänyt sekä jatkuvasti kehittänyt ammatillista osaamistaan.

Kunnan väestönkasvu kuitenkin lisäsi sosiaali- ja terveyspalveluiden kysyntää ja vaati liäresurssointia, mutta siitä huolimatta Aluehallintovirasto kiinnitti vuoden aikana huomiota siihen, että asetettuja määräaikoja oli ylitetty sekä toimeentulohakemusten että lastensuojelu- ja huoli-ilmoitusten käsittelyssä.

Arvio tulevasta kehityksestä

Kunnassa jatkuva väestön kasvu lisää, kasvukunnille tyypilliseen tapaan, sosiaali- ja terveyspalveluiden kysyntää. Tämä edellyttää jatkuvan parantamisen ja toiminnan tehostamisen lisäksi mm. voimavarojen ja osaamisen vahvistamista eriarvoisuuden ja syrjäytymisen sekä terveyserojen kasvun ehkäisemiseksi.

Maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelu Uudellamaalla jatkuu, tavoitteena sote-palveluiden ja rahoituksen siirtyminen Uudenmaan maakunnalle vuoden 2021 alusta.

Tulosityksikkö: Hallinto ja talous

VASTUUHENKILÖ: Sosiaali- ja terveysjohtaja

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot				0		0		
Toimintamenot	-670		-670	-677	101,1	-7	-600	12,9
Toimintakate	-670		-670	-677	101,1	-7	-600	12,9
Suunnitelmapoistot								
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	10,0		10,0	10,1	101,0	0,1	9,7	4,1

Toiminta-ajatus

Kehittää ja uudistaa sosiaali- ja terveyspalveluita strategia- ja tavoitelähtöisesti. Seurata ja arvioida sosiaali- ja terveyspalveluiden vaikuttavuutta, jotta ne mahdollisimman hyvin vastaavat kuntalaisten muuttuvia tarpeita. Johtaa toimintaa ennakoivasti tietoon perustuen ja huolehtia palveluiden kustannustehokkuudesta.

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Sosiaali- ja terveysosaston johtoryhmä osallistui mahdollisuuksien mukaan mm. alansa tapahtumiin ja kehittämisen sekä suunnittelutilaisuuksiin. Asiakaspalautteita seurattiin kuukausittain ja asiakkaiden yhteydenottoihin vastattiin asetetun tavoitteen mukaisesti.

Yksikkö tuki yhteistyössä kunnan Talous- ja hallinto-osaston kanssa osaston muita yksiköitä niiden moninaisissa tehtävissä vastaten toimisto- ja talouspalveluista kunnassa sovittujen yhteisten linjausten ja tavoitteiden mukaisesti.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2018

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Ikävakioidut sosiaali- ja terveystoimen toimintakulut, euroa/asukas	3027	3051	3034	*

* 2018 selviää kesällä 2019

Arvio tulevasta kehityksestä

Yksikkö osallistuu aktiivisesti Talous- ja hallinto-osaston kanssa kunnan talous- ja hallintopalveluiden kehittämiseen.

Tulosityksikkö: Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen sekä lapsiperheiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

VASTUUHENKILÖ: Palvelujohtaja

Toiminta-ajatus

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden (LNP) toiminta-ajatuksena on edistää kunnan lasten, nuorten ja lapsiperheiden terveyttä ja hyvinvointia tarjoten oikea-aikaisia ja vaikuttavia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja painottaen ennaltaehkäisyä ja varhaista tukea.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	1 587		1 587	1 563	98,5	-24	2 541	-38,5
Toimintamenot	-6 384		-6 384	-6 235	97,7	149	-6 950	-10,3
Toimintakate	-4 797		-4 797	-4 672	97,4	125	-4 409	6,0
Suunnitelmapoistot								
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	45,0		45,0	61,1	135,8	16,1	39,5	54,7

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Lasten, nuorten ja perheiden (LNP) palvelujen budjetoitu toimintakate alittui 0,125 milj. euroa. Menot alittuivat runsaalla 0,149 milj. eurolla ja tulot vajaalla 0,024 milj. eurolla.

Kunnan väestön kasvu näkyi myös vuonna 2018 lasten, nuorten ja perheiden palveluiden tarpeen lisääntymisenä. Kuntaan muutti edelleen runsaasti monilapsisia ja erityistä tukea tarvitsevia perheitä. Perhevalmennuksessa, ennaltaehkäisevissä kotikäynneissä, "Baby-treffeissä" ja muilla matalan kynnyksen perheiden kohtaamisareenoilla oli suurta kasvua ja ryhmiä jouduttiin jakamaan runsaiden osallistujamäärien vuoksi. Vaikka ennaltaehkäiseviä palveluita nykyresurssein on haasteellista toteuttaa, voidaan toisaalta olla tyytyväisiä siitä, että asiakasperheet löytävät em. palveluihin ja antavat hyvää palautetta. Kunnan ja järjestöjen lapsiperhepalveluista on tiedotettu entistä tehokkaammin ja koko LNP:n nettisivut ja muut viestintäalustat on uusittu ja tehty entistä asiakasystävällisemmiksi. Kunnan tähän asti hyvin toimineet lapsiperhepalvelut ovat asiakkaiden antamien palautteiden mukaan olleet painava syy muuttaa juuri Sipooseen.

Alaikäisten omaishoidossa lisää valinnanvapautta tuova palveluseteli on otettu käyttöön ja 11 omaishoitajaa valitsi tämän vaihtoehdon.

Koululaisten ennaltaehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön resursoinnissa on huomattu haasteita ja yhteistyössä sivistysosaston kanssa on pohdittu mahdollisia toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi.

Lastensuojelulain vaatimia määräaikoja lastensuojelu- ja huoli-ilmoitusten käsittelyssä ei pystytty noudattamaan johtuen suurista asiakasmääristä. Erityisen tuen piiriin oikeutettujen lapsiasiakkaiden määrä kasvoi suhteessa henkilöstöresursseihin korkealle tasolle. Myös lastensuojelun sijoitusten määrä jatkoi kasvuaan.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2018

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018*
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat, lkm vuositasolla	20	27	25	35
Vuoden aikana tulleet lastensuojelu- ilmoitukset ja SHL:n mukaiset yhteydenotot	412	796	690	630
Vuoden aikana päättyneet avo- ja jälkihuollon asiakkuudet (lasten ja nuorten määrä)	57	48	30	34
SHL:n mukaisen perhetyötä saavien perheiden määrä **		84	120	104
SHL:n mukainen perhetyö; päättyneet asiakkuudet		59	100	-
Neuvolan perhetyötä saavien perheiden määrä	159	245	290	237
Neuvolan perhetyön päättyneet asiakkuudet	118	224	250	227
Lastensuojelun ikävakioidut kustannukset, * euroa/asukas				
Kodin ulkopuolelle sijoitettavat 0–17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	119	75	83	
* 2018 selviävät kesällä 2019	0,40 %	0,55 %	0,71 %	

Arvio tulevasta kehityksestä

Huonosti voivien ja erilaisissa riskiryhmissä olevien nuorten määrä on kasvussa ja vaatii jatkossa toimenpiteitä. Ensisijaisesti tulisi kiinnittää huomiota perustason päihde- ja mielenterveyspalveluiden lisäämiseen sekä nuorisoneuvolatyyppisen työskentelyn käynnistämiseen. Lastensuojeluilmoitusten käsittelyajat ovat toistuvasti venyneet yli sallitun. Nikkilän perheryhmäkodin asiakasmäärä puolittuu kesällä 2019. Asiakasmäärien kasvu koko LNP:ssä vaatii osaavaa, kokenutta ja kielitaitoista henkilöstöä sekä riittävästi assistentti- ja kanslistitukea. Asiakasmäärien kasvaessa tarvitaan parempia työn vaikuttavuutta mittaavia työkaluja LNP:n työn kehittämiseksi.

Tulosityksikkö: Työikäisen väestön toimintaedellytysten vahvistaminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

VASTUUHENKILÖ: Johtava lääkäri

Toiminta-ajatus

Työikäisten palveluiden toiminta-ajatuksena on edistää työiässä olevien kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä, ennaltaehkäistä sairauksia ja syrjäytymistä sekä vastata kaikkien ikäryhmien sairaanhoidosta. Maahanmuuttajien yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta ja kotoutumista tuetaan, monialaista yhteistyötä edistetään ja kehitetään. Kaikissa palveluissa aktivoidaan kuntalaisten omia voimavaroja oman terveytensä ja hyvinvointinsa hoitoon ja tuetaan heitä oman elämänsä hallinnassa. Palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti, joustavasti ja vaikuttavasti, moniammatillista työtettä ja ennaltaehkäisyä painottaen.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	3 776		3 776	3 910	103,6	134	3 224	21,3
Toimintamenot	-36 804	-300	-37 104	-37 137	100,1	-33	-35 633	4,2
Toimintakate	-33 028	-300	-33 328	-33 226	99,7	102	-32 409	2,5
Suunnitelmapoistot				-5		-5	-8	
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	131,0		131,0	138,5		7,5	120,6	14,8
Erikoissairaanhoito								
Toimintatulot								
Toimintamenot	-21 112		-21 112	-20 983	99,4	130	-20 336	3,2
Toimintakate	-21 112		-21 112	-20 983	99,4	130	-20 336	3,2

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Työikäisten palveluiden toimintakate oli kokonaisuutena hieman (vajaa 0,1 milj. euroa) syksyllä 2018 korotettua talousarviota parempi. Kustannukset ylittivät talousarvion noin 0,03 milj. eurolla, mutta myös tulot ylittivät talousarvion runsaalla 0,1 milj. eurolla.

Työikäisten palveluiden kustannuspaikoista muutamassa nähtiin talousarvion ylitys ja vastaavasti toisissa alitus. Maahanmuuttajapalveluissa toimintakate oli 0,4 milj. euroa talousarviota parempi, mikä johtui sekä arvioitua suuremmista tuloista että pienemmistä kustannuksista. Aikuissosiaalityössä tulos oli vajaat 0,3 milj. euroa talousarviota huonompi, johtuen pääosin arvioitua suuremmista työmarkkinatukien kuntaosuuksista. Työmarkkinatuen kuntaosuuksien kokonaissumma aleni verrattuna vuoteen 2017, mutta ei niin paljon kuin oli arvioitu. Aikuissosiaalityön asiakkuuksien suuren määrän takia osa harkinnanvaraisista toimeentulotukipäätöksistä viivästyi, johon myös Aluehallintovirasto kiinnitti huomionsa.

Erikoissairaanhoidon kustannuksissa nähtiin pitkin vuotta merkittävä ylityshukka, joka osaltaan johti lisätalousarvion anomiseen. Sosiaali- ja terveystalouksille myönnetyn määrärahalisäyksen kohdentaminen erikoissairaanhoidon kustannuspaikalle vaikutti yhdessä HUS:lta tulleiden ylijäämäpalautusten kanssa niin, että erikoissairaanhoidon kustannukset jäivät lopulta 0,1 milj. euroa alle korotetun talousarvion.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2018

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018*
Perusterveydenhuollon ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	596	570	611	
Erikoissairaanhoidon ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	1146	1106	1157	
Toimeentuloturvan ja työllistämisen ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	127	100	119	

* 2018 selviää kesällä 2019

Arvio tulevasta kehityksestä

Kunnan väestönkasvu lisää sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta sekä hoidettavan väestön määrällisen kasvun kautta että runsaaseen muuttoliikenteeseen liittyvien sosiaalisten ilmiöiden kautta. Työikäisten palveluissa tämä näkyy sekä terveyspalveluissa että aikuissosiaalityössä. Myös väestön ikääntyminen vaikuttaa työikäisten palveluihin kuuluvien sairaanhoidollisten ja kuntouttavien palveluiden tarpeeseen.

Erikoissairaanhoidon käyttö on viime vuosina jatkuvasti kasvanut johtuen sekä väestönkasvusta että väestön ikääntymisestä. Toistaiseksi HUS:in tietoinen työ kustannustehokkuuden parantamiseksi on osittain kyennyt hillitsemään tästä seurannutta kustannusnousua, mutta on epävarmaa tuottaako tehostaminen tulevinakin vuosina yhtä hyvää tulosta. Erikoissairaanhoidon kustannuksissa Sipoonkin kokoisen kunnan kohdalla esiintyy myös satunnaisvaihtelua, josta voi seurata kalliita vuosia ja edullisempia vuosia.

Itä-Uudenmaan kunnat yrittävät yhdessä HUS:n Porvoon sairaanhoitoalueen kanssa kehittää palveluita erikoissairaanhoidon kustannusten hillitsemiseksi. Osana tätä on mm. suunnitteilla yhteinen alueellinen kotisairaala.

Tulosityksikkö: Ikäihmisten hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäminen

VASTUUHENKILÖ: Ikääntyneiden palvelujohtaja

Toiminta-ajatus

Tulosityksikön toiminta-ajatus on neuvoa, tarjota ja tuottaa ikääntyneiden ja vammaisten kuntalaisten yksilöllisiin tarpeisiin monipuolisia ja vaikuttavia palveluita hyvän ja omannäköisen elämän tueksi. Palveluiden toimintaperiaatteina ovat ikäihmisen ja vammaisen henkilön osallisuus häntä itseään koskeissa asioissa sekä omien voimavarojen hyödyntäminen.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	2 562		2 562	3 031	118,3	468	2 714	11,7
Toimintamenot	-17 029		-17 029	-18 079	106,2	-1 051	-16 534	9,3
Toimintakate	-14 466		-14 466	-15 048	104,0	-582	-13 820	8,9
Suunnitelmapoistot								
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	132,0		132,0	133,9	101,4	1,9	127,9	4,7

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Tulosityksikön toimintamenot ylittivät runsaalla 1 milj. eurolla johtuen pääasiassa uusista asiakkuuksista ja toimintatuotot ylittivät vastaavasti samasta syystä vajaat 0,5 milj. euroa. Nettoylitys oli täten vajaat 0,6 milj. euroa, toimintakatteen ollessa 104,1 %.

Erityisesti vammaispalveluiden asiakkuudet lisääntyivät. Uusia asiakkuuksia tuli 38, joista uusia asumispalveluun oikeutettuja asiakkaita oli 10. Myös asunnon muutostöiden asiakkuudet ja henkilökohtaista apua tarvitsevien asiakkaiden määrä lisääntyivät runsaasti vuoden aikana. Pelkästään vammaispalvelun ylitys oli vajaat 0,6 milj. euroa. Myös omaishoitajien saamat tuet ylittivät, sillä tukeen oikeutettujen määrä kasvoi viime vuonna 12 uudella tukeen oikeutetulla.

Ympäri vuorokautisessa hoidossa oltiin kesän aikana pakotettuja ostamaan lisää tehostetun palveluasumisen paikkoja yhteensä neljä. Tämän vuoksi ostopalvelut ylittivät 0,1 milj. eurolla. Kunnan omat ympäri vuorokautisen hoidon yksiköt pysyivät talousarviossa ja osa jopa alitti sen. Tämän takia ylitystä ympäri vuorokautisessa hoidossa tuli vain noin 40 000 euroa.

Kehitysvammaisten asumiseen tarkoitettu Aarre-koti valmistui syksyllä. Ensimmäiset asukkaat valitsivat palvelusetelin ja muuttivat uuteen palvelukotiin syys-lokakuun vaihteessa.

Omaishoitajille käyttöön otettu palveluseteli on vastaan otettu erittäin myönteisesti. Sipoon kunnan vammaispalvelut osallistuu henkilökohtaisen budjetoinnin valtakunnalliseen kokeiluun.

Kotihoidon henkilöstöpula jatkui. Sijaisten saanti on edelleen vaikeutunut. Lisäksi kotihoidon asiakkaiden hoidon tarve on lisääntynyt, koska yhä useampi asiakas tarvitsee kolme kotikäyntiä vuorokaudessa entisen kahden tai jopa yhden sijaan. Nämä yhdessä rasittivat ja kuormittivat sekä työntekijöitä että esimiehiä. Aluehallintovirasto on asiasta tietoinen ja selvittää viime vuoden ylityötunteja. Tämän vuoksi sitovana tavoitteena ollut Buurtzorgin toimintamalliin siirtyminen kaikissa tiimeissä on edennyt hitaasti.

Kotihoito otti viime vuonna käyttöön 10 lääkeannostelijaa (= robottia) ja ne rahoitettiin kunnan saamin kotihoidon uusiin toimintatapoihin kohdennetuilla testamenttivaroin. Tavoitteena oli lisätä välitöntä, asiakkaisiin kohdentuvaa työaikaa ja vähentää hoitajien kovaa työpainetta. Kokeilussa onnistuttiin erinomaisesti. Keskimäärin kahden viikon aikana voitiin asiakkailta, joilla oli lääkeannostelija, vähentää noin 60 kotikäyntiä. Usealla näistä asiakkaista kotikäynnin edestakainen matka oli 10–40 km.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018*
Vanhuspalveluiden ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	665	640	697	
Vammaisten ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	286	290	294	

* 2018 selviää kesällä 2019

Arvio tulevasta kehityksestä

Kehitämme edelleen palveluiden laatua, verkostoidumme laajasti muiden toimijoiden kanssa sekä kehitämme uusia toimintatapoja mm. teknologiaa hyväksi käyttäen. Tavoitteena on lisätä lääkannosteluautomaattien määrää 15 uudella annostelijalla sekä jatkaa Suomen Akatemian rahoittamassa Rose-robotihankkeessa.

Kotikuntoutus on voimakkaassa kehityksessä kunnassamme ja tavoitteena on varmistaa ikäihmisen turvallinen ja arvokas asuminen omassa kodissaan niin pitkään kuin se inhimillisesti on mahdollista. Tämä on erityisen tärkeää, kun tiedämme, että kunnassamme yli 85 vuotta täyttäneiden osuus on kasvanut 32 % viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana. Ennusteen mukaan kasvu jatkuu voimakkaana.

Palveluohjaus- ja neuvontapiste Treffi on vakiinnuttanut asemansa Nikkilässä ja ikääntyneet kuntalaiset ovat löytäneet sen kiitettävästi. Tiimiin vahvistukseksi tiimi sai viime vuonna myös sosiaalityöntekijän. Tiimi on liikkuva ja laajentaa edelleen ohjaus- ja neuvontatoimintaansa Etelä- ja Pohjois-Sipooseen.

Tulosyksikkö: Ruokapalvelut

VASTUUHENKILÖ: Ruokapalvelupäällikkö

Toiminta-ajatus

Ruokapalvelujen tehtävänä on tukea eri hallintokuntien ydintehtävän onnistumista tuottamalla ruokapalveluita Sivistysosastolle sekä Sosiaali- ja terveysosastolle. Tavoitteena ja lähtökohtana on tuottaa laadukkaita ateriapalveluita kaikille asiakasryhmille. Ruokapalvelu palvelee asiakkaita kaikissa elämänkaaren vaiheissa. Ruokaa tulee olla maukasta ja laadukasta. Ruokapalvelut edistävät kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia noudattamalla eri asiakasryhmien ravintosuosituksia ja ohjaamalla terveellisten valintojen tekemiseen arjessa.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	3 550		3 550	3 474	97,9	-76	3 533	-1,7
Toimintamenot	-3 338		-3 338	-3 109	93,1	229	-3 182	-2,3
Toimintakate	212		212	365	172,4	153	351	4,0
Suunnitelmapoistot				-2			-4	-42,5
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	34,0		34,0	31,6	92,9	-2,4	34,7	-8,9

Olennot tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Ruokapalvelun tulot jäivät hieman alle arvioidun. Tämä johtui lähinnä siitä, että osa koululaisista siirtyi tilapäisesti väistötiloihin ja käytti tuolloin yksityisen palveluntuottajan ruokapalvelua. Vastaavasti toimintamenot alittuivat kokonaisuudessaan, kun henkilöstömäärää sopeutettiin tilapäisesti vähentyneeseen asiakasmäärään. Toimintatapoja ja työaika-suunnittelua kehittämällä saavutettiin myös säästöjä. Suoritemäärä alittui väistötiloissa opiskelien aterioinnin siirryttyä väliaikaisesti yksityisille toimijoille.

Sipoonlahden koulun uuden keittiön suunnittelu valmistui ja rakentaminen alkoi. Uusi kuumennuskeittiö valmistuu syksyllä 2019.

Uusi ruokatuotannon ohjausjärjestelmä Aromi otettiin käyttöön. Kunnan ruokapalvelun nettisivuilta löytyvät e-ruokalistat, joissa näkyvät koulujen, päiväkotien, vanhuspalveluiden ja henkilöstöruokailun ruokalistat sekä ruokiin käytetyt raaka-aineet ja niiden ravintoarvot.

Ruokapalveluissa on kaikkialla siirrytty Portaat luomuun -ohjelmassa portaalle kolme.

Tunnusluvut

	TA2017	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Keittiöiden lkm, valmistus, jakelu	3+29	3+29	3+29	3+29
Kouluruokailuun osallistuvien toteutunut lkm vuositasolla	550 000	580 732	566 500	555 628
Suoritteet lkm, vuositasolla	1 058 100	1 035 494	1 089 843	1 007 343
Kustannus/suorite koulussa, Lukkari	2,87	2,57	2,64	2,59
Kouluruokailuun osallistuvien keskimääräinen lkm, päivä	2 750	2984	3013	2955
Koululounaan kustannus*, euroa	2,93	2,93	2,84	2,84
Päiväkotilounaan kustannus*, euroa	2,60	2,60	2,52	2,52

*Lounaan kustannus on samalla sisäinen veloitus

Arvio tulevasta kehityksestä

Pohjois-Sipoon keittiöiden siirtyminen Cook&Chill -toimintamalliin on alkanut, keittiöiden korjaus ja muutostöiden suunnittelu on työn alla. Cook&Chill -toiminnan laajentuessa Pohjois-Sipooseen tulee koko kunnan ruokatuotanto yhdenmukaistaa (valmistus, kuljetukset, ruokalistat).

Nikkilän koulukeskuksen keittiön korjaus- ja muutostyöt vaativat keittiön sulkemisen ja ruokatuotannon siirtämisen väistötiloihin.

Nikkilän Sydämen päiväkodin keittiö otetaan käyttöön syksyllä 2019.

2.3.5 Sivistysvaliokunta

VASTUUALUE: KOULUTUS, VARHAISKASVATUS JA VAPAA-AJANTOIMINTA

VASTUUHENKILÖ: Sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Sivistysosasto tarjoaa monipuolisia ja korkeatasoisia eri kohderyhmien saavutettavissa olevia varhaiskasvatus-, koulutus-, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluita omina palveluina, ostopalveluina tai tuettuina toimintoina. Kuntalainen voi olla itse mukana vaikuttamassa palveluita suunniteltaessa. Lasten ja nuorten kasvun, kehityksen, oppimisen ja viihtymisen kautta annamme eväät hyvään elämään.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2018

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2018	Mittari	
18. Sipoon kunnan käyttötalous ilman tontinmyyntituloja on positiivinen.	Tilankäytön tehostaminen: Tavoitteena on käynnistää nykyisen tilankäytön kartoittaminen sekä luoda periaatteet yksikkörajat ylittävälle tehokkaammalle tilankäytölle (vapaa-aika / koulutus /varhaiskasvatus).	Periaatteet luotu yksikkörajat ylittävälle tehokkaammalle tilankäytölle	
19. Sipoon kunnan verrannolliset toimintamenot asukasta kohden laskevat joka vuosi.	Periaatteet tilankäytön tehostamiselle on luotu.		
Yksikkökohtaiset tavoitteet			
3. Määritämme palvelulupaukset keskeisille asiakaspalveluille.	1. Koulutus: Aamu- ja iltapäivätoiminnan ilmoittautuminen digitalisoidaan.	Vähintään 75 % ilmoittautuu sähköisesti APIP-toimintaan.	
	Tavoite on toteutunut.		
3. Määritämme palvelulupaukset keskeisille asiakaspalveluille.	2. Varhaiskasvatus: Varhaiskasvatuksen aloituskeskustelu käydään huoltajien kanssa ennen varhaiskasvatuksen alkamista.	Vähintään 85 % kanssa käyty aloituskeskustelu ennen varhaiskasvatuksen alkamista.	
	Sipoon kunnan varhaiskasvatuspalveluissa käytävät aloituskeskustelut uusien huoltajien kanssa ovat vakiintuneet yleiseen käyttöön koko kunnan alueella molemmilla kielillä. Keskustelut toteutuneet vähintään tavoitteen mukaisesti.		
Kuntaorganisaation toimintaa ja rakenteita uudistetaan.	Varhaiskasvatus: Laaditaan suunnitelma, jossa johtamista ja rakenteita kehitetään ja uudistetaan.	Johtamisrakennesuunnitelma tehty ja organisaatiouudistus aloitettu.	
	Johtamisrakenteiden uudelleen organisoiminen on käynnistynyt ja sitä jatketaan. Johtamisrakenteiden kehittämisessä otetaan huomioon palveluverkon muutokset ja esimiesten eläköitymiset		

	lähivuosien aikana. Uusia johtamisrakenteita ovat esiopetuksen esimiesrakenne sekä varhaiskasvatuksen palveluesimies.		
Sipoossa koulutus, esiopetus ja päivähoito ovat korkeatasoisia ja lähellä perheitä.	Koulutus: Laadunarviointi ja kehittäminen käynnistetään laatimalla pitkäjänteinen laadunhallintasuunnitelma.	Suunnitelma laadittu.	●
	Laadunhallintasuunnitelma on tehty.		
Asiointi kunnan kanssa on helppoa ja sujuvaa.	Nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia lisätään mm. markkinoimalla Nuortenideat.fi-palvelua.	Nuortenideat.fi palvelun kautta. Kaikkiin on vastattu.	●
	Nuorilta tullut 44 aloitetta, joihin kaikkiin on vastattu.		
Kuntaorganisaation toimintaa ja rakenteita uudistetaan.	Liikuntapalvelusuunnitelman toimenpideohjelma laaditaan vuosille 2019–2021.	Ohjelma laadittu.	●
	Ohjelma laadittu.		

Asiointi kunnan kanssa on helppoa ja sujuvaa.	Uudistetulle pääkirjastolle luodaan palvelukonsepti yhteistyössä niiden eri osastojen henkilöiden kanssa, jotka jatkossa työskentelevät siellä. Henkilöstölle järjestetään koulutuksia ja tapaamisia.	Henkilökunnalle järjestetty tapaamisia ja koulutuksia.	
	Kirjaston tiloissa toimivat eri hallintokunnat ovat kokoontuneet ja suunnitelleet yhteistoimintaansa peruskorjatussa kirjastossa.		
Kuntaorganisaation toimintaa ja rakenteita uudistetaan.	Digitalisaation mahdollisuudet kansalaisopiston opetusmenetelmien monipuolistamisessa ja opiskelijoiden osallistamisessa pilotoidaan syyslukukaudesta.	Pilotointi käynnistynyt a	
	Pilotointi käynnistynyt ja siitä saatu palautetta.		

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talous-arvio	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	4 078	-220	3 858	4 235	109,8	377	4 635	-8,6
Toimintamenot	-53 101	-1 030	-54 131	-55 254	102,1	-1 123	-52 160	5,9
Toimintakate	-49 023	-1 250	-50 273	-51 019	101,5	-746	-47 526	7,4
Suunnitelmapoistot				-358		140	-309	15,9
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	626,0		626,0	645,7	103,1	19,7	593,7	8,8

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Sivistysosaston sekä sitovat että muut toimintatavoitteet ovat pääosin toteutuneet suunnitellusti.

Talouden osalta tavoitteet eivät ole toteutuneet talousarvion mukaisesti. Sivistysosaston käyttötalouden toimintakate on ylittynyt vajaalla 740 000 eurolla ja sivistysosaston investoinnit alittuivat 164 000 eurolla.

Sivistysosaston käyttötalouden toimintakatetta rasittivat työehtosopimuksen mukaiset kertaerämaksut, kunnan henkilökunnan palkitsemiskulut sekä työehtosopimusten kelpoisuustulkinnanmuutosten takia takautuvasti maksetut korvaukset siitä, että työntekijän palkkaa oli aikaisempien säännösten mukaan pienennetty kelpoisuuden puuttumisen vuoksi. Näiden kulujen yhteissumma oli 465 000 euroa, jota ei ole huomioitu talousarviossa vuodelle 2018 eikä myöskään talousarviomuutoksessa, josta päätettiin valtuustossa marraskuussa 2018.

Sivistysosaston irtaimen omaisuuden investointimäärärahasta koulutuspalveluiden osalta n. 164 000 euroa jätettiin käyttämättä. Tämä ei tosin näy sivistysosaston tuloslaskelmassa, mutta parantaa tilannetta koko kunnan osalta. Loput toimintakatteen ylityksestä on avattu tarkemmin jokaisen tulosityksikön osiossa.

Hallintopalvelut-yksikön toimintakate oli 14 000 ylijäämäinen. Yksikön talousarviota suuremmat menot ja tulot johtuivat ammatillisen koulutuksen muutoshankkeesta, jonka isäntäkuntana Sipoon kunta toimi 30.6.2018 saakka. Hankkeella oli vuoden 2018 aikana n. 100 000€ menoja ja saman verran tuloja. Kulttuuri ja vapaa-aika -yksikkö on pysynyt talousarviossa. Toimintakatteen ylitys kohdentuu varhaiskasvatus ja koulutusyksikköön.

Varhaiskasvatuksessa lapsimäärät ovat pysyneet lähes muuttumattomina (kunnallinen ja yksityinen yhteensä) ja kuntalaiset ovat entistä enemmän käyttäneet palvelusetelillä toteutettuja varhaiskasvatuspalveluja.

Peruskoulussa oppilasmäärät nousivat noin 40 oppilaalla, mikä on noin 60 oppilasta arvioitua vähemmän. Lukiodien opiskelijamäärät nousivat myös hiukan vuoteen 2017 verrattuna.

Tilakysymykset työllistivät vuoden 2018 aikana. Söderkullan koulukeskuksen sisäilmaväistöt ja niihin liittyvät poikkeusjärjestelyt opetuksen, tilojen, ruokailujen, IT-laitteiden, kalustamisten, siirrettävien tavaroiden puhdistamisen sekä kuljetusten osalta ovat vaatineet suunnittelua ja toteuttamista. Nämä ovat myös aiheuttaneet lisäkuluja, joiden kattamiseksi valtuusto myönsi lisämääräähä vuoden 2018 aikana yhteensä 600 000 euroa.

Sivistysosasto on omalta osaltaan osallistunut Nikkilän Sydämen päiväkotihankkeen suunnittelu- ja rakennusvaiheisiin, Nikkilän Sydämen ja Sipoonlahden koulun muutos- ja laajennushankkeiden suunnitteluun sekä kirjaston korjaukseen. Söderkullan koulukeskuksen väistötilat otettiin käyttöön vuoden lopussa ja Talman koulun väistötilat otettiin käyttöön vuoden alusta. Peruskorjattu ja uusittu kirjasto otettiin käyttöön marraskuussa 2018.

Sivistysosaston palveluverkkosuunnitelma valmistui kevään aikana ja valtuusto hyväksyi suunnitelman kesäkuussa 2018.

Jokaisen yksikön osiossa on tarkemmin avattu yksikön olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja selonteko

Yllättävät tapahtumat kuten sisäilmaongelmien aiheuttamat uudelleensuunnittelun tarpeet ja organisointi ovat vaatineet paljon työaikaa ja kärsivällisyyttä sekä oppilailta, huoltajilta että henkilöstöltä.

Vuoden 2018 tilinpäätöksen tietojen varassa on todettava, että kasvavan kunnan koulutoimen toiminnan kustannusten arviointi on osoittanut odotettua hankalammaksi. Seurannassa ja controller-toiminnassa on edelleen parannettavaa, jotta osattaisiin paremmin arvioida sekä talousarviovuoden lopputulemaa sekä budjetointivaiheessa vaadittavaa tarkkuutta. Edellytys toimivalle controlleryhteistyölle on sivistyksen substanssin tunteminen, jota pyritään parantamaan uuden controllerin kanssa.

On todettava, että jatkuva muutos, kuten kasvu, norminmuutosten kustannusvaikutukset sekä erilaiset väistötilaratkaisut, heijastuu talouden toteutumiseen eikä yllättäviltä kustannuksilta voida välttyä.

Arvio tulevasta kehityksestä

Tilikauden 2018 tietojen valossa on tarve tehdä muutoksia ja parantaa talouden ennustettavuutta ja seuranta. Taloushallintopalveluiden antamaa taloushallintoressurssia on tarkastettava. Vuoden alussa laaditaan tarkempi seurantamalli, jotta virheiltä välttyttäisiin tulevaisuudessa. Sivistystoimen ja erityisesti opetustoimen talousarvion laadintaan, seurantaan ja ennusteiden tekemiseen on panostettava vielä enemmän.

Vuoden 2018 toimintakatteen ylityksellä on suurimmilta osin selityksensä, mutta sekä budjetoinnin että talousseurannan osalta on myös selvitettävää ja parannettavaa.

Taloushallinnon tarjoamaa keskitettyä taloushallintoa vahvistetaan ja yhteistyössä tehdään tarkistus-, seuranta- ja toimenpideohjelma. Osana tätä käydään kustannuspaikkatasolla läpi tilinpäätös 2018 ja talousarvio 2019. Ohjelmassa selvitetään, varmistetaan ja laaditaan prosessikuvaukset vastuutahoineen mm seuraavista asioista:

- yksiköiden kustannusrakenne ja -kehitys
- seurantaprosessit (työkalut ja vastuuhenkilöiden osaaminen)
- kehys- ja talousarviolaatimisen tietopohjaa vahvistetaan
- talousarviolaatimisen teknisen toteuttamisen työnjako ja vastuutahot määritellään tarkemmin
- henkilöstösuunnitelma ja kustannusrakenne päivitetään
- tilankäyttösuunnitelma päivitetään vastaamaan käyttöönotettavia tiloja / poistuvia tiloja, jotta sisäiset toimitilakustannukset voidaan huomioida.

Työ tehdään yhteistyössä talous- ja henkilöstöhallinnon kanssa.

Tulosityksikkö: Hallintopalvelut

VASTUUHENKILÖ: Sivistysjohtaja

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talous-arvio	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot				108		108	4	2 427,4
Toimintamenot	-364		-364	-458	125,9	-94	-430	6,7
Toimintakate	-364		-364	-350	96,2	14	-425	-17,7
Suunnitelmapoistot								
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	4,0		4,0	3,4	85,0	-0,6	2,2	54,5

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Hallintopalveluissa on töissä sivistysjohtajan lisäksi yksi sihteeri ja yksi erityissuunnittelija. Palveluja kehitetään keskitetysti talous- ja hallintoyksikön toimesta. Sipoon kunta toimi 30.6.2018 saakka Itä-Uudenmaan ammatillisen koulutuksen muutoshankkeen isäntäkuntana ja sivistysjohtaja 50 % muutosjohtajana yhdeksän kunnan yhteisen muutoshankkeessa. Talousarvion tulo- ja menoylitys johtuu Itä-Uudenmaan ammatillisen koulutuksen muutoshankkeen aiheuttamista palkkakuluista. Kaiken kaikkiaan muutoshanke on kunnan näkökulmasta kustannusneutraali.

Arvio tulevasta kehityksestä

Hallintopalveluilla ei ole omaa toimintaa, vaan se antaa tukea ja palveluja sivistysosaston muille yksiköille.

Tulosityksikkö: Varhaiskasvatuspalvelut

VASTUUHENKILÖ: Varhaiskasvatuspäällikkö

Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuspalvelut-tulosityksikkö tarjoaa sekä lakisääteistä laadukasta ja monipuolista varhaiskasvatusta ja esiopetusta että avointa leikki- ja kerhotoimintaa. Vanhemmat saavat valita joko suomen- tai ruotsinkielisen päivähoidon mahdollisuuksien mukaan. Palveluvalikkoa laajentavat kotihoidon ja yksityisen hoidon tuet ja kuntalisät sekä palveluseteli. Toiminnan tarkoituksena on turvata lasten hyvinvointi tarjoamalla laadukasta varhaiskasvatusta sipoolaislapsille.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	1 845	-220	1 625	1 598	98,3	-27	1 979	-19,3
Toimintamenot	-16 784	70	-16 714	-16 929	101,3	-215	-16 460	2,9
Toimintakate	-14 939	-150	-15 089	-15 332	101,6	-243	-14 481	5,9
Suunnitelmapoistot				-62		140	-8	698,2
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	250,0		250,0	240,0	96,0	-10,0	238,3	0,7

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Ostopalvelupäiväkotitoiminta kunnassa päättyi elokuussa 2018, ja lähes kaikki entiset ostopalveluyksiköt jatkoivat toimintaansa joko yksityisen hoidon tuella tai palvelusetelillä. Nikkilän Sydämen päiväkodin rakentaminen alkoi, ja samalla käynnistettiin työryhmä suunnittelemaan ja ideoimaan tulevan päiväkodin kalustamista.

Johtajuusrakenteita mietittiin uudella tavalla, jotta tehtävien organisointi olisi selkeämpää ja johtajuusrakenteet tukisivat uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen pedagogiikan jalkauttamista. Uusia, kokeilussa olevia johtajuusrakenteita olivat esiopetuksen esimiehet sekä päiväkodinjohtajien esimiehenä toimiva varhaiskasvatuksen palveluesimies. Johtajuusrakenteiden kehittämistä jatketaan seuraavana vuonna ja siinä otetaan huomioon myös palveluverkon muutokset ja päiväkodinjohtajien eläköitymiset lähivuosien aikana.

Sipoon kunnan varhaiskasvatuspalveluissa aloittavien lasten vanhemmille ja lapsille suunnatut kotona tapahtuvat aloituskeskustelut ovat vakiintuneet yleiseksi käytännöksi ja niitä järjestetään koko kunnan alueella molemmilla kielillä.

Kehittävä palaute -hanke on edelleen jatkanut kunnassa toimintaansa. Hankkeessa erilliset havainnoijat käyvät havainnoimassa lasten toimintaa päiväkotipäivän aikana ja näiden havainnointien tuloksia käytetään pohjana koko kunnan varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Kehittämisen kohteeksi nousi toimintavuonna 2018–2019 lasten aktiivisuuden ja liikkumisen lisääminen varhaiskasvatuspäivän aikana ja niiden laadun monipuolistaminen. Tähän liittyen on tehty uusia materiaalihankintoja ja pidetty koko hoito- ja kasvatushenkilöstölle keskustelevia koulutustilaisuuksia eli ns. pedagogisia tapaamisia.

Talousarvio: Tulojen alitukset

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulot laskivat vuoden aikana 385 000 euroa. Tästä summasta laskennallisesti noin 120 000 johtui ostopalvelupäiväkotitoiminnan päättymisestä ja loput 265 000 asiakasmaksulain muutoksista, jotka alensivat sisarusten varhaiskasvatusmaksuja sekä alempien tulojen tuloarvoja. Talousarviossa maksutuottojen voimakas väheneminen huomioitiin vuoden aikana, ja lopullisessa tilinpäätöksessä koko toimintatuottojen alitukseksi tuli vain 30 000e.

Menojen ylitykset ja alitukset

Varhaiskasvatuspalveluiden toimintakulut ylittivät talousarvion yhteensä 203 000 eurolla. Henkilöstökuluja syntyi varhaiskasvatuspalveluille toimintavuoden aikana ennakoitua enemmän seuraavasti: kertapalkitseminen 21 800 euroa, kertapalkkio (TES) 48 061 euroa sekä työnantajakorvaus viiden vuoden ajalta henkilöille, joille oli käytetty epäpätevyyshalennusta samasta työstä kuin päteväksi määritellylle henkilölle 151 938 euroa + sivukulut. Näistä ennakoinnottomista henkilöstömenoista tuli varhaiskasvatuspalveluille yhteensä 286 121 euron ylimääräinen menoerä, joka suurimmalta osin tuli maksettavaksi ja summa tietoon vasta joulukuun palkanmaksujen yhteydessä. Mikäli tällaista menoerää ei olisi tullut joulukuussa, varhaiskasvatuspalveluiden toimintakate olisi jäänyt plussan puolelle.

Palveluiden ostot ja muut toimintakulut ylittivät budjetin pääosin palvelusetelin käytön lisääntymisestä johtuen sekä Sipoonlahden esiopetuksen ja Söderkulla förskolan evakkotilojen vuokrista johtuen. Ylitys oli yhteensä noin 240 000 euroa. Toisaalta avustukset jäivät noin 290 000 euroa alle talousarvion kotihoidon tuen ja kotihoidon tuen kuntalisän käytön vähenemisen vuoksi. Kotihoidontuen käytön vähenemiseen vaikutti mahdollisesti se, että syntyvyyden arvioidaan vähenevän lähivuosina noin 30 lapsella sekä se, että varhaiskasvatuksen palvelujen käyttö on perheissä kasvanut suhteessa kotihoitoon.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2018

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
0-6 vuotiaat kunnassa**	1 730	1 573	1 620	1 518
esikouluikäisiä kunnassa	298	256	290	245
lapsipaikkojen määrä kunnallisessa päivähoidossa	1 161	1 008	1 100	1 061
lapsipaikkojen määrä ostopalvelupäiväkodeissa***	149	142	154	154
kustannukset/paikka/vuosi, kunta*	10 535	11 825	11 300	11 608
kustannukset/paikka/vuosi, ostopalvelu*	10 881	11 641	10 200	11 384

- Kunnassa toimi vuoden 2018 aikana kuusi päiväkotia tai esiopetusyksikköä palvelusetelillä (kolme niistä oli entisiä ostopalvelupäiväkoteja)

* tilinpäätöksessä vuoden 2017 osalta on muutettu näiden tunnuslukujen laskentatapaa, 2015 ja 2016 ennallaan

** lähde: Facta väestörekisteri 2016 ja 2017

*** ostopalvelupaikkoja vuonna 2018 oli 31.7.2018 asti eli 7 kuukautta.

Arvio tulevasta kehityksestä

Sipoon kunnan asukasmäärän kasvu ei ole lähivuosien aikana vielä nostanut varhaiskasvatuspalvelujen käyttäjämääriä samalla tavoin kuin esimerkiksi koulutuspalveluissa. Jotta tulevat rakennushankkeet ja investoinnit osataan kohdistaa oikea-aikaisesti oikeaan paikkaan, on loppuvuodesta 2018 käynnistetty palveluverkkoselvitys, jossa tilannetta kartoitetaan asukasennusteiden ja nykytarpeen pohjalta vuoteen 2030 asti. Selvitys valmistuu vuoden 2019 aikana ja sitä käytetään jatkossa varhaiskasvatuspalveluiden toteuttamiseen tarvittavien tilojen suunnittelun pohjana.

Varhaiskasvatuspalveluiden toimintojen järjestämisessä on tapahtunut muutoksia aivan lähiaikoina ja niiden muutosten ennustettavuus talouden kehitykseen on vielä epävarmaa. Siivous- ja ruokapalvelut siirrettiin 1.1.2019 tekniselle osastolle ja toimintatapoja yhdenmukaistettiin vastaamaan kunnan muiden yksiköiden rakenteita. Sipoon kunnassa siivouskustannukset sisällytetään tilojen sisäiseen vuokraan ja kaikki ruokapalveluihin kohdistuvat kustannukset näkyvät ruuan hinnassa eikä palveluja vastaanottava yksikkö huolehdi lainkaan työntekijöiden palkkakustannuksista. Kuluva vuosi näyttää, minkä suuruiseksi varhaiskasvatuspalveluiden kustannukset käytännössä asettuvat siivous- ja ruokapalveluiden osalta.

Varhaiskasvatuspalveluiden palveluverkkoon on myös tulossa muutoksia syksyllä 2019 (arviolta lokakuussa), kun Nikkilän Sydämen päiväkotia avataan ja toiminta siirtyy sinne Ratatuvalta, Solåkerista, Lillbondenista ja osittain Huvikummusta. Lisäksi odotetaan, että palvelusetelipäiväkoteihin tulee yhä enemmän asiakkaita sekä Söderkullassa, Nikkilässä että Talmassa. Varhaiskasvatuksen lapsimäärän arviointi on myös varsin epävarmaa, sillä on vaikea ennustaa minkä ikäisiä lapsia muuttaa kasvualueille ja onko heillä varhaiskasvatuksen tarvetta. Nämä epävarmuustekijät aiheuttavat epävarmuutta myös talouden kustannusten arviointiin ja erityisesti kustannusten kohdentumisesta eri sektoreille; tarvitaanko rahaa kunnallisen puolen palkkakustannuksiin, palvelusetelitoimintaan vai kotihoidontuen tai yksityisen hoidon tuen menoihin.

Lisäksi on tärkeää huomioida asiakasmaksutulojen heikkenemisen todennäköisyys myös tulevana vuonna verrattuna edelliseen vuoteen entisten ostopalvelupäiväkotien vuoksi. Kunta ei enää peri asiakasperheiltä maksuja, vaan yksityinen palveluntuottaja perii maksut ja saa ne suoraan itselleen. Vuoden 2018 asiakasmaksutuloissa näkyi vielä seitsemän kuukauden osalta (tammi–heinäkuu) ostopalvelupäiväkotien asiakkaiden varhaiskasvatusmaksut tulokertymässä, ensi vuonna niitä ei tältä osin tule lainkaan.

Tulosityksikkö: Koulutuspalvelut

Suomenkieliset Koulutuspalvelut
VASTUUHENKILÖ: Sivistysjohtaja

Ruotsinkieliset koulutuspalvelut
VASTUUHENKILÖ: Opetuspäällikkö

Toiminta-ajatus

Tulosityksikön tarkoituksena on antaa kuntalaisille korkeatasoista opetusta kouluissa, joissa on osaavat opettajat, ylläpitää viihtyisiä ja turvallisia kouluja, tarjota mahdollisuuksia ammatilliseen koulutukseen myös rinnakkain lukiokoulutuksen kanssa ja vahvistaa nuorten tulevaisuudenuskoa. Toisin sanoen lapsille, nuorille ja aikuisille tarjotaan eväät hyvään elämään. Toimintaa tarjotaan sekä keskeisesti sijaitsevilla alueilla että kylissä ja pyritään siten vaikuttamaan monipuolisen yhdyskunnan rakentamiseen.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talous-arvio	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	1 720		1 720	1 943	113,0	223	2 081	-6,6
Toimintamenot	-29 808	-1 100	-30 908	-31 633	102,3	-725	-29 554	7,0
Toimintakate	-28 088	-1 100	-29 188	-29 689	101,7	-501	-27 473	8,1
Suunnitelmapoistot				-126		140	-103	22,9
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	326,0		326,0	356,3	109,3	30,3	309,6	15,1

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Sitovat tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Kasvu on ollut maltillisempaa kuin mitä oli arvioitu, oppilasmäärä on noussut noin 50 oppilaalla (arvioitu 100) ja lukiossa on ollut pientä opiskelijamäärän nousua.

Mikään vuosi ei ole toisensa näköinen ja ennustettavuus on osoittautunut vaikeammaksi kuin arvioitu. Sisäilmaongelmaisten rakennusten aiheuttamat kustannukset eivät aiheudu pelkästään tilojen, kalusteiden ja kuljetusten vaatimista muutoksista. Henkilökuntaa on siirretty terveyssyistä, materiaali- ja muita hankintoja on jouduttu tekemään eikä kaikkea olla osattu arvioida riittävällä tarkkuudella.

Sipoon kunnassa on edelleen haasteita saada erityisen vaativan tuen tarvitseville oppilaille opetusta järjestettyä tarvittavassa laajuudessa. Kunta joutuu käyttämään sekä valtion että muiden kuntien tarjoamia palveluita, jotka ovat kustannuksiltaan suuria, vaikka oppilasmäärät ovatkin pieniä. Osassa tapauksissa järjestetään opetusta ja tukitoimia itse pitkälti räätälöidyillä ratkaisuilla.

Tuloylitykset

Tulojen ylitys selittyy pääosin valtionavustuksien/hankeavustusten ennakoitua suurimmilla tuloilla (+190 000 euroa).

Menoylitykset

Henkilöstökuluja on syntynyt 350 000 euroa ennakoitua enemmän mm. seuraavista syistä:

- 160 000 euroa kertapalkitsemisesta sekä työehtosopimuksen mukaisesta kertaerän kirjautumisesta 2018 menoihin
- sijaiskulujen ylitys noin 80 000 euroa
- hankeavustuksilla on maksettu palkkoja +100 000.

Palveluiden ostot, ylitys 260 000 euroa

- palveluiden ostot valtiolta ja muilta kunnilta hankitun erityis-/vammaisopetuksen järjestämisestä johtuvista väärinbudjetoiduista kustannuksista (aamu/iltapäivätoiminta, kuljetus sekä opetus) yhteensä noin 200 000 euroa. Tämän virheen tultua ilmi loppuvuodesta jäädytettiin irtaimen omaisuuden investointirahojen käyttö.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

- koulujen tarvike- ja kirjallisuusmenojen ylitys noin 170 000 euroa
- kalusteet yhteensä noin 60 000 euroa.

Koulutuspalveluiden ylitys selittyy pääosin yllämainittujen tekijöiden kautta.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2018

(koskee sekä suomen- että ruotsinkielisiä koulutuspalveluita)

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
koulujen lkm, peruskoulu + lukio*	15+2	15+2	15+2	15+2
oppilasmäärä, peruskoulu	2 518	2 616	2 740	2613
opiskelijamäärä, lukiot	313	327	335	335
kustannus €/lukio-opiskelija*	10 071	9 369	9 746	
kustannus €/peruskouluoppilas*	8 841	9 632	9 272	
kokonaisviikkotuntimäärä peruskoulu	4 514	4 770	4 757	5087
kokonaisviikkotuntimäärä lukiot	613	613	615	
kokonaisvuosiviikkotuntimäärä/oppilas	1,84	1,82	1,84	1,87
kurssia/opiskelija	1,53	1,50	1,53	
opettajien sijaisten palkkakustannus t€	588	647	630	677
aamu- ja iltapäivätoim. ja lasten lkm**	456	458		

* Tunnuslukujen laskentatapaa muutettu
2017 ja 2016 ennallaan

** 04/ ja 08/

Arvio tulevasta kehityksestä

Kasvavan kunnan koulutoimen toiminnan kustannusten arviointi on osoittanut odotettua hankalammaksi. Tilinpäätöksen 2016 ja talousarvion 2017 tietojen perusteella ei ole pystytty laatimaan luotettavaa talousarviota koulutoimelle vuodelle 2018. Syksyllä 2018 tarkistuslaskelmat ja niiden aiheuttamat talousarviomuutokset eivät kuitenkaan antaneet luotettavaa lopputulosta siitä huolimatta, että laskelmien jälkeen kulurakenteeseen ei tehty muutoksia. Talousseurantaa on edelleen parannettava, jotta ennustettavuuteen ja poikkeamiin saadaan vaadittavaa luotettavuutta ja tarkkuutta.

Tulosityksikkö: Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

VASTUUHENKILÖ: Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö

Toiminta-ajatus

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden yksikköön kuuluvat kansalaisopisto, kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalvelut.

Yksikön toiminnan kautta kuntalainen voi kehittää itseään, lisätä osaamistaan, edistää hyvinvointiaan ja kokea yhteenkuuluvuutta.

Kuntalaisten toiveet palveluiden kehittämiseksi otetaan huomioon ja tavoitteena on hyvä yhteistyö kunnassa toimivien yhdistysten ja muiden tahojen kanssa.

Tilat, tapahtumat ja toiminta mahdollistavat eri-ikäisten kuntalaisten kohtaamisia. Viihtyisä ympäristö ja mahdollisuus aktiiviseen elämäntapaan ja elinikäiseen oppimiseen lisäävät hyvinvointia ja kunnan vetovoimaisuutta.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talous-arvio	TA muutos 2018	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	512		512	586	114,3	73	571	2,5
Toimintamenot	-6 145		-6 145	-6 234	101,4	-89	-5 717	9,0
Toimintakate	-5 633		-5 633	-5 648	100,3	-15	-5 146	9,8
Suunnitelmapoistot				-169			-198	-14,7
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	46,0		46,0	46,0	100,0		43,6	5,5

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut -yksikön toiminta vuoden 2018 aikana noudatti pääosin samoja linjoja kuin edeltävänä vuonna. Yksikölle on palkattu keväällä 2018 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen koordinaattori.

Seuraavat merkittävämät muutokset kohdentuivat eri palveluyksiköille:

- Sipoon opiston tuntimäärät eivät ole kasvaneet. Kurssilaisten määrä/kurssi on sen sijaan kasvanut. Sipoon opisto aloitti syyskuussa 2018 virallisen Luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen maahanmuuttajille. Tähän koulutukseen valtio on myöntänyt Sipoon opistolle korotetun valtionosuuden.
- Sipoon peruskorjattu pääkirjasto otettiin marraskuussa uudelleen käyttöön. Vuoden aikana henkilökunnalle on pidetty lukematon määrä erilaisia kokouksia ja tapaamisia, jotta pääkirjastossa olisi toimivat ja viihtyisät tilat sekä hyvä yhteistyö eri hallintokuntien kanssa. Kirjastotiloihin muuttivat kunnan Info ja Toimintakeskus Risteys avasi ohjaamokahvilan kirjaston tiloihin. Topeliussali on otettu uudestaan käyttöön, vaikka sitä ei vielä ole peruskorjattu.
- Liikuntapalvelut toteutti Söderkullan urheilukentän uudistamisen ensimmäisen vaiheen Söderkullan urheilupuiston muutostöistä. Uudistusprojektin johdosta kenttä oli käytössä vain alkuvuoden. Kenttäprojektin lisäksi Söderkullan kuntoportaat, rakennusprojektit sekä uusien hankkeiden suunnitteluun osallistuminen leimasivat toimintavuotta. Yhteistyössä Liikuntapalvelujen ja sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa käynnistettiin uusi Liikuntaneuvonta-palvelu.

- Kulttuuripalvelut jatkoi sopimusta Yhteiskuntataiteilija-hankkeen parissa. Hanke "Taide käyttöön" on yhteistyö Riihimäen, Hämeenlinnan ja Seinäjoen kanssa. Vuoden aikana on työstetty sopimuksia julkisen taiteen hankinoista mm. Jokipuiston alueelle. Pääkirjastoon on hankittu kuvanveistäjä Marjukka Korhoselta kolme veistosta. Södi park -puistokonsertti järjestettiin ensimmäistä kertaa Söderkullan kartanon alueella.
- Nuorisopalvelujen erityisnuorisotyöntekijä on aktiivisesti lisännyt nuorisopalvelujen yhteistyötä yläkoulujen kanssa. Nikkilän Sydämeen järjestettiin Gutsy go-tapahtuma, johon osallistui parikymmentä ohjaajaa ja kaikki kahdeksannen luokan oppilaat, sekä suomen- että ruotsinkieliset. Gutsy go sai paljon median huomiota ja runsaasti myönteistä palautetta nuorilta ja koulun opettajilta. Projektin tavoite oli antaa nuorille mahdollisuus osallistua ympäröivään yhteisöön tekemällä hyviä tekoja yhdessä.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2018

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Sipoon opiston opetustuntien määrä	11 300	12 576	13 750	12 578
Sipoon opiston toimintakate €/asukas*	-28	-28	-31	31
Kirjaston kävijämäärät	193 126	166 002	185 000	
Kirjaston lainausten määrä/asukas	14,2	12	14	
Kulttuuripalvelujen toimintakate €/asukas*	-27	-28	-30	33
Taiteen perusopetuksen piirissä olevat lapset	761	654	765	
Liikuntapalvelujen toimintakate €/asukas	91	88	97	101
Liikunta-avustukset €/asukas				
Nuorisopalvelujen toimintakate €/asukas	12	12	12	14
	29	33	30	31

Arvio tulevasta kehityksestä

Liikuntapalveluilla on edessään useita selvityksiä ja rakennushankkeita lähivuosina. Useat näistä liittyvät koulu- ja varhaiskasvatuksen laajennusinvestointeihin, mutta myös kevyen liikenteen väylien ja erillisten liikuntaolosuhteiden parantamishankkeet tulee suunnitella kunnan kasvua silmällä pitäen. Kulttuuri- palvelujen ja Sipoon opiston tilantarve ja palvelun saavutettavuus kunnan eri puolilla on lähivuosien haaste, koska asukkaiden palvelukysyntä kasvaa ja nykyiset tilat ovat esim. Etelä-Sipoossa riittämättömät. Nuorisopalvelujen osalta tilat eivät nykyisellään ole tarkoituksenmukaisia. Nikkilässä nuorisotila tulisi peruskorjata ja Söderkullan nuorisotila on pienten huoneiden takia hyvin epäkäytännöllinen. Yhteistyötä kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen kesken lisätään. Yhteinen kulttuuri- ja vapaa-aikakoordinaattori sekä yhteinen erityisnuorisotyöntekijä kirjastolle ja nuorisotoimelle luovat uusia työskentelytapoja ja uusia kohtaamisia kuntalaisten kanssa.

2.3.6 Tekninen valiokunta, Rakennus- ja ympäristövaliokunta

VASTUUALUE: TEKNIikka JA YMPÄRISTÖ

VASTUUHENKILÖ: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Osasto tarjoaa kuntalaisille viihtyisän, turvallisen ja toimivan elinympäristön johtamalla ja toteuttamalla kunnan investoinnit, ohjaamalla ja valvomalla kunnassa tapahtuvaa rakentamista sekä ylläpitämällä Sipoon infran palveluja ja toimitiloja.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2018

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2018	Mittari	
Talousarviossa todetun osallistuvan budjetoinnin pilotin toteuttaminen (Tavoite kirjattu talousarvioon).	Osallistuvan budjetoinnin pilotin reunaehdot kuten mm. tarkempi alue, budjettiraami, projektin kokoonpano jne. määritetään siten, että ne voidaan päättää talousarvion 2019 hyväksymisen yhteydessä syksyllä 2018.	Talousarviossa on esitetty osallistuvan budjetoinnin pilotti.	●
	Tavoite toteutunut.		
Yksikkökohtaiset tavoitteet			
7. Rakennamme vähintään yhden liityntäpysäköintialueen lisää Nikkilään ja yhden Söderkullaan.	Söderkullaan valmistuu uusi liityntäpysäköintialue.	Liityntäpysäköintialue käytössä.	●
	Söderkullan linja-autoliikenteen tasauspysäkki (Miilin terminaali) ja siihen liittyvä liityntäpysäköintialue on valmistunut ja käyttöön otettu syksyllä 2018.		
	Tavoite toteutunut.		
8. Lisäämme kevyen liikenteen väyliä vähintään 20 km valtuustokauden aikana.	Uusia kevyen liikenteen väyliä rakennetaan yli 4 km.	Tavoite toteutunut ja uudet väylät käytössä.	●
	Uusia kevyen liikenteen väyliä on toteutunut 7,1 km. Tavoite toteutunut.		
17. Kunnan toimitilat ovat terveet ja turvalliset. Toteutetaan säännölliset kuntotutkimukset ja oirekyselyt. Jokaiseen tiedossa olevaan sisäilmaongelmaan kunnan tiloissa on löydetty ratkaisu.	Kyläkoulujen kuntoarviot koostetaan ja viedään investointiohjelmaan sekä päiväkotien ja muiden tilojen kuntoarvioiden tarjouspyyntö laaditaan.	Määritellyt tehtävät on toteutettu.	●
	Kyläkoulujen kuntoarviot on koostettu ja viety investointiohjelmaan. Myös päiväkotien kuntoarviot on laadittu ja viety alustavasti talousarvioon.		
	Tavoite toteutunut ja ylitetty.		

3. Määritämme palvelulupaukset keskeisille asiakaspalveluille.	Käsittelykelpoisen rakennuslupahakemuksen käsittelyaika on alle 2 kk. Käsittelyaika määritellään hakemuksen käsittelykelpoisuudesta päätöksen antamisen ajankohtaan.	Käsittelyaika on alle 2 kk.	
	Käsittelykelpoisista rakennuslupahakemuksista vain yhden hakemuksen käsittelyaika ylitti 2 kk. Tavoite toteutunut.		●
3. Määritämme palvelulupaukset keskeisille asiakaspalveluille.	Käsittelykelpoisen suunnittelutarveratkaisu- ja poikkeamispäätöshakemuksen keskimääräinen käsittelyaika on alle 6 kk ja vuoden 2018 loppuun mennessä alle 4 kk, mikä on myös pitkän ajan tavoite käsittelyajan osalta. Käsittelyaika määritellään hakemuksen käsittelykelpoisuudesta päätöksen antamisen ajankohtaan.	Käsittelyaika on vuoden lopussa 4 kk siten, että sitä vanhempia käsittelykelpoisia hakemuksia ei ole jonossa.	●
	Käsittelykelpoisista suunnittelutarve- tai poikkeamishakemuksista vain yhden hakemuksen käsittelyaika ylitti vuoden lopussa 4 kk. Tavoite toteutunut.		
Kuntastrategian päätavoite "Kunta toimii ja kehittyy kestäväällä tavalla".	Vuonna 2018 vähintään 20 % korjaamoalan yrityksistä tehdään vaarallisen jätteen käsittelyä ja varastointia koskeva tarkastus.	Vähintään 20 % korjaamoalan yrityksistä on kohdistettu ja suoritettu vaarallisen jätteen käsittelyä ja varastointia koskeva tarkistus.	
	Tavoite toteutunut.		●
Kuntastrategian päätavoite "Kunta toimii ja kehittyy kestäväällä tavalla".	Vuoden 2018 aikana laaditaan lain edellyttämä suunnitelma ammattimaisen jätekeräyksen valvomiseksi.	Suunnitelma on laadittu ja käsitelty asianomaisessa elimessä.	●
	Tavoite toteutunut.		

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	10 871		10 871	11 355	104,5	484	10 428	8,9
Valmistus omaan käyttöön				151				
Toimintamenot	-17 131		-17 131	-17 583	102,6	-452	-16 083	9,3
Toimintakate	-6 260		-6 260	-6 077	97,1	183	-5 655	7,5
Suunnitelmapoistot	-5 873		-5 873	-5 570			-5 716	-2,6
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	116,0		116,0	104,0	89,7	-12,0	102,7	1,3

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Vuosi 2018 on ollut Tekniikka- ja ympäristöosastolle työntäyteinen ja tapahtumarikas vuosi. Keskeiset tapahtumat on ohessa jaettu neljään osaan: i) yhdyskuntakehittäminen, ii) investoinnit iii) viranomaistoiminta ja iv) operatiivinen toiminta. Investoinnit, viranomaistoiminta ja operatiivinen toiminta on esitetty tarkemmin yksikkökohtaisissa analyyseissä.

Yhdyskuntakehittäminen

Sipoon kunnan menestyksen osalta kunnan kasvaessa avainasemassa on yhdyskunta- ja palvelurakentamisen prosessi ja sen kaikkien näkökulmien huomioon ottaminen. Uusien kaava-alueiden osalta keskeistä on tasapaino kaavatalouden, alueiden viihtyvyyden ja liikennetarkaisujen sekä alueiden toteutettavuuden välillä. Vastaavasti palvelurakentamisen osalta keskeistä on tasapaino toiminnallisuuden ja viihtyvyyden, tilatehokkuuden, teknisten ratkaisujen ja arkkitehtuurin välillä. Ko. toimenpiteiden osalta TEKY on tehnyt onnistuneesti viimeiset viisi vuotta pitkäjänteistä työtä.

Sipoon kasvun edellytyksenä on Sipoon uusien alueiden vetovoimatekijöiden luominen mahdollisimman hyviksi. Keskeisimmät vetovoimatekijät ovat sijainti ja liikenneyhteydet pääkaupunkiseudun keskuksiin. Sijainnit Sipoon kasvukeskuksilla ovat hyviä. Liikenneyhteyksinä tarvitaan hyvät ja nopeat yksityiset ja julkiset liikenneyhteydet. Tällä perusteella Sipoon kasvun edellytys on saada nopeasti päätös henkilöjunaliikenteen käynnistämisestä Kerava–Nikkilä–rataosuudella (KeNi). Tämä on myös Sipoon ainoa keino saavuttaa tavoitteensa mm. hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä ja kaavataloudessa tontinhintojen kasvaessa ja julkisen päästöttömän raideliikenteen käynnistyessä.

Vuoden alussa TEKY veti strategiapalaverin liikenneosion, ja valtuusto päätyi strategiassa yksimielisesti asettamaan yhdeksi Sipoon kunnan kärkistrategiaksi ja -hankkeeksi KeNi-radan henkilöliikenteen käynnistämispäätöksen. Keväällä laadittiin TEKY:n ja Yleiskaavan kesken KeNi-käytävän kasvusuunnitelma INTO investointiohjelmaan pohjatuen, ja ohjausryhmä päätti sen KeNi-selvityksen lähtötiedoksi. Syyskuusta alkaen KeNi-selvityksen johto vaihdettiin Yleiskaavasta TEKY:lle. Ensimmäinen tehtävä oli virheellisten lähtötietojen korjaaminen ja marraskuussa KeNi-selvitys saatiin selkeän ja johdonmukaisen työn tuloksena valmiiksi siten, että KeNi-rataselvitys osoitti KeNi-radan henkilöliikenteen käynnistämisen vaatiman liikenneinvestoinnin kuuluvan MAL 2019 -suunnitelman ennen 2030 toteutettaviin hankkeisiin.

KeNi-radan henkilöliikenteen käyttöönotto lisää ja edellyttää Nikkilän ja Talman taajamien kasvua nykyisestä ja sen avulla Sipoo pystyy kasvamaan tasapainoisesti sekä Nikkilä–Talma kehityskäytävällä että Söderkullassa. Vastaavasti jo KeNi-radan käyttöönottopäätös parantaa Nikkilän ja Talman uusien alueiden kaavataloutta lisäämällä myytävien tonttien KEM-hintoja. Kaavoitusohjelma tullaankin todennäköisesti laatimaan KeNi-radan henkilöliikenteen käynnistämisen edellyttämällä tavalla.

Kasvun myötä myös sen perustekijöistä tulee pitää huolta. Kasvun perustana tulee olla toimivat palvelut ja pitkäjänteinen investointiohjelma koko yhdyskuntakehittämisen alueella, pitäen sisällään uudet kaava-alueet ja infran sekä palvelurakentamisen. Investointiohjelmaa on kehitetty pitkäjänteisesti jo viisi vuotta ja palvelukapasiteettia kasvatetaan meneillään ja suunnitteilla olevien investointihankkeiden avulla. Sipoon kasvaessa toimiva investointiohjelma on Sipoon pärjäämisen edellytys.

Oleellista kasvussa on, että yhdyskuntakehityksen johtaminen on selkeän strategista ja kokonaisuudeltaan johdettua kaikista sen näkökulmista eli i) kaavatalouden näkökulmasta, ii) viihtyvyyden ja monipuolisen asumisen näkökulmasta, iii) toteutuksen ja ylläpidon näkökulmasta, iv) palvelujen määrän ja laadun näkökulmista ja v) palveluiden talouden näkökulmasta.

Investoinnit

Investointien osalta vuosi 2018 on ollut erittäin vilkasta aikaa sekä infratoteutuksen että palvelurakentamisen osalta.

Suunnittelun osalta keskeinen hanke on ollut Nikkilän rautatieaseman sijaintiselvitys, jonka TEKY johti ja toteutti yhdessä kaavoituksen kanssa. Nikkilän rautatieaseman sijainnista päättäminen on keskeinen tekijä Nikkilän tulevaa kehitystä linjattaessa sekä peruslähtökohta Nikkilän kaavarunkoa valmisteltaessa. Selvitys saatiin valmiiksi marraskuussa.

Kaksi keskeistä TEKY:n yhdyskuntakehittämisen hanketta ovat olleet 1) Nikkilän keskustan katujen, linja-autojen tasauspysäkin ja liityntäpysäköinnin järjestäminen sekä 2) Söderkullassa Miilin alueen katujen linja-autojen tasauspysäkin ja liityntäpysäköinnin järjestäminen. Erityisesti Nikkilän keskustan kehittämishanke on luonut pohjan Nikkilän kehittämiselle ja sen tiivistämiselle. Lähtökohtina molemmissa kehityshankkeissa ovat olleet alueen palveluiden sijoittaminen ja tonttimaan vapauttaminen muulle rakentamiselle.

Myös laajennusinvestoinneissa on ollut vilkasta. Vuonna 2018 on käynnistynyt Sipoolahden koulun laajennus- ja muutostyöt ja Päiväkotikatu Pikkusydämen rakentaminen. Infrapuolessa on toteutettu Nikkilän kartanon alueelle kaksi pientä omakotialuetta, Jokilaakson kaava-alue ja Söderkullassa Kalliomäen kaava-alue. Lisäksi Söderkullassa on aloitettu Työpaikkakadun rakentaminen.

Rakennus- ja ympäristöviranomainen

Kasvu ja rakentaminen jatkuvat Nikkilän ja Söderkullan keskustojen lisäksi muilla asemakaavoituksen painopistealueilla. Vuosina 2016 ja 2017 luvitettiin runsaasti kerros- ja rivitaloasuntoja, jotka nyt siirtyvät käyttöönotettaviksi asunnoiksi vuosien 2019 ja 2020 aikana. Myös pientalorakentaminen vauhdittuu uusien asemakaavojen ja vahvistuvan kaavavarannon myötä. Sähköinen asiointijärjestelmä Lupapiste.fi on koko rakennusvalvonnan henkilöstöllä aktiivisesti käytössä. Kaikki lupamuodot haetaan sähköisesti Lupapisteen kautta. Myös Lupapisteen sähköinen arkisto on käytössä ja kaikki myönnettyt luvat vuoden 2017 alusta alkaen ovat sujuvasti arkistoituneet sähköisesti.

Keskeisenä läpivietyinä kehittämishankkeena on ollut kunnan rakennusjärjestyksen uudistaminen, jonka avulla pyritään mahdollistamaan ja joustavoittamaan sekä lupaprosessia että rakentamista. Lisäksi on laadittu ja otettu käyttöön linjausperiaatteet suunnittelutarveratkaisujen ja poikkeamispäätösten valmistelulle. Rakennusjärjestys ja linjausperiaatteet on laadittu tiiviissä yhteistyössä Sipoon kunnan valtuutettujen ohjausryhmän kanssa. Myös rakennus- ja huoneistorekisterin laadunparannus on edennyt ja sillä on kasvattava vaikutus kunnan kiinteistöverokertymään.

Operatiivinen toiminta

Keskeisimmät ja suurimmat tapahtumat operatiivisessa toiminnassa ovat Toimitilojen kolme suurta kehittämishanketta: i) Varhaiskasvatuksen strategisen muutoksen valmistelu, ii) kaikkien kunnan rakennusten kuntoarviohanke ja iii) turvatekniikan kehittäminen kunnan kiinteistöissä.

Tilahallinnan keskeisimmät muutokset ovat olleet syksyllä 2018 käyttöönotettu uusi tilapäinen rakennuskokonaisuus Opintien koulun käyttöön, IT-yksikön toimintaan OP-kiinteistöstä vuokratut tilat sekä yhdyskuntatekniikalle Livalilta vuokratut tilat. Vuoden aikana suoritettiin myös vaihtokauppa, jossa vanha Runebergin päiväkotikatu -rakennus vaihdettiin Nikkilän keskustassa sijaitsevaan strategisesti tärkeään kiinteistöön. Vaihtokaupassa kunta luopui vuosia käyttämättömänä olleesta päiväkodista ja sai tilalle strategisesti tärkeän kiinteistön Nikkilän keskustassa. Kiinteistöllä ollut huonokuntoinen rakennus kaupattiin osina julkisessa huutokaupassa.

Tekniikka- ja ympäristöosaston tuloksen analyysi

Tekniikka- ja ympäristöosaoston (TEKY) vuoden 2018 toimintakate oli 183 000 euroa talousarviossa esitettyä parempi. Toimintatulot ylittivät talousarvion noin 635 000 eurolla ja toimintamenot 452 000 eurolla.

Vuoden 2018 talousarvio toteutui suunniteltua paremmin. Keskeisin syy talousarvion toteutumiseen oli kuukausittainen seuranta ja poikkeamien analysointi sekä toimenpiteiden ja johtamisen sopeuttaminen vallitsevaan tilanteeseen.

Toimintamenojen ylitys johtui pääosin uusien, Livalilta ja OP:ltä vuokrattujen kiinteistöjen lisäkustannuksista. Ko. toimienpiteet eivät olleet tiedossa budjettia laadittaessa ja ne eivät myöskään sisältyneet budjetoituihin menoihin. Vastaavasti myös yhdyskuntakehittämiseen on käytetty ennakoimattomia kustannuksia, kuten esim. Nikkilän rautatieaseman sijaintiselvityksen konsulttikustannukset ja viranomaisen ennakoimattomat välttämättömät selvitykset. Myös vahingot, esim. Gumbostrandin koulun tulipalo ja ennakoitua kylmempi alkuvuosi lisäsivät kustannuksia ennakoiduista.

Toimintatulojen ylitys johtuu rakennuslupien ennakoitua suuremmasta määrästä, metsämyyntitulojen ennakoitua suuremmasta määrästä ja kuluja lisäneiden vahinkojen vakuutuskorvauksista.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja selonteko

Teknisen toimialan riskit voidaan jakaa toiminnallisiin, taloudellisiin ja terveyteen liittyviin riskeihin. Vesihuollon riskit on käsitelty erikseen Sipoon Veden tilinpäätöksessä. Riskit koostuvat mm. poikkeuksellisista luonnonilmiöistä (kuten rankkasateiden ja tuulten aiheuttamat vahingot tai haitat), sisäilmaperusteisista äkillisistä tilanteista, investointihankkeiden riskeistä sekä ympäristöön liittyvistä riskeistä.

Riskien vähentämiseksi ja äkillisen toiminnan tehostamiseksi tekninen toimiala on uusiutunut varallaolojärjestelmänsä. Kuntaan perustettiin tekninen varallaolo, jonka yhteisenä vastuualueena on kiinteistönhoito ja vesihuolto. Toiminta käynnistettiin syksyllä 2016. Myös investointihankkeiden turvallisuuskoordinoiti järjestettiin uudella tavalla yhdenmukaisesti koko osastolla siten, että toiminnan laatu voidaan hallita entistä paremmin.

Poikkeuksellisista luonnonilmiöistä ei vuonna 2018 ole aiheutunut mainittavia vahinkoja tai haittoja. Myöskään ympäristöön kohdistuvia merkittäviä taloudellisia riskejä ei ole toteutunut.

Arvio tulevasta kehityksestä

Lähitulevaisuuden suurimmat haasteet ja mahdollisuudet liittyvät kasvun hallintaan. Kasvavan kunnan kokonaisuuden ja investointisalkun hallinta ja johtaminen ovat avainasemassa. Samalla asukkaiden tarpeiden tiedostaminen muuttuvassa toimintaympäristössä nousee yhä keskeisempään rooliin.

Kasvun hallinta liittyy yhdyskunnan kehittämisen kokonaisprosessiin. Kasvun kokonaisprosessi käsittää kaavoituksen, infran suunnittelun ja toteuttamisen, tontinmyynnin, rakennuslupaprosessin sekä palveluiden (koulu, päiväkotit jne.) kapasiteetin lisäämisen. Lisäksi kasvun yhteydessä eri tehtävien toiminta tulee turvata ja niitä tulee kehittää entistä sujuvimiksi ja paremmin asukasta palveleviksi.

Kasvun kokonaisprosessin sujuva ja kustannustehokas hallinta on tulevaisuudessa Sipoon kunnalle elintärkeää talouden ja palveluiden tasapainon ylläpitämiseksi. Tässä onnistuminen edellyttää palveluiden turvaamista sekä investointi- ja käyttötalouden hallintaa.

Toimintaympäristön muutoksiin reagointi

TEKY on kehittänyt omaa toimintaansa yhdessä kunnan muiden osastojen kanssa. Toiminnan suunnittelu ja uudet toimintatavat sekä ICT:n hyödyntäminen korostuvat kasvun jatkuessa ja kiihtyessä. Toiminnassa tulee varautua yllätyksiin, kasvunopeuden vaihteluihin ja asiakaskyselyiden lisääntymiseen. Tämä luo TEKY:ssä erityisiä vaatimuksia niin investointien suunnitteluun, rakennusvalvonnan lupaprosessiin kuin Infra- ja kiinteistöpalveluidenkin kehittämiseen.

Tulosityksikkö: Kehittäminen ja tuki

VASTUUHENKILÖ: Toimialan kehittämisspäällikkö

Toiminta-ajatus

Tulosityksikkö huolehtii osaston tukipalveluista ja kehittämisen & strategiatyön koordinoinnista. Yksikkö vastaa kunnan lyhytaikaisesta tilanvuokrauksesta ja teknisestä tapahtumajärjestämisestä (Sipoo-talo-toiminto) sekä kunnan henkilökunta-asunnoista. Yksikön määrärahaan sisältyvät myös pelastustoimintaan varatut määrärahat.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	629		629	656	104,2	27	694	-5,5
Toimintamenot	-3 378		-3 378	-3 529	104,5	-151	-3 341	5,6
Toimintakate	-2 749		-2 749	-2 873	104,5	-125	-2 647	8,5
Suunnitelmapoistot				-9			-9	-3,2
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	11,0		11,0	10,9	99,1	-0,1	10,5	3,8

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Kasvuun ja kasvun hallintaan liittyvät teemat ovat näkyneet kaikessa yksikön ja koko toimialan työssä vuoden 2018 aikana. Merkittävien uusien investointien suunnittelu ja toteutus on luonut painetta entistä laadukkaampaan kuntalaisvuorovaikutukseen ja ajantasaiseen viestintään. Rakentamisen lisääntyminen ja suuret rakennushankkeet näkyvät myös tukipalvelujen tarpeen kasvuna. Osa toteutukseen siirtyneistä hankkeista on ollut huomattavan monimutkaisia, mikä on edellyttänyt myös tukipalvelutoimintojen venymistä. Sipoon kasvu näkyy myös Sipoon Veden verkoston liittyvien talouksien määrän merkittävänä kasvuna, mikä on puolestaan lisännyt kehittäminen ja tuki -yksikön tuottamien vesiliikelaitoksen hallinto- ja asiakaspalveluiden tarvetta.

Sipoon rakentamisen, suunnittelun ja kaavoituksen uusista hankkeista on alettu viestiä entistä johdonmukaisemmin ja koordinoitummin koko toimialan yhteistyönä, yhteisten kanavien kautta. Keskeisimpänä viestintäkanavana on kunnan nettisivujen ja sosiaalisen median ohella ollut sipoorakentaajakehittaa.fi-sivusto. Hankeviestinnän kehittämisen johtoajatuksena on ollut kuntalaisen näkökulmasta viestiminen siten, että ajantasainen suunnittelu ja rakentamista koskeva tieto on aina johdonmukaisesti saatavilla.

Viestintään ja toiminnan koordinointiin on panostettu erityisesti Nikkilän keskustassa ja Sipoonlahden koulun alueella, joissa useita, vierekkäisiä rakennushankkeita koordinoimaan on perustettu Nikkilän Sydämen alueen ja Miilin alueen kokonaishankkeet. Näiden kokonaishankkeiden tehtävänä on ollut hankekokonaisuuden johtaminen siten, että työmaista on mahdollisimman vähän häiriötä toisilleen ja kuntalaisten arjelle. Hankkeiden avulla on myös varmistettu työmaiden naapurissa toimivien koulujen ja päiväkotien mahdollisimman häiriötön toiminta. Kokonaishankkeiden koordinoinnista ja niihin liittyvästä hankeviestinnästä sekä kuntalaisvuorovaikutuksesta on vastannut yksikköön määräaikaisena palkittu projektisuunnittelija. Tehtävä vakinaistettiin vuoden 2019 talousarviossa.

Yksikkö on ollut tilinpäätösvuonna suuressa roolissa kuntastrategian jalkauttamisessa, strategisessa suunnittelussa ja strategisten toimenpiteiden edistämisessä. Muun muassa Kerava–Nikkilä-radan avaaminen henkilöjunaliikenteelle ja siihen liittyvät erilaiset selvitykset ja tausta-aineistot ovat olleet yksikön vastuulla. Kunnan kestävä kehityksen strategisten linjausten valmistelu ja edistäminen kuuluu yksikön vastuulle. Näihin liittyvää työtä on tehty muun muassa KUUMA-kuntien yhteisessä ilmastoryhmässä, jossa on muun muassa aloitettu KUUMA-kuntien strategisen ilmasto-ohjelman päivitystyö.

Hankintojen kehittämistyötä ja siihen liittyvää toimialan toiminnan kehittämistyötä on jatkettu edelleen. Yksikkö on ollut vahvasti mukana myös kunnan hankintatoimen kehittämistyössä. Teknisestä tapahtumajärjestämisestä ja lyhytaikaisesta tilavuokrauksesta vastaava Sipoo-talo-toiminto on mahdollistanut kunnan tilojen joustavan ja tehokkaan käytön. Tilojen varausmahdollisuuksia on syytä kehittää edelleen, sillä kaikkia kunnan tiloja ei ole edelleenkään luovutettu Sipoo-talon kautta varattaviksi.

Tilinpäätösvuosi on ollut yksikölle ja koko toimialalle vauhdikas ja tavoitteiden saavuttaminen on edellyttänyt toiminnan strategista priorisointia. Toimialan työtilojen muutto lokakuussa 2018 Aravatalosta Yhdyskuntataloon Livalin alueelle oli haastava, koko toimialan toimintaan vaikuttanut muutosprosessi. Tilamuutokset ja itse muutto vietiin läpi suunnitelmallisesti ja annetun aikataulun puitteissa. Henkilökunnan tyytyväisyys uusiin toimitiloihin on hyvällä tasolla.

Talousarvio on toteunut yksikön osalta pääosin suunnitellusti. Toimintakulujen toteutuminen lievästi talousarviota suurempina selittyy henkilöstökustannusten kohdistumisvirheellä ja sillä, että pelastuslaitoksen yhteistoimintakorvausten kokonaissumma oli ennakoitua suurempi. Henkilöstökustannusten kohdalla kyse on siitä, että osa Katu- ja viheralueet -yksikön henkilöstökustannuksista on kohdistunut Kehittäminen ja tuki -yksikölle. Virhe näkyy vastaavasti vajauksena Katu- ja viheralueet -yksikön henkilöstökustannuksissa. Henkilöstöhallinto ei korjaa henkilöstökustannusten kustannuspaikkoja jälkikäteen.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2018

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Pelastustoimi, käyttökustannukset, euroa/asukas*	105	100	104	103
- vuokratut asuinhuoneistot, lkm	103	88	89	84

*Käyttökustannuksiin sisältyvät toimintamenot, poistot ja arvonalentumiset.

Arvio tulevasta kehityksestä

Kasvu ja sen hallinta tulevat olemaan keskeisiä yksikön toimintaa ohjaavia tekijöitä myös vuonna 2019. Asukasmäärän kasvu siten, että investointitalous pysyy tasapainossa, rakennushankkeet toteutuvat suunnitellusti ja asukkaiden pitäminen mukana muutoksissa edellyttävät toimivia tukipalveluja ja laadukasta viestintää. Nämä tarpeet asettavat yksikön voimavarat koetukselle alkaneen talousarviokauden aikana. Toimialan ja koko Sipoon organisaation strateginen ja suunnitelmallinen toiminta on edellytys kestävällä kasvu-uralla pysymiselle. Yhdyskuntakehittämisen prosessin uudistaminen sekä koko toimialan yhteiset toimitilat lokakuussa 2018 käyttöön otetussa yhdyskuntatalossa mahdollistavat tiivistyvän yhteistyön entistä paremman Sipoon rakentamisessa. Merkittävien strategisten kärkihankkeiden, erityisesti Kerava–Nikkilä -radan henkilöjunaliikenteen aloittamisen ja siihen liittyvien yhdyskuntakehityksen projektien, onnistuminen vaikuttaa suuresti Sipoon tulevaan menestykseen. Tästä johtuen yksikön ja koko toimialan fokus on lähitulevaisuudessa vahvasti näiden hankkeiden valmistelussa ja edistämisessä.

Tulosityksikkö: Rakennusvalvonta

VASTUUHENKILÖ: Rakennusvalvontapäällikkö

Toiminta-ajatus

Rakennusvalvonta toimii Sipoon kunnan rakennus- ja ympäristövaliokunnan alaisena rakennusvalvontaviranomaisena.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on tuottaa terveellistä ja turvallista rakentamista ja hyvää kuntakuvaa sekä viihtyisää elinympäristöä. Rakennusvalvonnan tehtäviin kuuluvat rakennetun ympäristön valvonta, rakentamista ja muita toimenpiteitä koskeva ohjaus, neuvonta ja lupakäsittely sekä rakentamisaikainen valvonta.

Rakennusvalvonnan toimintaa ohjaavat mm. maankäyttö- ja rakennuslaki sekä -asetus, Sipoon kunnan rakennusjärjestys, Suomen rakentamismääräyskokoelma sekä kaavat ja niiden määräykset.

Rakennusvalvonnan toiminta on asiakaslähtöistä ja myönteistä.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	519		519	614	118,3	95	581	5,7
Toimintamenot	-875		-875	-985	112,5	-110	-793	24,3
Toimintakate	-356		-356	-371	104,1	-14	-212	75,3
Suunnitelmapoistot				-3			-3	
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	11,0		11,0	10,7	97,3	-0,3	10,3	3,9

Rakennusvalvonnan toimintatuotot ovat ylittyneet talousarvioon määritellyistä, sillä lupamäärät ja hankkeiden laajuudet ovat olleet odotettua suuremmat. Toimintamenojen ylitys johtuu pääosin henkilöstökulujen virheellisestä kohdentumisesta yksikköjen välillä sekä siitä, että palvelujen ostoissa on sekä rakennusjärjestyksen että poikkeamis- ja suunnittelutarveratkaisujen päätöksentekoon liittynyt ennakoimattomia asiantuntijapalkkioita.

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Sähköinen asiointijärjestelmä Lupapiste.fi on koko rakennusvalvonnan henkilöstöllä aktiivisesti käytössä. Kaikki lupamuodot haetaan sähköisesti Lupapisteen kautta. Myös Lupapisteen sähköinen arkisto on käytössä ja kaikki myönnetyt luvat vuoden 2017 alusta alkaen ovat sujuvasti arkistoituneet sähköisesti.

Rakennusvalvonnan sekä viranomais- että palvelutaksa on uudistettu ja saatettu voimaan; taksan uudistustyö on synnyttänyt päätöksentekoa ja laskutusta paremmin palvelevan asiakirjan.

Tunnuslukujen osalta taulukossa näkyy edelleen vuoden 2016 ja osin vuoden 2017 osalta poikkeava tilastointi, mikä johtuu rakennusvalvonnan päätöksenteko-, valvonta- ja rekisteriohjelman vaihtumisesta (Kunta Net → Facta). Rakennus- ja toimenpidelupamäärät ovat pysyneet lähellä viimevuotista, mutta suunnittelutarveratkaisuja ja poikkeamispäätöksiä on myönnetty aiempaa enemmän. Keskimääräiset käsittelyajat on kirjattu sekä hakemusten käsittelykelpoisuudesta että hakemusten jättöpäivästä laskien: käsittelykelpoisten rakennuslupahakemusten osalta käsittelyaika on ollut keskimäärin 0,6 kuukautta ja hakemusten jättöpäivästä laskien 3,5 kuukautta; vastaavat luvat poikkeamis- ja suunnittelutarveratkaisuhakemusten osalta ovat 5,5 kuukautta ja 9 kuukautta. Sitovan tavoitteen osalta ainoastaan yksi hakemus/päätös molemmista lupatyypiryhmistä ei ole ollut määritellyn tavoitteen mukainen. Asuinrakentamiseen myönnettyjen lupien sisältämä asuntomäärä on selkeästi pudonnut vuosien 2016 ja 2017 tasolta.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2018

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
- rakennusluvut, lkm	225	202	200	189
- toimenpideluvat, lkm	69	76	80	74
- poikkeamisluvat, lkm	ei	52	70	72
- poikkeamislupien keskimääräinen käsittelyaika, kk	määritelty ei	8,6	6	5,5/9
- rakennuslupien keskimääräinen käsittelyaika, kk	määritelty 3,7	1,5/4,4	2,0	0,6/3,5
- käyttöönotetut tai valmistuneet asunnot (uudisrakennukset), lkm	427	171	600	393
- asuinrakentamiseen myönnetty luvat (uudisrakennukset), lkm	74	83	100	83
- asuinrakentamiseen myönnettyjen lupien sisältämä asuntomäärä (uudisrakennukset), lkm	558	785	500	237

Arvio tulevasta kehityksestä

Kasvu ja rakentaminen jatkuvat Nikkilän ja Söderkullan keskustojen lisäksi muilla asemakaavoituksen painopistealueilla. Vuosina 2016 ja 2017 luvutettiin runsaasti kerros- ja rivitaloasuntoja, jotka nyt siirtyvät käyttöönotettaviksi asunnoiksi vuosien 2019 ja 2020 aikana. Myös pientalorakentaminen vauhdittuu uusien asemakaavojen ja vahvistuvan kaavavarannon myötä. Kasvavassa kunnassa koulu-, päiväkot- ja hoivarakentaminen jatkuu palvelujen mukana pysyttämiseksi. Rakennusvalvonta on lisäksi vahvasti mukana kunnan Yritystiimissä tarjoamassa nykyisille ja tuleville sipoolaisille yrityksille ketterää ja matalan kynnyksen palvelua.

Rakennusvalvonnan lupaprosessi ja arkistointi tapahtuvat ketterästi Lupapisteessä. Kevään 2019 aikana rekrytoitava vakinainen lupatarkastaja tulee mahdollistamaan tarvepohjaisesti joko avustamisen lupakäsittelyssä tai rakentamisaikaisessa valvonnassa. Lupa-assistentti on perehtynyt lupakäsittelyn avustaviin tehtäviin, mikä jouduttaa varsinaisten lupakäsittelijöiden tehtäviä. Asiakkaiden kouluttaminen ja ymmärryksen kasvattaminen lupaprosessin osalta jatkuu erilaisten koulutustilaisuuksien avulla sekä itseohjautuvuuteen avustamalla. Muun muassa Rakentamisen Lupapolkua, joka on Sipoon kunnan ohjeistus rakennuslupan hakemiseen, kehitetään ja tarkennetaan edelleen. Tällä pyritään parantamaan lupahakemusten tasoa ja siten lyhentämään käsittelyaikoja.

Rakennustarkastajien käytössä oleva ns. väliarkisto (keskeneräiset rakennushankkeet) tullaan saattamaan paperisesta sähköiseen muotoon ensi tilassa. Tällä on tavoitteena mahdollistaa myös rakentamisaikainen viranomaisosio sähköisesti. Varsinaisen paperiarkiston muuttamisessa sähköiseen muotoon otetaan oppia väliarkiston digitoinnista ja prosessi lähtee liikkeelle tämän jälkeen – tavoitteena on sekä keventää tulevaisuudessa viranomaisten työtä että palvella paremmin rakennusvalvonnan asiakkaita.

Rakennus- ja huoneistorekisterin laadunparannusprosessin tehostuminen mahdollistuu määräaikaaisesti palkattavan rekisteriassistentin avulla. Laadunparannustyöllä on kasvattava vaikutus kunnan kiinteistöverokertymään.

Uudistettu ja voimaan tullut kunnan rakennusjärjestys joustavoittaa osin sekä lupaprosessia että rakentamista. Myös yhteistyössä ohjausryhmän (ohjausryhmä rakentamisen joustavoittamiseksi) kanssa laaditut linjausperiaatteet suunnittelutarveratkaisujen ja poikkeamispäätösten valmistelulle ovat aktiivisessa käytössä sekä ennako-ohjauksessa että lupavalmistelussa.

Tulosityksikkö: Ympäristövalvonta

VASTUUHENKILÖ: Ympäristövalvontapäällikkö

Toiminta-ajatus

Ympäristövalvonta toimii Sipoon kunnan rakennus- ja ympäristövaliokunnan alaisena ympäristönsuojeluviranomaisena. Lisäksi yksikölle on annettu hoidettavaksi leirintäalueviranomaisen tehtävät.

Ympäristövalvonnan tulee ohjauksen, neuvonnan, lupakäsittelyn ja valvonnan kautta huolehtia siitä, että ympäristönsuojelusta annettua lainsäädäntöä ja määräyksiä noudatetaan.

Ympäristönsuojelun toimintaa ohjaavat mm. ympäristönsuojelulaki, maa-aineslaki, vesilaki, jätelaki, maastoliikennelaki, vesiliikennelaki, vesihuoltolaki, luonnonsuojelulaki, merenkulun ympäristönsuojelulaki, ulkoilulaki, ns. naapurussuhdelaki, maankäyttö- ja rakennuslaki ja edellä mainittujen lakien nojalla annetut lukuisat asetukset sekä kunnan antamat määräykset, kuten ympäristönsuojelumääräykset, jätehuoltomääräykset ja määräykset kaavoissa.

Yksikön määrärahaan sisältyy alueellisesti hoidetun maaseutuhallinnon tehtäviä varten varattu määräraha.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	30		30	17	55,0	-14	12	37,5
Toimintamenot	-573		-573	-405	70,7	168	-409	-1,0
Toimintakate	-543		-543	-389	71,6	154	-397	-2,1
Suunnitelmapoistot								
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	6,0		6,0	5,0	83,3	-1,0	5,3	-4,8

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Yhteistyö poliisin kanssa on edistynyt hyvin. Molemmiin puolin tietoisuus ja ymmärrys toimintakentästä on lisääntynyt huomattavasti yhteisen valvontaprojektin sekä useiden yksittäisten valvontatapausten myötä. Yksikön sitovana tavoitteena oli suorittaa vaarallisen jätteen käsittelyä ja varastointia koskevia tarkastuksia vähintään 20 % korjaamoalan yrityksiin vuoden 2018 aikana. Tavoite saavutettiin järjestämällä valvontapäivä, johon osallistui myös poliisi. Ympäristötarkastaja ja poliisi muodostivat työparin, joka tarkasti yrityksiä ennalta laaditun suunnitelman mukaisesti. Työpareja oli kaksi, toinen kiersi Pohjois-Sipoota ja toinen Etelä-Sipoota. Päivän aikana tarkastettiin yhteensä 13 yrityksen toiminta. Vastaava yhteistarkastuspäivä on toteutettu kaikissa Itä- ja Keski-Uudenmaan kunnissa ja tarkastusten lopputulos on kaikissa kunnissa ollut samansuuntainen. Hyvin harvassa yrityksessä kaikki asiat olivat kunnossa, Sipooista löytyi yksi tällainen kohde. Lähes jokaiseen kohteeseen on siten jatkossa tehtävä jälkitarkastuksia ja seurantavalvontaa. Noin puolessa kuntamme tapauksista poliisin on tarpeen ryhtyä jatkotoimenpiteisiin, muissa ympäristövalvonnan jälkivalvonta katsottiin riittäväksi.

Usea maa-ainesten ottolupa on erääntymässä ja tämä on edellyttänyt valvontaresurssin kohdentamista kyseiseen asiaan sekä nostanut esille tarpeen tehtävänkuvien tarkistamisesta, joka on tehty vuoden 2018 aikana. Toiminnan tehostamiseksi ja asioiden käsittelyn sujuvoittamiseksi maa-ainesasioita käsittelee jatkossa kaksi viranhaltijaa aina niin, että tietyn kohteen lupakäsittely ja toiminnanaikainen valvonta on saman viranhaltijan vastuulla.

Ympäristövalvonnan toiminnan digitalisaatiota on edistetty ja vuoden 2018 alusta käsitellään sähköisesti kaikki ne luvat ja ilmoitukset, jotka on mahdollista käsitellä Lupapiste.fi-palvelussa. Julkipanot ja muu kuulemismenettely hoituvat kätevästi sähköisesti Lupapisteen Julkipano.fi palvelun kautta. Sähköisen tiedonohjausjärjestelmän (Facta) käyttöönotto ei valitettavasti ole edennyt suunnitellulla tavalla, koska ohjelman ylläpitäjä ei ole käynnistänyt tarvittavaa kehitysprojektia.

Sijaisjärjestelyistä johtuen toiminnan tehokkuus ei ole ollut optimaalinen, mikä myös näkyy tunnusluvuissa kohdassa Luvat ja päätökset sekä Lausunnot. Työssä on jouduttu priorisoimaan asioita niin, että ensisijaisesti on hoidettu kiireelliset asiakaspalvelutilanteet. Aikaa vievien ja vaativien laajojen lupa-asoiden edistäminen ja käsittely ei ole ollut täysimääräisesti mahdollista käytettävissä olleiden resurssien puitteissa.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2018

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
- luvat ja päätökset, lkm	34	15	60	41
- haittailmoitukset, lkm	110	100	100	129
- lausunnot, lkm	50	59	60	51

Arvio tulevasta kehityksestä

Ympäristövalvonnassa käynnissä oleva digitalisaatioon liittyvä projekti jatkuu. Ohjaamme aktiivisesti asiointia sähköisiin välineisiin. Valtio on uudistanut ympäristönsuojelun tietojärjestelmän ja vuoden 2018 aikana ottanut käyttöön YLVA:n vanhan VAHTI-tietojärjestelmän tilalle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella sekä kunnalla on velvollisuus tallettaa tiettyjä lupa-, valvonta- sekä muita ympäristötietoja kyseiseen järjestelmään. Vuoden 2019 aikana pyrimme osaltamme tarkistamaan ja täydentämään tarvittavat tiedot olemassa olevien toimintojen osalta sekä jatkossa viemme ajallaan tarvittavat tiedot järjestelmään, mikä mahdollistaa tietyille asiakkaillemme sähköisen raportoinnin käyttöönoton. Sähköisen tiedonohjausjärjestelmän (Facta) täysipainoinen käyttöönotto osana valvontaa edellyttää meiltä melkoisesti omana työnä tehtävää räätälöintiä sekä aktiivista kehittämistä ohjelman käyttäjien ja ylläpitäjän yhteisessä projektissa. Olemassa olevien tietojen sähköistäminen ja järjestelmään vieminen aloitetaan vuoden 2019 aikana. Pitkän tähtäimen tavoitteena on arkistoinnin ja myös olemassa olevan arkistomateriaalin sähköistäminen.

Työn sujuvuuden ja tehokkuuden näkökulmasta yksikössä on edelleen tarpeen tarkastella tehtäväkuvia. Kevään 2019 aikana rekrytoidaan vakituinen ympäristöasiantuntija sekä vakituinen ympäristöassistentti. Ympäristöasiantuntija tulee hoitamaan pääsääntöisesti ympäristönsuojelun edistämistyöhön liittyviä tehtäviä ja ympäristöassistentti avustaa kaikissa yksikön tehtävissä. Rekrytointien ansioista kaikkia tehtäväkuvia voidaan selkeyttää ja jatkossa ympäristötarkastajat sekä ympäristövalvoja voivat keskittyä fokusoidummin valvontatyöhön ja substanssiasioihin.

Ympäristölainsäädännön kokonaisuudistus etenee ja helmikuun 2019 alusta tietyt luvanvaraiset toiminnot kuten eläinsuojat ovat siirtyneet aivan uuteen ilmoitusmenettelyyn. Tämä edellyttää työmenetelmien, prosessien ja toimintatapojen tarkastelemista. Ns. jätevesiasetuksen siirtymäajan määräaika on umpeutumassa vuoden 2019 lokakuun lopussa ja tämä tulee merkittävästi lisäämään yksikön työmäärää sekä kuluvana vuonna että lähivuosina.

Tulosityksikkö: Katu- ja viheralueet

VASTUUHENKILÖ: Kuntatekniikan päällikkö

Toiminta-ajatus

Tulosityksikkö huolehtii katujen, puistojen ja muiden kunnan yleisten alueiden rakentamisesta ja kunnossapidosta. Lisäksi yksikkö huolehtii kunnan metsien hoidosta sekä jätelain, romuajoneuvolain ja yksityisistä teistä annetun lain mukaisten kunnan tehtävien hoidosta.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	160		160	272	169,9	112	242	12,3
Toimintamenot	-2 068		-2 068	-2 058	99,5	10	-1 826	12,7
Toimintakate	-1 908		-1 908	-1 786	93,6	122	-1 584	12,8
Suunnitelmapoistot	-1 201			-1 006			-1 051	-4,3
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	15,0		15,0	15,4	102,7	0,4	14,0	10,4

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Tilivuosi 2018 on ollut Katu- ja viheralueet -yksikölle voimakasta kasvun ja rakentamisen aikaa. Yksikön organisaatio on keskittynyt erityisesti investointien ja rakentamisen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Henkilöstössä on ollut tilivuoden aikana vaihdoksia, eikä kaikkia tehtäviä ole ponnisteluista huolimatta saatu täydennettyä insinöörien ja muiden tekniikan asiantuntijoiden työmarkkinatilanteen vuoksi. Tilanne on vastaava tai jopa pahempi Sipoon naapuri- ja verrokkikunnissa. Tästä johtuen yksikköön ja sen henkilöstöön kohdistuu kasvun vuoksi erityisen vahva paine. Tilanne edellyttää hyvää johtamista, suunnitelmallista työotetta ja entistä parempaa yhdyskunnan kokonaisprosessin hallintaa. Henkilöstövajetta on pyritty mahdollisuuksien mukaan paikkaamaan konsulttipalveluilla.

Kunnossapidon johtamista ja organisaatiota on vahvistettu uudella vihertöiden esimiehen tehtävällä, joka on täytetty alkuvuodesta 2018. Kunnossapitoa kehitetään niin ikään aktiivisesti, jotta kasvun ja rakentamisen myötä lisääntyvään määrään kunnossapidettäviä alueita kyetään vastaamaan kasvattamatta kustannuksia. Paremmalla suunnittelulla toimintaa on saatu tehostettua.

Rakennushankkeista viestiminen ja hyvä kuntalaisvuorovaikutus ovat avaintekijöitä kasvavan kunnan viihtyisyyden kannalta. Näihin onkin panostettu tilikauden aikana merkittävästi. Viihtyisyyden ja viihtyisän ympäristön rakentaminen ja vaaliminen ovat muutoinkin toiminnan ytimessä. Hyvin suunnitellulla rakentamisella ja toimivalla ylläpidolla luodaan kuntalaisille viihtyisää lähiympäristöä – ylivoimaisesti eniten käytettyä kuntapalvelua.

Talousarvion voi katsoa tilikaudella toteutuneen verrattain hyvin. Henkilöstökulut jäävät tilinpäätöksessä selvästi alle talousarvion tason. Tämä johtuu siitä, että osa kustannuseristä on kirjautunut virheellisesti Kehittäminen ja tuki -yksikölle, eikä talous- ja hallintokeskus nähnyt tarvetta korjata kirjauksia. Osasyynsä alhaiseen toteumatason on myös yksikön henkilöstövajeella ja alan rekrytoinnin vaikeudella.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2018

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
- Kunnan kunnossapitämiä teitä (km)	67,5	69,5	69	76
- Katuvalaistuspisteitä (lkm)	3 750	3 850	3 900	4000
- Rakennettuja ja hoidettuja puistoja (ha)	56,0	59	59	60

Arvio tulevasta kehityksestä

Kasvu näkyy vahvasti myös tulevien vuosien toiminnassa. Toiminnan priorisointi ja suunnitelmallisuus ovat elinehtoja yksikön kestävä ja häiriöttömän toiminnan takaamiselle. Yhdyskunnan kehittämisen kokonaisprosessin rakentaminen ja yhteistyön parantaminen ovat välttämättömiä. Yhdyskunnan kokonaisprosessia luotsaava Tekniikka- ja ympäristöosaston ja Kehitys- ja kaavoituskeskuksen yhteinen, kunnanjohtajan vetämä kasvuryhmä on ollut keskeinen osa kehitystyötä ja sen roolia on tarpeen järkevöittää entisestään. Näin varmistetaan kokonaisuudesta lähtevä yhdyskunnan kehittäminen.

Lisääntyvä investointien määrä edellyttää rekrytointien onnistumista ja resurssien riittävyyden jatkuvaa tarkastelua. Kasvun myötä myös ylläpidon työkenttä laajenee ja resurssien riittävyys on koetuksella.

Viihtyisän ympäristön rakentaminen Sipoon uuden strategian mukaisesti tulee näkymään yksikön ja myös kuntalaisten arjessa lähivuosina. Suunnitelmallisella ja johdetulla työllä varmistetaan tehokas toiminta myös viihtyisän elinympäristön tuottamisen osalta. Käytännössä tämä tarkoittaa viihtyisän ja toimivan lähiympäristön merkitystä investointihankkeiden ja ylläpidon tavoitetasolla.

Viestintä ja vuorovaikutus ovat osa jokaista investointihanketta. Viestintää ja asukasvuoropuhelua kehitetään aktiivisesti.

Tulosityksikkö: Toimitilat

VASTUUHENKILÖ: Tilapalvelupäällikkö

Toiminta-ajatus

Tulosityksikkö suunnittelee, rakennuttaa, kunnossapitäää ja vuokraa toimitiloja kunnan omien yksiköiden tarpeisiin sekä turvaa rakennuskannan arvon säilymistä ennakoivalla ja kestäväällä kiinteistönpidolla.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	9 533		9 533	9 797	102,8	264	8 899	10,1
Valmistus omaan käyttöön				151				
Toimintamenot	-10 237		-10 237	-10 605	103,6	-369	-9 714	9,2
Toimintakate	-704		-704	-658	93,5	46	-815	-19,3
Suunnitelmapoistot	-3 485		-3 485	-4 544			-4 653	-2,3
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina, htv	73,0		73,0	62,0	84,9	-11,0	62,7	-1,1

Olennaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Toimitilojen talous ylittyi vuonna 2018 hieman niin tulojen kuin kulujen puolella. Kertaluonteisina kuluina menopuolta rasittivat Gumbostrandin koulun ilkvallan tuloksena tehdyt palokorjaukset. Pitkän talven seurauksena myös energiakustannukset olivat budjetoitua suuremmat.

Investointipuolella merkittävimmät hankkeet olivat Sipoonlahden koulun sekä Nikkilän Sydämen alueen päiväkodin rakentamismuutosten käynnistyminen sekä peruskorjauspuolella Nikkilän kirjaston korjauksen valmistuminen, niin että kirjasto avautui kuntalaisille vuoden lopussa. Lisäksi Juhlatalon valtuustosalin otettiin käyttöön keväällä 2018.

Merkittävä tilamuutos tapahtui syksyllä 2018, jolloin uusi tilapäinen rakennus (kaksi rakennusta käsittävä kokonaisuus) valmistui Opintien koulun käyttöön. Muita toimitilamuutoksia olivat IT-yksikön muutto OP-kiinteistöstä vuokrattuihin tiloihin sekä yhdyskuntatekniikan muutto Livalilta vuokrattuihin tiloihin. Myös Toimitilojen asiantuntijat siirtyivät lokakuun alussa vanhasta Arava-rakennuksesta tähän Yhdyskuntataloon.

Vuoden aikana loppuun vietiin myös vanhan Runebergin päiväkodin vaihtokauppa, jossa kunta luopui vuosia käyttämättömänä olleesta päiväkodista ja sai tilalle strategisesti tärkeän kiinteistön Nikkilän keskustassa. Kiinteistöllä ollut huonokuntoinen rakennus kaupattiin osina julkisessa huutokaupassa.

Keskeisiä kehittämishankkeita vuoden aikana olivat Varhaiskasvatuksen strategisen muutoksen valmistelu, kaikkien kunnan rakennusten kuntoarviohanke sekä turvatekniikan kehittäminen kunnan kiinteistöissä.

Varhaiskasvatuksen strategisessa muutoksessa valmisteltiin siivouksen ja ruokahuollon siirtymistä varhaiskasvatuksen kohteilta siivoukselle ja ruokapalvelulle. Kuntoarviohankkeessa tavoitteena on saada kartoitettua kaikkien kunnan rakennusten kunto. Näiden tietojen perusteella korjaustoimet voidaan tulevana vuosina kohdentaa suunnitelmallisesti. Vuonna 2018 kylä- ja taajamakouluissa sekä päiväkotirakennuksissa tehtiin kuntoarviot.

Turvatekniikan kehittämisessä valittiin ne päälinjat, joiden mukaisesti tulevana vuosina tullaan toteuttamaan niin kulunvalvonta kuin lukitukset sekä kameravalvonta. Vuonna 2018 järjestelmään liitettiin mm. pääkirjasto ja Yhdyskuntatalo.

Henkilöstön vaihtuvuus oli pientä, mutta rekrytointiongelmat vaivasivat koko vuoden.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2018

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
- osastojen käytössä olevat toimitilat htm ² (ei asunnot)	84 700	80 500	80 000	85 000
- vuokratut muut kiinteistöt, lkm	15	18	21	23
- ei- käytössä olevat toimitilat htm ² (passiiviset)	3 900	2 500	1 400	4 000

Arvio tulevasta kehityksestä

Toimitilojen taloudessa vuosi tulee olemaan tarkan euron vuosi.

Tiloissa on odotettavissa muutoksia niin investointien valmistumisen kuin käynnissä olevien Uusi Kuntala- ja Uusi Varikko -hankkeiden seurauksena.

Vuoden 2019 syksyksi valmistuu Nikkilän alueen uusi päiväkotikoti sekä Sipoolahden koulun ensimmäinen vaihe. Lisäksi käynnistyvät Sipoolahden koulun toinen vaihe sekä Nikkilän Sydämen laajennus.

Nikkilän Sydämen alueen päiväkotiin siirtyy syksyllä varhaiskasvatuksen toimintaa nykyisistä Nikkilän alueen päiväkodeista, jolloin tulee eteen näiden rakennusten jatkokäytön valmistelu.

Uusi Kuntala -hanke tulee toteutuessaan siirtämään nykyisen Kuntalan toiminnot uusiin tiloihin sekä vapauttamaan nykyisen kampusalueen rakennukset uuteen käyttöön. Myös Uusi Varikko -hanke kokoaa ja siirtää nykyisen Varikon toiminnot uuteen paikkaan. Tarvittavat muutostyöt uusiin rakennuksiin tulee suunnitella ja toteuttaa. Vapautuvien tilojen jatkokäyttöä pitää myös valmistella ja suunnitelmat tulee päätösten jälkeen toteuttaa. Kyseisten hankkeiden toteuttamista ei ole otettu huomioon talousarviossa, mikä edellyttää lisäbudjettia vuodelle 2019.

Kehittämishankkeina jatkuvat turvatekniikan kehittämistyön siirtäminen laajamittaisesti rakennuskantaan, varhaiskasvatuksen strategisen muutostyön vieminen päivittäiseen arkeen sekä kaikkien kunnan rakennusten kuntoarvioiden työn loppuunsaattaminen sekä aikaisemmin kerättyjen tietojen perusteella päätettyjen kunnostusprojektien toteuttaminen vuoden 2019 osalta.

Henkilöstömäärä kasvaa varhaiskasvatuksen strategisen muutoksen seurauksena siivoustoiminnossa noin viidellätoista henkilöllä. Haasteena jatkuu aukiolevien rekrytointien täyttäminen.

2.3.7 Peruskunta yhteensä

Peruskunta yhteensä; toimintatuotot ja toimintakulut sisältävät ulkoiset ja sisäiset erät
Sipoon Vesi ei sisälly lukuihin alla

1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 17/18
Toimintatulot	45 207	-220	44 987	45 366	100,8	379	42 522	6,7
Valmistus omaan käyttöön				151				
Toimintamenot	-149 350	-1 430	-150 780	-152 604	101,2	-1 824	-145 571	4,8
Toimintakate	-104 142	-1 650	-105 792	-107 087	101,2	-1 295	-103 048	3,9
Suunnitelmapoistot	7 000		7 000	-6 100		449	-6 158	-0,9
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina:	1 167,0			1 195,3	102,4	28,3	1 094,3	9,2

Käyttötalous osastoittain 2018, yhteenveto

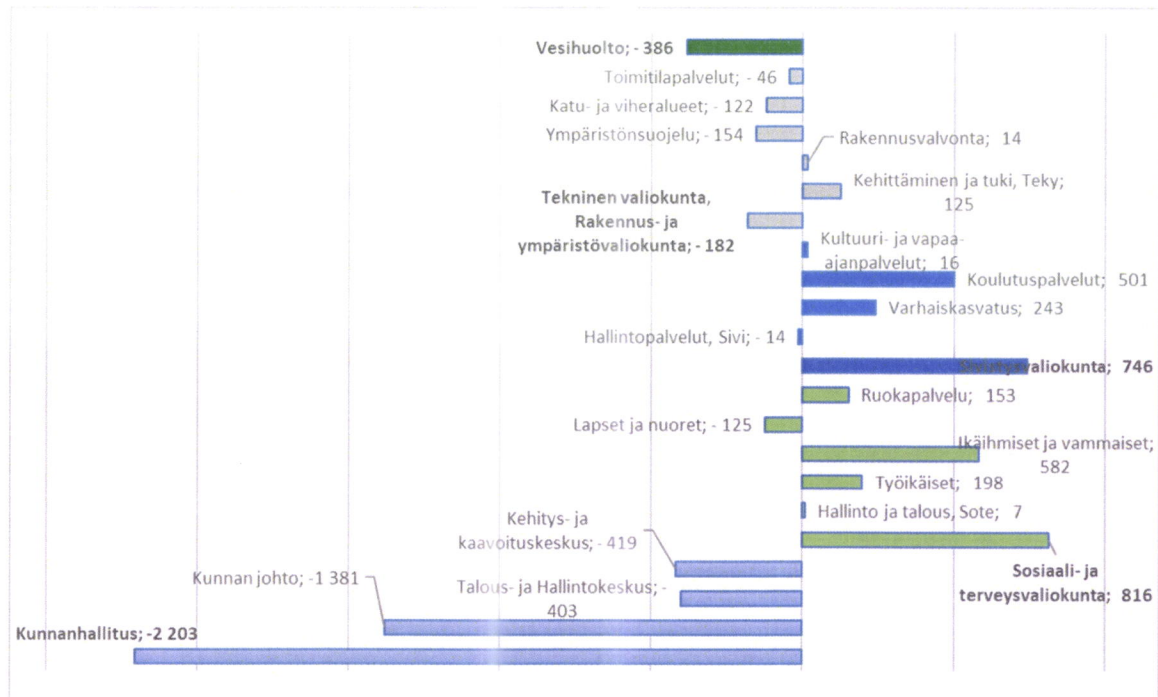
Vastuualueiden määrärahat ovat sitovia nettoperiaatteen mukaisesti. Alla olevassa taulukossa sekä toimintatuotot että toimintakulut sisältävät ulkoiset ja sisäiset erät.

	1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama
Keskusvaalilautakunta							
Toimintatulot		87		87	33		-54
Toimintamenot		-86		-86	-21		65
Netto		1		1	11		10
Tarkastuslautakunta							
Toimintatulot							
Toimintamenot		-45		-45	-27	58,5	19
Netto		-45		-45	-27	58,5	19
Kunnanhallitus							
Toimintatulot		18 697		18 697	17 766	95,0	15 448
Toimintamenot		-14 762	-100	-14 862	-14 483	97,5	379
Netto		3 935	-100	3 835	3 283	85,6	-553
Sosiaali- ja terveysvaliokunta							
Toimintatulot		11 474		11 474	11 978	104,4	503
Toimintamenot		-64 223	-300	-64 523	-65 237	101,1	-713
Netto		-52 749	-300	-53 049	-53 259	100,4	-210
Sivistysvaliokunta							
Toimintatulot		4 078	-220	3 858	4 235	109,8	377
Toimintamenot		-53 101	-1 030	-54 131	-55 254	102,1	-1 123
Netto		-49 023	-1 250	-50 273	-51 019	101,5	-746
Tekninen valiokunta, Rakennus- ja ympäristövaliokunta							
Toimintatulot		10 871		10 871	11 355	104,5	484
Valmistus omaan käyttöön					151		
Toimintamenot		-17 131		-17 131	-17 583	102,6	-452
Netto		-6 260		-6 260	-6 077	97,1	183
Yhteensä							
Toimintatulot		45 208	-220	44 987	45 366	100,8	16 758
Valmistus omaan käyttöön					151		
Toimintamenot		-149 348	-1 430	-150 779	-152 454	101,1	-1 825
Netto		-104 141	-1 650	-105 791	-107 087	101,2	-1 296

2.3.8 Poikkeamat tilinpäätösvuoden talousarviosta ja edellisestä vuodesta

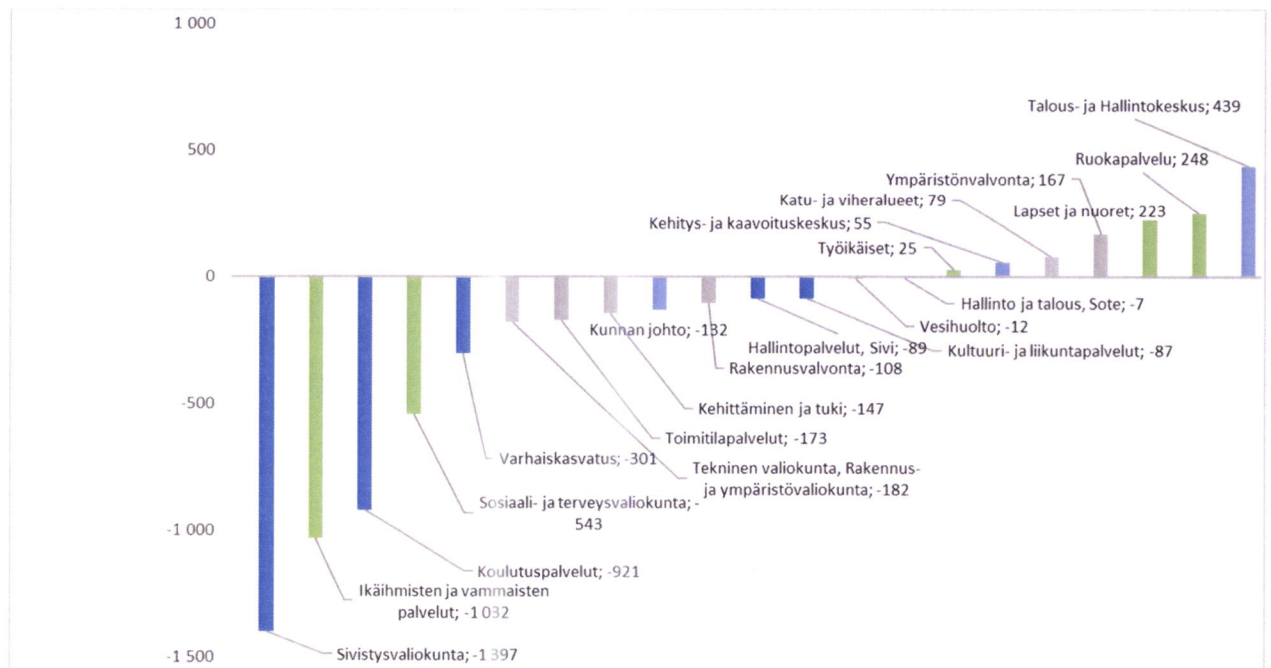
Toimintakatteiden poikkeamat (alla) talousarvioon nähden, 1 000 euroa. Sisältää sekä osastojen että tulosyksiköiden poikkeamat. Luvut sisältävät **sekä ulkoiset että sisäiset erät**. Vertailussa peruskunta ja Sipoon Vesi.

– tavoitetta parempi, + tavoitetta huonompi, osastokohtaiset tulokset raamitettu

Toimintakulujen poikkeamat (alla) talousarvioon nähden, 1 000 euroa (värikoodit kuten toimintakategaafissa). Sisältää sekä osastojen että tulosyksiköiden poikkeamat. Luvut sisältävät pelkästään **ulkoiset erät**. Vertailussa peruskunta ja Sipoon Vesi.

toimintakulujen talousarvioylitykset –, tavoitetta paremmat +

2.4 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

VASTUUHENKILÖ (toimintakatteen jälkeiset erät): Talous- ja hallintojohtaja

Peruskunta ilman Sipoon Vettä, taulukko sisältää ulkoiset ja sisäiset erät

	1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Poikkeama	Tot. 2017	% 2018/17
Toimintatuotot								
Myyntituotot		4 096		4 096	4 968	872	5 319	-6,6
Maksutuotot		6 973	-220	6 753	6 474	-279	7 246	-10,7
Tuet ja avustukset		791		791	1 006	216	1 042	-3,4
Muut toimintatuotot		33 348		33 348	32 919	-429	28 917	13,8
Toimintatuotot yhteensä		45 207	-220	44 987	45 366	379	42 524	6,7
Valmistus omaan käyttöön					151			
Toimintakulut								
Palkat ja palkkiot		-45 087	-330	-45 417	-45 213	203	-42 180	7,2
Eläkekulut		-9 159		-9 159	-9 549	-390	-8 954	6,6
Muut henkilösivukulut		-1 746		-1 746	-1 602	145	-1 891	-15,3
Henkilöstökulut		-55 992	-330	-56 322	-56 364	-42	-53 025	6,3
Palvelujen ostot		-57 016	-600	-57 616	-58 654	-1 038	-57 610	1,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-7 382	-400	-7 782	-8 482	-700	-7 443	14,0
Avustukset		-5 661		-5 661	-5 830	-170	-5 674	2,7
Muut toimintakulut		-23 298	-100	-23 398	-23 274	124	-21 883	6,4
Toimintakulut yhteensä		-149 348	-1 430	-150 778	-152 604	1 826	-145 635	4,8
Toimintakate		-104 141	-1 650	-105 791	-107 088	1 447	-103 111	3,9
Verotulot		98 838		98 838	98 946	108	96 899	2,1
Valtionosuudet		13 300		13 300	13 390	90	14 621	-8,4
Rahoitustuotot ja -kulut:		299		299	449	149	461	-2,7
Vuosikate		8 296	-1 650	6 646	5 698	-948	8 870	-35,8
Poistot ja arvonalentumiset								
Suunnitelman mukaiset poistot		-7 200		-7 200	-6 116	1 085	-6 146	-0,5
Satunnaiset erät								
Satunnaiset tuotot								
Tilikauden tulos		1 096	-1 650	-554	-418	136	2 724	-36
Poistoeron lis (-) tai väh (+)		1 490			-2 658		1 339	
Varausten lis (-) tai väh (+)					4 017			
Tilikauden Yli-jäämä		2 586	-1 650	-554	941	1 495	4 063	-76,8

2.5 INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

Investoinnit, yhteenveto, Sipoon Vesi mukaan lukien

	1 000 €	Talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset 2018	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Tot-%	Tilinpäätös 2017
Laajennusinvestoinnit, uudet kaava-alueet		-2 930	-500	-3 430	-3 015	87,9	-1 942
Laajennusinvestoinnit, olemassa olevat alueet		-1 920	-300	-2 220	-2 614	117,7	-6
Laajennusinvestoinnit, rakennukset		-4 785	-4 700	-9 485	-10 475	110,4	-1 980
Uudelleeninvestoinnit		-2 695		-2 695	-3 041	112,8	-561
Peruskorjausinvestoinnit		-5 025	-1 205	-6 230	-6 691	107,4	-5 449
Muut investoinnit		-750	-810	-1 560	-1 581	101,4	-107
Bruttoinvestoinnit infraan ja rakennuksiin		-18 105	-7 515	-25 620	-27 417	107,0	-10 046
Bruttoinvestoinnit Sipoon Vesi		-3 350		-3 350	-3 395	101,3	-2 267
Maanosto		-2 500		-2 500	-1 936	77,4	-1 501
Irtain omaisuus, yhteensä		-1 095		-1 095	-695	63,5	-599
Osakkeet ja osuudet, netto		-80		-80	-9	11,1	-12
Bruttoinvestoinnit yhteensä		-25 130	-7 515	-32 645	-33 452	102,5	-14 424
Maan myynti ja käyttöomaisuuden myynnit		5 600		5 600	4 505	80,4	2 413
Rahoitusosuus investointeihin					20		109
Investoinnit yhteensä, netto		-19 530	-7 515	-27 045	-28 927	107,0	-11 901

Sipoon Veden investoinnit on esitetty eriteltynä kohdassa 5. Alla olevassa taulukossa on Sipoon Veden nettoinvestoinnit.

	1 000 €	Talousarvio 2018	muutokset 2018	muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Tot-%
Laajennusinvestoinnit, uudet kaava-alueet		-2 010		-2 010	-1 773	88 %
Laajennusinvestoinnit, olemassa olevat alueet		-700		-700	-3	0 %
Haja-asutusalueet		-650		-650	-1 176	181 %
Peruskorjausinvestoinnit		-600		-600	-443	74 %
Irtain käyttöomaisuus						
Investoinnit yhteensä, netto		-3 960		-3 960	-3 395	86 %

Teknisen valiokunnan 10.9.2018 päätöksen perusteella ja kunnanhallituksen 30.10.2018 esityksestä valtuusto päätti 12.11.2018 lisätä investointimäärärahoja yhteensä 5 145 000 euroa. Lisämääräraha arvioitiin syyskuussa tarvittavan suurimmaksi osaksi Sipoonlahden koulun laajentamiseen ja muutostöihin (neljä miljoonaa euroa) sekä Söderkullan urheilukentän uusimiseen. Katu- ja viheralueiden hankkeiden ei arvioitu ylittävän määrärahaa kokonaisuutena. Valtuusto päätti 10.12.2018 toisen kerran lisätä investointimäärärahoja yhteensä 2 370 000 euroa. Toinen lisämääräraha arvioitiin tarvittavan mm. Sipoonlahden koulun työmaata sekä koulun ja Taasjärven alueen yhteyteen tulevaa tasauspysäkkiä varten.

Lisäysten jälkeen palvelurakennusten talousarvio on 14,66 milj. euroa ja se toteutui 15,9 milj. euron suuruksena. Infraan uusi talousarvio sisältäen muut ja liikunnan investoinnit oli 10,96 milj. euroa, ja se toteutui 11,5 milj. euron suuruksena. Kunnan bruttoinvestoinnit yhdyskunta- ja palvelurakentamiseen (infraan ja rakennuksiin) ylittivät talousarvion noin 1,8 milj. eurolla. Tekniikka- ja ympäristöosaston toteutuneet bruttoinvestoinnit olivat 27,4 milj. euroa, kun talousarvio oli 25,62 milj. euroa.

Maanosto alitti budjetin noin 0,6 milj. eurolla. Toteutunut maanosto oli noin 1,9 milj. euroa, kun talousarvio oli 2,5 milj. euroa.

Irtaimen omaisuuden investoinnit alittivat talousarvion noin 0,4 milj. eurolla. Toteutuneet irtaimen omaisuuden investoinnit olivat noin 0,7 milj. euroa, kun talousarvio oli 1,1 milj. euroa.

Maan myynti alitti talousarvion 1,1 milj. eurolla. Maan myyntiä toteutui noin 4,5 milj. euroa, kun talousarvio oli 5,6 milj. euroa.

Sipoon kunnan nettoinvestoinnit ilman liikelaitoksia ylittivät talousarvion noin 1,9 milj. euroa. Sipoon kunnan nettoinvestointeja ilman liikelaitoksia toteutui noin 28,9 milj. euroa, kun talousarvio oli noin 27 milj. euroa.

Sipoon Veden vesihuoltoliikelaitoksen investoinnit alittivat noin 0,6 milj. euroa talousarvion. Investoinnit olivat noin 3,4 milj. euroa, kun talousarvio oli 3,96 milj. euroa.

Kunnan bruttoinvestoinnit Sipoon Vesi mukaan lukien ylittivät noin 0,8 milj. euroa talousarvion ja nettoinvestoinnit ylittivät 1,9 milj. euroa talousarvion. Kunnan nettoinvestoinnit Sipoon Vesi mukaan lukien olivat noin 28,9 milj. euroa, kun talousarvio oli noin 27 milj. euroa.

Bruttoinvestoinneista laajennusinvestoinnit kattoivat vuonna 2018 noin 53 %, uudelleeninvestoinnit ja peruskorjaukset käytännössä loput. Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat pidettiin kattilankansiperiaatteen mukaisesti budjetoitua alhaisemmalla tasolla.

Investointiosan toteutuminen

Laajennusinvestoinnit, uudet kaava-alueet

	Talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset 2018	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Tot-%	Tilinpäätös 2017
Tuotot						
Kulut	-2 930	-500	-3 430	-3 015	88	-1 942
Netto	-2 930	-500	-3 430	-3 015	88	-1 942

Laajennusinvestoinnit alittivat talousarvion noin 0,4 milj. euroa. Suurimmat toteutuneet työt olivat Sipoon Jokilaakson kunnallistekniikan rakentaminen ja Rahtiraitin rakentaminen Bastukärriin.

Laajennusinvestoinnit, olemassa olevat alueet

	Talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset 2018	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Tot-%	Tilinpäätös 2017
Tuotot						
Kulut	-1 920	-300	-2 220	-2 614	118	-6
Netto	-1 920	-300	-2 220	-2 614	118	-6

Olemassa olevien kaava-alueiden laajennusinvestoinnit ylittivät talousarvion noin 0,4 milj. euroa. Suurimmat toteutuneet työt olivat Sipoonlahden ja Taasjärven tasauspysäkki sekä Nikkilän keskustan Ison Kylätien parannus ja Itäisen Suursuonkujan–Pohjoisen Koulutien parannus.

Ylitys johtui Sipoonlahden ja Taasjärven tasauspysäkin työmaan väärästä maaperätiedosta ja suunnitelmapuutteista.

Väylähankkeet, olemassa olevat alueet

	Talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset 2018	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Tot-%	Tilinpäätös 2017
Tuotot						
Kulut	-370		-370	-495	134	-64
Netto	-370		-370	-495	134	-64

Eriksnäsin kevyen liikenteen väylä toteutui yli budjetin, ja Martinkyläntien kiertoliittymän suunnittelu toteutui etupainotteisesti.

Laajennusinvestoinnit, rakennukset

	Talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset 2018	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Tot-%	Tilinpäätös 2017
Tuotot						
Kulut	-4 785	-4 700	-9 485	-10 475	110	-1 980
Netto	-4 785	-4 700	-9 485	-10 475	110	-1 980

Sipoonlahden koulun laajentaminen ja muutostyöt ovat edenneet hyvin. Laskutus on ollut alkuperäistä arviota etupainotteisempi, mikä toisaalta keventää vuosien 2019 ja 2020 kustannuksia vastaavasti. Hankkeen kokonaistalousarvion ei ennusteta ylittävän. Vuoden 2018 ajoituksesta johtuva ylitys on noin 1,0 milj. euroa.

Uudelleeninvestoinnit

	Talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset 2018	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Tot-%	Tilinpäätös 2017
Tuotot						15,0
Kulut	-2 695		-2 695	-3 041	113	-561
Netto	-2 695		-2 695	-3 041	113	-546

Uudelleeninvestointihankkeista Nikkilän Sydämen päiväkodin rakentaminen on toteutunut suunnitelmien mukaisesti. Nikkilän Sydämen laajennusosan liikuntasalin suunnittelussa ja urakoiden valmistelussa on tehty tarkentavaa suunnittelua kustannusten pitämiseksi koko hankkeen osalta kustannusarvion mukaisina. Sunnittelun määrärahasa on hivenen ylitystä.

Peruskorjausinvestoinnit

	Talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset 2018	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Tot-%	Tilinpäätös 2017
Tuotot				20		
Kulut	-5 025	-1 205	-6 230	-6 691	107	-5 449
Netto	-5 025	-1 205	-6 230	-6 671	107	-5 449

Vuoden 2018 aikana on tehty useita peruskorjausinvestointeja. Rakennusten peruskorjausinvestointien osalta Nikkilän pääkirjasto ylitti alkuperäisen talousarvion. Infran puolella Nikkilän bussiterminaali ja Eteläisen Koulukadun työmaat ylittivät talousarvion. Liikuntatoimen hanke Söderkullan urheilukenttä ylitti myös alkuperäisen talousarvion. Kustannukset ovat kuitenkin hyväksytyjen tarjousten mukaisia lukuun ottamatta Nikkilän pääkirjaston lisätöitä.

Yleiset investoinnit

	Talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset 2018	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Tot-%	Tilinpäätös 2017
Tuotot						
Kulut	-380	-810	-1 190	-1 086	91	-107,0
Netto	-380	-810	-1 190	-1 086	91	-107,0

ELY toteuttaa Nikkilä–Nikinmäki-kevytliikenneväylän vuosien 2018 ja 2019 aikana ja investointiin on käytetty suunnitellusti määrärahoja kevyen liikenteen väylän toteutukseen. Talousarviomuutos johtui työmaan nopeasta edistymisestä, ja väylän ennustetaan valmistuvan kesäkaudelle 2019.

Maanmyynti ja -osto

	Talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset 2018	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Tot-%	Tilinpäätös 2017
Kiinteä omaisuus						
Kiinteä omaisuus, myynti	5 600		5 600	4 505	80,4	2 413
Kiinteä omaisuus, osto	-2 500		-2 500	-1 936	77,4	-1 501
	3 100		3 100	2 569	82,9	912

Kunta sai maanmyyntituloja vuonna 2018 noin 4,5 milj. euroa. Asuintaloja varten tontteja myytiin Kartanonrinteen, Jokilaakson ja Pähkinälehdon alueilta. Yritystontteja myytiin Söderkullassa ja Vaahteramäellä.

Maata hankittiin erityisesti Martinkylän, Massbyn, Nikkilän ja Söderkullan alueilta. Yhteensä maata hankittiin noin 39 hehtaaria.

Irtaimen omaisuuden investoinnit

	Talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset 2018	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Tot-%	Tilinpäätös 2017
Kunnanhallitus	-255		-255	-259	101,4	-160,0
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta	-340		-340			
Sivistysvaltiokunta	-400		-400	-308	76,9	-349
Tekninen valtiokunta	-100		-100	-129	129,3	-90
Netto	-1 095		-1 095	-695	63,5	-599

Kunnanhallituksen investointeihin sisältyy IT-hankintoja, Sivistysosastolla laite-, kaluste- ja konehankintoja ja Tekniikka- ja ympäristöosastolla kone- ja laitehankintoja.

Osakkeet ja osuudet

	Talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset 2018	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Tot-%	Tilinpäätös 2017
Kunnanhallitus						
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta	-30		-30			
Sivistysvaltiokunta	-50		-50	-9	17,7	-12
Netto	-80		-80	-9	11,1	-12

Kunta on maksanut Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymän investointien kuntaosuuksia 9 000 euroa.

2.6 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

VASTUUHENKILÖ (rahoitus ja rahavarat): Talous- ja hallintojohtaja

Vuoden 2018 sitovat tavoitteet

Tulevina vuosina investoinnit rahoitetaan sovitun strategian mukaisesti pääosin tulo-rahoituksella. Tämä edellyttää tiukkaa kulukuria, tasapainoista käyttötaloutta ja omaisuuden myyntitulojen korvamerkintää laajennusinvestointeihin ja maanhankintaan sekä investointien huolellista ajoittamista todelliseen tarpeeseen.

Sitovat tavoitteet	Tavoitetaso/seurantatapa	
Lainamäärä on maksimissaan 31.12.2018 3 000 euroa/asukas (lainakanta ./ kassavarat).	Lainamäärää kasvatetaan pääsääntöisesti vain laajennusinvestointien rahoittamiseksi.	
	<u>Tavoitteiden toteuma</u>	
	Tavoite ei toteutunut, lainaa asukasta kohti oli 3 342 €. Kunnan lainamäärä kasvoi 17,5 milj. eurolla tilivuoden aikana. Lainamäärä brutto oli 69 milj. euroa ja netto 62 milj. euroa (lainat ./ kassa)	
	Laajennusinvestoinnit olivat yhteensä noin 16,1 milj.euroa.	

TUNNUSLUVUT	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Investointien tulo-rahoitus, %	62,3	78,5	36,9	21,5
Lainamäärä, euroa/asukas	2 354	2 540	2 981	3 342

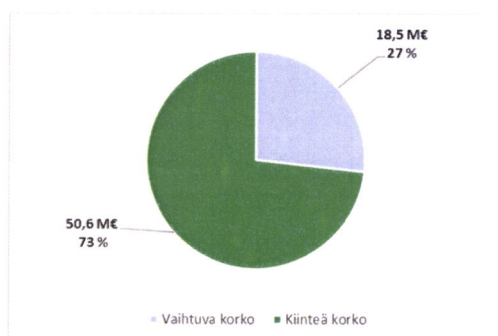
Kunnan maksuvalmius oli koko tilivuoden ajan hyvä. Lyhytaikaisia luottoja oli tilivuoden aikana käytössä enimmillään 25 milj. euroa 25 miljoonan euron valtuutuksen puitteissa.

Pitkäaikaisia ja lyhytaikaisia luottoja lyhennettiin 9,6 milj. eurolla, pitkäaikaisia luottoja otettiin 12 milj. eurolla.

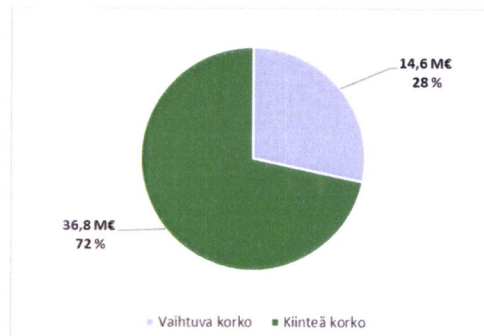
Rahoitukseen liittyvät riskit

Kunnan pitkäaikaisten lainojen keskikorko (sisältäen rahoituslaitoksen marginaalin) oli tilivuonna 0,78 %. Edellisenä vuonna vastaava keskikorko oli 1,2 %.

Lainasalkku 31.12.2018
69 M€

Lainasalkku 31.12.2017
51,6 M€

Luotoista 73 % on kiinteäkorkoisia ja 27 % vaihtuvakorkoisia. Edellisvuonna vastaavat luvut olivat 72 % ja 28 %.

Kunnan lainasalkun painotusta on siirretty vaihtuvakorkoisista luotoista kiinteäkorkoisiin.

Luotoista 99,6 % on samasta varainhankintalähteestä. Lainasalkkuun ei sisälly valuuttariskiä, kaikki luotot on nostettu euromääräisinä.

Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu 2018

1 000 €

Peruskunta ilman Sipoon Vettä

	1 000 €	Talousarvio 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 2018/17
Toiminta ja investoinnit								
Toiminnan rahavirta								
Vuosikate	8 296	-1 650	6 646	5 698	-948	8 870	-35,8	
Satunnaiset erät								
Tulorahoituksen korjauserät	-5 600		-5 600	-4 237	1 363	-1 883	125,0	
Investointien rahavirta								
Investointimenot	-21 590	-7 515	-29 105	-30 087	-982	-12 158	147,5	
Rahoitusosuudet investointimenoihin				20	20	15	33,3	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	6 200		6 200	4 505	-1 695	2 413	86,7	
Toiminta ja investoinnit, netto	-12 694	-9 165	-21 859	-24 102	-2 243	-2 742	357	
Rahoitustoiminta								
Antolainauksen muutokset								
vähennykset	1		1	0		0		
Lainakannan muutokset								
Pitkäaikaisten lainojen lisäy	23 000	4 000	27 000	12 000	-15 000	18 300		
Pitkäaikaisten lainojen vähe	-10 357		-10 357	-9 554	15 803			
Lyhytaikaisten lainojen muutos				15 000		-13 557		
Oman pääoman muutokset								
Muut maksuvalmiuden muutokset								
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset								
Vaihto-omaisuuden muutos				-1		2		
Saamisten muutos				-3 561		276		
Korottomien velkojen muutos				8 183		6 907		
Vaikutus maksuvalmiuteen	12 644			22 067	-1 440	11 929		

2.7 YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

Peruskunta ilman Sipoon Vettä

	Määrärahat 1 000 €						Tuloarviot 1 000 €				
	Sito- vuus	Alkup. Talous- arvio	TA:n muutok- set	TA muun jälkeen	Toteu- ma	Poik- keama	Alkup. Talous- arvio	TA:n muutok- set	TA muun jälkeen	Toteu- ma	Poik- keama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Keskusvaalilautakunta	N	1		1	11	10					
Tarkastuslautakunta	N	-45		-45	-27	19					
Kunnanhallitus	N	3 935		3 835	3 283	-553					
Sosiaali- ja terveystalokunta	N	-52 749	-300	-53 049	-53 259	-210					
Sivistystalokunta	N	-49 023	-1 250	-50 273	-51 019	-746					
Tekniikka- ja ympäristövaliokunta	N	-6 260	0	-6 260	-6 077	183					
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						98 838		98 838	98 946	108
Valtionosuudet	B						13 300		13 300	13 390	90
Rahoitustuotot ja -kulut	N	299	0	299	448	149					
INVESTOINTIOSA											
Laajennusinvestoinnit, uudet kaava-alueet	N	-3 430		-3 430	-3 015	415					
Laajennusinvestoinnit, olemassa olevat alueet	N	-2 220		-2 220	-2 614	-394					
Laajennusinvestoinnit, rakennukset	N	-9 485		-9 485	-10 475	-990					
Uudelleen investoinnit	N	-2 695		-2 695	-3 041	-346					
Peruskorjausinvestoinnit	N	-6 230		-6 230	-6 691	-461					
Yleiset investoinnit	N	-1 560		-1 560	-1 581	-21					
Kiinteä omaisuus	N	3 100		3 100	2 668	-432					
Irtain käyttöomaisuus	N	-1 095		-1 095	-695	400					
Osakkeet ja osuudet	N	-80		-80	-9	71					
RAHOITUSOSA											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäykset	B										
Antolainasaamisten vähennykset	B										
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B	23 000	4 000	27 000	12 000	-15 000					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-10 357		-10 357	-9 554	803					
Lyhytaikaisten lainojen muutos	B				15 000	15 000					
Lainakannan muutokset	N	12 643		16 643	17 446	803					
Oman pääoman muutokset	B					0					
Muut maksuvalmiuden muutokset	N			0	4 621	4 621					
Vaikutus maksuvalmiuteen									0		0
YHTEENSÄ		-102 252	6 450	-95 902	-92 580	3 322	112 139		112 139	112 338	199

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 TULOSLASKELMA

Peruskunta & Sipoon Vesi, eliminoinnit huomioitu

Euro	1.1 - 31.12.2018		1.1. - 31.12.2017
Toimintatuotot			
Myyntituotot	9 354 262,98		9 445 871,38
Maksutuotot	6 461 809,75		7 246 061,15
Tuet ja avustukset	1 006 232,26		1 041 884,39
Muut toimintatuotot	8 968 071,14		6 338 233,99
Valmistus omaan käyttöön	150 569,01	25 940 945,14	24 072 050,91
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-56 876 617,33		-53 469 377,04
Palkat ja palkkiot	-45 631 521,06		-42 536 723,42
Henkilösivukulut	-11 245 096,27		-10 932 653,62
Eläkekulut	-9 628 310,25		-9 029 125,15
Muut henkilösivukulut	-1 616 786,02		-1 903 528,47
Palvelujen ostot	-52 601 280,56		-52 192 239,89
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 041 178,08		-8 156 724,07
Avustukset	-5 818 369,15		-5 674 448,69
Muut toimintakulut	-6 277 207,93	-130 614 653,05	-5 422 169,71
Toimintakate		-104 673 707,91	-100 842 908,49
Verotulot	98 946 385,52		96 898 604,44
Valtionosuudet	13 390 318,06		14 621 106,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	26 467,32		23 511,41
Muut rahoitustuotot	191 701,85		171 518,08
Korkokulut	-515 673,46		-546 793,61
Muut rahoituskulut	-9 593,27	112 029 606,02	-9 127,83
Vuosikate		7 355 898,11	10 315 910,00
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 182 905,79		-7 279 126,57
Arvonalentumiset		-7 182 905,79	-7 279 126,57
Satunnaiset erät			
Satunnaiset tuotot			
Satunnaiset kulut			
Tilikauden tulos	-7 182 905,79	172 992,32	-7 279 126,57
Poistoeron lisäyas (-) tai vähennys	-2 658 065,13		
Varausten lisäys (-) tai vähennys	4 016 943,67	1 358 878,54	1 339 438,75
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)			
Yli-/ (ali)jäämä		1 531 870,86	4 376 222,18

3.2 RAHOITUSLASKELMA

Peruskunta & Sipoon Vesi, keskinäiset eliminoinnit huomioitu

Euro	1.1. - 31.12.2018		1.1. - 31.12.2017	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	7 355 898,11		10 315 910,00	
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	-4 236 993,64	3 118 904,47	-1 883 126,00	8 432 784,00
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-33 482 099,94		-13 262 342,06	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	20 000,00		120 000,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 504 612,00	-28 957 487,94	2 413 285,00	-10 729 057,06
Toiminnan ja investointien rahavirta		-25 838 583,47		-2 296 273,06
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys				
Antolainasaamisten vähennys		0,00	300,00	300,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	12 000 000,00		18 300 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 553 934,74		-13 556 678,70	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15 000 000,00	17 446 065,26		4 743 321,30
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	-932,87		2 058,30	
Saamisten muutos	-3 393 470,05		-2 765 699,65	
Korottomien velkojen muutos	9 751 779,50	6 357 376,58	6 730 902,32	3 967 260,97
Rahoituksen rahavirta		23 803 441,84		8 710 882,27
Rahavarojen muutos		-2 035 141,63		6 414 609,21
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	7 135 360,14		9 170 428,67	
Rahavarat 1.1.	9 170 501,87		2 756 342,83	

3-3 TASE

Peruskunta & Sipoon Vesi, eliminoinnit huomioitu

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	229 916 924,08	203 905 348,29
Aineettomat hyödykkeet	167 862,92	165 910,93
Aineettomat oikeudet	7 489,24	
Muut pitkävaikutteiset menot	160 373,68	165 910,93
Aineelliset hyödykkeet	182 722 141,34	156 731 446,95
Maa- ja vesialueet	36 565 408,11	34 897 501,47
Rakennukset	81 366 235,61	80 532 386,02
Kiinteät rakenteet ja laitteet	32 703 029,63	23 083 139,80
Koneet ja kalusto	1 372 767,58	1 215 217,13
Muut aineelliset hyödykkeet	56 580,60	56 580,60
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	30 658 119,81	16 946 621,93
Sijoitukset	47 026 919,82	47 007 990,41
Osakkeet ja osuudet	47 024 663,83	47 005 734,42
Muut lainasaamiset	2 255,99	2 255,99
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	259 108,17	268 777,67
Valtion toimeksiannot	4 161,80	12 060,75
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	131 071,49	256 716,92
Muut toimeksiantojen varat	123 874,88	
VAIHTUVAT VASTAAVAT	16 296 663,91	17 944 044,13
Vaihto-omaisuus	22 208,83	21 275,96
Aineet ja tarvikkeet	22 208,83	21 275,96
Saamiset	9 139 094,94	8 752 266,30
Pitkäaikaiset saamiset	63 827,00	185 542,42
Lainasaamiset	50 000,00	50 000,00
Muut saamiset	13 827,00	13 827,00
Siirtosaamiset		121 715,42
Lyhytaikaiset saamiset	9 075 267,94	8 566 723,88
Myyntisaamiset	2 426 940,90	3 023 383,85
Muut saamiset	1 940 613,53	3 152 629,78
Siirtosaamiset	4 707 713,51	2 390 710,25
Rahoitusomaisuusarvopaperit	73,20	73,20
Osakkeet ja osuudet	73,20	73,20
Rahat ja pankkisaamiset	7 135 286,94	9 170 428,67
VASTAAVAA YHTEENSÄ	246 472 696,16	222 118 170,09

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA	84 228 302,94	82 696 432,08
Peruspääoma	68 113 361,72	68 113 361,72
Arvonkorotusrahasto		
Muut omat rahastot		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	14 583 070,36	10 206 848,18
Tilikauden yli-/alijäämä	1 531 870,86	4 376 222,18
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	42 884 735,21	44 243 613,75
Poistoerot	24 277 589,52	21 619 524,39
Vapaaehtoiset varaukset	18 607 145,69	22 624 089,36
PAKOLLISET VARAUKSET	163 105,96	163 105,96
Eläkevaraukset		
Muut pakolliset varaukset	163 105,96	163 105,96
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	259 108,17	268 777,67
Valtion toimeksiannot	4 161,80	12 060,75
Lahjoitusrahastojen pääomat	254 946,37	256 716,92
Muut toimeksiantojen pääomat		
VIERAS PÄÄOMA	118 937 443,88	94 746 240,63
Pitkäaikainen	67 036 188,88	59 401 393,29
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	45 590 000,00	41 870 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	139 530,27	165 755,15
Lainat muilta luotonantajilta	21 306 658,61	
Saadut ennakot		4 368 304,68
Ostovelat		
Liittymismaksut ja muut velat		12 997 333,46
Siirtovelat		
Lyhytaikainen	51 901 255,00	35 344 847,34
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 280 000,00	9 530 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	25 112,66	22 822,52
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot	10 399 379,55	10 529 371,02
Ostovelat	9 810 700,67	5 910 975,56
Liittymismaksut ja muut velat	1 137 300,86	1 042 123,49
Siirtovelat	7 248 761,26	8 309 554,75
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	246 472 696,16	222 118 170,09

3-4 KONSERNILASKELMAT

Konsernituloslaskelma

Euroa	1.1 - 31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
Toimintatuotot	74 669 443,63	70 851 581,51
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
Toimintakulut	-177 288 006,15	-167 663 090,61
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	999 973,85	266 105,24
Toimintakate	-101 618 588,67	-96 545 403,86
Verotulot	98 946 385,52	96 898 604,44
Valtionosuudet	15 643 905,57	14 621 106,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-433 511,12	-502 655,66
Korkotuotot	31 685,50	24 673,91
Muut rahoitustuotot	260 409,45	232 074,18
Korkokulut	-552 897,50	-579 968,41
Korvaus peruspääomasta		
Muut rahoituskulut	-172 708,57	-179 435,34
Vuosikate	12 538 191,30	14 471 650,95
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 127 620,23	-11 106 184,60
Omistuksen eliminointierot	-25 292,36	
Arvonalentumiset	-24 125,97	
Satunnaiset erät	0,00	90 335,30
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Tilikauden tulos	1 361 152,74	3 455 801,65
Tilinpäätössiirrot	-5 110,29	0,00
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	-17 184,46	
Tilikauden verot	-5 087,20	
Laskennalliset verot	-12 097,26	
Vähemmistöosuudet	-237 014,63	-2 356,05
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 101 843,36	3 453 445,61

Konsernirahoituslaskelma

	31.12.2018	31.12.2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	12 538 191,30	14 471 651,00
Satunnaiset erät	0,00	90 335,00
Tilikauden verot	-5 087,20	
Tulorahoituksen korjauserät	-5 798 680,53	-1 869 242,00
	6 734 423,57	12 692 744,00
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-36 895 470,85	-16 520 092,00
Rahoitusosuudet investointimenoihin	70 254,16	147 292,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5 405 627,58	2 537 609,00
	-31 419 589,11	-13 835 190,99
Toiminnan ja investointien rahavirta	-24 685 165,54	-1 142 447,00
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	177,74	-350 465,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00
	177,74	-350 465,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	12 851 992,54	16 088 484,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 283 136,18	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15 233 443,89	-3 111 999,00
	17 802 300,26	12 976 485,01
Oman pääoman muutokset	-6 318,12	
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-137,03	27 210,00
Vaihto-omaisuuden muutos	-54 555,30	52 206,00
Saamisten muutos	2 633 053,43	-2 413 110,00
Korottomien velkojen muutos	3 210 933,58	-2 244 512,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	5 789 294,68	-4 578 206,00
Rahoituksen rahavirta	23 585 454,55	8 047 814,01
Rahavarojen muutos	-1 099 710,99	6 905 367,01
Rahavarat 31.12.	12 071 524,43	13 171 236,00
Rahavarat 1.1.	13 171 236,32	6 265 868,00

Konsernitase

VASTAAVAA	2 018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	238 988 444,90	212 994 669,19
Aineettomat hyödykkeet	2 646 499,47	2 162 692,26
Aineettomat oikeudet	1 381 011,93	1 432 189,00
Muut pitkävaikutteiset menot	1 189 748,46	668 283,00
Ennakkomaksut	75 739,10	62 220,28
Aineelliset hyödykkeet	228 096 498,15	203 246 665,91
Maa- ja vesialueet	37 283 282,35	35 522 194,00
Rakennukset	119 597 227,72	120 628 197,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	34 326 923,28	24 720 254,00
Koneet ja kalusto	3 744 598,27	3 430 825,00
Muut aineelliset hyödykkeet	260 846,55	330 290,92
Ennakkomaksut ja keskeneräiset	32 883 619,98	18 614 905,00
Sijoitukset	8 245 447,26	7 585 311,02
Osakkuusyhteisöosuudet	3 755 536,09	3 103 492,79
Muut osakkeet ja osuudet	4 464 843,90	4 128 796,21
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Muut lainasaamiset	2 966,95	3 145,00
Muut saamiset	22 100,32	349 877,02
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	703 927,61	446 393,52
Valtion toimeksiannot	69 061,88	60 816,02
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	347 087,30	142 753,75
Muut toimeksiantojen varat	287 778,43	242 823,74
VAIHTUVAT VASTAAVAT	20 412 980,68	24 176 827,43
Vaihto-omaisuus	488 593,77	433 935,54
Aineet ja tarvikkeet	424 502,84	34 095,00
Keskeneräiset tuotteet	62 331,59	63 901,58
Muu vaihto-omaisuus	1 759,34	335 938,96
Saamiset	7 852 862,48	10 571 655,12
Pitkäaikaiset saamiset	64 624,47	208 183,51
Myyntisaamiset	0,00	484,96
Lainasaamiset	50 686,22	50 000,00
Muut saamiset	13 938,25	140 491,43
Siirtosaamiset	0,00	17 207,12
Lyhytaikaiset saamiset	7 788 238,01	10 363 471,60
Myyntisaamiset	3 980 306,15	3 694 514,00
Lainasaamiset	37,60	37,60
Muut saamiset	2 744 432,48	5 891 936,00
Siirtosaamiset	1 063 461,78	776 984,00
Rahoitusarvopaperit	1 248 869,18	1 214 002,78
Osakkeet ja osuudet	1 312,05	20 862,10
Sijoitukset		
rahamarkkinainstrumentteihin	97 900,00	71 200,00
Muut arvopaperit	1 149 657,13	1 121 940,63
Rahat ja pankkisaamiset	10 822 655,25	11 957 234,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	260 105 353,19	237 617 889,14

VASTATTAVAA	2 018	2017
OMA PÄÄOMA	128 911 604,11	127 841 377,72
Peruspääoma	68 113 361,72	68 113 361,72
Arvonkorotusrahoisto		
Muut omat rahastot	663 951,74	553 494,00
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	59 032 447,29	55 721 077,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 101 843,36	3 453 445,00
VÄHEMMISTÖOSUUDET	373 101,92	67 842,00
VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0,00	0,00
PAKOLLISET VARAUKSET	856 473,77	1 148 035,49
Eläkevastuuvaukset	13 265,48	13 265,49
Muut pakolliset varaukset	843 208,29	1 134 770,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	705 422,71	448 024,75
Valtion toimeksiannot	69 061,88	60 938,52
Lahjoitusrahastojen pääomat	596 192,66	269 868,48
Muut toimeksiantojen pääomat	40 168,17	117 217,75
VIERAS PÄÄOMA	129 258 750,68	108 112 607,39
Pitkäaikainen	66 687 800,98	63 492 792,97
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaito	52 962 237,43	48 348 976,00
Lainat julkisyhteisöiltä	141 050,27	193 306,09
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	834 780,00
Saadut ennakot	49 608,94	58 688,88
Liittymismaksut ja muut velat	13 515 768,83	14 057 042,00
Siirtovelat		
Laskennalliset verovelat	19 135,50	
Lyhytaikainen	62 570 949,71	44 619 813,41
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaito	24 522 079,22	10 355 222,00
Lainat julkisyhteisöiltä	25 592,66	23 480,03
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	65 977,00
Saadut ennakot	11 176 956,89	11 009 344,39
Ostovelat	12 670 673,87	11 715 664,00
Liittymismaksut ja muut velat	1 964 946,16	1 898 738,00
Siirtovelat	12 120 347,59	9 551 388,00
Laskennalliset verovelat	90 353,32	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	260 105 353,19	237 617 889,16

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET SEKÄ MENETELMÄT

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseessa hankintamenoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Kunnan rakenteessa ei tapahtunut muutoksia vuoden 2018 aikana.

Alijäämän kattamisvelvollisuus

Uusien säännösten myötä kunnille on tullut velvollisuus kattaa olennaisia ja pitkäkestoisia alijäämiä sellaisissa kuntayhtymissä, joissa kunta on jäsen. Sipoon kunta on sopimukseen perustuen tehnyt pakollisen varauksen Kuninkaantien terveysaseman osalta 125 000 euron edestä, josta tulosvaikutteinen osa oli 25 000 euroa.

4.2 KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitaseeseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt (omistusosuus yli 50 %) sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Niistä osakkuusyhtiöstä joista kunnan omistusosuus on yli 20 % on yhdistelty kolme, joista tilinpäätöstiedot olivat saatavilla. Osakkuusyhtiön Bostads Ab Sato-Talma Asunto Oy osalta on yhdistelty vain edellisten tilikausien osuus ja Asunto Oy Sipoon Mäntykangas osalta yhdistelyä ei ole tehty edellisten vuosien tapaan.

Osakkuusyhtiön Kiinteistö Oy Söderkulla Tallbacka Fastighets Ab:n tilikauden tuloksen yhdistely sisältää edellisinä tilikausina oikaisemattomat vapaaehtoiset varaukset. Tulosvaikutus +523 274,69 euroa.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty, vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty. Tämä koskee myös apporttiluovutuksessa syntynyttä myyntivoittoa ja kiinteistöjen arvonnkorotuksia.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty nimellis- eli pariarvomenetelmällä.

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhtiöiden suunnitelmapoistoja ei ole oikaistu vastaamaan kunnan poistosuunnitelmaa.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä. Osakkuusyhtiöistä ei ole aikaisempina vuosina huomioitu poistoero ja vapaaehtoista varausta.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Mukana peruskunta & Sipoon Vesi, ilman keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä.

4.3 TOIMINTATUOTOT KUNNAN MÄÄRITTELEMINÄ TEHTÄVÄKOKONAISUUKSINA

	Konserni	Kunta	
	2018	2017	2018
Yleishallinto	4 981 902,69	4 044 476,09	5 446 979,95
Sosiaali- ja terveysosasto	42 341 841,45	42 488 914,72	8 701 631,61
Sivistysosasto	7 719 548,14	5 971 216,73	4 230 620,18
Tekniikka- ja ympäristöosasto	19 626 151,35	18 346 973,97	7 411 144,39
Kunnan toimintatuotot yhteensä	74 669 443,63	70 851 581,51	25 790 376,13
			24 072 050,91

4.4 VEROTULOJEN ERITTELY

Verotulojen erittely

	2018	2017
Kunnan tulovero	84 728 521,79	83 263 855,77
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 774 332,12	4 677 689,11
Kiinteistövero	9 443 531,61	8 957 059,56
Verotulot yhteensä	98 946 385,52	96 898 604,44

4.5 VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	2018	2017
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	20 575 454,00	20 789 716,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus +/- Järjestelmämuutoksen taseus (+/-)	-5 370 219,00	-4 807 664,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 814 916,94	-1 360 946,00
Valtionosuudet yhteensä	13 390 318,06	14 621 106,00

4.6 PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

	2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot	32 918 256,08	40 172 898,68
Muiden palvelujen ostot	19 683 024,48	12 022 012,16
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	52 601 280,56	52 194 910,84

4.7 SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEET JA NIIDEN MUUTOKSET

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat sekä poistomenetelmät ovat:

Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	2 vuotta	Tasapoisto
Muut	2–5 vuotta	Tasapoisto*
Hallinto- ja laitosrakennukset	25 vuotta	Tasapoisto
Asuinrakennukset	30 vuotta	Tasapoisto
Muut rakennukset	10–20 vuotta	Tasapoisto
Kadut, tiet, torit ja puistot	20 vuotta	Tasapoisto
Verkostot	30 vuotta	Tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10–15 vuotta	Tasapoisto
Kuljetusvälineet	5–10 vuotta	Tasapoisto
Atk-laitteet	3 vuotta	Tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3–5 vuotta	Tasapoisto
Luonnonvarat		Käytön mukainen poisto

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluiksi.

Poistojen osalta on noudatettu yllä mainittua poistosuunnitelmaa vuoden 2015 valmistuneiden kohteiden osalta. Aikaisempien vuosien valmistuneiden hyödykkeitten osalta on käytetty pidempää poistoaikojä saatujen erityisperusteiden perusteella. Ryhmässä Muut aineettomat hyödykkeet* on kuitenkin Sipoon kunnan investoinneissa muiden kuntien vesi- ja viemärlaitoksiin (esim. Sipoon kunnan osuus Viikinmäen puhdistamoon) noudatettu enimmäissuosituksen mukaista 20 vuoden poistoaikaa.

4.8 PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

Pakollisten varausten muutokset

	2018	2017
Kaatopaikan maisemointivaraus 1.1.	70 489,01	70 489,01
Lisäykset tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella		
Kaatopaikan maisemointivaraus 31.12.	70 489,01	70 489,01
Kuninkaantien työterveyden alijäämien kattausvaraus 1.1.	65 153,23	40 000,00
Lisäykset tilikaudella		25 153,23
Vähennykset tilikaudella		
Kuninkaantien työterveyden alijäämien kattausvaraus 31.12.	65 153,23	65 153,23
Kuntayhtymien alijäämien kattausvaraus 1.1.	27 463,72	27 463,72
Lisäykset tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella		
Kuntayhtymien alijäämien kattausvaraus 31.12.	27 463,72	27 463,72

4.9 PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT JA -TAPPIOT

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut toimintatuotot				
Myyntivoitot, osakkeet	33 158,78	-		
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	4 238 553,00	2 078 232,46	4 236 993,64	2 073 036,67
Rakennusten luovutusvoitot	510 675,64	7 692,48		
Muut luovutusvoitot	8 938,48	32 221,35		
Luovutusvoitot yhteensä	4 758 167,12	2 118 146,29	4 236 993,64	2 073 036,67
Muut toimintakulut				
Myyntitappiot, rakennukset	-	2 598,55		
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	-	164 757,44		-164 757,44
Myyntitappiot, muut	- 970,52	- 3 283,23		
Myyntitappiot yhteensä	- 970,52	- 170 639,22	0,00	-164 757,44

4.10 OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2018	2017
Osinkotuotot muista yhteisöistä	10 804,20	3,80
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	155 999,78	155 999,78
Yhteensä	166 803,98	156 003,58

4.11

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

4.12 AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET

Pysyvät vastaavat hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet			Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikuttiset menot	Ennakko-maksut	
Poistamaton hankintameno 1.1.		165 910,93		165 910,93
Lisäykset tilikauden aikana	14 425,00	57 243,12		71 668,12
Tilikauden poistot	6 935,76	62 780,37		69 716,13
Arvonlennukset ja niiden palautukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.	7 489,24	160 373,68		167 862,92

	Aineelliset hyödykkeet						Yhteensä
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakko-maksut ja kesken-eräiset hankinnat	
Poistamaton hankintameno 1.1.	34 897 501,47	80 532 386,02	23 083 139,80	1 215 217,13	56 580,60	16 946 621,93	156 731 446,95
Lisäykset tilikauden aikana	1 935 525,00	5 240 310,41	11 823 067,84	681 023,83		31 300 412,54	50 980 339,62
Rahoitusosuudet tilikaudella			20 000,00				20 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	267 618,36	1 822,01	22 062,26	13 824,54		-17 588 914,66	-17 283 587,49
Tilikauden poistot		4 404 638,81	2 161 115,75	509 648,84			7 075 403,40
Poistamaton hankintameno 31.12.	36 565 408,11	81 366 235,61	32 703 029,63	1 372 767,58	56 580,60	30 658 119,81	182 722 141,34
Olenneiset lisäpoistot		37 786,26					
Erittely olennaisista lisäpoistoista							

Sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Yhteensä
	Osakkeet, konserni-yhtiöt	Osakkeet, omistusyht. yhteisöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	
Hankintameno 1.1.	33 170 870,48	549 047,32	10 052 220,52	3 233 596,10	47 005 734,42
Lisäykset			8 857,06	10 072,35	18 929,41
Vähennykset					0,00
Hankintameno 31.12.	33 170 870,48	549 047,32	10 061 077,58	3 243 668,45	47 024 663,83

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset		
Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä	
Hankintameno 1.1.	2 255,99	2 255,99
Vähennykset		0,00
Hankintameno 31.12.	2 255,99	2 255,99

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset

	Tasearvo 1.1.	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus kuntayhty- män perus- pääomasta	Ero
Itä-Uudenmaan KKY	1 278 345,03	8 857,06		1 287 202,09	988 107,70	-299 094,39

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Datan merkit: tase (+)	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus %	Konsernin omistusosuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta	Konsernin osuus vieraasta pääomasta	Konsernin osuus tilikauden tuloksesta
Tytäryhtiöt						
Asunto Oy Tiltalti	Sipoo	100,00	100,00	185 236,61	298 041,77	5,93
Oy Sipoon Jäähalli - Sibbo Ishall Ab	Sipoo	51,60	51,60	286 418,48	616 030,47	3 155,24
Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö Sipoon						
Jussaksentie 14	Sipoo	100,00	100,00	25 244 535,64	2 875 987,16	0,39
Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö Sipoon						
Jussaksentie 18	Sipoo	100,00	100,00	6 400 065,50	1 280 348,36	0,83
Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö Sipoon						
Terveystie 1	Sipoo	100,00	100,00	827 037,20	215 763,89	-0,28
				32 943 293,43	5 286 171,65	3 162,11
Kuntayhtymät						
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri	Helsinki	1,32	1,32	5 176 940,31	9 710 273,64	-74 955,40
Eteva kuntayhtymä	Mäntsälä	0,80	0,80	134 259,89	399 987,17	12 447,06
Kärkulla samkommun	Parainen	4,37	4,37	547 650,01	1 312 328,95	-16 298,20
Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	Porvoo	7,66	7,66	1 455 268,26	1 149 244,23	97 906,63
Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	Järvenpää	4,45	4,45	3 027 653,61	449 335,53	121 411,55
Samkommunen för yrkesutbildning i östra						
Nyland	Porvoo	16,33	16,33	969 388,57	73 395,76	-122 947,84
Tuusulan seudun vesilaitos	Tuusula	16,46	16,46	2 787 231,89	1 076 691,03	39 224,69
Uudenmaan liitto	Helsinki	1,19	1,19	19 807,08	366 412,77	40,92
Helsingin seudun liikenne	Helsinki	1,60	1,60	1 333 196,26	1 726 036,90	30 110,69
				15 451 395,88	16 263 705,97	86 940,10
Yhteis- ja omistusyhteisyyhteisöt						
Asunto Oy Sipoon Talvikki	Sipoo	29,60	29,60	48 524,21	155,02	687,41
Asunto Oy Sato-Talma	Sipoo	23,80	23,80	272 616,92	0,00	0,00
Itä-Uudenmaan Jätehuolto Oy	Porvoo	25,60	25,60	2 238 890,58	754 474,56	488 090,54
Kiinteistö Oy Söderkulla Tallbacka						
Fastighets Ab	Sipoo	33,51	33,51	71 165,07	2 785 260,14	6 728,47
				2 631 196,77	3 539 889,71	495 506,42
Yhteis- ja omistusyhteisyyhteisöt. yhdistelemättömät						
Asunto Oy Sipoon Mäntykangas	Sipoo	50,00	50,00	0,00	0,00	0,00

4.13 SAAMISTEN ERITTELY

	2018	2017
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	2 734,75	1 754,42
Yhteensä	2 734,75	1 754,42
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä		
Myyntisaamiset	23 497,28	113 029,01
Lainasaamiset		
Muut saamiset		
Siirtosaamiset		
Yhteensä	23 497,28	113 029,01
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä		
Myyntisaamiset	4 483,10	6 741,88
Yhteensä	4 483,10	6 741,88
Saamiset yhteensä	30 715,13	121 525,31

4.14 LYHYTAIKAISIIN SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Hyvityksiä kunnilta ja kuntayhtymiltä	53 353,50	207 963,00
Muut tulojäämät	603 188,50	375 415,31
Tulojäämät yhteensä	656 542,00	583 378,31

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

4.15 OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	68 113 361,72	68 113 361,72	68 113 361,72	68 113 361,72
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	68 113 361,72	68 113 361,72	68 113 361,72	68 113 361,72
Muut omat rahastot 1.1.	553 494,00	553 494,00		
Siirrot rahastoon	29 441,85			
Siirrot rahastosta	81 015,89			
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	663 951,74	553 494,00		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	59 174 522,00	55 721 077,00	14 583 070,36	10 206 848,18
Siirto vahinkorahastoon	4 423,92			
Muut muutokset	-78 298,49			
Edellisen tilikauden virheen oikaisu	297 232,53			
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	59 397 879,96	55 721 077,00	14 583 070,36	10 206 848,18
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 101 843,36	3 453 445,00	1 531 870,76	4 376 222,18
Oma pääoma yhteensä	129 277 036,78	127 841 377,72	84 228 302,84	82 696 432,08

4.16 PITKÄAIKASEEN VIERAASEEN PÄÄOMAAN KUULUVAT VELAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT MYÖHEMMIN KUIN VIIDEN VUODEN KULUTTUA

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	28 648 059,23	19 624 830,61	23 820 000,00	15 750 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	55 519,90	61 839,00	55 519,90	36 288,09
Pitkäaikaiset velat yhteensä	28 703 579,13	19 686 669,61	23 875 519,90	15 786 288,09

4.17 PAKOLLISET VARAUKSET

Liite 17

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut pakolliset varaukset				
Eläkevaraus	13 265,48	13 265,48		
Vahingonkorvausvaraus				
Vuokravastuut käyttämättömistä tiloista				
Ympäristövastuut	70 489,01	91 625,01	70 489,01	70 489,01
Pakollinen varaus, kuntayhtymien alijäämien kattausvelvollisuus				
Muut pakolliset vastuut	138 594,36	135 411,97	92 616,95	92 616,95
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	634 124,92	632 389,56		
Muut pakolliset varaukset yhteensä	856 473,77	872 692,02	163 105,96	163 105,96

4.18 POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

	2018	2017
- Investointivaraus Söderkullan vlk 7-9 koulun rakentamiseen	0,00	354 031,39
- Investointivaraus uusien kaava-alueiden kunnallistekniikan rakentamiseen	7 063 780,20	3 293 683,68
- Investeringsreservering för byggande av Skolcentret Nickbys hjärta	17 213 809,32	17 971 809,32
Poistoerot yhteensä	24 277 589,52	21 619 524,39
Vapaa-ehtoiset varaukset		
- Investointivaraus Uusien kaava-alueiden kunnallistekniikan rakentamiseen	257 145,69	4 274 089,60
- Investointivaraus Keravalla Maantie 148 parantamiseen	650 000,00	650 000,00
- Investointivaraus Sipoonlahden koulun laajentamiseen,	12 700 000,00	12 700 000,00
- Investointivaraus Sipoonlahden koulun laajentamiseen, vaihe II,	5 000 000,00	5 000 000,00
Varaukset yhteensä	18 607 145,69	22 624 089,60
Yhteensä	42 884 735,21	44 243 613,99

4.19 VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen		
	2018	2017
Velat tytäryhteisöille		
Saadut ennakot		
Ostovelat		
Muut velat	7 791 328,33	4 368 304,68
Siirtovelat		
<i>Yhteensä</i>	7 791 328,33	4 368 304,68
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Saadut ennakot		
Ostovelat	768 901,57	344 583,34
Muut velat		
Siirtovelat		
<i>Yhteensä</i>	768 901,57	344 583,34
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyksille		
Saadut ennakot		
Ostovelat	-6 058,12	23 926,39
Muut velat		
Siirtovelat		
<i>Yhteensä</i>	-6 058,12	23 926,39
Vieras pääoma yhteensä	8 554 171,78	4 736 814,41

4.20 MUIDEN VELKOJEN ERITTELY

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut pitkäaikaiset velat				
Liittymismaksut			13 515 330,28	12 997 333,46
Muut pitkäaikaiset velat yhteensä	13 515 768,83	14 057 042,00	13 515 330,28	12 997 333,46

4.21 LYHYTAIKAISEN VIERAAN PÄÄOMAN SIIRTOVELKOKIIN SISÄLTÄVÄT OLENNAISET ERÄT

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	705 377,15			
Palkkojen ja henkilösivukuljaks.	10 029 646,56	5 900 294,00	6 456 589,88	6 116 897,40
Korkojaksotukset	104 243,87	126 276,00	98 332,45	126 275,96
Muut menoajämät	1 281 080,01	3 524 818,00	693 838,93	2 066 381,39
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	12 120 347,59	9 551 388,00	7 248 761,26	8 309 554,75

4.22 HUOLLETTAVIEN VARAT

	2018	2017
Huollettavien varat 31.12.	467,95	467,95

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

4.23 LEASINGVASTUIDEN YHTEISMÄÄRÄ

	2018	2017
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	1 154 353,38	1 154 927,63
Myöhemmin maksettavat	2 314 228,25	2 608 681,07
Yhteensä	3 468 581,63	3 763 608,70

Leasingsopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastuehdon mukaisi vastuita.

4.24 KUNNAN ANTAMAT VASTUUSITOUMUKSET

	2018	2017
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	1 231 762,96	1 231 762,96
Jäljellä oleva pääoma	671 428,83	777 426,70
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	12 361 699,16	12 361 699,16
Jäljellä oleva pääoma	9 844 619,43	10 028 697,95

4.25 VASTUU KUNTIEN TAKAUSKESKUKSEN TAKAUSVASTUISTA

	2018	2017
Kunnan osuus takauskeskuksen	115 948 299,00	111 526 541,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	74 491,43	73 709,51

4.26 HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.

	2018		2017	
	Koko-aikaisia	Osa-aikaisia	Koko-aikaisia	Osa-aikaisia
Yleishallinto	69	4	76	2
Sosiaali- ja terveystoimi	343	81	338	72
Opetus- ja kulttuuritoimi	569	128	557	132
Tekniikka- ja ympäristötoimi	105	13	103	15
Yhteensä	1 086	226	1 074	221

4.27 HENKILÖSTÖKULUT

	2018	2017
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	56 876 617,33	53 469 377,04
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	661,91	9 725,73
Henkilöstökulut yhteensä	56 877 279,24	53 479 102,77

4.28 LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

	2018	2017
Svenska folkpartiet	11 559,75	11 219,33
Kokoomus	8 869,50	8 064,75
Sipoon demarit	3 150,75	2 020,75
Sibbo Socialdemokrater	3 734,00	3 905,17
Keskustapuolueen Sipoon paikallisyhdistys	8 496,00	542,92
Sipoon Vihreät	197,50	6 388,50
Yhteinen Sipoomme	1 148,00	326,00
Sipoon Perussuomalaiset	566,00	1 178,83
Suomen Kristillisdemokraatit	498,50	321,92
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	38 220,00	33 968,17

4.29 TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy				
Tilintarkastuspalkkiot	18137,11	17976,41	13 157,50	14 859,30
Tilintarkastajan lausunnot	10819,12	7459,74		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät			3 243,75	4 782,50
Muut palkkiot	1260,08	444,9		
Palkkiot yhteensä	30 216,31	25 881,05	16 401,25	19 641,80

4.30 INTRESSITAHOTAPAHTUMAT

Kunnanjohtajan kanssa on 13.12.2017 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu 12 kk palkan (10 500 €/kk) suuruisesta erokorvauksesta.

Sipoon kunta on tilikauden aikana maksanut Kiinteistöosakeyhtiö Sipoon Terveystie 1:lle käyttämästään toimitilasta vastiketta yhteensä 104 674,61 euroa. Yhtiö on maksanut Sipoon kunnalle kiinteistöpalvelusopimuksen mukaan kiinteistön käytöstä 33 200,04 euroa, taloushallintopalveluista 6 999,96 euroa ja maa-aluevuokraa 2 355 euroa. Yhtiö on maksanut Sipoon vedelle vedestä 2 206,32 euroa tilikauden aikana.

Sipoon kunta on tilikauden aikana maksanut Kiinteistöosakeyhtiö Sipoon Jussaksentie 18:lle käyttämästään toimitilasta vastiketta 604 611,80 euroa. Yhtiö on maksanut Sipoon kunnalle kiinteistöpalvelusopimuksen mukaan kiinteistön käytöstä 215 469,96 euroa, taloushallintopalveluista 6 999,96 euroa ja maa-aluevuokraa 5 406 euroa. Yhtiö on maksanut Sipoon vedelle vedestä 11 576,13 euroa tilikauden aikana.

Sipoon kunta on tilikauden aikana maksanut Kiinteistöosakeyhtiö Sipoon Jussaksentie 14:lle käyttämästään toimitilasta vastiketta yhteensä 2 038 978,43 euroa. Yhtiö on maksanut Sipoon kunnalle kiinteistöpalvelusopimuksen mukaan kiinteistön käytöstä 648 000 euroa, taloushallintopalveluista 6 999,96 euroa ja maa-aluevuokraa 11 136 euroa. Yhtiö on maksanut Sipoon Vedelle vedestä 31 693,18 euroa tilikauden aikana.

Kunta on ostanut palveluja Sipoon Jäähalli Oy:ltä yhteensä 98 839,36 eurolla.

5 SIPOON VESI, LIIKELAITOS

5.1 SIPOON VESI, TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA TUNNUSLUVUT

Tuloslaskelma		
	1.1. - 31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
Liikevaihto	4 702 974,69	4 279 570,90
Liiketoiminnan muut tuotot	90 570,40	176 010,54
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 726 169,40	-1 648 837,48
Ostot tilikauden aikana	-776 179,61	-775 609,03
Palvelujen ostot	-949 989,79	-873 228,45
	-1 726 169,40	-1 648 837,48
Henkilöstökulut	-512 750,63	-444 693,13
Palkat ja palkkiot	-418 408,45	-357 203,70
Henkilösivukulut	-94 342,18	-87 489,43
Eläkekulut	-79 393,66	-74 786,64
Muut henkilösivukulut	-14 948,52	-12 702,79
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelmanmukaiset poistot	-1 067 398,48	-1 132 916,40
	-1 067 398,48	-1 132 916,40
Liiketoiminnan muut kulut	-140 486,86	-94 101,09
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 346 739,72	1 135 033,34
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	3 297,75	2 042,98
Korkokulut	-23 283,17	-88 585,12
Korvaus peruspääomasta	-735 350,22	-735 350,22
Muut rahoituskulut	-547,63	
	-755 883,27	-821 892,36
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eri-	590 856,45	313 140,98
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	590 856,45	313 140,98
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	590 856,45	313 140,98
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Sijoitetun pääoman tuotto, %	20,4	18,2
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	19,8	16,8
Voitto,%	12,6	7,3

Rahoituslaskelma**1.1. - 31.12.2018****1.1. - 31.12.2017****Toiminnan rahavirta**

Liikelyljäämä	1 346 739,72	1 135 033,34
Poistot ja arvonalentumiset	1 067 398,48	1 132 916,40
Rahoitustuotot ja -kulut	-755 883,27	-821 892,36
	1 658 254,93	1 446 057,38

Investointien rahavirta

Käyttöomaisuusinvestoinnit	-3 394 889,46	-1 104 465,19
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	105 000,00
	-3 394 889,46	-999 465,19

Toiminnan ja investointien rahavirta

	-1 736 634,53	446 592,19
--	----------------------	-------------------

Rahoituksen rahavirta

Muut maksuvalmiuden muutokset

Saamisten muutos kunnalta	617 716,18	-921 992,47
Saamisten muutos	-122 103,61	-270 173,39
Korottomien velkojen muutos	1 241 021,96	745 573,67

Rahoituksen rahavirta

	1 736 634,53	-446 592,19
--	---------------------	--------------------

Rahavarojen muutos

	0,00	0,00
--	-------------	-------------

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT**31.12.2018****31.12.2017**

Investointien tulorahoitus, %	48,8	144,7
Quick ratio	3	9,9
Current ratio	3	9,9

Tase

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	17 372 371,26	15 044 880,28
Aineettomat hyödykkeet	67 518,98	32 233,47
Muut pitkävaikutteiset menot	67 518,98	32 233,47
Aineelliset hyödykkeet	15 501 092,23	13 208 886,76
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 057 994,24	12 984 204,24
Koneet ja kalusto	5 649,06	8 070,12
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 437 448,93	216 612,40
Sijoitukset	1 803 760,05	1 803 760,05
Osakkeet ja osuudet	1 803 760,05	1 803 760,05
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 738 739,59	5 234 352,06
Saamiset	4 738 739,59	5 234 352,06
Lyhytaikaiset saamiset	4 738 739,59	5 234 352,06
Myyntisaamiset	1 330 495,54	1 240 158,30
Saamiset kunnalta	3 310 917,80	3 928 633,98
Muut saamiset	0,00	0,00
Siirtosaamiset	97 326,25	65 559,78
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	22 111 110,85	20 279 232,34
VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA	6 993 323,71	6 402 467,16
Peruspääoma	6 127 918,54	6 127 918,54
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	274 548,72	-38 592,36
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	590 856,45	313 140,98
VIERAS PÄÄOMA	15 117 787,14	13 876 765,18
Pitkäaikainen	13 515 330,28	12 997 333,46
Liittymismaksut	13 515 330,28	12 997 333,46
Lyhytaikainen	1 602 456,86	879 431,72
Ostovelat	707 266,39	281 248,11
Muut velat	807 333,17	561 256,38
Siirtovelat	87 857,30	36 927,23
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	22 111 110,85	20 279 232,34
TASEEN TUNNUSLUVUT	31.12.2018	31.12.2017
<i>Omavaraisuusaste, %</i>	<i>31,6</i>	<i>31,6</i>
<i>Suhteellinen velkaantuneisuus, -%</i>	<i>315,4</i>	<i>311,4</i>
<i>Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %</i>	<i>315,4</i>	<i>311,4</i>
<i>Kertynyt ylijäämä(alijäämä), 1 000 €</i>	<i>865</i>	<i>275</i>
<i>Asukasmäärä</i>	<i>20 643</i>	<i>20 310</i>

5.2 SIPOON VESI, JOHTOKUNNAN HYVÄKSYMÄN TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Tuloslaskelmaosan toteutuminen

	1000	Talousarvi o 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 2018/17
Liikevaihto		4 275		4 275	4 703	10,0	428	4 280	9,9
Liiketoiminnan muut tuotot		120	0	120	91	-24,5	29	176	-48,5
Materiaalit ja palvelut		-1 745		-1 745	-1 726	-1,1	-19	-1 649	4,7
Ostot tilikauden aikana		-809		-809	-776	-4,0	-33	-776	0,1
Palvelujen ostot		-936	0	-936	-950	1,5	14	-873	8,8
Henkilöstökulut		-535		-535	-513	-4,1	-22	-445	15,3
Palkat ja palkkiot		-419		-419	-418	-0,1	0	-357	17,1
Henkilösivukulut		-116		-116	-94	-18,6	-22	-87	7,8
Eläkekulut		-94		-94	-79	-15,7	-15	-75	6,2
Muut henkilösivukulut		-22	0	-22	-15	-31,1	-7	-13	17,7
Poistot ja arvonalentumiset		-1 100		-1 100	-1 067	-3,0	-33	-1 133	-5,8
Suunnitelmanmukaiset poistot		-1 100	0	-1 100	-1 067	-3,0	-33	-1 133	-5,8
Arvonalentumiset									
Liiketoiminnan muut kulut		-88		-88	-140	60,6	53	-94	49,3
Liikelylijäämä (-alijäämä)		927		928	1 347	45,1	-419	1 135	18,7
Rahoitustuotot ja -kulut		-830	0	-830	-756	-8,9	-74	-822	-8,0
Korkotuotot					0		0		
Muut rahoitustuotot					3		-3	2	61,4
Korkokulut		-95		-95	-23		0	-89	-73,7
Korvaus peruspääomasta		-735		-735	-735	0,0	0	-735	
Muut rahoituskulut					-1		1		
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia		97		97	591	509,1	-494	313	88,7
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		97	0	97	591	509,1	-494	313	89
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		97	0	97	591	509,1	-494	313	89

Sipoon Veden toimintatuotot olivat noin 4 794 000 euroa. Toimintatuotot ylittivät talousarvion noin 10 % eli noin 428 000 euroa. Toimintatuotot kasvoivat myös viime vuodesta noin 10 %. Merkittävää kasvussa on se, että tulojen lisäys on syntynyt ainoastaan kasvaneen vedenkulutuksen eli asukaskasvun kautta. Taksankorotuksia vuonna 2018 ei ollut. Toimintakulut olivat noin 2 379 000 euroa. Toimintakulut toteutuivat lähes budjetin mukaisesti ylittyen noin 11 000 euroa. Merkittävin ylitys talousarviosta tapahtui muiden kulujen osalta, jossa näkyvät toimitilojen nousseet ns. sisäiset vuokrat sekä konekeskuksen toiminnasta aikaisempaa oikeammin kohdistetut vuokratulot.

Toimintakate oli 2 414 000 euroa ennen poistoja ja rahoituskuluja. Toimintakate ylittyi 19 % arvioitua suurempana eli 387 000 euroa. Toimintakate ylittyi budjetoidusta, koska toimintakulut alittivat budjetin ja toimintamenot ylittivät edellä esitetyistä syistä. Tuloksen muodostumista on käsitelty myös kohdassa "Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa".

Tunnusluvut

	TP2017	TP2018	TA2018
<u>Vesihuollon hintatasoa kuvaavat tunnusluvut</u>			
Talousveden käyttömaksu (€/m ³) sis. alv	1,67	1,67	1,67
Jäteveden käyttömaksu (€/m ³) sis. alv	2,38	2,38	2,38
Vesihuoltomaksujen vertailuhinta (€/m ³) sis. alv	6,40	6,40	6,40
<u>Vesihuollon tehokkuutta kuvaavat tunnusluvut</u>			
Laskuttamattoman talousveden osuus (%)	10	8	10
Laskuttamattoman jäteveden osuus (%)	29,7	22	18
<u>Vesihuollon laatua kuvaavat tunnusluvut</u>			
Terveysperustaiset laatuvaatimukset täyttävä veden laatu (%)	100	98,6	100
Putkirikkojen määrä (kpl/km/vuosi)	0,0083	0,0067	0,008
Hinnanalennukseen oikeuttavien virheiden määrä (kpl)	0	0	0
<u>Vesihuollon kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut</u>			
Toiminnan tuotot/toiminnan kulut (%)	149,1	156,9	139,8
Tuloutus suhteessa liikevaihtoon (%)	16,5	15,3	16,7
Investoinnit/poistot	0,97	3,2	3,6
Investointien tulorahoitus (%)	144,7	44,4	50,4

Investointiosan toteutuminen

Laajennusinvestoinnit, uudet kaava-alueet	Talousarvio 2018	Talousarvio muutokset 2018	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Tot-%	Tilinpäätös 2017
Laajennusinvestoinnit, uudet kaava-alueet	-2 010		-2 010	-1 773	88 %	-282
Laajennusinvestoinnit, olemassa olevat alueet	-850		-850	-176	21 %	0
Haja-asutusalueet	-500		-500	-1 003	201 %	-196
Peruskorjausinvestoinnit	-600		-600	-443	74 %	-522
Irtain käyttöomaisuus						
Investoinnit yhteensä, netto	-3 960		-3 960	-3 395	86 %	-1 000

Investointimäärärahaa vesihuoltorakentamiseen oli vuonna 2018 käytettävissä yhteensä 3,96 milj. euroa, josta laajennusinvestointeihin 3,21 milj. euroa ja peruskorjausinvestointeihin 450 000 euroa. Vuonna 2018 nettomäärärahaa kului yhteensä 3,395 milj. euroa, josta noin 2,95 milj. euroa laajennusinvestointeihin ja noin 445 000 euroa perusparannuksiin. Investointimäärärahat alittuivat laajennusinvestointien osalta noin 565 000 euroa.

Harvaan asuttujen alueiden vesihuoltohankkeista saatettiin vuoden 2018 aikana loppuun Grönkullantien toteuttaminen sekä saatiin pitkälle toteutettua Etelä-Paippisten I-alueen. Samalla aloitettiin Jokivarrentien toteuttaminen yhdessä ELY-keskuksen sekä kunnan katuyksikön kanssa. Jokivarrentien toteuttaminen tässä vaiheessa katsottiin olevan paikallisen synergiaedun vuoksi tarpeellista. Kevyen liikenteen väylän toteuttamisen yhteydessä vesihuollon rakentaminen on merkittävästi halvempaa kuin myöhemmin omana työnä. Tämän lisäksi myös maanomistajien etu on, että kaikki kunnallistekniikka toteutetaan kerralla eikä usea toimija peräjäälkeen kaiva samoja kaivantoja auki. Tämän lisäksi suunnittelu ja sijoituslupien hankinta on käynnissä usealla eri haja-asutusalueella.

Suurimmat toteutuneet kaava- ja muutosalueiden työt olivat Sipoon Jokilaakson kunnallistekniikan rakentaminen sekä Bastukärren Rahtiraitin rakentaminen. Kaava-alueista toteutettiin myös Nikkilässä Kylävuorenpenger sekä aloitettiin Kalliomäen rakentamista Söderkullassa. Olemassa olevien kaava-alueiden osalta Hiekkämäen tien aloitus ajoittui aivan vuoden loppuun.

Perustelut poikkeamille

Harvaan asutut alueet

Harvaan asuttujen alueiden vuosittaiseksi investointibudjetiksi on sovittu vesihuollon kehittämissuunnitelman yhteydessä 500 000 euroa. Pitkällä aikajänteellä vuosittaiset investoinnit asettuvat kehittämissuunnitelmassa määritettyyn tasoon. Vuositasolla investointibudjetti kuitenkin vaihtelee, jolloin vuodesta riippuen investointibudjetti saattaa joko ylittyä tai alittua. Kehittämissuunnitelman voimaantulon jälkeisinä vuosina investoinnit harvaan asutuille alueille ovat toteutuneet seuraavasti:

- 2015: 780 000 €
- 2016: 650 000 €
- 2017: 200 000 €
- 2018: 1 003 000 €

Keskimääräinen vuosittainen investointi harvaan asuttujen alueiden vesihuollon toteuttamiseen on ollut noin 660 000 euroa. Merkittävä tekijä harvaan asuttujen alueiden toteuttamisessa ovat maanomistajien kanssa solmittavat sopimukset putkien sijoittamisesta yksityisten maa-alueille. Kehittämissuunnitelman hyväksymisen jälkeen sijoitusneuvotteluja on käyty ja sopimukset laadittu lähes 300 kiinteistön kanssa.

Sopimusten laadinnassa suurimman osan kanssa käydään neuvotteluja esim. tontilla sijaitseviin maanalaisiin rakenteisiin, korvausasioihin taikka reitteihin liittyen. Usein neuvotteluiden seurauksena joudutaan suunnitelmiin tekemään jonkinasteisia muutoksia, jotka aiheuttavat edelleen aikataulun venymistä. Em. seikoista johtuen osa vuodelle 2017 suunnitelluista urakoista toteutui vuoden 2018 puolella. Osin tästä johtuen vuoden 2017 määrärahat alittuivat ja vuoden 2018 ylittyivät. Kokonaisuutena katsoen ja resursseihin suhteutettuna Sipoon Vesi on pystynyt toteuttamaan vesihuollon kehittämissuunnitelman toimintaohjelmaa tehokkaasti ja jopa alkuperäistä toteuttamisaikataulua edellä.

Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet ja muutosalueet

Kaava-alueiden laajennusinvestoinnit alittivat talousarvion noin 950 000 euroa. Kaava-alueiden ja muutosalueiden vesihuollon rakennuttajana toimii Tekniikka- ja ympäristöosaston Katu- ja viheralueet -yksikkö. Sipoon Vesi vastaa alueiden vesihuoltosuunnittelun ylivalvonnasta sekä vesihuollon suunnitelmien hyväksymisestä. Investointihankkeet on saatu toteutettua vallitsevien olosuhteiden puitteissa hyvin, pienistä resursseista huolimatta. Resurssien vähyys onkin jatkossa yksi investointien toteuttamisen aikataulu- ja laaturiskiä lisäävä elementti. Vuoden 2018 osalta alitukset tapahtuivat lähinnä olemassa olevien laajennusalueiden osalta. Näille jakeille oli varattu hieman enemmän määrärahoja mahdollisten yllättävien putkisiirtojen tai saneeraustarpeiden varalta, jotka eivät vuonna 2018 toteutuneet täysimääräisinä. Ko. investointeja käsitellään tarkemmin kunnan tilinpäätöksessä kohdassa 2.5.

Rahoituslaskelmaosan toteutuminen

	Talousarvi o 2018	TA muutos 2018	TA + Muutos 2018	Toteuma 2018	Tot-%	Poikkeama	Tot. 2017	Muutos-% 2018/17
TULORAHOITUS								
Liikelylijäämä	928		928	1 347	45,1	-419	1 135	18,6
Poistot ja arvonalentumiset	1 100		1 100	1 067	-3,0	33	1 133	-5,8
Rahoitustuotot ja -kulut	-830		-830	-756		-74	-822	-8,0
	1 198		1 198	1 658	38,4	-460	1 446	14,7
INVESTOINNIT								
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-3 960		-3 960	-3 395	-14,3	-565	-1 104	207,4
Rahoitusosuudet investointimenoihin				0			105	
Tulorahoitus ja investoinnit, netto	-2 762		-2 762	-1 737	-37,1	-1 025	447	-488,9
RAHOITUSTOIMINTA								
Muut maksuvalmiuden muutokset	800			1 737			-447	
Vaihto-omaisuuden lisäys								
Saamisten muutos kunnalta				618			-922	
Saamisten muutos muilta				-122			-270	
Korottomien velkojen muutos				1 241			746	
Rahoitustoiminta netto								
Vaikutus kunnan kassavaroihin	-1 962		-1 962	0	-100,0		0	

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	31.12.2018	31.12.2017
-------------------------------	------------	------------

Investointien tulorahoitus, %	48,8	144,7
Quick ratio	3	9,9
Current ratio	3	9,9

Rahoitusosa toteutui hieman suunniteltua positiivisemmin. Liikelylijäämä oli budjetoitua suurempi johtuen ennakoitua suuremmasta vedenmyynnistä. Investoinnit eivät toteutuneet aivan budjetoidulla tasolla kaava-alueiden toteutuksen siirryttyä. Quick ratio eli maksuvalmiussuhde kertoo, miten hyvin lyhytaikaisesti sidotuilla varoilla pystytään kattamaan lyhytaikaiset velat. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 1, tyydyttävä: 0,5–1, heikko: alle 0,5. Current ratio eli käyttöpääomasuhde kertoo nopeakiertoisen omaisuuden ja nopeakiertoisten velkojen suhteen. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 2, tyydyttävä: 1–2, heikko: alle 1. Maksuvalmius ja käyttöpääomasuhde on liikelaitoksella ollut vuonna 2018 hyvällä tasolla.

5.3 SIPOON VESI, TOIMINTAKERTOMUS

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Liikelaitosjohtajan katsaus

Vesihuoltoliikelaitoksen talous oli vuoteen 2017 saakka tappiollinen. Vuosien 2017 ja 2018 aikana talous on saatu käännettyä ylijäämäiseksi. Aikaisempien tilinpäätösten perustella vuonna 2010 vesilaitoksen tulos oli lähes 800 000 euroa tappiollinen ja tämän lisäksi velkaa kunnalle oli noin 3 miljoonaa euroa. Vuonna 2018 tulos on lähes 1,3 miljoonaa voitollinen ja laitos velaton. Talouden kuntoon laittaminen ja hyvä tulos ovat edellytys ja pohja laitoksen muiden toimintojen kehittämiseksi sekä eteenpäin viemiselle. Taloudellisen tuloksen parannuttua onkin toteutettu viime vuosien aikana useita toimintaa helpottavia, sujuvoittavia sekä tehostavia toimenpiteitä. Töidenhallintajärjestelmän ja verkkotietojärjestelmän hankinta ovat muutamia esimerkkejä näistä toimenpiteistä, joilla saadaan tehostettua ylläpitotoimintaa sekä omaisuudenhallintaa.

Vuoden aikana Sipoon Vesi toimi noin viikon verran häiriötilanteen alaisena, kun Söderkullan vesitornista ja vedenjakeluverkostosta todettiin valvontanäytteissä koliformisia bakteereita. Poikkeustilanteen tiedottaminen sekä operatiivinen toiminta hoituivat niin vesilaitoksen työntekijöiden kuin muidenkin tilanteeseen osallistuneiden tahojen osalta erinomaisesti. Tämän vuoden erityiskiitokset suuntautuvatkin tiedottamista hoitaneille kunnan työntekijöille sekä vesilaitoksen operatiivisen puolen henkilöille, jotka hoitivat roolinsa paineellisessa tilanteessa jämerästi. Viikon kestänyt poikkeustilanne tuotti Sipoon Vedelle noin 50 000 euron lisäkulut erityisjärjestelyiden rakentamisen sekä väliaikaisen vedenjakelun tuottamien kustannusten myötä. Tämän ja vuoden 2014 vastaavan tapahtuman estämiseksi tulevaisuudessa Sipoon Vesi hankki Nikkilän ja Söderkullan vesitorneihin UV-desinfiointilaitteet, jotka desinfioivat vesitorneista lähtevän veden.

Töiden- ja omaisuudenhallinnan parantamiseksi vuoden 2018 merkittävin hankinta oli verkkotietojärjestelmän hankinta. Hankinta oli välttämättömyys toiminnan jatkuvasti laajentuessa sekä henkilökunnan vaihtuessa. Hallittavan omaisuuden tiedot on saatava yhden ohjelman alle, jolla voidaan tuottaa parempia saneeraussuunnitelmia ja liitoskohtalausuntoja sekä suorittaa itse pienimuotoisia mallinnuksia. Edellä mainitut ovat vain muutama niistä ominaisuuksista, joihin järjestelmä tuottaa suoraan lisäarvoa.

Vuoden 2018 loppuvuoden aikana Sipoon Vesi yhdessä kunnan teknisen osaston sekä kehitys- ja kaavoituskeskuksen kanssa vaihtoi toimitalojaan Nikkilän keskustan Aravatalosta ns. Livalin tiloihin Martinkyläntien varteen. Muuton myötä myös Sipoon Veden henkilöstö on joutunut opettelemaan osin uusia tapoja työskennellä sekä totuttelemaan muuttuneeseen toimintaympäristöön. Loppuvuoden muuton sekä laitoksen laskutuksen loppuvuoden erityisen kiireen keskellä henkilöstö, eritoten laskutus, suoriutui työtehtävistään erinomaisesti ja kaikki vaadittava saatiin tehtyä määräaikoja noudattaen.

Uuden verkoston rakentamisen investointimäärät lähes kolminkertaistuivat vuoteen 2017 verrattuna. Verkoston saneeraukset painottuivat Nikkilän keskustan syöttövesijohtojen uusintaan. Rakentamisen ja saneerausmäärien lisääntyessä myös liitosten ja sitä myötä vesikatkojen määrät väistämättä kasvoivat. Vuoden 2019 alkupuolella onkin tarkoitus laatia erillinen tiedotusohje vesikatkojen osalta, joka tullaan hyväksyttämään Sipoon Veden johtokunnalla. Hyväksynnän jälkeen eri syistä aiheutuvista vesikatkoista tiedotetaan ennalta sovitulla tavalla, joka tulee parantamaan niin asiakkaiden tietoisuutta kuin työntekijöiden työrauhaa.

Sipoon Vesi saavutti vuoden 2018 niin toiminnalliset kuin taloudelliset tavoitteet erinomaisesti. Sipoon Vesi jatkaa toimintansa kehittämistä edelleen vuonna 2019 etenkin tiedottamisen sekä liitosprosessin sujuvoittamisen ja digitalisoinnin osalta. Tämän lisäksi laitos pyrkii vastaamaan saneeraustarpeen kasvuun korottamalla perusparannusten määrärahaa 450 000 eurosta 700 000 euroon. Tehokas saneeraustoiminta edellyttää entistä paremmin ja tehokkaammin kohdistuvia saneerausinvestointeja. Tämän pohjana on riittävät ja oikein kohdistetut kuntotutkimukset sekä niiden oikea tulkinta. Tähän vastatakseen Sipoon Vesi on osallistunut vuoden 2018 aikana asiantuntijajäsenenä Vesilaitosyhdistyksen "Viemäreiden kuntotutkimusopas" -kehittämiprojektiin. Opas esittelee kuntotutkimusmenetelmiä, joiden oikealla valinnalla saadaan lisättyä verkkojen kuntotutkimusmääriä nykyisestä, saadaan kohdennettua saneeraus- ja kunnossapitotoimenpiteet oikein ja tehokkaammin sekä saadaan arvokasta ja luotettavaa tietoa laitoksen omaisuudenhallinnan avuksi.

Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Sipoon Vesi on aloittanut kunnanhallituksen alaisena liikelaitoksena vuoden 2016 alusta. Sitä ennen Sipoon kunnan vesihuoltolaitos toimi teknisen toimialan osana laskennallisesti eriyttynä yksikkönä. Sipoon Veden toimielimenä toimii kunnanvaltuuston valitsema johtokunta, jossa on viisi jäsentä ja yhtä monta varajäsentä. Johtokunnan tehtäviin kuuluu Sipoon Veden johtosäännön mukaan mm. vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätöksen valmistelu. Liikelaitoksen johtaja johtaa ja kehittää toimintaa sekä vastaa asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Sipoon Veden johtokunta kokoontui kahdeksan kertaa vuoden 2018 aikana ja käsiteltäviä asioita oli yhteensä 18 kappaletta. Osaan kokouksista on hallintosäännön perusteella osallistunut myös tekninen johtaja.

Sipoon Veden johtokunta

puheenjohtaja	Stefan Sandström	RKP
varapuheenjohtaja	Ari Tamminen	KOK
jäsen	Sirpa Pöllönen	VIH
jäsen	Ilkka Janhunen	PS
jäsen	Gunilla Holmberg	RKP

Muut kokoukseen osallistuvat:

esittelijä	Matti Huttunen	liikelaitosjohtaja
pöytäkirjan pitäjä	Daisy Ek	hallintosihteeri
tekninen johtaja	Ilari Myllyvirta	

Olennaiset muutokset liikelaitoksen toiminnassa ja taloudessa

Suurin toimintaan vaikuttanut muutos vuonna 2018 oli uusien toimitilojen käyttöönotto vuoden loppupuolella. Uusiin toimitiloihin siirtyminen vei kaikkien toimistotyöntekijöiden työaikaa loka-marraskuun aikana huomattavasti. Muuton lisäksi uudet tilat edellyttivät toimintatapojen muuttamista esimerkiksi asiakaspalvelun suhteen. Tämän lisäksi vuoden aikana tapahtui muutamia henkilöstömuutoksia. Vuoden lopussa saatiin rekrytoitua eläköityneen vesihuoltoteknikon tilalle liitosasiantuntija sekä ylläpitoryhmään uusi vesihuoltoasentaja.

Vuonna 2018 taksaa ei korotettu, mutta siitä huolimatta toimintatuotot kasvoivat lähes 300 000 euroa vuodesta 2017. Syynä tulojen kasvuun oli asukaskasvun ja poikkeuksellisen kuivan kesän vuoksi kasvaneet vedenmyyntimäärät. Menot toteutuivat noin 10 000 euroa yli budjetin. Kulujen kasvua tapahtui pääasiassa sisäisten vuokrien osalta, jotka nousivat edellisvuodesta. Myös konekeskuksen sisäisiä vuokria kohdennettiin vesilaitokselle aiheuttamisperiaatteen mukaisesti.

Vesihuoltoliikelaitoksen talous oli vuoteen 2017 saakka tappiollinen. Vuosien 2017 ja 2018 aikana talous on saatu käännettyä ylijäämäiseksi. Talouden tasapainottamisessa on käytetty useita keinoja. Tulot ovat kasvaneet niin taksankorotusten kuin myös asukaskasvun tuottaman veden lisämyynnin myötä. Tämän ohella kulupuoli on pysynyt kurissa tarkan taloudenpidon sekä ennakoidun ja suunnitelmallisen ylläpitotoiminnan ansiosta. Veden myynti kasvoi noin 70 000 m³ edellisestä vuodesta. Veden myynnin kasvusta lisätuloja saatiin noin 285 000 euroa. Laskuttamattoman talousveden osuus laski 10 prosentista 8 prosenttiin. Vuotovesimäärän pieneneminen johtui putkirikkomäärän sekä vuotojen pienenemisestä. Laskuttamattoman jäteveden osuus laski 29,7 prosentista 23 prosenttiin. Vuotuisen sademäärän pieneneminen selittää laskuttamattoman jäteveden osuuden pienenemisen yhdessä saneeraustoiminnan kautta saavutetun hyödyn ohella.

Palvelujen ostojen sekä aineiden ja tarvikkeiden kulut ovat vuonna 2018 jopa vuoden 2011 tasolla. Tämä siitäkin huolimatta, että em. kulujakeisiin sisältyy kasvanut veden osto tukkuvesilaitokselta ja kasvanut jätevesien käsittelymäärä sekä yleisesti noussut kustannustaso. Henkilöstökulujen osalta vuonna 2018 ollaan myös vuoden 2011 tasolla, vaikka ylläpidettävän omaisuuden määrä on kasvanut huomattavasti ja laitoksen asiantuntijuutta on vahvistettu vesihuoltainsinöörin palkkauksella. Suurimmat syyt tähän löytyvät tehdyllä varallaolojärjestelmän muutoksella sekä osittaisella ylläpitoryhmän vajaamiehityksellä. Tuloksen muodostumisessa roolinsa on myös vuoden 2016 toteutetulla poisto-ohjelman muutoksella, jossa siirryttiin 10 %:n jäännösarvopoistosta 30 vuoden tasapoistoon.

Investointimäärät kolminkertaistuivat vuodesta 2017 noin 3,3 miljoonaan euroon. Kaava-alueita saatiin toteutettua laajemmin kuin edellisvuonna. Samoin haja-asutusalueiden hankkeita toteutettiin voimakkaasti vuoden 2018 aikana. Osittain yhden hankkeen viivästymisestä vuoden 2018 puolelle sekä Jokivarrentien kevyen liikenteen väylän yhteydessä toteutettavan vesihuoltohankkeen vuoksi, joka toteutettiin vuonna 2018 synergiaetujen mahdollisimman tehokkaan hyödyntämisen vuoksi. Olemassa olevien kaava-alueiden osalta toteuma jäi budjetoidusta noin 700 000 euroa. Perusparannukset toteutettiin budjetoidun mukaisesti.

Vuoden 2018 aikana hankittiin verkkotietojärjestelmä omaisuudenhallinnan sekä dokumentoinnin parantamiseksi. Osana verkkotietojärjestelmäprojektia aloitettiin myös olemassa olevan verkoston dokumentointi. Vuoden 2018 aikana tarkemittatiin Landbon, Råkilan ja Myraksen alueen viemäriverkosto sekä vesijohtoverkoston maanpäälliset osat. Tarkemittauksia jatketaan vuoden 2019 aikana alue kerrallaan. Tavoitteena on saada verkkotietojärjestelmään syötetty mahdollisimman tarkasti omaisuuden sijainti- ja ominaisuustiedot. Hanke parantaa tietoisuutta olemassa olevasta omaisuudesta sekä mahdollistaa entistä tarkempia mallinnustarkasteluja.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sipoon Veden taksoihin ei ole esitetty korotuksia vuoden 2019 talousarviossa eikä vuosien 2020–2021 taloussuunnitelmassa. Kulujen seurantaa jatketaan edellisvuosien tapaan ja kulujen kasvu pyritään pitämään maltillisena. Kunnan Sipoon Vedelle asettama pääoman tuottovaatimus on edelleen vuonna 2019 12 %:a laitoksen peruspääomasta. Vuoden 2019 ylijäämän käsittelyssä tulee harkittavaksi oman pääoman kasvattamisen lisäksi muita vaihtoehtoja. Osa ylijäämästä voidaan siirtää myös laitoksen peruspääomaan. Liikevaihdon arvioidaan kasvavan edelleen selvästi vuodesta 2018. Liikevaihdon kasvuennusteet perustuvat kunnan asukaskasvuun ja sen kautta liittyjämäärien ja veden myynnin kasvuun.

Voimakas kasvu luo tarpeen tarkastella kapasiteettien riittävyyttä niin talousveden kuin jätevedenkin osalta. Alustavien tarkasteluiden perusteella em. taloussuunnitelmakauden lopussa on tarve aloittaa siirtoviemäroinnin kapasiteetin kasvattaminen. Talousveden kapasiteettiin saadaan vuoden 2019 kesään mennessä parannusta ja toimintavarmuutta, kun Talma–Söderkulla-siirtovesijohto valmistuu.

Vuoden 2018 aikana hankittiin verkkotietojärjestelmä, joka parantaa omaisuudenhallintaa entisestään. Verkkotietojärjestelmästä saadaan myös apua investointien kohdentamiseen sekä tehokkaampaan toteuttamiseen. Vuonna 2019 jatketaan verkkotiedon eheyttämistä sekä olemassa olevan verkon ominaisuus- ja tarketietojen kartoittamista. Laitos tulee hankkimaan vuoden 2019 aikana tätä varten kaksi tarkemittauslaitetta. Suurin osa tarkemittauksista toteutetaan kuitenkin ostopalveluna.

Liittymisprosessin selkeyttämistä ja tehostamista on suunniteltu vuoden 2018 aikana. Vuonna 2019 on tarkoitus uudistaa liittymisen prosessi kokonaisuudessaan. Liittymissopimusten teko, allekirjoittaminen, muokkaaminen ja arkistointi on tarkoitus saattaa sähköiseksi seuraavien vuosien aikana. Ensimmäisenä askeleena on liittymisprosessin laadinta sekä olemassa olevien liittymissopimusten sähköisen arkiston luonti.

Vuoden 2019 aikana Sipoon Vedelle laaditaan viestintäohje, jossa määritellään eri tilanteiden viestintätavat ja -kanavat. Ohje tullaan hyväksyttämään Sipoon Veden johtokunnalla, jonka jälkeen vesikatkoista ja muista toimintaan vaikuttavista asioista viestitään ko. ohjeen mukaisesti. Tavoitteena on parantaa ja oikea-aikaistaa viestintää niin sisäisesti kuin asiakkaiden ja asukkaiden suuntaan. Myös harvaan asuttujen alueiden ja perusparannusinvestointien toteuttamisessa panostetaan viestintään ja yhteistyöhön maanomistajien kanssa.

Vuoden 2019 perusparannuksiin kohdennettavat investointimäärärahat nousevat 450 000 eurosta 700 000 euroon. Perusparannusinvestoinneilla parannetaan vanhimpien verkoston osien kuntoa, jolloin toimintavarmuus paranee. Saneerauksilla pyritään aktiivisesti vähentämään vuotovesien määrää sekä viemäroinnin että vedenjakelun puolella. Tehokas saneeraustoiminta edellyttää paikkansapitävää tietoa verkostosta sekä sen kunnosta. Tarkemittauksilla ja verkkotietojärjestelmällä parannetaan tietoisuutta verkostosta. Kuntotutkimusten määrää ja kohdentamista pyritään lisäämään ja kehittämään. Sipoon Vesi on tähän vastatakseen osallistunut Vesilaitosyhdistyksen "Viemäreiden kuntotutkimusopas" -kehittämisprojektiin.

Alueellista yhteistyötä jatketaan lähialueen vesihuoltolaitoksien ja yhteistyökumppanien kanssa. Etenkin varautumiseen liittyvää yhteistyötä pyritään lisäämään ja syventämään entisestään. Suunnitteilla on vuoden 2019 aikana toteutettava kriisiharjoitus tukkuvesilaitos Keski-Uudenmaan Veden sekä kaikkien sen jäsenkuntien kanssa. Toteutuessaan ko. harjoitus olisi ensimmäinen, jossa kaikki jäsenkunnat olisivat mukana.

Liikelaitoksen henkilöstö

Vuonna 2018 aikana liikelaitoksella tapahtui muutamia henkilöstömuutoksia. Ylläpitoryhmään rekrytoitiin yksi ammattimies lisää. Toimistohenkilökunnasta eläköityi vesihuoltoteknikko, jonka tilalle saatiin rekrytoitua pikaisesti työntekijä uudella nimikkeellä liitosasiantuntija. Tämän lisäksi osin ostopalveluin on pyritty tasaamaan poistuman aiheuttama vaje työnteon sekä varallaolon kapasiteetissa etenkin kesäloma-aikaan. Vesihuoltoasentajien osalta yhden työntekijän rekrytointi on edelleen käynnissä. Yksi työntekijä saavuttaa eläkeiän vuoden 2020 alussa. Henkilöstön koulutuksessa liikelaitos käytti lähinnä Vesilaitosyhdistyksen järjestämiä kursseja sekä joitakin muita ulkopuolisten tarjoamia koulutuksia, mikäli ne koettiin tarkoituksenmukaisiksi.

Arvio merkittävimmistä riskeistä

Sipoon Veden riskit voidaan jakaa toiminnallisiin, taloudellisiin sekä ympäristöön ja terveyteen liittyviin riskeihin. Talousveden saastuminen on toiminnallinen riski, mutta myös taloudellinen riski, koska siitä aiheutuvat taloudelliset korvaukset voivat olla merkittäviä. Tällaisessa tapauksessa riskinä on myös vedenjakeluun tarvittavan kaluston, säiliöiden, astioiden ja riittävän talousvesimäärän toimittamiseen liittyvät asiat. Näihin toiminnallisiin riskeihin on varauduttu mm. naapurilaitoksien kanssa yhteisesti sovitulla käytännöllä, joita ovat avun ja laitteiden sekä kaluston lainaaminen erityistilanteissa. Näihin on saatavana apua myös pelastuslaitokselta ja puolustusvoimilta.

Toiminnallisena ja taloudellisena riskinä voidaan pitää myös rankkasateiden tai viemäreiden sortumisen aiheuttamat viemäritulvat, joista saattaa aiheutua ympäristöhaittoja ja korvausvaatimuksia. Näihin on varauduttu mm. tekemällä jätevesipumppaamoille varavirransyöttöpistokkeita, kehittämällä pumppaamoiden kaukovalvontaa ja systemaattisilla viemäriverkoston kuvauksilla ja verkoston kunnon seurannalla sekä saneerauksilla. Vuonna 2018 on selvitetty kriittisten pumppaamoiden energiavarmuuden parantamismahdollisuuksia yhteistyössä Keravan Energian kanssa. Tavoitteena on saada nykyiset ilmasähköjohtojen varassa olevat pumppaamot – etenkin siirtolinjojen pumppaamot – maakaapeloinnin piiriin. Em. toimenpiteellä pienennetään sähkökatkojen riskejä.

Taloudellisia riskejä ovat myös vesihuoltoverkostoiden yllättävät korjaukset sekä vesijohto/viemärivuodot ja tulvimiset. Yllättävät putkirikot tulevat merkittävästi kalliimmiksi kuin suunnitellut korjaukset. Riskien pienentämiseksi on tehty selvityksiä ja parannuksia. Vuoden 2015 aikana on selvitetty pumppaamoiden automaatio- ja kaukovalvontajärjestelmän nykytila sekä laadittu etenemistapa järjestelmän kehittämiseksi. Vuoden 2016 aikana valmistui myös Sipoon Veden varautumissuunnitelma, jossa kartoitettiin vesihuoltolaitoksen häiriötilannetoimintaa ja tehtiin toimintakortit siitä, kuinka eri häiriötilanteissa tulee toimia. Vuoden 2017 aikana otettiin käyttöön töidenhallintajärjestelmä, jonka avulla ylläpitotoiminnan ennakoivuus ja suunnitelmallisuus paranevat edelleen pienentäen em. riskejä. Vuonna 2018 hankittiin verkkotietojärjestelmä, joka parantaa omaisuudenhallintaa laitoksella.

Varallaolojärjestelmällä pienennetään mm. vesihuollon erityistilanteissa syntyvien lisävahinkojen syntymistä ja edistetään asiakkaille syntyvien haittojen nopeaa korjaamista sekä vähennetään velvoitteita, mm. veden jakelun keskeytystilanteissa syntyviä korvausvaatimuksia.

Lisäksi henkilöstön koulutukset, esim. vesityökorttikoulutus, lisäävät ymmärrystä ja siten vähentävät riskitilanteita. Kriisi-tilanneharjoituksia järjestetään yhteistyössä Keski-Uudenmaan Veden, Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen, pelastuslaitosten sekä naapurikuntien vesihuoltolaitoksien kanssa.

Ympäristötekijät

Sipoon Vedellä ei ole jätevedenpuhdistamoita vaan kaikki jätevesi johdetaan Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle keskitetysti puhdistettavaksi. Taloudelliseen tulokseen vaikuttavia ympäristötekijöitä ei vuoden aikana ollut.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sipoon Veden sisäisen valvonnan periaatteet ja toiminta seuraavat kunnan toimintoja ja päätöksiä.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arviointi

Toimintakertomusvuodelle asetetut tavoitteet saavutettiin pääsääntöisesti hyvin. Vuoden 2018 talousarvion ja käyttösuunnitelman tavoitteet johdettiin kuntastrategian pohjalta. Varojen käyttöä ja tuloksellisuutta arvioitiin kuukausittaisesti tuotetun raportointitiedon sekä osavuosikatsausten pohjalta.

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on osa kunnan ja kuntakonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää. Se on kunnan ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Päivittäinen valvonta

Päivittäistä toimintaa ohjataan hallintosäännöllä, henkilöstön vastuiden ja valtuuksien määrittelyllä sekä toimenkuvien, hyväksymisvaltuuksien ja varamiesmenettelyjen määrittelyllä sekä työohjeilla. Esimiesten tehtävänä on seurata päivittäisen toiminnan lainmukaisuutta sekä ohjeistuksien mukaisuutta.

Talouden seuranta, rahoituksen valvonta, hyväksymisoikeudet ja investoinnit

Sipoon Vesi vastaa taloutensa raportoinnista. Liikelaitosjohtaja ja controller tarkastavat kuukausitulokset. Talouden kehitystä ja riskejä käydään läpi kuukausittain tekniikka- ja ympäristöosaston johtoryhmässä. 1.1.2019 alkaen taloudesta raportoidaan kuukausittain myös Sipoon Veden johtokunnan kokouksissa, jotta johtokunta saa mahdollisimman ajantasaisen tiedon talouden toteutumasta suhteessa talousarvioon sekä edellisiin vuosiin.

Toimintamenojen, merkittävien sopimusten ja investointien hyväksymisoikeudet on määritelty valtuuston hyväksymän hallintosäännön sekä siinä hyväksytyjen kunnanhallituksen, johtokunnan ja viranhaltijoiden toimivaltuuksien mukaisesti sekä johtokunnan erillispäätöksillä.

Investointien toteutumaa seurataan yhdessä tekniikka- ja ympäristöosaston johtoryhmän sekä investointipäällikön kanssa kuukausittain sekä Sipoon Veden osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinnan menetelmiä ja toimintatapoja arvioidaan jatkuvasti normaalitoiminnan ohella. Vesihuoltolaitoksella on tehty riskikartoituksia sekä suunniteltu toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi. Riskien ja vaarojen arviointi tehtiin vuoden 2016 aikana. Varautumissuunnitelmaa päivitettiin vuoden 2016 aikana ja se valmistui vuonna 2017. Toimintatapoja ja ohjeistusta tarkennetaan jatkuvasti saatuja kokemuksia ja oppeja hyödyntäen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuu ja seuranta

Hallitus ja Sipoon Veden johtokunta seuraavat ja arvioivat päätöksenteon laatua, suunnitelmien toteutumista, riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuutta ja tavoitteiden saavuttamista mm. heille toimitettavan toiminnallisen ja taloudellisen raportointitiedon, esityslistojen, pöytäkirjojen, päätösten ja suunniteltujen toimenpiteiden vaikutusten sekä riskiarviointien tulosten perusteella.

Kunnanjohtaja, johtavat viranhaltijat ja tulosalueiden ja yksiköiden esimiehet vastaavat kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ja valvonnan viemisestä käytäntöön sekä säännöllisestä raportoinnista hallitukselle ja johtokunnalle vähintään osavuosikatsausten ja toimintakertomuksen laadinnan yhteydessä.

5.4 SIPOON VESI, TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Rahoitusomaisuuden ja vieraan pääoman arvostus

Saamiset ja velat on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi.

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty suoriteperusteisesti.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Organisaatiota ei ole tilikauden aikana muutettu, joten vuosien 2017 ja 2018 tiedot ovat vertailukelpoisia.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot eriteltynä	2018	2017
Vedenmyynti		
Perusmaksut	575 075,15	484 463,96
Kulutusmaksut	1 567 834,44	1 471 830,49
	2 142 909,59	1 956 294,45
Jätevesilaskutus		
Perusmaksut	711 286,75	608 915,88
Kulutusmaksut	1 771 804,54	1 611 226,23
	2 483 091,29	2 220 142,11
Muut myyntituotot		
Lietteen vastaanotto	63 744,66	67 927,99
	63 744,66	67 927,99
Muut tuotot	6 391,15	30 698,32
Muut vuokratulot	6 838,00	4 498,03
	13 229,15	35 196,35
Liikevaihto	4 702 974,69	4 279 560,90
 Asennustoiminta		
Työlaskutus	90 570,40	170 010,54
Muut tuotot		
	90 570,40	170 010,54
Toimintatuotot yhteensä	4 793 545,09	4 449 571,44
 Palvelujen ostojen erittely		
	2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot	862 209,31	785 193,45
Muiden palvelujen ostot	87 780,48	88 035,00
Palvelujen ostot yhteensä	949 989,79	873 228,45

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Käytetyt poistomenetelmät ovat tasapoistoja.

2018

Maa- ja vesialueet	ei poistoja
Muut pitkävaikutteiset menot	2 vuotta
kunnan investoinneissa muiden kuntien vesi- ja viemärlaitoksiin	20 vuotta
Rakennukset	
Vesilaitosrakennukset	20 vuotta
Viemärlaitosrakennukset	20 vuotta
Hallintorakennukset	25 vuotta
Vesitornit	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	30 vuotta
Verkostot	30 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	15 vuotta
Laitoskoneistot	10 vuotta
Automaatiojärjestelmät	7 vuotta
Koneet ja kalusto	
Kuljetusvälineet	3-5 vuotta
Vesimittarit	5 vuotta
Tietokonelaitteet	3 vuotta

Tasetta koskevat liitetiedot

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Muut pitkävaikutteiset	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Poistamaton hankintameno 1.1.	32 233,47			12 984 204,24	8 070,12	216 612,40	13 241 120,23
Lisäykset tilikauden aikana	57 319,80	0,00	0,00	1 999 190,77		1 338 378,89	3 394 889,46
Rahoitusosuudet tilikaudella		0,00	0,00				0,00
Vähennykset tilikauden aikana		0,00	0,00				0,00
Siirrot erien välillä		0,00	0,00	117 542,36		-117 542,36	0,00
Tilikauden poistot	-22 034,29	0,00	0,00	-1 042 943,13	-2 421,06		-1 067 398,48
Arvonlennukset ja niiden palautukset		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	67 518,98	0,00	0,00	14 057 994,24	5 649,06	1 437 448,93	15 568 611,21

Sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet	
	Kuntayhtymäosuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 803 760,05	1 803 760,05
Lisäykset		
Vähennykset		
Hankintameno 31.12.	1 803 760,05	1 803 760,05

	2018	2017
Pitkä- tai lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä/osakkuusyhteisöiltä		
Lyhytaikaiset myyntisaamiset	7 217,85	8 496,30
 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
Muut siirtosaamiset	97 326,25	65 559,78

Oman pääoman erittely

	2018	2017
Peruspääoma 31.12.	6 127 918,54	6 127 918,54
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	274 548,72	-38 592,36
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	590 856,45	313 140,98
Oma pääoma yhteensä	6 993 323,71	6 402 467,16

Pitkä- tai lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille sekä osakkuusyhteisöille	2018	2017
Lyhytaikaiset ostovelat	627,69	1 084,01

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2018	2017
Lomapalkkavelka	66 416,52	29 739,28
Palkkajaksotus	11 270,64	0,00
Muut siirtovelat	10 170,14	7 187,95
	87 857,30	36 927,23

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstömäärä	2018	2017
Vakituiset	8	8
Osa-aikaiset	0	0
Yhteensä	8	8

	2018	2017
Palkkaerittely		
Tuntipalkat	- 189 101,73 -	210 030,78
Kuukausipalkat	- 206 858,96 -	166 907,70
Palkkiot	- 9 279,88 -	8 569,93
Maksetut palkat (tuloslaskelma)	- 405 240,57 -	385 508,41
Jaksotetut palkat ja palkkiot/muutos	- 9 406,60	12 759,87
Lomapalkkavaraus/muutos	- 3 867,18	14 606,80
Henkilöstön korvauserät	105,90	938,04
Tulosvaikutteiset palkat	- 418 408,45 -	357 203,70
Aktivoidut palkat		
Palkat yhteensä	- 418 408,45 -	357 203,70

Lakisääteiset henkilöstösivukulut

Sosiaaliturvamaksut	- 3 486,35 -	4 147,25
Eläkevakuutusmaksut	- 79 393,66 -	74 786,64
Tapaturmavakuutusmaksut	- 11 001,46 -	12 728,79
Maksetut sivukulut (tuloslaskelma)	- 93 881,47 -	91 662,68
Jaksotetut sivukulut/muutos	- 460,71	4 173,25
Tulosvaikutteiset sivukulut	- 94 342,18 -	87 489,43
Sivukulut yhteensä	- 94 342,18 -	87 489,43

Leasingvastuiden yhteismäärä

	2018	2017
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	19 078,97	14 851,22
Myöhemmin maksettavat	25 784,55	29 896,58
Yhteensä	44 863,52	44 747,80

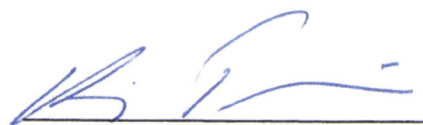
Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

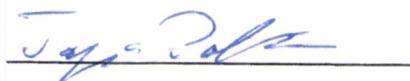
5.5 SIPOON VESI-LIIKELAITOS, TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

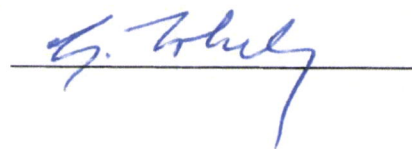
Sipoossa 18 päivänä maaliskuuta 2019

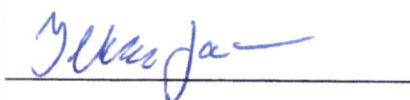
Sipoon vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta

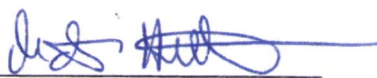

Liikelaitosjohtaja

Matti Huttunen

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen.

Sipoossa 27.5. 2019

~~KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy~~

KPMG oy Ab

Martin Slotte

~~JHTT, CIA~~ JHT, HT, CIA

5.6 SIPOON VESI -LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TALOUTEEN

Kuntaorganisaatioon kuuluu Sipoon Vesi.

Liikelaitoksen johtokunta päättää kuntalain mukaisesti omista talousarvioistaan ja taloussuunnitelmistaan. Liikelaitoksen talousarvio ja taloussuunnitelma esitetään kunnan talousarvion liitetietona, mutta liikelaitosten tilinpäätösten luvut yhdistellään kunnan tilinpäätökseen.

Liikelaitos toimii erillisenä yksikkönä kuntaorganisaation sisällä, mutta kuuluu juridisesti kunnan emoyhteisöön. Liikelaitos on itsenäisestä roolistaan huolimatta suoraan osa kunnan taloutta. Liikelaitos laatii omat tilinpäätöslaskelmansa liitetietoineen. Tiedot yhdistellään kunnan vastaaviin tilinpäätöslaskelmiin rivi riviltä siten, että sisäiset ostot, sisäiset myynnit ja muut sisäiset erät eliminoidaan.

Tuloksen muodostuminen

Liikelaitoksen toiminnan kokonaisvaikutus kunnan tilikauden 2017 tuloksen muodostumiseen oli positiivinen. Liikelaitoksen vuosikate oli 1,66 milj. euroa, poistot 1,07 milj. euroa ja tilikauden tulos 0,59 milj. euroa ylijäämäinen.

Kunnan tilikauden ylijäämä ilman liikelaitosta on 0,9 milj. euroa. Liikelaitos mukaan lukien ylijäämä on 1,5 milj. euroa. Kunnan käyttötalouden sisäiset menot ja tulot ovat 23,8 milj. euroa.

Kunnan ja liikelaitoksen väliset sisäiset ostot ja myynnit olivat 0,6 milj. euroa. Kunnan ja liikelaitoksen käyttötalouden sisäisiä eriä oli yhteensä 0,6 milj. euroa.

Liikelaitos Sipoon veden liikevaihto oli 4,8 milj. euroa ja investoinnit 3,4 milj. euroa. Liikelaitoksen poistot olivat 1,07 milj. euroa ja tilikauden ylijäämä 0,44 milj. euroa.

Toiminnan rahoitus

Kunnan osalta toiminnan ja investointien rahavirta oli -24,1 milj. euroa. Sipoon Veden toiminnan ja investointien rahavirta oli -1,7 milj. euroa. Sipoon Veden vuotuisia investointeja rahoitetaan toimintatulojen lisäksi liittymismaksutuloilla. Liittymismaksuja kertyi viime vuonna 0,5 milj. euroa.

Sipoon Veden rahoitustarpeisiin ei ollut tarpeen ottaa lainaa. Sipoon Veden maksuvalmius hoidetaan kunnan keskuskassan välityksellä.

TULOSLASKELMAN YHDISTELY	Kunta	Sipoon Vesi	Yhteensä	Eliminointi	Sipoon kunta yhteensä
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	4 967 522,38	4 696 136,69	9 663 659,07	-309 396,09	9 354 262,98
Maksutuotot	6 473 702,99		6 473 702,99	-11 893,24	6 461 809,75
Tuet ja avustukset	1 006 232,26		1 006 232,26		1 006 232,26
Muut toimintatuotot	9 160 821,44	97 408,40	9 258 229,84	-290 158,70	8 968 071,14
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	21 608 279,07	4 793 545,09	26 401 824,16	-611 448,03	25 790 376,13
Valmistus omaan käyttöön	150 569,01				150 569,01
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-56 363 866,70	-512 750,63	-56 876 617,33		-56 876 617,33
Palkat ja palkkiot	-45 213 112,61	-418 408,45	-45 631 521,06		-45 631 521,06
Henkilösivukulut	-11 150 754,09	-94 342,18	-11 245 096,27		-11 245 096,27
Eläkekulut	-9 548 916,59	-79 393,66	-9 628 310,25		-9 628 310,25
Muut henkilösivukulut	-1 601 837,50	-14 948,52	-1 616 786,02		-1 616 786,02
Palvelujen ostot	-51 967 296,60	-949 989,79	-52 917 286,39	316 005,83	-52 601 280,56
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 482 099,86	-776 179,61	-9 258 279,47	217 101,39	-9 041 178,08
Avustukset	-5 830 262,39		-5 830 262,39	11 893,24	-5 818 369,15
Muut toimintakulut	-6 203 168,74	-140 486,86	-6 343 655,60	66 447,57	-6 277 208,03
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-128 846 694,29	-2 379 406,89	-131 226 101,18	611 448,03	-130 614 653,15
TOIMINTAKATE	-107 238 415,22	2 414 138,20	-104 824 277,02	0,00	-104 673 708,01
Verotulot	98 946 385,52		98 946 385,52		98 946 385,52
Valtionosuudet	13 390 318,06		13 390 318,06		13 390 318,06
Rahoitustuotot ja -kulut:	448 785,71	-755 883,27	-307 097,56		-307 097,56
Korkotuotot	49 737,17		49 737,17	-23 269,85	26 467,32
Muut rahoitustuotot	923 754,32	3 297,75	927 052,07	-735 350,22	191 701,85
Korkokulut	-515 660,14	-23 283,17	-538 943,31	173 161,85	-365 781,46
Muut rahoituskulut	-9 045,64	-735 897,85	-744 943,49	735 350,22	-9 593,27
VUOSIKATE	5 547 074,07	1 658 254,93	7 205 329,00	0,00	7 355 898,01
Poistot ja arvonalentumiset	-6 115 507,31	-1 067 398,48	-7 182 905,79		-7 182 905,79
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 115 507,31	-1 067 398,48	-7 182 905,79		-7 182 905,79
Arvonalentumiset					
TILIKAUDEN TULOS	-568 433,24	590 856,45	22 423,21	0,00	172 992,22
Poistoeron lis (-) tai väh (+)	-2 658 065,13		-2 658 065,13		-2 658 065,13
Varausten lis (-) tai väh (+)	4 016 943,67		4 016 943,67		4 016 943,67
Rahastojen lis (-) tai väh (+)					
TILIKAUDEN YLI-JÄÄMÄ	790 445,30	590 856,45	1 381 301,75	0,00	1 531 870,76

RAHOITUSLASKELMAN YHDISTE	Kunta	Sipoon Vesi	Yhteensä	Eliminointi	Korjaus	Sipoon kunta yhteensä
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	5 547 074,07	1 658 254,93	7 205 329,00			7 205 329,00
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät	-4 236 993,64		-4 236 993,64			-4 236 993,64
Tulorahoitus yhteensä	1 310 080,43	1 658 254,93	2 968 335,36	0,00	0,00	2 968 335,36
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-30 087 210,48	-3 394 889,46	-33 482 099,94	0,00	0,00	-33 482 099,94
investointimenoihin	20 000,00		20 000,00			20 000,00
Pysyvien vastaavien						
hyödykkeiden luovutustulot	4 504 612,00		4 504 612,00			4 504 612,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-24 252 518,05	-1 736 634,53	-25 989 152,58	0,00	0,00	-25 989 152,58
Rahoituksen rahavirta	22 066 807,31	1 736 634,53	23 803 441,84	-3 006 641,51	3 006 641,51	23 803 441,84
Antolainauksen muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset			0,00			0,00
Lainakannan muutokset	17 446 065,26	0,00	17 446 065,26	0,00	0,00	17 446 065,26
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	12 000 000,00		12 000 000,00			12 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 553 934,74		-9 553 934,74			
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15 000 000,00		15 000 000,00			15 000 000,00
Oman pääoman muutokset			0,00			0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	4 620 742,05	1 736 634,53	6 357 376,58	-3 006 641,51	3 006 641,51	6 357 376,58
pääomien muutokset						
Vaihto-omaisuuden muutos	-932,87		-932,87			-932,87
Saamisten muutos	-3 561 455,68	495 612,57	-3 065 843,11	-327 626,94		-3 393 470,05
Korottomien velkojen muutos	8 183 130,60	1 241 021,96	9 424 152,56	-2 679 014,57	3 006 641,51	6 745 137,99
RAHAVAROJEN MUUTOS	-2 185 710,74	0,00	-2 185 710,74	-3 006 641,51	3 006 641,51	-2 185 710,74

Kunnan kirjanpidossa siirretty rahavarojen ryhmästä, edellisten tilikausien sisäinen velka, lyhytaikaisiin sisäisiin velkoihin.
Veden saatava on siirretty jo vuonna 2017 sisäisiin saamisiin.

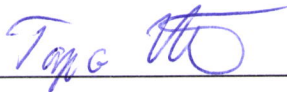
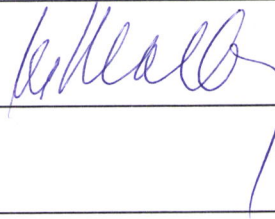
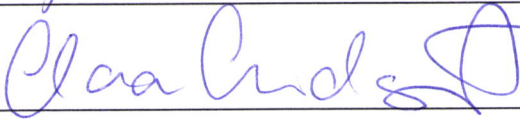
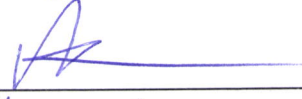
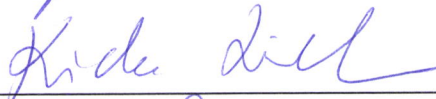
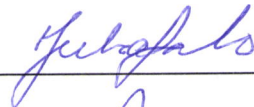
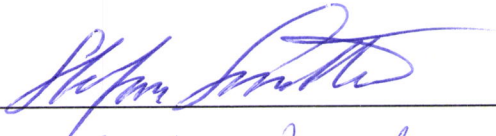
TASEEN YHDISTELY VASTAAVA	Kunta	Sipoon Vesi	Yhteensä	Eliminointi	Sipoon kunta yhteensä
PYSYVÄT VASTAAVAT	218 672 471,36	17 372 371,26	236 044 842,62	-6 127 918,54	229 916 924,08
Aineettomat hyödykkeet	100 343,94	67 518,98	167 862,92	0,00	167 862,92
Aineettomat oikeudet	7 489,24		7 489,24		7 489,24
Muut pitkävaikutteiset menot	92 854,70	67 518,98	160 373,68		160 373,68
Ennakkomaksut			0,00		0,00
Aineelliset hyödykkeet	167 221 049,11	15 501 092,23	182 722 141,34	0,00	182 722 141,34
Maa- ja vesialueet	36 565 408,11		36 565 408,11		36 565 408,11
Rakennukset	81 366 235,61		81 366 235,61		81 366 235,61
Kiinteät rakenteet ja laitteet	18 645 035,39	14 057 994,24	32 703 029,63		32 703 029,63
Koneet ja kalusto	1 367 118,52	5 649,06	1 372 767,58		1 372 767,58
Muut aineelliset hyödykkeet	56 580,60		56 580,60		56 580,60
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	29 220 670,88	1 437 448,93	30 658 119,81		30 658 119,81
Sijoitukset	51 351 078,31	1 803 760,05	53 154 838,36	-6 127 918,54	47 026 919,82
Osakkeet ja osuudet	51 348 822,32	1 803 760,05	53 152 582,37	-6 127 918,54	47 024 663,83
Muut lainasaamiset	2 255,99		2 255,99		2 255,99
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	259 108,17	0,00	259 108,17	0,00	259 108,17
Valtion toimeksiannot	4 161,80		4 161,80		4 161,80
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	131 071,49		131 071,49		131 071,49
Muut toimeksiantojen varat	123 874,88		123 874,88		123 874,88
VAIHTUVAT VASTAAVAT	15 548 395,94	4 738 739,59	20 287 135,53	-3 990 471,62	16 296 663,91
Vaihto-omaisuus	22 208,83	0,00	22 208,83	0,00	22 208,83
Aineet ja tarvikkeet	22 208,83		22 208,83		22 208,83
Saamiset	8 390 826,97	4 738 739,59	13 129 566,56	-3 990 471,62	9 139 094,94
Pitkäaikaiset saamiset	63 827,00	0,00	63 827,00	0,00	63 827,00
Lainasaamiset	50 000,00		50 000,00		50 000,00
Muut saamiset	13 827,00		13 827,00		13 827,00
Lyhytaikaiset saamiset	8 326 999,97	4 738 739,59	13 065 739,56	-3 990 471,62	9 075 267,94
Myyntisaamiset	1 096 445,36	1 330 495,54	2 426 940,90		2 426 940,90
Muut saamiset	2 620 167,35	3 310 917,80	5 931 085,15	-3 990 471,62	1 940 613,53
Siirtosaamiset	4 610 387,26	97 326,25	4 707 713,51		4 707 713,51
Rahoitusomaisuusarvopaperit	73,20	0,00	73,20	0,00	73,20
Osakkeet ja osuudet	73,20		73,20		73,20
Rahat ja pankkisaamiset	7 135 286,94	0,00	7 135 286,94		7 135 286,94
VASTAAVAA YHTEENSÄ	234 479 975,47	22 111 110,85	256 591 086,32	-10 118 390,16	246 472 696,16

TASEEN YHDISTELY VASTATTAVAA	Kunta	Sipoon Vesi	Sipoon kunta yhteensä	Eliminointi	Sipoon kunta yhteensä
OMA PÄÄOMA	83 362 897,77	6 993 323,71	90 356 221,48	-6 127 918,54	84 228 302,94
Peruspääoma	68 113 361,72	6 127 918,54	74 241 280,26	-6 127 918,54	68 113 361,72
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	14 308 521,74	274 548,72	14 583 070,46		14 583 070,46
Tilikauden yli-/alijäämä	941 014,31	590 856,45	1 531 870,76		1 531 870,76
POISTOERO JA VAPAAEHTOSET VARAUKSET	42 884 735,21	0,00	42 884 735,21	0,00	42 884 735,21
Poistoerot	24 277 589,52		24 277 589,52		24 277 589,52
Vapaaehtoiset varaukset	18 607 145,69		18 607 145,69		18 607 145,69
PAKOLLISET VARAUKSET	163 105,96	0,00	163 105,96	0,00	163 105,96
Muut pakolliset varaukset	163 105,96		163 105,96		163 105,96
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	259 108,17	0,00	259 108,17	0,00	259 108,17
Valtion toimeksiannot	4 161,80		4 161,80		4 161,80
Lahjoitusrahastojen pääomat	254 946,37		254 946,37		254 946,37
VIERAS PÄÄOMA	107 810 128,36	15 117 787,14	122 927 915,50	-3 990 471,62	118 937 443,88
Pitkäaikainen	53 520 858,60	13 515 330,28	67 036 188,88	0,00	67 036 188,88
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	45 590 000,00		45 590 000,00		45 590 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	139 530,27		139 530,27		139 530,27
Liittymismaksut ja muut velat	7 791 328,33	13 515 330,28	21 306 658,61		21 306 658,61
Lyhytaikainen	54 289 269,76	1 602 456,86	55 891 726,62	-3 990 471,62	51 901 255,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 280 000,00		23 280 000,00		23 280 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	25 112,66		25 112,66		25 112,66
Saadut ennakot	10 399 379,55		10 399 379,55		10 399 379,55
Ostovelat	9 103 434,28	707 266,39	9 810 700,67		9 810 700,67
Liittymismaksut ja muut velat	4 320 439,31	807 333,17	5 127 772,48	-3 990 471,62	1 137 300,86
Siirtovelat	7 160 903,96	87 857,30	7 248 761,26		7 248 761,26
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	234 479 975,47	22 111 110,85	256 591 086,32	-10 118 390,16	246 472 696,16

6 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Sipoossa 26. päivänä maaliskuuta 2019

Sipoon kunnanhallitus

Mikael Grannas
kunnanjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme tänään antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta kertomuksen.

Sipoossa 27.5 . 2019

~~KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy~~
KPMG Oy Ab

Martin Slotte
HT, JHT, CIA

7 TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT

7.1 TILIKAUDEN 1.1.–31.12.2018 AIKANA KÄYTETYT TILIKIRJAT, RAPORTIT JA KORTISTOT

Sähköiset arkistoraportit

päiväkirja
pääkirja
talousarvion toteutumisvertailu
tase
tase tileittäin
tuloslaskelma
tuloslaskelma tileittäin
rahoituslaskelma
ostoreskontra
avoimet laskut 31.12.2018
myyntireskontra
laskutusluettelot
avoimet laskut 31.12.2018
pysyvien vastaavien hyödykkeiden luettelo
irtaimistoluettelot

palkanmaksu kausittain
palkanmaksuerittely henkilöittäin
palkanmaksuerittely kirjaustunnisteittain

perusturvan päiväkirja
perusturvan tilierittelyt
perusturvan kirjanpitosiirron tilierittelyt

antolainat
asunto- ja lisälainat

Kortistot

asunto- ja lisälainat

Tasekirja

TOSITELAJIT

Id	Nimitys
ALKUSA	Alkusaldot
BUD	Talousarvio
BUDL	Talousarviomuutokset
KASSA1	Palvelukassa
KLALKU	Konsernin alkusaldot
KLKIRJ	Konsernikirjaukset
KLYHT	Tytäryht./Kuntayht.
KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet
MUIJAK	Muistioiden jaksotus
MUISIS	Muistio, sisäinen
MUIST1	Muistiotositteet 1
OMAKSU	Ostoreskontramaksut
OSTOT	Ostolaskut
PALKAT	Palkkatositteet
PANKKI	Pankkien tiliotteet
SISLAS	Sisäiset laskut Proe
SOSTYO	Sosiaalityö/kp
VARAS1	Siivousvarasto
VARAS2	Toimistotarvikevarasto
YMR01	Ennakkomaksut
YMR10	MR Laskulaji 10 Talouspalveluyksikön yleislaskutus
YMR11	MR Laskulaji 11 Terveyskeskuksen yleislaskutus
YMR12	MR Laskulaji 12 Sosiaalitoimen yleislaskutus
YMR13	MR Laskulaji 13 Sivistystoimen yleislaskutus
YMR14	MR Laskulaji 14 Vapaa-aikatoimen yleislaskutus
YMR15	MR Laskulaji 15 Tekniikka- ja ympäristöosaston yleislaskutus
YMR16	MR Laskulaji 16 Kunnantalon vuokrat
YMR17	MR Laskulaji 17 Rakennusvalvonta
YMR18	MR Laskulaji 18 Vuokrat
YMR19	MR Laskulaji 19 Aamu- ja iltapäivätoiminta
YMR20	MR Laskulaji 20 Vapaa-aikatoimen liikuntapaikat
YMR21	MR Laskulaji 21 Kurssimaksut
YMR22	MR Laskulaji 22 liikuntakurssit
YMR53	MT Laskulaji 53 Päivähoito yleislaskutus
YMR54	MR Laskulaji 54 Päivähoito
YMR55	MR Laskulaji 55 Hoito- ja palvelu
YMR56	MR Laskulaji 56 Asuminen, ostopalvelut
YMR59	MR Laskulaji 59 Aravalainat
YMR77	MR Laskulaji 77 Vesihuolto
YMR80	MR Laskulaji 80 Hammashoito
YMR81	MR Laskulaji 81 Potilasmaksut
YMRHYV	MR Hyvityslaskukuittaukset
YMRK	MR Tileistä poistot
YMRMAN	MR Manuaalisuoritukset
YMRVII	MR Viitesuoritukset

Kirjanpidon ja tositteiden säilytys

Tasekirja, talousarvion toteutumisvertailu ja tilikartta säilytetään pysyvästi. Päivä- ja pääkirjat sekä tositteet säilytetään vähintään kuusi vuotta. Siirtolistat osakirjanpidoista säilytetään vähintään kaksi vuotta.

Talousarvion toteutumisvertailu ja pääkirja sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luettelot ovat Raindance-ohjelmassa. Päiväkirjat ja kaikki muut ovat paperitulosteena.

Atk-kirjanpito-ohjelmana on käytetty CGI Suomi Oy:n toimittamaa ohjelmaa Raindance.

7.2 TASE-ERITTELY 31.12.2018

VASTAAVAA

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

Muut pitkäaikaiset menot

1005 Tietokoneohjelmistot	7 489,24	
1010 Muut pitkävaikutteiset menot	160 373,68	167 862,92

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

1100 Maa- ja vesialueet	36 565 408,11	
-------------------------	---------------	--

Rakennukset

1110 Asuinrakennukset	149 655,06	
1115 Hallinto- ja laitusrakennukset	80 721 658,66	
1120 Tehdas- ja tuotantorakennukset	2 740,27	
1121 Talousrakennukset	246 013,12	
1122 Vapaa-ajan rakennukset	<u>246 168,50</u>	81 366 235,61

Kiinteät rakenteet ja laitteet

1130 Maa- ja vesirakenteet	1 895 720,55	
1131 Kadut, tiet, torit ja pulstot	16 473 917,71	
1132 Sillat, laiturit ja uimalat	14 014,81	
1135 Vedenjakeluverkosto	5 293 626,06	
1136 Viemäriverkosto	8 764 368,18	
1138 Sähköjohd. muuntoas. ulkoval.laitteet	3 374,54	
1140 Johtoverkostot ja laitteet	13 914,67	
1150 Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	<u>244 093,11</u>	32 703 029,63

Koneet ja kalusto

1160 Kuljetusvälineet	21 773,57	
1164 Muut liikkuvat työkonet	167 174,99	
1166 Muut kevyet koneet	5 928,72	
1167 Sairaala-, terv.huolt.-yms laitteet	12 603,03	
1170 Muut koneet ja kalusto	764 263,74	
1174 Tietokone-laitteet	401 023,53	1 372 767,58

Muut aineelliset hyödykkeet

1184 Arvo- ja taide-esineet	56 580,60	
-----------------------------	-----------	--

Ennakkomaksut ja keskenäiset hankinnat

1190 Ennakkomaksut	9 572 495,89	
1195 Keskenäiset hankinnat	21 085 623,92	<u>30 658 119,81</u>
		182 722 141,34

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

1201 Tytäryhtiöosakkeet ja osuudet	33 170 870,48	
1203 Kuntayhtymäosuudet	10 061 077,58	
1205 Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet	549 047,32	
1212 Muut osakkeet ja osuudet	3 243 668,45	
1214 Osakkeiden ja osuuksien arvonorotukset		47 024 663,83

Muut lainasaamiset

1238 Muut lainasaamiset muilta	2 255,99	<u>47 026 919,82</u>	229 916 924,08
--------------------------------	----------	----------------------	----------------

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

Valtion toimeksiannot

1410 Vältetyt valtion lainat	4 161,80	<u>4 161,80</u>	
------------------------------	----------	-----------------	--

Lahjoitusrahastojen erityiskatteet

1440 Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	131 071,49		
---	------------	--	--

Muut toimeksiantojen varat

1475 Testamentoidut pääomat	123 874,88	254 946,37	
-----------------------------	------------	------------	--

259 108,17

VAIHTUVAT VASTAAVAT
Vaihto-omaisuus
Aineet ja tarvikkeet

1500 Aineet ja tarvikkeet	22 208,83	22 208,83	22 208,83
---------------------------	-----------	-----------	-----------

Saamiset
Pitkäaikaiset saamiset
Lainasaamiset

1651 Lainasaamiset kunnilta	50 000,00		
-----------------------------	-----------	--	--

Muut saamiset

1688 Muut saamiset	13 827,00	63 827,00	
--------------------	-----------	-----------	--

Lyhytaikaiset saamiset
Myyntisaamiset

1720 Myyntisaamiset tytäryhteisöiltä	2 734,75		
1725 Myyntisaamiset kunnilta ja kuntayhtymiltä	23 497,28		
1730 Myyntisaamiset omistusos.	4 483,10		
1740 Myyntisaamiset muilta	2 396 225,77	2 426 940,90	

Lainasaamiset
Muut saamiset

1791 Valtionosuussaamiset	553 671,00		
1796 Muut saamiset kunnalta			
1797 Ennakkomaksujen selvittelytili			
1798 Menojen selvittelytili			
1799 Myyntireskontran välitili			
1805 ALV-saamiset, vähennys			
1806 Saadut ALV-palautukset			
1808 ALV-saamiset, palautuskelpoiset			
1806 ALV-saamisen verottajalta	784 973,94		
1810 Muut saamiset	601 968,59	1 940 613,53	

Siirtosaamiset

1822 Muut siirtosaamiset tytäryhteisöiltä	3 953 845,26		
1826 Muut siirtosaamiset muilta	753 868,25	4 707 713,51	9 075 267,94

Rahoitusarvopaperit
Osakkeet ja osuudet

1831 Osakkeet ja osuudet	73,20		
--------------------------	-------	--	--

1901 Pääkassa	5 107,30		
1902 Kassa, alitilittäjä, Monitoimihalli	689,35		
1903 Kassa, alitilittäjä, Kirjasto-Nikkilä 2	61,00		
1904 Kassa, alitilittäjä, Kirjasto-Söderkulla 1	245,55		
1905 Kassa, alitilittäjä, Info 1	214,40		
1906 Kassa, alitilittäjä, Info 2	388,15		
1908 Kassa, alitilittäjä, Kirjasto Nikkilä 1	71,50		
1911 Kassa, alitilittäjä, muut	390,00		
1912 Kassa, alitilittäjä, Elsie	150,00		
1913 Kassa, alitilittäjä, HSL Nikkilä	186,15		
1914 Kassa, alitilittäjä, HSL Söderkulla	208,10		
1915 Kassa, alitilittäjä Risteys	50,00		
1916 Kassa, alitilittäjä Cafe Matkahuolto	500,00		
1917 Kassa, alitilittäjä Cafe Diem tk	300,00		
1921 Osuuspankki, 556104-1632	6 778 275,37		
1925 Aktia 405570-125	97 285,81		
1926 Nordea 237818-60012	75 395,97		
1942 Danske Bank 800016-251707	162 885,52		
1944 Danske Bank 800018-251697, asunto			
1945 Op (vakuus) 556104-248241	937,21		
1970 Maksupalvelujen selvittelytili	11 945,56		

YHTEENSÄ

7 135 286,94	7 135 360,14
--------------	--------------

€ 246 472 696,16

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	2000	Peruspääoma	68 113 361,72	
Edellisten tilikausien yli-/a	2040	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	14 583 070,46	
Tilikauden yli-/alijäämä	2050	Tilikauden yli-/alijäämä	1 531 870,76	84 228 302,94

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Poistoerot	2100	Poistoerot	24 277 589,52	
Vapaaehtoiset varaukset	2110	Investointivaraus	18 607 145,69	42 884 735,21

PAKOLLISET VARAUKSET

Muut pakolliset varaukset	2130	Muut pakolliset varaukset	163 105,96	163 105,96
---------------------------	------	---------------------------	------------	------------

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Valtion toimeksiannot	2300	Välitettävät valtion lainat	4 161,80	4 161,80
Lahjoitusrahastojen pääom	2325	Lahjoitusrahastojen pääomat	131 071,49	
	2326	Testamentoidut pääomat	123 874,88	254 946,37
				259 108,17

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

	2411	Lainat Kuntarahoitus Oy:ltä	45 590 000,00	
Lainat julkisyhteisöiltä	2420	Lainat valtiolta	139 530,27	
Muut velat	2460	Muut velat tytäryhteisöille	7 791 328,33	
	2469	Liittymismaksut ja muut velat	13 515 330,28	67 036 188,88
				67 036 188,88
		Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutu	2510	Lainat kotimaisista pankeilta		
	2511	Lainat Kuntarahoitus Oy:ltä	5 000 000,00	
	2513	Lainat muilta kotimaisilta rahoitus- ja vakuutu	10 000 000,00	
	2515	Lyh.osuudet rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 280 000,00	23 280 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	2520	Lainat valtiolta		
	2525	Lyh.osuudet julkisyhteisöiltä	25 112,66	25 112,66
Lainat muilta luotonantajilta				
	2544	Saadut ennakot muilta	10 399 379,55	10 399 379,55

Ostovelat	2545 Ostovelat tytäryhteisöille			
	2546 Ostovelat jäsenkuntayhtymille	768 901,57		
	2547 Ostovelat osakkuusyhteisöille	-6 058,12		
	2549 Ostovelat muille	9 047 857,22	9 810 700,67	
Muut lyhytaikaiset velat	2553 Velat Sipoon vedelle	0,00		
	2557 Ennakonpidätysvelka	933 505,50		
	2558 Sosiaaliturvamaksuvelka	35 801,40		
	2559 Tulojen selvitystili	175,48		
	2560 Lyhytaikaiset muut velat	127 779,35		
	2563 Luottamushenkilömaksut	4 160,25		
	2564 Jäsenmaksut	27 967,32		
	2803 Ennakonpidätykset, vammaisten avustajat	7 401,40		
	2804 Sos.turvam. vammaisten avustajat	432,88		
	2809 ESE	77,28	1 137 300,86	
Siirtovelat	2577 Korkojaksotus	98 332,45		
	2580 Lomapalkkajaksotus	6 023 092,08		
	2581 Palkkajaksotus	433 497,80		
	2590 KUEL-varhemaksut	2 924,31		
	2595 Työttömyysvakuutusmaksut, työntekijät	134 318,10		
	2597 Työtaturmavakuutusmaksut, työnantaja	18 097,98		
	2702 Ulosmittaus	49,00		
	2998 KOM-myyntih.osakkeet ja osuudet	63 450,00	7 248 761,26	118 937 443,88
				118 937 443,88

YHTEENSÄ

€ **246 472 696,16**

Sipoossa .päivänä maaliskuuta 2019

Marianne Sved
Pääkirjanpitäjä